

**Pedaforum 2023 -
Korkeakoulupedagogiikan
päivät - Kohti kestäväää
korkeakoulupedagogiikan
toimintakulttuuria**

Julkaisuvuosi: 2023

ISBN: 978-952-03-2966-2

Toim.: Sanna Kivimäki, Jenni Majuri, Riina Vaine, Henna Hakanen

Sisällys

Kohti kestäväää korkeakoulupedagogiikkaa.....	10
Keynote: Kuka arvioisi arviointia? Kohti kestäväää arviointikulttuuria.....	11
Keynote: Pääseekö tästä yli? Pohdintoja korkeakoulupedagogiikan mahdollisuudesta toimia siltana kestävään tulevaisuuteen	12
1. alateema: Osallistava ja inklusiivinen korkeakoulupedagogiikka	14
Multiple modalities of creating ethical learning spaces.....	14
Use of joint research seminars as a part of undergraduate studies.....	16
Heitteillä(kö)? Moninaiset oppijat kauppatieteellisessä koulutuksessa – havaintoja HOPS- ohjauksesta	18
Yksilölliset opiskelijärjestelyt edistävät korkeakoulutuksen saavutettavuutta	20
Opiskelijalähtöinen digipedagogiikka - SYLin digipedagoginen visio.....	21
Vuorovaikutus virtuaalitodellisuudessa: kokemuksia ja kurkistuksia tulevaisuuteen.....	23
Kohti mahdollisuuksien yliopistoa -Opetuksen ja ohjauksen saavutettavuusryhmä Tampereen yliopistossa.....	24
Saavutettavuutta non-stop-opintojaksoilla – saavutetaanko tavoiteltuja tuloksia?	26
Koulutuksen strategisen kehittämistyön solmuja fuusioituneessa yliopisto-organisaatiossa...28	
Tutkimuksen ja opetuksen monimuotoisilla kytköksillä kohti kestävämpää yliopistoyhteisöä .29	
Digiopettajan taitopaketti opettajan pedagogista osaamista kehittämässä	30
Vertaisopettajat yhteisöä rakentamassa	32
Digitaalinen oppimisympäristö ja sen yhteiskehittäminen	33
PDC-malli opettajankouluttajien digipedagogisen kehittymisen tukena	35
Opiskelijoiden ja kolmannen sektorin kanssa kestävyysosaamista kehittämässä	37
Kiertotalouteen perustuva liiketoiminta ratkaisuna ekologiseen jälleenrakentamiseen	39
Kenialaisten korkeakoulujen opettajankouluttajien opetuksen asiantuntijuuden kehittyminen	40
Opiskelijaraati Jyväskylän yliopiston avoimen yliopiston opiskelijoiden äänenä	42
Opettajaopiskelijoiden käsityksiä osaamisperustaisuudesta	44
Tsemppaamisesta oppimisen tavoitteellisuutta painottavaan mentorointiin	45
Kohti yhteistyössä rakentuvaa osaamista	47

Alakohtaisuus monitieteisissä kieli- ja viestintäopintojen ryhmissä.....	49
Describing the Profile of a Sustainable Educator in Higher Education through Teachers' Competences	51
Neuvolapäivä - Kuvaus varhaiskasvatuksen asiakkaiden ja terveydenhoitajaopiskelijoiden simulaatiosta	52
DIGIHOI - ÄLÄ JÄTÄ: Uusin menetelmin joustavia ratkaisuja hoitotyön klinisen osaamisen opiskeluun	54
Virtuaalisesti omalla uralla - ammatillisen opettajankoulutuksen uudet saavutettavat ympäristöt.....	56
Osallistumisen tasapuolisuuden tutkiminen suomalaisessa yliopistossa.....	59
Tasa-arvon edistäminen koulutuksessa: Sukupuolivähemmistöjen nimet ja käyttäjätunnukset	60
Luotettavaa ja mielekästä opiskelijoiden ohjelmointiosaamisen arviointia Exam-tentillä	62
Osallisuutta ohjauksella - S2-ohjaaja auttaa löytämään oman kielipolun	64
Opetussuomi-kurssilta tukea suomenkieliseen yliopisto-opetukseen	66
Monikielisten opiskelijoiden pärjäämisen kokemuksia suomenkielisissä tutkinto-ohjelmissa..	69
Cultural awareness through empathy-based stories. Activity example from Professional English course.....	70
Teaching and Learning Innovations; a case study of Indo-Finnish collaboration.....	72
Kenyan student experience in collaborative learning	73
Distance learning during the COVID-19 pandemic: Young people's experiences	74
University students' perceptions of teaching quality before and after the Covid-19 pandemic	75
Opportunities and challenges on international MOOC platforms: Experiences from 5 y of Open Learning.....	76
Verkkosivut ja opiskelijakokemukset digitaalisesti saavutettavaa korkeakoulua rakentamassa	77
Saavutettavuuden koulutus ja sen kehittäminen – kokemuksia Tampereen yliopistossa	79
Miten digitaalisesti saavutettavan opetuksen tuottamista tuetaan Itä-Suomen yliopistossa?..	80
Yhteisöllinen pedagogiikka verkkotutkinnoissa. Kohti yhteisöllisen pedagogiikan suosituksia?	82

Tapaustutkimus valmennus- ja ryhmäperustaisen pedagogiikan vaikutuksesta liikunnanohjaajaopiskelijoiden hyvinvoinnin kokemuksiin.....	84
Intersektionaalinen liikuntapedagogiikka osana kestäväää korkeakoulujen toimintakulttuuria..	86
Aloittavat yliopisto-opiskelijat omaa taloutta opettelemassa.....	88
Oppiminen ja ohjaus dialogina – kokemuksia VETO-tutkinto-ohjelman alkumetreiltä.....	89
Saavutettava Movi – kehittämistyötä opettajien ja opiskelijoiden tueksi	92
Itseohjautuvissa tiimeissä kohti työelämäkompetensseja	95
Ajasta ja paikasta riippumaton verkkokoulutus työelämän tarpeisiin	97
Virtuaalinen yritystoiminta, SeAMKin pedagoginen malli	99
Toiminnalliset oppimistapahtumat ICT-alan opinnoissa	101
Luomassa digiopetusta vastuullisesti: eettinen näkökulma digitaalisen oppimisympäristön rakentamises.....	102
Biodiversity education network fostering multidisciplinary in biodiversity education	104
Coaches enhancing entrepreneurship among university students	106
Työpajat.....	108
Moninaisuuden ja inklusiivisuuden edistäminen korkeakouluissa – kokemuksia kv-hankkeesta	108
Student experiences of accessibility in e-learning: real cases – real solutions: 3-lingual Workshop	110
Opiskelijoiden jatkuvan oppimisen taitojen ja henkilökohtaisen kehittymisen tukeminen – opettajan ro	112
Yliopistopedagogiikka-lehden kirjoittajapaja	113
Kohti oppimisen elämystaloutta	114
Mitä opetuksen dekolonisaatio voisi tarkoittaa omassa opetuksessani?	115
Monikampus - korkeakoulu kohtaa seutukaupungit	117
Opettajan polun rakentaminen.....	119
Feministinen pedagogiikka, inklusiivisuus ja intersektionaalisuus	120
Promoting inclusion through course feedback	121
Geneeristen kompetenssien kehittäminen ja arviointi ammattikorkeakouluopinnoissa.....	123
Saavutettavaa ja inklusiivista avointa oppimista	125

Osaaminen esiin – Skaalautuvat osaamismerkkit oppilaitosten ja työelämän yhteistyössä ...	126
Slummiutuvatko luokat - läsnäolon tilat oppimisen tukena	128
Viisi tapausta - viisi opiskelijan kohtaamaa eettistä kysymystä tai hankalaa tilannetta	129
Monikulttuurisuustietoisuuden ja -osaamisen lisääminen korkeakoulu yhteisössä	130
Siltoja korkeakouluopetukseen ja osalliseen aktiiviseen elämään	132
UEF Hybridilab – Hybridikoulutuksen toimintamallin osallistava yhteiskehittäminen	134
Symposiumit	137
TYÖ + TOIVO + TULEVAISUUS: Työpaja kestävyysosaamisesta korkeakoulutuksessa	137
"Kertomuksia kestävästä elämästä"-kirjan julkistamistilaisuus	140
Vuorovaikutus- ja tunnetaidot opettajankoulutuksessa	142
2. alateema: Korkeakoulu yhteisön hyvinvointi	145
Pitää olla semmosta kykyä myös sitten sitä painetta vastustaa – kokemuksia työhyvinvoinnista	145
Opiskeluhyvinvointityön haasteet suomalaisissa korkeakouluissa	147
Opiskelijahyvinvoinnin ja saavutettavuuden huomiointi osana opetussuunnitelmatyön tukea Tampereella	149
Tutortoiminnan haasteet ja mahdollisuudet korkeakoulussa	150
Opiskelijoiden ohjaus- ja tukipalvelut näkyviksi – palvelukartan kokoamisprosessi Aalto-yliopistossa	152
Opetus- ja tutkimushenkilöstön kansainvälinen liikkuvuus ja osaamisen kehittyminen	153
Yhteisopettajuus ja jaettu pedagoginen johtajuus haastavat poliisikulttuurin	155
Muuttunut yhteisöllisyys ja verkkovuorovaikutus haastavat oppilaitoksia	158
Opetuksen yhteydessä tehdyt hengitys- ja rentoutusharjoitukset opiskelijoiden hyvinvoinnin tukena	160
Kuuntelemisen osoittaminen kirjoittamalla käydyssä verkkokeskustelussa	163
Oppimislähtöisyys näkyy opettajan katseessa	165
Positive Psychology in University Pedagogy	167
Opiskelijaprofiilit ja asiantuntijaroolit osana TAMK Parven palvelumuotoilua	169
DUDE - Sujuva polku työelämään ja opintoihin	171
Ammattikorkeakouluopiskelijoiden kokemuksia UniHow-järjestelmän vastapalautteesta	173

Luottamuksen rooli korkeakoulun toimintakulttuurin kulmakivenä	175
Turvallisemman tilan toimintatavan yhteisöllinen rakentuminen korkeakoulu yhteisössä	177
Hyvinvointitutorit osaksi korkeakoulu yhteisöä	179
Hyvinvointia osana opintoja	181
Missä olet oppimisanalytiikka?	183
Opintopsykologin opiskeluvinkit	184
Rohkeasti kirjoittamaan / Write now -verkkosivusto opinnäytetyön tekijöille ja ohjaajille	185
Työelämälähtöisellä opintojaksojen integroinnilla hyvinvointia ja kestävyyttä	187
Maataloustieteiden opiskelijoiden opintojen eteneminen ja hyvinvointi	188
Työelämäyhteistyö ammattikorkeakouluopettajan työssä	190
Diskursiivinen näkökulma fysioterapiaopettajien suhteesta koulutuspolitiikkaan	192
Opettajaopiskelijoiden käsityksiä pedagogisesta hyvinvoinnista	193
Yksinäisyystyön malli korkeakouluissa	194
Työpajat	196
Oppimisen valmentajan matkalla – työpaja ja vertaiskeskustelu opettajille ohjausroolista ...	196
Korkeakoulujen saavutettavuuspolku	198
Jaksanko? Pystynkö? Entä opiskelijat? - Itsemyötätunto korkeakouluopettajan työssä	199
VOIMALA-peli opiskelijahyvinvointia edistämässä	200
Pahoinvoiva opettaja	201
Brainwolk walking workshop - reflections on how to use walking method for learning	203
Peli tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden opettamisen tukena	205
Korkeakouluopettajien opetuksen ja hyvinvoinnin välisiä yhteyksiä etsimässä	206
Turvallista olla, osallistua ja oppia – turvallisuuden kokemuksia edistävä pedagogiikka	207
Symposiumit	209
Korkeakoulutuksen laadun ja hyvinvoinnin asialla – Kokko-hanke	209
3. alateema: Toimintakulttuurit ja pedagoginen johtaminen	211
Impact of tailored education – Can education export make a change?	211
Verkko-oppimisen hyödyntäminen yliopisto-opettajien pedagogisessa perehdyttämisessä	213
Opettajien pedagogisen osaamisen valmennus korkeakoulussa	215

Kestäviä toimintamalleja rakentamassa: Teaching and Learning Centre	217
Opiskelemaan biokemiaa avoimen väylän kautta – Hakijan ja opettajan kokemuksia biokem	218
Pedagogisen hyvinvoinnin johtaminen korkeakoulussa	219
Opettajien akatemia osallistavan toimintakulttuurin edistäjänä	220
Miten rakennamme yhteistä pedagogista näkemystä Taideyliopistossa, OPS 2024	221
Kestävää pedagogista toimintakulttuuria rakentamassa	223
Virtuaaliliikkuvuutta eurooppalaisella kurssitarjottimella – verkostoissa piilotyötä pinnan alla	225
Digikompetenssien kehittämistä eurooppalaisessa korkeakouluverkostossa	227
Eurooppa yliopistot - kansainvälistä osaamisen rakentamista	229
Vertainen digitalisaation sanansaattajana – Tampereen korkeakouluuyhteisön digimentorit .	231
Ammatillisen opettajan digiosaamisen kehittäminen	233
Tiekartta ekologisesti kestävään opetussuunnitelmaan	235
Kohti sähköisiä tenttejä Helsingin yliopistolla	238
Kielten ja viestinnän käytäntösuositukset ammattikorkeakouluissa 2023	240
Kansallisen yhteistyön merkitys opiskelijan arjessa	241
Lääketieteen alojen kansallinen yhteistyö rikastaa pedagogista toimintakulttuuria.....	242
Opetusavustajien merkitys avoimelle ja osallistavalle toimintakulttuurille	244
Pedagogiikka edellä puuhun - käyttäjälähtöinen oppimisolustan kehittäminen	246
Maataloustieteiden kandiohjelman pedagogisen johtamisen työkaluja	248
Johda mua, kun mä flippaan.....	250
Kvarkentandem - tandemyhteistyötä Suomen ja Ruotsin välillä	252
Gradu- ja diplomityövaiheessa opitaan tiedonhankintataitoja joustavasti verkko- oppimisympäristössä	254
Osaamiskiekko auttaa opettajaa tunnistamaan osaamista.....	256
Korkeakoulujen vahvuudet ja heikkoudet oppimateriaalien avoimuudessa	258
Työpajat.....	260
Korkeakoulupedagogiikan ja korkeakoulutuksen hanketoiminnan kehittäminen	260
Oppimateriaalien avaamisesta hyvinvointia - pyörää ei tarvitse aina keksiä uudelleen	261

Yhdessä tuotetut opetusmateriaalit opinnäytetyön aineistohallinnan ohjaukseen	262
Palautejärjestelmät pedagogisen tietoisuuden tukena	263
En route to a sustainable higher education curriculum.....	264
Symposiumit	266
Käänteinen oppiminen (flipped learning) insinöörimatematiikan opetuksessa.....	266
Kielibuusti – korkeakoulujen kv-osaajat kotimaisten kielten taitajiksi.....	268
Laadukasta jatkuvaa oppimista kaikkien saataville (Digivisio 2030 –hanke)	271
Posterit	273
Opitaan ratkaisemalla tosielämän haasteita - Challenge Based Learning -menetelmä kurssikehikkona.....	273
Verkkotutkinnot – mahdollisuuksia joustavaan oppimiseen ja yhteistyöhön	276
Kehittävä kumppanuus opinnäytteen ohjauksessa: Ohjaajan ja opiskelijan tukena aineistohallinnassa	278
MEDigi-lääketieteen ja hammaslääketieteen kansallinen tietovaranto, `digiopetusmateriaalikirjasto’	280
Pedagoginen hyvinvointi (HyPe) -hanke-esittely.....	282
TAMK Parvi kokonaiskonsepti - opiskelijoiden oppimisen ja hyvinvoinnin tueksi	284
Keep calm and continue crafting! Individual student motivation in teacher education	286
OSKU - alusta oikeustieteiden opetuksen kehittämiseksi	288
Tukea Orbitaalista – kemian laitoksen opiskelijoiden vertaisryhmätoimintamalli	290
Digiosaajaksi yhdessä kokeillen ja oppien-oppimisympäristö digitaitojen vahvistamiseen vammaistyössä.....	292
Online Learning as a tool for internationalizing higher education	293
Erikoistuvien johtamiskoulutus osana terveydenhuollon johtamisen uudistamista	295
Erityisopettajan työnkuva korkeakoulussa	298
Luonto, maatila ja rakennettu virkistysalue kansainvälisten opiskelijoiden oppimisympäristöinä	299
Tietoisien läsnäolon harjoitukset biokemian luennoilla - Lisääntyikö keskittyminen opetukseen?.....	301
Opiskelijapalautteen systemaattinen hyödyntäminen opetuksen ja oppimisen kehittämisessä	302

Yhteistyökumppanit.....305

Kohti kestäväää korkeakoulupedagogiikkaa

Korkeakoulupedagogiikan päivät – Pedaforum 2023 on vuosittain järjestettävä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen pedagogiikan konferenssi. Korkeakoulupedagogiikan päivien – Pedaforum 2023:n tavoitteena on jakaa kokemuksia hyvistä käytännöistä ja tietoa korkeakoulupedagogisesta tutkimuksesta laadukkaan oppimisen edistämiseksi ja opetuksen kehittämiseksi. Pedaforum kokoaa monipuolisesti opetuksen, ohjauksen, opintohallinnon asiantuntijoita sekä muita korkeakouluopetuksesta ja -tutkimuksesta kiinnostuneita osallistujia.

Tampereen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun 6.–8.6. järjestämän konferenssin teemana oli ”Kohti kestäväää korkeakoulupedagogiikan toimintakulttuuria”. Teema valikoitiin korkeakoulupedagogiikan kentän ajankohtaisten keskusteluaiheiden pohjalta. Ensimmäisessä alateemassa ”Osallistava ja inklusiivinen korkeakoulupedagogiikka” haettiin vastauksia korkeakoulutuksen saavutettavuuden ja eettisyyden kysymyksiin sekä tarkasteltiin moninaisuuden ja dekolonisaation huomioimista korkeakoulupedagogiikassa.

Toisessa alateemassa ”Korkeakouluyhteisön hyvinvointi” tarkasteltiin puolestaan opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvointia sekä jaksamista mm. kestävään johtamisen näkökulmasta.

Kolmannessa alateemassa ”Toimintakulttuurit ja pedagoginen johtaminen” käsiteltiin korkeakoulupedagogian käytänteitä ja johtamista mm. avoimuuden, osallistavuuden, kestävyys ja kansainvälisyyden näkökulmista.

Tähän julkaisuun on koottu yhteen abstraktit kaikista vuoden 2023 Pedaforumin esityksistä. Abstraktikirja on monipuolinen yhteenveto matkasta kestävään korkeakoulupedagogiikkaan.

Keynote: Kuka arvioisi arviointia? Kohti kestäväää arviointikulttuuria

- Juuso Nieminen, The University of Hong Kong, Deakin University

Arviointi on yksi suurimmista oppimiseen vaikuttavista tekijöistä. Perinteisesti arvioinnin rooliksi on käsitetty oppimisen mittaaminen. Arvioinnilla on kuitenkin myös tärkeä sosiaalinen tehtävänsä. Arviointi onkin lähtemätön osa korkeakoulukulttuuria: tentit, arvosanat, esseet, esitelmät ja tutkielmat ovat sävyttäneet korkeakouluopiskelijoiden kokemuksia jo vuosisatojen ajan. Tutkimus on alkanut painottaa entistä enemmän myös arvioinnin ja arvosanojen yhteyttä opiskelijoiden hyvinvointiin ja identiteettiin – niin hyvässä kuin pahassakin. Voisikin kysyä, oppisivatko opiskelijat ilman arviointia? Entäpä ilman arvosanoja?

Tässä esityksessä pohditaan arvioinnin roolia tulevaisuuden korkeakoulutuksessa. Arvioinnin tulee elää ajassa: kun yhteiskunta muuttuu, on arvioinnin toteutustapoja ja tarkoitusperiä syytä pohtia tarkkaan. Tarvitsemmekin arvioinnin arviointia! Mikä on tenttien ja arvosanojen arvo tulevaisuuden korkeakoulutuksessa? Miltä näyttää kestävä arviointi digitaalisissa tietoyhteiskunnissa? Kun tekoälysovellukset kehittyvät, kuinka arvioida ihmiselle ominaisia taitoja? Miten opiskelijat voisi nähdä arvioinnissa aktiivisina toimijoina – ennemmin kuin arvioinnin passiivisina kohteina? Esitys ei kehoita muuttamaan vain arvioinnin käytänteitä, vaan tapaamme käsittää arvioinnin roolia osana (lähi)tulevaisuuden korkeakoulutusta.

Juuso Nieminen (FT, FM, KM) toimii kasvatustieteen apulaisprofessorina The University of Hong Kongissa sekä Honorary Research Fellow -nimikkeellä Deakin Universityssa, Australiassa. Taustaltaan hän on matematiikan ja tietotekniikan aineenopettaja sekä erityisopettaja. Nieminen tutkii oppimista tukevaa arviointia korkeakoulutuksessa. Erityisesti hän on tutkinut arvioinnin sosiaalisia, kulttuurisia ja poliittisia ulottuvuuksia. Miksi arvioimme siten kuin arvioimme? Miksi annamme arvosanoja, ja millaisia sosiaalisia seurauksia niillä on? Nieminen on tutkinut myös inklusiivisuuden ja osallisuuden kysymyksiä arvioinnissa. Nieminen on kouluttanut tuhansia opettajia oppimista tukevan arvioinnin suunnittelussa. Hän kehittää myös aktiivisesti omaa opetustaan ja arviointiaan tutkimustiedon pohjalta. Nieminen on julkaissut yhdessä kollegoidensa kanssa kirjat Arvioinnin käsikirja ja Inklusiivinen opetus korkeakoulutuksessa.

Keynote: Pääseekö tästä yli? Pohdintoja korkeakoulupedagogiikan mahdollisuudesta toimia siltana kestävään tulevaisuuteen

- Essi Aarnio-Linnanvuori, Tampereen yliopisto

Kestävyyskasvatus on yksinkertaisimmillaan sellaista kasvatusta, opetusta ja koulutusta, joka käsittelee kestävästä kehitystä ja tukee yksilön kasvua ja oppimista kestävässä tulevaisuuden tekijäksi. Kestävyyskasvatus käsitetään elinikäiseksi, eli se kuuluu mitä suurimmassa määrin osaksi myös korkeakouluopetusta. Kestävästä kehityksen käsitteeseen liittyy kuitenkin erilaisia jännitteitä ja monitulkintaisuutta. Monet tahot ja toimijat ovat olleet halukkaita yhtymään kestävyyskasvatukseen, mutta samalla laaja ja ristiriitainen käsite on saanut runsaasti vaihtoehtoisia tulkintoja, ja lopulta vain vähän on muuttunut yhteiskunnassa. Vaatimukset perustavanlaatuisesta transformaatiosta kestävässä yhteiskuntaan kuitenkin lisääntyvät ympäristökriisin vakavoitumisen myötä – tutkijoiden mukaan yhdeksästä planetaarisesta rajasta on ylitetty jo viisi. Miten korkeakoulupedagogiikka voi tukea opiskelijan kestävyyskasvatusta? Onko se ylipäätään mahdollista korkeakoulujen vallitsevien toimintakulttuurien puitteissa?

Pohdin esityksessäni korkeakouluopetuksen kipukohtia suhteessa kestävyyskasvatukseen ja transformatiiviseen oppimiseen. Korkea-asteella ristiriitainen kestävästä kehityksen käsite voi toimia hedelmällisenä lähtökohtana oppimiselle ja kriittiselle keskustelulle. Sen sijaan kestävyyskasvatuksen normatiivinen luonne näyttäytyy akateemisen vapauden perinteen ja kriittisen ajattelun näkökulmasta hankalalta etenkin, jos kestävyysmurros säilytetään yksilön valintojen harteille. Lisäksi korkeakoulujen toimintakulttuureihin sisältyy monia kestävästä kehityksestä poikkeavia piirteitä. Todellinen kestävä tulevaisuus vaatii kaikkialla yhteiskunnassa merkittävää ajattelu- ja toimintatapojen muutosta, jonka luomisessa ja rakentamisessa korkeakouluista valmistuvat asiantuntijat voivat olla keskeisessä roolissa. Uutta luovan oppimisen tukeminen edellyttää kuitenkin opettajalta priorisointia, tieteidenvälisiä valmiuksia, määrätietoisuutta ja pedagogista mielikuvitusta. Toistaiseksi silta kestävässä tulevaisuuteen on vielä huterana, mutta meillä on mahdollisuus vahvistaa sitä.

Essi Aarnio-Linnanvuori, FT (ympäristömuutos ja -politiikka), on ympäristökasvatuksen ja kestävästä kehityksen yliopistonlehtori Tampereen yliopiston kasvatustieteiden ja kulttuurin

tiedekunnassa ja kokenut ympäristö- ja ilmastokasvatuksen asiantuntija. Tutkijana Essi on kiinnostunut kehittämään tieteidenvälistä ja kokonaisvaltaista ympäristökasvatusta, jossa otetaan huomioon oppijan identiteetti, arvot ja maailmankuva. Tällä hetkellä hän on mukana kansainvälisessä tutkimushankkeessa CCC-CATAPULT, joka tutkii nuorten ilmastotoimijuutta, erityisesti arvojen ja toiminnan välistä kuilua sekä keinoja kuilun ylittämiseksi. Essi myös on mukana ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen tutkijaverkosto SIRENE:n johtoryhmässä. Hän väitteli tohtoriksi Helsingin yliopistosta vuonna 2018. Ennen kuin aloitti työssä Tampereen yliopistolla vuonna 2021, hän työskenteli pitkään WWF Suomen ympäristökasvatuksen johtavana asiantuntijana.

1. alateema: Osallistava ja inklusiivinen korkeakoulupedagogiikka

Multiple modalities of creating ethical learning spaces

- Janhonen-Abuquah Hille, UEF (hille.janhonen-abuquah@uef.fi)
- Talvia Sanna, UEF (sanna.talvia@uef.fi)

Higher education course planners, lecturers and developers are pushed to organize flexible and as varied as possible learning environments to carry out the education in an accessible manner for the diverse learners and learning situations. Home economics education at higher education level is a field of study that requires creating comprehensive learning environment that exceeds beyond formal education premises. In this comprehensive learning environment learning can take place in real world environment (e.g. lecture room, home economics practice kitchen) or in virtual learning environments (e.g. on-line learning environments like Moodle). Learning can take place either together with other learners and/or teacher (e.g. face-to-face teaching) or students can work at their own pace with a given task. Learning can take place in private spaces like homes or in various public learning spaces (like museums, libraries) beyond the formal education premises. The formal and informal places-spaces in higher education, learning objects and interactive technologies play a role that is often taken-for-granted in the learning process. The way places-spaces, objects and technologies influence the experiences of learning is rarely observed and problematized in education.

Skills oriented subject like home economics education is relevant for the learner when connected to learners' real-life experiences. By doing so, this connection creates simultaneously a demand to protect one's own privacy. Several ethical challenges arise with this demand. Educational justice might be at stake as the equal learning opportunities need to be ensured for all in versatile private home learning environments.

How to build ethically safe higher education learning environment that is interactive, hands-on, multidimensional and multi-sensory space for learning? This paper explores the multiple ethical challenges and ways to overcome them by following two higher education courses for teacher education carried out during spring 2023. The course plans and students' project work were analyzed by following the Ethical guidelines for teaching and studying of the Higher Education

Institute and Teacher's values and Ethical principles. Dignity, Truthfulness, Fairness being the fundamental values in education pay crucial role in building new innovative and often virtual learning environments. Students' individualistic demands are at the times contradictory in the learning approach that is based on joint knowledge construction and where learning is seen as a joint process. The paper suggests creating a set of ethical principles for these comprehensive learning environments.

Use of joint research seminars as a part of undergraduate studies

- Andersson Anton, Luleå University of Technology (anton.andersson@ltu.se)
- Heikkinen Eetu-Pekka, University of Oulu (eetu.heikkinen@oulu.fi)

University of Oulu and Luleå University of Technology have organised joint research seminars on sustainability in metallurgy since 2000. Seminars are usually organised every second year in either Oulu or Luleå. The original purpose of these seminars has been to increase and to deepen the metallurgical research co-operation between the two universities.

For the first two seminars held in 2000 and 2002, the participation was limited to the researchers and industrial representatives, but since the third seminar in 2005 it has been possible for undergraduate students of process and environmental engineering to participate in the seminars. At Luleå University of Technology, the participation of students has not been organised as a learning activity with allocated credits. In contrast, at the University of Oulu, students wishing to get credits from the seminar are required to write summaries on all the presentations and write additional reports from given topics in addition to the participation in the seminar. The main goals of including undergraduate students to the seminar have been as follows:

- To connect research and educational activities.
- To familiarise undergraduate students with current research topics of their field.
- To familiarise undergraduate students with academic seminars.

From the researchers' point of view, they have had a chance to communicate with researchers from other universities working with similar topics as well as to learn to know future generations of metallurgists. Due to practical reasons such as costs of travel and accommodation, the undergraduate students participating in the seminars have mainly been students of the university in which the seminar was being held. However, on some occasions it has been possible to organise travel and accommodation for a limited amount of students to foreign universities, too. This has been made possible with funding from external sources such as foundations. At the University of Oulu, the course has been very popular with the students. Most participants have been fourth- and fifth-year Master-level students and based on their coursework as well as feedback, they have managed not only to learn about topics considered in the seminar presentations, but also learned a lot about forms of research and academic co-

operation. Based on the success of integrating the seminar as an appreciated learning activity at the University of Oulu, a similar approach will be employed at Luleå University of Technology in future seminars.

After a longer six-year break due to COVID-pandemic, the latest sustainability day was held at the University of Oulu on 31st of January and 1st of February 2023 with 15 undergraduate students from Oulu.

Heitteillä(kö)? Moninaiset oppijat kauppatieteellisessä koulutuksessa – havaintoja HOPS-ohjauksesta

- Kosonen Päivi, Itä-Suomen yliopisto, kauppatieteiden laitos (paivi.kosonen@uef.fi)

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää ja tarkastella erityispedagogisen tuen tarvetta kauppatieteellisessä yliopistokoulutuksessa. Kauppatieteellinen koulutus on yksi suosituimmista yliopistokoulutuksen aloista ja tästä johtuen hyvin pieni osa hakijoista tulee valituksi suorittamaan kauppatieteiden maisterin tutkintoa. Ennen todistusvalintamenettelyn painotusta, kauppatieteelliseen koulutukseen hakiessaan opiskelijan tuli lukea merkittävä määrä kirjallisuutta, jossa käsiteltiin kattavasti kauppatieteiden perusopintojen aihepiirejä ja sisältöjä. Tämän tyyppinen valintakoe todennäköisesti on sulkenut isolta osin koulutukseen pääsyn opiskelijoilta, joilla on jokin oppimisen vaikeus. Oppimisen haasteiden tunnistaminen ja tukitoimet alemmilla kouluasteilla sekä valintakoemenettelyn muutos painottuen todistusvalintaan, ovat osaltaan mahdollistaneet enenevässä määrin tien kauppatieteelliseen koulutukseen moninaisemmille oppijoille. Oppimisen vaikeuksia tunnistetaan ja diagnosoidaan paljon myös jo korkea-asteen koulutukseen pääsyn jälkeen. Lisäksi tiedämme, että pandemia-aika on merkittävästi lisännyt opiskelijoiden ahdistusta, joka näyttäytyy opintojen etenemisen ongelmina.

Moninaisten oppijoiden lisääntyminen näyttäytyy kauppatieteellisessä koulutuksessa erityisesti opinnäytetöiden yhteydessä sekä HOPS-ohjauksessa. Opinnäytetöiden eli kandidaatin tutkielmien sekä pro gradu -tutkielmien kirjoittamisen yhteydessä erityisesti lukemisen ja kirjoittamisen häiriöt tulevat esille. Opintojaksojen suorittamisessa taas näyttäytyvät ennemmin ahdistukseen tai keskittymiseen liittyvät ongelmat, jotka vaikeuttavat muun muassa tenttitilanteissa suoriutumista. Kauppatieteiden opiskelijat pääsääntöisesti tuovat esille oppimisen vaikeudet lähellä tenttitilannetta, jolloin he esittävät dekaanin päätöksen heille myönnetystä pidennetystä tenttiajasta. Näin ollen opintojakson opettajalla ei ole mahdollisuutta tarjota tukea opiskelijalle opintojakson aikana, jos osaamista opettajalla olisi. Toinen tilanne, jossa opiskelijan oppimisen vaikeus tulee esille, on HOPS-ohjaus, jossa yhdessä HOPS-ohjaajan kanssa pohditaan kurssivalintoja ja opintojen etenemistä. Näissä kahdenkeskisissä keskusteluissa opiskelijat tuovat esille omia kokemuksiaan, ongelmiaan ja oppimisstrategioitaan liittyen oppimisen vaikeuteen. Opiskelijat myös hakevat tukea ja neuvoja HOPS-ohjaajalta, mutta vallitsevassa tilanteessa sekä erityispedagogisen osaamisen että yliopiston tarjoamien tukitoimien puute jättää opiskelijan pärjäämään tilanteessa käytännössä yksin.

Tarjottavat tukitoimet moninaisille oppijoille kauppatieteellisessä koulutuksessa tällä hetkellä ovat dekaanin päätöksellä myönnettävä pidennetty tenttiaika, opintopsykologin tapaaminen sekä YTHS:n tarjoamat palvelut. Tukea oppimisen strategioiden ja tekniikoiden, oman toiminnan ohjaamisen ja oman oppimisvaikeuden vaikutuksen ymmärtämiseen yliopistokontekstissa ei ole. Myöskään kauppatieteellisellä opetushenkilöstöllä ei ole erityispedagogista osaamista.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, missä määrin erityispedagogista tukea tarvitsevia opiskelijoita kauppatieteellisessä koulutuksessa on ja millaisia tukitoimia he tarvitsisivat opinnoissa etenemiseen. Tutkimuksen tavoitteena on pystyä esittämään mahdollisia panostuksia henkilökunnan erityispedagogisen osaamisen lisäämiseen sekä moninaisten oppijoiden tukemiseen. Tutkimus on tarkoitus alkuvaiheessa toteuttaa suorittamalla kysely Itä-Suomen yliopiston kauppatieteiden laitoksen opiskelijoille kokemuksista opiskelusta mahdollisen oppimisen vaikeuden kanssa. Toisessa vaiheessa tutkimusta pyritään haastattelemaan erityisen tuen päätöksen saaneita opiskelijoita ilmiön syvemmän ymmärryksen saavuttamiseksi. Tutkimuksen kolmas vaihe toteutetaan tukitoimien kehittämisen jälkeen. Tutkimuksen aihepiiri mahdollistaa sen laajentamista myöhemmässä vaiheessa kattamaan yliopiston muita aloja tai laajempaa selvitystä koko yliopistokentässä.

Yksilölliset opiskelujärjestelyt edistävät korkeakoulutuksen saavutettavuutta

- Ketko Maiju, Tampereen ammattikorkeakoulu (maiju.ketko@tuni.fi)

Yhtenä YK:n kestävän kehityksen tavoitteena on hyvä koulutus – kaikille avoin, tasa-arvoinen, laadukas ja elinikäinen oppimismahdollisuus. Ammattikorkeakoulujen kestävän kehityksen linjausten ja opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakouluille vuonna 2021 esittämien kehittämistavoitteiden mukaisesti korkeakoulujen edellytetään edistävän koulutuksen saavutettavuutta, yhdenvertaisuutta ja osallisuutta. Jokaisella on oltava mahdollisuus kouluttautua omien edellytysten pohjalta mahdollisimman pitkälle.

Tampereen ammattikorkeakoulussa yksi saavutettavuutta edistävä toimi on yksilölliset opiskelujärjestelyt. Toiminnan voidaan katsoa alkaneen pienimuotoisesti jo 15 vuotta sitten, kun lukivaikeuksisille opiskelijoille tarjottiin tukiseteliä tukitoimena. Vuosien aikana lukivaikeuden rinnalla tukitoimia on alettu tarjota myös muissa oppimista ja opiskelua vaikeuttavissa tilanteissa. Systemaattisemmin yksilöllisiä opiskelujärjestelyjä on tarjottu opiskelijoille viimeiset kaksi vuotta. Samalla toimintatapoja on yhdenmukaistettu Tampereen yliopiston kanssa, mikä tukee opiskelijoiden ristiinopiskelua korkeakouluuyhteisössä. Myös asiaan liittyviä prosesseja on kehitetty: kuinka yksilöllisistä opiskelujärjestelyistä kerrotaan opiskelijoille, kuka yksilöllisiä opiskelujärjestelyjä myöntää, miten tietoturva ja salassa pidettävien tietojen käsittely otetaan huomioon, miten opettajalle resursoidaan yksilöllisten opiskelujärjestelyjen toteuttaminen, mitä seurantatietoja kerätään. Esityksessä esitellään TAMKin yksilöllisten opiskelujärjestelyjen prosessi.

Opiskelijälähtöinen digipedagogiikka - SYLin digipedagoginen visio

- Bursiewicz Nikolas, Suomen ylioppilaskuntien liitto (nikolas.bursiewicz@syl.fi)
- Grönberg Roosa, Suomen ylioppilaskuntien liitto (roosa.gronberg@syl.fi)

Esityksessä julkistetaan SYLin digipedagogiikan visio. Visio on laadittu kevään 2023 aikana yhteistyössä yliopistojen ylioppilaskuntien kanssa. Digipedagogiikalla viitataan visiossa sekä verkko-, hybridi että lähiopetukseen, jossa hyödynnetään eri oppimisanalytiikan ratkaisuja. Vision tarkoituksena on tukea opiskelijoiden osallistumista digipedagogiikan kehittämiseen sekä toimia evästyksenä opetushallinnolle ja -henkilökunnalle opiskelijälähtöisen digipedagogiikan kehittämiseen.

SYLin digipedagogiikan visio pureutuu kolmeen pääteemaan:

1. Digitaalisuus ja opiskelijan oikeudet
2. Digipedagogiikka ja oppimisanalytiikan käyttö
3. Digitaalisuus ja saavutettavuus

Digipedagogiikan kehittäminen on ollut laajasti esillä korkeakoulupedagogisessa keskustelussa viime vuosina. Opiskelijälähtöinen digipedagogiikka tunnistaa opiskelijakentän moninaisuuden ja tukee jokaisen opiskelijan valmiuksia oppia ja tunnistaa osaamistaan edistäen myös työelämäsiirtymän sujuvuutta. On kiinnitettävä huomiota opiskelijoiden ja opetushenkilökunnan digipedagogisiin taitoihin, ja niiden opettaminen ja oppiminen on sisällytettävä opetussuunnitelmiin ja opettajien työaikaan. SYLin visio opiskelijälähtöisestä digipedagogista sanoittaa digipedagogiikan eri rajapinnat ja mahdollisuudet näiden eri keinojen hyödyntämiseen yliopistoyhteisössä.

Vision ensimmäisessä osiossa käsitellään opiskelijoiden oikeuksiin ja etiikkaan liittyviä kysymyksiä. Uusien työkalujen, kuten oppimisanalytiikan käyttöönotossa on huomioitava opiskelijoiden oikeus yksityisyyteen ja omaan dataan. Opiskelijoille on oltava selvää, mitä tietoja luovutetaan ja mihin käyttötarkoitukseen niitä kerätään. Osio käsittelee myös opiskelijoiden osallistumista digipedagogiikan kehittämistyöhön.

Visiossa tuodaan esille digitaalisia ratkaisuja kuten oppimisanalytiikan opiskelijalähtöisiä hyödyntämismahdollisuuksia opetuksessa. Keskeisiksi kysymyksiksi nousee digitaalisten työkalujen käyttö opetuksessa ja ohjauksessa sekä digitaalisten työkalujen rooli osaamisen ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa. Visiossa pohditaan, miten eri oppimisanalytiikkaa voidaan hyödyntää arvioinnissa ja palautteen antamisessa. Lisäksi siinä käsitellään yliopistojen vilppikäytänteitä tekoälyn näkökulmasta.

Digitaalinen saavutettavuus on myös keskeisessä roolissa visiossa. Digitaalisten työkalujen yleistyessä on tärkeää tarkastella, miten tilanne vaikuttaa eri vähemmistöryhmien ja eri sosioekonomisista taustoista tulevien mahdollisuuksiin osallistua koulutukseen. Opintojen saavutettavuus on taattava toteuttamalla tarvittavat mukautukset ja yksilölliset opintojärjestelyt.

Vuorovaikutus virtuaalitodellisuudessa: kokemuksia ja kurkistuksia tulevaisuuteen

- Karppinen Karoliina, Tampereen yliopisto (karoliina.karppinen@tuni.fi)
- Eklund Marja, Tampereen yliopisto (marja eklund@tuni.fi)

Alustuksessamme kerromme korkeakouluopetuksen kehittämiseen tähtäävästä tutkimuksestamme koskien virtuaalitodellisuuden hyödyntämistä viestinnän opetuksessa. Kerromme virtuaalitodellisuuden tarjoamista mahdollisuuksista vuorovaikutuksen ja viestinnän harjoittelussa sekä pohdimme niitä ongelmakohtia, joita tulisi vielä kehittää.

Virtuaalimaailmassa tehdyt harjoitukset voivat edistää hyvinvointia ja parempia mahdollisuuksia osallistua. Virtuaalitodellisuuden tarjoamia mahdollisuuksia on havaittu mm. erilaisten fobioiden kohtaamisessa, joista yksi on esiintymisjännitys (esim. Daniels, Palaoag, & Daniels, 2020; Hinojo-Lucena ym., 2020). Myös muita kuin esiintymistilanteita voidaan harjoitella virtuaalimaailmassa, esimerkiksi interpersonaalisten viestintätilanteiden harjoittelu autismin kirjoon kuuluvilla on herättänyt kiinnostusta (Ke & Im, 2013). Tehokas ja tarkoituksenmukainen vuorovaikutus virtuaalitodellisuudessa tarjoaa meille myös mahdollisuuksia vähentää mm. matkustamisen tarvetta. Jos tekniikka tarjoaa meille toimivat puitteet, on mahdollista punnita kasvokkaisen ja virtuaalisen kohtaamisen välillä.

Kerromme, millaisia esiintymiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä harjoituksia olemme toteuttaneet virtuaalitodellisuudessa, ja millaisia kokemuksia opiskelijoilla näistä harjoituksista on. Alustus liittyy tutkimukseemme, jonka tarkoituksena on kehittää viestinnän ja vuorovaikutuksen korkeakouluopetusta ja samalla tarjota opiskelijoille mahdollisuus tutustua erilaisiin viestintäteknologioihin jo opintojen alkuvaiheessa.

Tutkimuksen aineisto kerättiin syksyllä 2022 opiskelijoiden ryhmähaastatteluilla ja mukana oli yhteensä 12 viestinnän opiskelijaa. Opiskelijat olivat osallistuneet viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen opintojaksolla virtuaalitodellisuudessa tehtyihin vuorovaikutuksen ja esiintymisen harjoituksiin. Haastatteluissa kerättiin sekä opiskelijoiden kokemuksia tehdyistä harjoituksista, että heidän ajatuksiaan virtuaalimaailman tarjoamista vuorovaikutukseen liittyvistä mahdollisuuksista. Esimerkiksi sanattoman viestinnän vihjeiden vähentyminen virtuaaliympäristöissä herätti pohdintaa ja keskustelua kehittämismahdollisuuksista opiskelijoiden keskuudessa.

Kohti mahdollisuuksien yliopistoa -Opetuksen ja ohjauksen saavutettavuusryhmä Tampereen yliopistossa

- Lindholm Camilla, Tampereen yliopisto (camilla.lindholm@tuni.fi)
- Sinikallio Elisa, Tampereen yliopisto (elisa.sinikallio@tuni.fi)
- Mäkihonko Minna, Tampereen yliopisto (minna.makihonko@tuni.fi)
- Purmonen Sami, Tampereen yliopisto (sami.purmonen@tuni.fi)
- Auvinen Sanna, Tampereen yliopisto (sanna.auvinen@tuni.fi)
- Kohlhoff Stefanie, Tampereen yliopisto (stefanie.kohlhoff@tuni.fi)
- Valkama Tarja, Tampereen yliopisto (tarja.valkama@tuni.fi)
- Raitanen Terhi, Tampereen yliopisto (terhi.raitanen@tuni.fi)
- Koskimaa Vesa, Tampereen yliopisto (vesa.koskimaa@tuni.fi)
- Halinen Aino, TREY (aino.halinen@trey.fi)

Korkeakouluissa opiskelijat ovat monin tavoin monenlaisia, ja moninaisuus tulee entisestään lisääntymään, kun korkeakoulutettujen määrää halutaan kasvattaa lähivuosina (Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko 2021, 32). Saavutettavuus onkin noussut entistäkin tärkeämmäksi teemaksi korkeakouluissa. Teema on myös noussut valtakunnallisesti tapetille esimerkiksi hankkeiden, lainsäädännön sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannon myötä. Esimerkiksi OHO! -hankkeessa vuosina 2017–2019 pureuduttiin yhtenä teemana korkeakoulujen saavutettavuuteen; laki digitaalisten palveluiden tarjoamisesta tuli voimaan 2019 ja vuoden 2022 loppuun mennessä OKM ohjeisti kaikkia korkeakouluja laatimaan saavutettavuussuunnitelmat. Tampereen yliopistossa yksi saavutettavuuden edistämiseen tähtäävistä toimenpiteistä on ollut Opetuksen ja ohjauksen saavutettavuusryhmän perustaminen.

Opetuksen ja ohjauksen saavutettavuusryhmä koostuu jokaisen tiedekunnan ja Kielikeskuksen sekä ylioppilaskunta TREYn edustajasta. Tiedekuntien ja Kielikeskuksen edustajissa on sekä opetushenkilöstöä että muuta, opiskelijoiden ohjaustyötä tekevää henkilöstöä. Ryhmän puheenjohtajana toimii saavutettavuusyhteyshenkilö.

Ryhmä perustettiin alun perin keväällä 2020, tällöin tehtävänään laatia nykytilaselvitys sekä toimenpide-ehtotuksia opetuksen ja ohjauksen saavutettavuuden kehittämiseksi. Työn pohjana oli OHO! -hankkeessa laadittu saavutettavuuskriteeristö. Osana työtä ryhmä teetti laajan

opetuksen ja ohjauksen saavutettavuuteen liittyvän kyselyn yliopiston opiskelijoille ja henkilöstölle. Tuloksista nousi esiin mm. tiedon ja osaamisen puutetta saavutettavuusasioissa sekä henkilökunnan että opiskelijoiden keskuudessa. Ryhmän laatimissa toimenpide-ehdotuksissa korostuivat mm. yliopistoyhteisön tietoisuuden lisääminen saavutettavuudesta ja tukitoimista sekä koulutusten ja tukimuotojen lisääminen ja kehittäminen

Selvitystyön jälkeen ryhmä on jatkanut työtään opetuksen ja ohjauksen saavutettavuuden asiantuntijaryhmänä. Se on esimerkiksi laatinut ohjeistuksia sekä seurannut toimenpide-ehdotusten etenemistä. Ryhmän tekemä selvitystyö ja toimenpide-ehdotukset ovat myös olleet Tampereen yliopiston saavutettavuussuunnitelman laatimisen yhtenä tausta-aineistona. Yhtenä tärkeimpänä tehtävänä ryhmä lisää ja ylläpitää tietoisuutta saavutettavuusasioista yliopistoyhteisössä – esimerkkinä syksyllä 2022 järjestetty korkeakoulu yhteisön saavutettavuusviikko, jonka järjestämisessä ryhmällä oli vahva rooli.

Opetuksen ja ohjauksen saavutettavuusryhmä kokoaa yhteen henkilöitä kaikista tiedekunnista ja eri rooleista: opettajia ja ohjaushenkilökuntaa eri puolilta yliopistoa sekä ylioppilaskunnan edustajan. Ryhmässä on täten tiivis yhteys käytännön opetus- ja ohjaustyöhön ja opiskelijan elämään eri näkökulmista. Osalla ryhmän jäsenistä on lisäksi esimerkiksi oman työtehtävän kautta kertynyttä erityisosaamista saavutettavuudesta, joten ryhmä kokoaa yhteen myös osaamista saavutettavuuden eri osa-alueista.

Lähteet:

Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:24. Haettu 13.2.2023 osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-622-8>.

Saavutettavuutta non-stop-opintojaksoilla – saavutetaanko tavoiteltuja tuloksia?

- Heikkinen Sami, LAB-ammattikorkeakoulu (sami.heikkinen@lab.fi)

Oppimisen saavutettavuutta on pyritty parantamaan massiivisten avointen verkkokurssien eli MOOCien avulla. MOOC-ajatus toteutuu kotimaisessa ammattikorkeakoulukentässä laajimmillaan CampusOnline.fin (CO) kautta. CO mahdollistaa ammattikorkeakoulujen (AMK) välisen ristiin opiskelun niin ennalta määriteltyyn aikataulutukseen perustuvilla kuin myös niin sanotuilla non-stop-opintojaksoilla. Non-stop-opintojaksoille AMK-opiskelijan on mahdollista ilmoittautua milloin vain ja suorittaa opintojakso omaan tahtiinsa. Tällä pyritään parantamaan opintojen sujuvuutta ja saavutettavuutta.

Non-stop-opintojaksoilla voi opiskella ajasta ja paikasta riippumatta. Vaikka ajatus on kaunis, emme tiedä menetetäänkö saavutettavuuden parantumisen myötä jotakin. Suomessa asiaa on tarkasteltu toistaiseksi suppeasti yliopistokontekstissa (Immonen & Veinio 2019), mutta ammattikorkeakoulukentällä asiaa ei ole selvitetty. CO:n toimintaa on tarkasteltu vuosittain vain taloudellisesta, opintopisteiden kertymisen ja vaikuttavuuden näkökulmista (ks. esim. Jonninen 2022).

MOOC-toimintamalli on herättänyt epäilyksen, että opiskelijat hakeutuvat opintojaksoille, joista opintopisteet saa mahdollisimman helposti. Tämän näkökulman on nostanut esiin nopat.me-palvelusta käyty keskustelu (ks. esim. Hallila 2023). Toinen uhkakuva liittyy itsesäätyvään oppimiseen. Osa opiskelijoista hyötyy siitä, että opintoja voi tehdä omaan tahtiinsa. Toiset opiskelijat puolestaan eivät pärjää itsenäistä suunnittelua ja aikataulutusta vaativilla opintojaksoilla, vaan kaipaavat opintoihin enemmän struktuuria (Wong et al. 2019). On siis mahdollista, että non-stop-opintojaksot tosiasiasa johtavat opiskelijoiden eriarvoistumiseen: taitavat opiskelijat voivat vauhdittaa opintojaan, kun heikommat jäävät entistä enemmän jälkeen.

Tämä alustus perehtyy yhden opintojakson näkökulmasta siihen, onko non-stop-opintojakso opintojen edistymisen näkökulmasta parempi vaihtoehto kuin aikatauluihin sidottu opintojakso. Tarkastelussa käytetään aineistona yhden opintojakson peräkkäisiä toteutuksia. Vuoden 2021 aikana opintojaksosta on järjestetty COssa kaksi aikataulutettua toteutusta, joille on osallistunut yhteensä 246 opiskelijaa. Näitä toteutuksia verrataan vuoden 2022 non-stop-toteutukseen, jolle

osallistui 594 opiskelijaa. Aikataulutus on ollut ainoa muuttuva elementti toteutusten välillä – muilta osin toteutukset ovat olleet identtisiä.

Opintojaksototeutuksia verrataan keskenään opintojakson läpäisyprosentin ja opiskelun läpäisyajan perusteella. Tämän lisäksi opintojakson sisäistä virtausta tutkitaan prosessilouhinnan menetelmällä (Janssenwillen et al. 2019), jonka avulla on kartoitettu missä opintojakson vaiheessa suoritus keskeytyy tai opiskelijalta vaaditaan eniten toistoja tai suoritusaikaa.

Tulosten perusteella non-stop-toteutuksen läpäisyprosentti (23 %) on alhaisempi kuin aikatauluun sidotulla opintojaksolla (50 %). Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, että opiskelijat etsivät opportunistisesti opintojaksoja, joista opintopisteet saa mahdollisimman helposti. Toisaalta tämä voi tarkoittaa myös sitä, että osalla opiskelijoista on puutteita itsesäätyvän oppimisen taidoissa ja opiskelijat tarvitsevat tukea näiden taitojen kehittämiseen. Tulokset myös kyseenalaistavat non-stop-opintojaksojen toteuttamisen saavutettavuuden näkökulmasta.

Lähteet:

Hallila, Jaakko (2023). Kauhukuvana korkeakoulututkinto päivässä oppimistuloksista piittaamatta? @Seamk-verkkolehti. Haettu 31.1.2023. Saatavilla <https://lehti.seamk.fi/asiantuntijablogi/kauhukuvana-korkeakoulututkinto-paivassa-oppimistuloksista-piittaamatta/>

Immonen, V. & Veinio, J. (2019). Aikataulutettu vai omaan tahtiin suoritettava verkkokurssi? Kahden erilaisen suoritustavan vertailututkimus. *Yliopistopedagogiikka* 26(2), 56-64. Saatavilla <https://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/2019/06/19/aikataulutettu-omaan-tahtiin-verkkokurssi/>
Janssenswillen, G., Depaire, B., Swennen, M., Jans, M., & Vanhoof, K. (2019). bupaR: Enabling reproducible business process analysis. *Knowledge-Based Systems*, 163, 927-930.

Jonninen, J. (2022). Campusonline.fi vuosi 2021 – Katsaus CampusOnlinen taloustilastoihin. Viivain Oy.

Wong, J., Baars, M., Davis, D., Van Der Zee, T., Houben, G. J., & Paas, F. (2019). Supporting self-regulated learning in online learning environments and MOOCs: A systematic review. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 35(4-5), 356-373.

Koulutuksen strategisen kehittämistyön solmuja fuusioituneessa yliopisto-organisaatiossa

- Rautajoki Hanna, Tampere university (hanna.rautajoki@tuni.fi)

Paperi esittelee opetuksen yhteisöllisen kehittämishankkeen, joka on toteutettu Tampereen yliopistossa vuonna 2022. Tutkimuksessa on tarkasteltu organisaatiotason koulutuksellisen kehittämistyön haasteita monimutkaisessa yliopisto-organisaatiossa, ison organisaatiofuusion jälkimainingeissa. Tampereen teknillisen yliopiston ja vanhan Tampereen yliopiston yhdistyminen uudeksi Tampereen yliopistoksi vuonna 2019 törmäytti kaksi erilaista toimintakulttuuria yhteen ja saattoi alulle uudenlaisia strategisen johtamisen ja kehittämisen käytänteitä, jotka eivät kuitenkaan varauksetta ole usein tuottaneet tavoiteltuja lopputuloksia. Paperissa tarkastellaan kohtaanto-ongelmaa organisaation eri toimijatasojen katsantokantojen, kokemusten ja näkemysten kesken, haastatellen opetushenkilökuntaa, opintohallinnon vastuutahoja sekä koulutuksen keskistetyin kehittämistiimin edustajia. Tarkastelun keskiössä on keskushallinnon laatima koulutuksen kehittämissuunnitelman nimellä kulkeva kokonaisuus, jota eri tasojen toimijat haastattelussa kommentoivat. Haastatteluita tutkitaan diskurssianalyttisesti, kerronnallisen asemoinnin teoriaa hyödyntäen. Tutkimus on konstruktionistinen eli se kohdentaa analyttisen huomionsa jaetun tilanteen kielelliseen merkityksellistämiseen, mutta samaan aikaan se suhtautuu merkityksenantoihin syvästi seuraamuksellisina sosiaalisina todellisuuksina, jotka vaikuttavat kehittämistyön toimijoihin ja käytänteiden toimivuuteen hyvin konkreettisella tavalla. Hankkeen tavoitteena on yrittää ymmärtää ja sanallistaa niitä solmukohtia, joita kehittämistyössä eri toimijatasojen välille haastateltavien puheessa piiryy, sekä pohtia mahdollisia ratkaisuja koulutuksellisen laadun parantamiseksi ja eteenpäin kehittämiseksi.

Tutkimuksen ja opetuksen monimuotoisilla kytköksillä kohti kestävämpää yliopistoyhteisöä

- Kauppila Heli, Taideyliopisto (heli.kauppila@uniarts.fi)

Alustus esittelee Taideyliopiston taidealojen yliopistopedagogisen koulutuksen yhteydessä viime syksyn aikana toteutunutta kehittämiskokeilua, jossa käynnissä olevan tutkimushankkeen toimintaa yhdistettiin välittömästi ja hyvin suoraan osaksi perustutkinto-opiskelijoiden opintoja. Taidealojen yliopistopedagoginen koulutus loi foorumin, jossa tutkijat, opettajat ja opiskelijat tapasivat ja pohtivat yhdessä valtaan, dekoloniaalisuuteen ja antirasistiseen pedagogiikkaan liittyviä teorioita ja menetelmiä. Lähtökohtana oli pyrkimys tavoittaa opiskelijoiden näkökulmaa siihen, mitä yliopiston opettajan tulisi mainituista aihepiireistä tietää ja niihin liittyen osata. Tutkimushanke mahdollisti kansainvälisen ulottuvuuden teemojen esittelyyn ja sisältöjen toteuttamiseen.

Opintojakso rakentui yhteissuunnittelun pohjalta työryhmässä, jossa mukana oli opiskelijoita ja opettajia eri koulutusohjelmista sekä tutkimushankkeen vastuhenkilöitä. Syksyn ohjelma muotoutui tutkimushankkeen keskeisten lähtökohtien ympärille. Käytännössä tämä tarkoitti työpajoja ja luentoja sekä niiden väliin sijoittuvia luku- ja pohdintatehtäviä.

Opintojakson aikana valtasuhteisiin, hierarkioihin ja arvojärjestelmiin liittyviä oletuksia pohdittiin sekä yksilöllisesti että kollektiivisesti. Keskeinen näkökulma oli taiteisiin kiinnittyvän oppimisen ja opetuksen mahdollistamat tavat tarkastella yliopistokoulutuksien käytänteiden, koulutusjärjestelmän sekä organisaatorakenteiden sisältämää ja toimijoiden ruumiillistamaa koloniaalisuutta.

Alustus tuo esille opetuskokeilun käytäntöä, siitä nousseita ajatuksia sekä pohtii mahdollisuuksia integroida tutkimushankkeita ja opetusta yhteen kestävästi ja tulevaisuusorientoituneesti.

Digiopettajan taitopaketit opettajan pedagogista osaamista kehittämässä

- Kasanen Kati, Itä-Suomen Yliopisto (kati.kasanen@uef.fi)
- Siitonen Piia, Itä-Suomen Yliopisto (piia.siitonen@uef.fi)
- Pirttilä Sanni, Itä-Suomen Yliopisto (sanni.pirttila@uef.fi)
- Kohonen Susanna, Itä-Suomen Yliopisto (susanna.kohonen@uef.fi)
- Ritvanen Ulla, Itä-Suomen Yliopisto (ulla.ritvanen@uef.fi)
- Paajanen Vesa, Itä-Suomen Yliopisto (vesa.paajanen@uef.fi)

Laadukkaan ja pedagogisesti perustellun opetuksen suunnittelu ja toteutus on korkeakoulujen opettajalle haastavaa jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Miten rakentaa erilaisten oppijoiden yhteisöllistä ja oppimisen itsesäätelyä tukevaa opetusta arjen kiireiden keskellä? Opettajien mahdollisuudet osallistua yliopistopedagogiseen koulutukseen vaihtelevat, ja myös toiveet pedagogiikan oppimisen tavoista ovat erilaiset. Siten tarvitaan uudenlaisia malleja, jotka palvelevat pedagogisen osaamisen kehittämisen saavutettavuutta ja inklusiivisuutta. Itä-Suomen yliopistossa on kehitetty Digiopettajan taitopakettien kokonaisuus, jonka tavoitteena on tukea pedagogisesti perustellun verkko- ja monimuotopedagogiikkaan perustuvan opetuksen suunnittelua ja toteutusta. Taitopaketit muodostavat kolmiportaisen taitotasoluokituksen, joka perustuu eurooppalaiseen [DigCompEdu-viitekehykseen](#). Taitotasot ovat liukuvia, ja opettaja voi poimia taitotasoilta oman tieteenalan opetuksen erityispiirteiden ja oman osaamisen kehittämisen kannalta keskeisimmät näkökulmat ja vinkit. Digiopettajan taitopaketit ovat [Digiopettajan starttipaketti](#), [Digiopettajan jatkopaketti](#) ja [Digiopettajan asiantuntijapaketti](#).

Paketit sisältävät konkreettisia malleja ja esimerkkejä opetuksen toteuttamiseksi verkko- ja monimuotopedagogiikkaa hyödyntäen. Paketeissa lähtökohtana on pedagogiikka, johon on kytketty digiopetuksen menetelmät ja välineet, jotka ovat välittömästi opetukseen sovellettavissa. Pakettien laatimisessa on hyödynnetty Itä-Suomen yliopistossa olemassa olevaa pedagogiikkaan ja digiopetukseen liittyvää tukimateriaalia, joka saattaa olla opettajalle muuten vaikeasti löydettävissä. Digiopettajan starttipaketti sisältää esimerkiksi Moodle-mallipohjan, joka sisältää pedagogisesti perustellun oppimisprosessin rakenteen, sekä opiskelijoiden oppimista aktivoivia ja oppimisen arviointia tukevia Moodlen ja muiden sovellusten kautta käyttöönotettavia työkaluja. Mallipohja on rakennettu saavutettavaksi, ja mallipohja on saatavilla myös englanniksi.

Digiopettajan taitopaketit tukevat opettajan pedagogisen osaamisen kehittämistä monipuolisesti, joko itsenäisesti opiskellen tai osana koulutus- ja tukipalveluita sekä [Itä-Suomen yliopiston Verkko- ja monimuotopedagogiikan fasilitaattoritoimintaa](#). Fasilitaattorit tukevat opettajia heidän arkisessa työssään etsien erilaisiin sisältöihin ja tarpeisiin sopivia teknis-pedagogisia ratkaisuja. Fasilitaattorit edistävät hyvien käytänteiden jakamista ja myös koettujen haasteiden sanoittamista yliopistoyhteisössä.

Digiopettajan taitopaketteja on testattu Itä-Suomen yliopiston opettajilla, ja saatu palaute on ollut myönteistä. Digiopettajan taitopaketit on tuotettu Microsoft Swaylla, joka avulla materiaali on tuotettu saavutettavaksi.

Peda-forum 2023 esityksessä esitellään Digiopettajan taitopaketteja, pakettien rakentamisen periaatteita, opettajien kokemuksia taitopaketeista sekä miten paketteja on hyödynnetty opettajien pedagogisen osaamisen kehittämisessä.

Vertaisopettajat yhteisöä rakentamassa

- Rämö Johanna, Itä-Suomen Yliopisto (johanna.ramo@uef.fi)
- Kontro Inkeri, Tampereen yliopisto (inkeri.kontro@tuni.fi)
- Häsä Jokke, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (jokke.hasa@helsinki.fi)

Esityksessä kuvataan vertaisopettajatoimintaa Itä-Suomen yliopistossa sekä esitellään avoimia opetusmateriaaleja, jotka Vertaisopettajaverkosto on tuottanut vertaisopettajien koulutukseen. Vertaisopettaja on kokeneempi opiskelija, joka opettaa toista opiskelijaa. Vertaisopettamisen hyödyntäminen tuottaa laadukkaampaa opetusta, tukee opiskelumotivaatiota ja parantaa oppimistuloksia, sillä vertaisopettaja on samalla tasolla kuin oppija. Lisäksi vertaisopetus parantaa opetuksen laatua myös vertaisopettajien näkökulmasta: vertaisopettaja oppii opettaessaan, sillä hän kartuttaa syvällistä ymmärrystä aiheesta. Vähintään yhtä oleellista on se, että vertaisopettajat oppivat tärkeitä työelämätaitoja kuten kommunikointitaitoja, pedagogisia taitoja sekä erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa toimimista.

Itä-Suomen yliopiston matematiikan oppiaineessa vertaisopettajat toimivat ohjaajina 1. vuoden opiskelijoille tukien näitä tehtävien tekemisessä ja kurssien asioiden ymmärtämisessä. He opiskelevat samalla itse kurssilla Oppijalähtöinen ohjaaminen. Oppijalähtöisen ohjaamisen kurssiin kuuluu viikoittainen pedagoginen tapaaminen, jossa keskustellaan pedagogisista aiheista sekä kurssien asiasisällöistä. Pedagogisissa tapaamisissa hyödynnetään videoituja simuloituja opetustilanteita, joiden pohjalle keskustelu rakentuu.

Vertaisopettajat raportoivat oppineensa niin pedagogiaa kuin syventäneensä ymmärrystä 1. vuoden kurssien sisällöistä. Lisäksi vertaisopettajien muodostama yhteisö on ollut heille hyvin merkityksellinen. Toisaalta opiskelijapalautteen perusteella 1. vuoden opiskelijat kokevat vertaisopettajat erittäin tärkeäksi ja helposti lähestyttäväksi tueksi omassa opiskelussaan. Vertaisopettajat edistävät 1. vuoden opiskelijoiden ryhmäytymistä ja ottavat uudet opiskelijat mukaan opiskelijayhteisöön.

Vertaisopettajien pedagogisissa tapaamisissa käytetyt videot on tuottanut Vertaisopettajaverkosto, johon kuuluu matematiikan ja luonnontieteen opettajia eri yliopistoista. Esityksessä kerrotaan myös lyhyesti, kuinka eri yliopistoissa on käytetty näitä materiaalia vertaisopettajien koulutuksessa. Videot ovat avoimesti saatavissa oppimateriaaliksi.

Digitaalinen oppimisympäristö ja sen yhteiskehittäminen

- Miettinen Ilkka, University of Helsinki (ilkka.miettinen@helsinki.fi)
- Kähkönen Kirsi, University of Helsinki (kirsi.z.kahkonen@helsinki.fi)
- Siven Mia, University of Helsinki (mia.siven@helsinki.fi)

Helsingin yliopiston farmasian tiedekunnan Oppimisen tilat -projektin pilottihankeen tavoitteena oli kehittää ja arvioida uutta digitaalista oppimisympäristöä laboratorioon perehdyttämisen työvälineenä yliopiston opiskelijoille ja tutkijoille. Perusteena tälle pilottikokeilulle oli oppimisympäristön helppo saavutettavuus turvallisen ja vastuullisen laboratoriokäyttötymisen oppimiselle. Lisäksi ajurina oli suurten ryhmien sujuva perehdytys sekä varsinaisen laboratoriotilan tehokkaampi käyttö. Prosessi ideasta testattavaksi opintokokonaisuudeksi kesti noin vuoden ja sen jäsentäminen toimintatutkimukselliseksi sykliksi oli tutkimusasetelmana kokeilussa.

Tässä esityksessä kuvataan vaiheittain yhteiskehittämisen prosessi, jossa osapuolina olivat niin pedagogisen sisällön, laboratorion toimintaympäristön, opetusteknologian sekä käytettävyyden ja käyttäjäkokemuksen muotoilun asiantuntijat. Monialainen yhteistyö ja verkostomainen toimintatapa keskittyivät ensimmäisessä vaiheessa olemassa olevien digitaalisten sisältöjen ja ratkaisujen tutustumiseen sekä rakentavaan kokemusten vaihtoon ja toisilta oppimiseen. Seuraavassa vaiheessa paneuduttiin monialaiseen sisällöntuotantoon.

Esityksessä avataan prosessin eri vaiheissa toiminutta monialaista ekosysteemiä. Kuvaus painottaa organisaatorajojen ylittävän yhteistyön merkitystä sekä monialaisen osaamisen arvostamisen merkitystä uuden ilmiön kehitystyössä. Niin ikään esityksessä puretaan auki hankkeessa käytettyjä palvelumuotoilun menetelmiä yhteisen digitaalisen oppimisympäristön kehittämiseksi.

Valmis oppimisympäristö, ViikkiLab on testattu keväällä 2023 ja esityksessä käydään läpi käyttäjäpalautte sekä näkökulmia oppimisympäristön käytettävyyden parantamiseen. Prosessin, menetelmien ja saadun palautteen pohjalta on mahdollista esittää kolmiasteinen skaalattavuussuunnitelma kokonaisuuden jalostamiseksi monipuoliseen käyttöön. Sisältöskaalattavuus edellyttää osakokonaisuuden liittämisen pedagogisia ja teknisiä mahdollisuuksia modulaariseksi suunnitellussa oppimisympäristöperheessä. Toiminnallinen skaalattavuus kuvaa erityisesti teknisen ratkaisun soveltamista eri sisältöihin, joissa halutaan

laskea oppimisen kynnyistä vähentämällä oppimistilanteisiin liittyvää jännitystä sekä tukemalla opittavan sisällön kognitiivista saavutettavuutta. Verkostoskaalattavuudella jäsenämme oppimisympäristön avulla tehtävän kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia.

Esityksen tutkimuksellinen kontribuutio on menetelmällinen: toimintatutkimuksellinen ote ja sen soveltuvuus digitaalisen oppimisympäristön kehittämisessä on pohdinnan yksi fokusalue. Käytännön kontribuutiona case-kuvaus jäsentää sekä toimijoiden, resurssin että yhteiskehittämisen rooleja ja prosesseja onnistuneessa kokeilussa. Pilotin pohjalta jatkotutkimusaiheeksi nousee luontevasti opetussuunnitelmaan sijoittuvan testatun opintokokonaisuuden seurantatutkimus sekä pedagogisten valintojen validointi laajemmalla otoksella. Niin ikään skaalattavuuden ulottuvuudet ovat toinen mielenkiintoinen jatkotutkimuksen kohde.

PDC-malli opettajankouluttajien digipedagogisen kehittymisen tukena

- Vesisenaho Mikko, Jyväskylän yliopisto (mikko.vesisenaho@jyu.fi)
- Näykki Piia, Jyväskylän yliopisto (piia.t.naykki@jyu.fi)
- Nousiainen Tuula, Jyväskylän yliopisto (tuula.j.nousiainen@jyu.fi)

Osaamisen eriytyminen on herättänyt viime vuosina paljon yhteiskunnallista keskustelua. Tämä liittyy läheisesti myös sellaisten digitaalisten taitojen oppimiseen, joita tarvitaan aktiivisena kansalaisena toimimiseksi. Esimerkiksi Uudet lukutaidot -kehittämishjelma korostaa oppijan oikeutta digitaaliseen osaamiseen, joka mahdollistaa muun muassa itseilmaisuuden ja osallisuuden, aktiivisen ja vastuullisen toimijuuden sekä monipuolisten ja kriittisten ajattelun taitojen kehittämisen. Samaan aikaan esimerkiksi kansainvälinen ICILS-tutkimus (Leino ym., 2019; 2021) ja kansallinen Digiajan peruskoulu -selvitys (Tanhua-Piiroinen ym., 2020) ovat nostaneet esiin haasteita opettajien digitaalisissa taidoissa. Opettajankoulutus onkin avainasemassa sen suhteen, että tulevilla opettajilla on hyvät ja joustavat valmiudet tukea monipuolisesti oppijoiden taitojen kehittymistä ja siten mahdollistaa tasa-arvoinen opetus.

Tässä alustuksessa kerromme, millä eri tavoin opettajankouluttajien työhön liittyvän digitaalisen osaamisen (professional digital competence, PDC) kehittämistä on lähestytty neljän maan (Norja, Suomi, Viro ja Saksa) yhteisessä Erasmus+-projektissa No Teacher Educator Left Behind (NOTELEB, 2020-1-NO01-KA203-076495). Pohjana on syklimäinen PDC-malli, joka lähtee liikkeelle 1) ongelman tai haasteen tunnistamisesta ja yhteisen tavoitteen muotoilusta, missä lähtökohtana voi toimia esimerkiksi digitaalisen osaamisen itsearviointi, organisaation strategiset tavoitteet tai laajemmin tunnistetut digitaalisen osaamisen pullonkaulat (esim. Tikkanen ym., 2022). Tämän pohjalta 2) suunnitellaan interventio tai konkreettinen tapa tukea digitaalista osaamista hyödyntäen tutkimustietoa, esimerkkejä toimivista käytänteistä ja sopivia teknologioita sekä sitoen toiminta organisaation osaamisen kehittämisen tavoitteisiin ja periaatteisiin. Suunnitelmaan perustuva toteutus 3) viedään todelliseen opetustilanteeseen ja sitä 4) seurataan ja arvioidaan toteutuksen aikana niin opiskelijoiden kuin opettajankouluttajien itsensä näkökulmista. Viimeisessä vaiheessa 5) analysoidaan ja reflektoidaan koko prosessia, määritellään uusia tavoitteita kokemusten pohjalta sekä jaetaan käytänteitä, minkä jälkeen voidaan jatkaa uuteen sykliin. Prosessin eri vaiheisiin on kehitetty instrumentteja, jotka tukevat sekä kehittymistä että tutkimuksellisen datan keräämistä prosessista niin paikallisesti kuin laajemmassa verkostossa.

Jyväskylän yliopiston toteutuksessa yhdistämme PDC-mallin yliopiston yleisempiin henkilöstön osaamisen kehittämisen malleihin. Niin kutsuttu 70/20/10-malli (vrt. Lombardo & Eichinger, 1996) korostaa työssä oppimista, jota tukee vuorovaikutuksellinen oppiminen sekä pienemmässä määrin formaali oppiminen. Reflektointi on keskeisessä roolissa työssä oppimisen eri vaiheissa: ennen toimintaa (käsitteellistetään, mitä halutaan tehdä), toiminnan aikana (tekemisen ja omien reaktioiden tietoinen tarkkailu) ja sen jälkeen (kokemuksen holistinen pohdinta) (Poikela, 2005). Työssäoppimista voidaan pitää kestäväenä oppimisen mallina, joka on jatkuvaa ja siirrettävää omaan ja yhteisön työhön. Sen on myös todettu tuovan hyvinvointia. (Lemmetty & Collin, 2020.)

Kukin hankepartneri on soveltanut PDC-mallia omaan kontekstiinsa sopivalla tavalla – esimerkiksi perustaen pieniä ryhmiä, joissa opettajankouluttajat kokeilevat ohjatusti eri teknologioita ja vievät sen jälkeen niitä opetukseensa, tai kytkien digitaalisen osaamisen kehittämistä formaalimpiin kursseihin. Omassa toteutuksessamme PDC-mallia sovellettiin, edellä kuvattua työssä oppimisen ajatusta noudattaen, autenttisten opintojaksototeutusten yhteiskehittämisen muodossa. Avaamme alustuksessamme PDC-mallin soveltamisprosessia sekä yleisemmällä tasolla että konkreettisten case-esimerkkien avulla, jotka liittyvät muun muassa virtuaalitodellisuuden ja yhteisöllisen tiedonrakentelun työkalujen käyttöön. Teemme myös nostoja hankkeessa tuotetuista, opettajankouluttajien digitaalisen osaamisen kehittämiseksi verkostossa tuotetuista materiaaleista sekä pohdimme vastaavan lähestymistavan hyödyntämistä myös muualla korkeakouluopetuksessa.

Opiskelijoiden ja kolmannen sektorin kanssa kestävyysosaamista kehittämässä

- Hakala Katariina, Tampereen ammattikorkeakoulu (katariina.hakala@tuni.fi)
- Rantanen Outi, Tampereen ammattikorkeakoulu (outi.rantanen@tuni.fi)
- Juurakko-Koskinen Tarja, Tampereen ammattikorkeakoulu (tarja.juurakko-koskinen@tuni.fi)

Alustuksemme kiinnittyy Pedaforumin teemaan ” Osallistava ja inklusiivinen korkeakoulupedagogiikka”. Esittelemme kollektiivista pedagogista kehittämistyötä ammatillisen erityisopettaja- ja opinto-ohjaajakoulutuksen yhteisen opintojakson suunnittelu- ja toteutusprosessissa. Opintojakson Ohjaus ja tuki osallisuuden rakentajana (5op) tavoitteiden ja sisältöjen suunnittelu lähti tarpeesta saada ammatillisen koulutuksen käytännöissä kahden tärkeän ammattiryhmän, erityisopettajien ja opinto-ohjaajien yhteistyö osaksi opetusta TAMKissa. Toisena lähtökohtana on toiminut sosiaalisen kestävyuden sisältöjen pohdinta osana opinto-ohjaajan ja erityisopettajan työtä. YK:n kestävän kehityksen globaali toimintaohjelma Agenda 2030 määrittää kestävän kehityksen 17 osatavoitteen kautta laaja-alaisesti koskemaan niin talouden, ihmisten hyvinvoinnin kuin ympäristön suojelua ja kestävästä kehittämistä. Agenda 2030 on toiminut perusaineistona opintojaksolla ja sen tarjoamista lähtökohdista olemme kutsuneet opinto-ohjaaja- ja erityisopettajaopiskelijat tekemään ryhmätyönä monialaista ja moniammatillista yhteistyötä ja toteuttamaan opintojakson aikana ”vaikuttavan teon” kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Opintojakson osaamistavoitteiksi olemme kirjanneet, että opiskelija

- Tunnistaa sosiaalisen kestävä kehityksen merkityksen organisaation arjessa, opinto-ohjaajan ja erityisopettajan työssä ja yhteistyössä sekä arvioi sitä kriittisesti;
- Edistää sosiaalisen kestävä kehityksen mukaisia toimintatapoja ohjaustyössä, työyhteisöissä ja monialaisissa verkostoissa;
- Tunnistaa valtasuhteet toimiessaan asiantuntijana ja toimii tilanteissa eettisesti kestäväällä tavalla.

Opintojakso on toteutettu keväällä 2023 toisen kerran. Pedaforumin alustuksessa esittelemme opintojakson kollektiivista suunnittelu- ja kehittämisprosessia sekä kahden toteutuskerran kokemuksia. Tässä aineistona ovat niin meidän kouluttajien omat kokemukset kuin opiskelijoidenkin kokemukset, joita on dokumentoitu heidän vaikuttavien tekojen posteresityksissä sekä opiskelijapalautteissa.

Opintojakson suunnittelusta ja toteutuksesta olemme rakentaneet kollektiivisen, pedagogisen tutkimus-, kehittämis- ja innovaationäkökulmia yhdistävän prosessin. Me kouluttajina olemme päässeet risteyttämään omia asiantuntijanäkökulmiämme ja kutsuneet opiskelijat mukaan tutkimaan ja toteuttamaan sosiaalisesti kestäväää pedagogiikkaa yhteistyössä järjestötoimijoiden kanssa. Tässä työskentelyssä kanssatutkimuksen ja yhteiskehittämisen metodologiat yhdistyvät ammattikorkeakoulun käytäntöön kiinnittyväksi pedagogiseksi kehittämisprosessiksi, jonka toivomme herättävän ajatuksia ja keskustelua Pedaforumissa.

Kiertotalouteen perustuva liiketoiminta ratkaisuna ekologiseen jälleenrakentamiseen

- Anckar Reija, Haaga-Helia Ammatillinen opettajakorkeakoulu (Reija.Anckar@haaga-helia.fi)
- Laivola Taina, Haaga-Helia ammatillinen opettajakorkeakoulu (Taina.Laivola@haaga-helia.fi)
- Rinta-Jouppi Laura, Laurea-ammattikorkeakoulu (laura.rinta-jouppi@laurea.fi)

Luonnonvaroja kulutetaan liikaa. Esimerkiksi materiaalien, polttoaineiden ja ruoan tuotanto sekä prosessointi aiheuttavat noin puolet globaaleista hiilidioksidipäästöistä, minkä seurauksena ilmenee haitallista ilmaston lämpiämistä ja luontokatoa. Yhtenä ratkaisuna on hiilineutraalin kiertotalouden harjoittaminen ja lisääminen.

ESR-rahoitteinen Haaga-Helian ja Laurean yhdessä vetämä Green Steps -hanke (2022 – 2023) valmentaa uusimaalaisia yrittäjiä vihertämään liiketoimintaansa. Yksi hankkeen tuloksista on vihreät askelmerkit, jotka kuvaavat yrityksen siirtymistä tai perustamista kiertotalouteen.

Näitä vihreitä askelmerkkejä varten Green Steps -hankkeessa on tehty fokusryhmähaastatteluita, joihin yrittäjät ovat osallistuneet ja joissa he voivat keskustella vertaistensa kanssa. Haastattelujen perusteella yrittäjät diversifioivat liiketoimintaansa huomattuaan nykyisen lineaarisen talousmallin aiheuttaneen ilmastokriisin ja biodiversiteettikadon sekä rikkoneen planeettamme kantokyvyn. Kiertotalouteen perustuvat tuotteet ja palvelut ruokkivat toisiaan, ja myös liiketoimintamallit muuttuvat alustataloudeksi. Kuvaamalla, levittämällä näitä vihreitä askelmerkkejä sekä harjoittamalla coachingia, palvelumuotoilua ja vertaismentorointia päästään kiertotalousmuutokseen kiinni.

Kenialaisten korkeakoulujen opettajankouluttajien opetuksen asiantuntijuuden kehittyminen

- Karppinen Seija, Helsingin yliopisto (seija.karppinen@helsinki.fi)
- Kallunki Veera, Helsingin yliopisto (veera.kallunki@helsinki.fi)

Korkeakoulutuksen kehitysyhteistyöohjelma HEI ICI (Higher Education Institutions Institutional Cooperation Instrument) tukee suomalaisten ja kehittyvien maiden korkeakoulujen välisiä yhteistyöhankkeita. Tässä esityksessä kuvataan korkeakoulupedagogiikan kehittämistä suomalais-kenialaisessa HEI ICI-rahoituksen saaneessa TOTEMK-hankkeessa (Training Trainers for Teacher Education and Management in Kenya, 2020-2024) kenialaisten korkeakoulujen opettajankouluttajien opetuksen asiantuntijuuden/korkeakoulupedagogisen osaamisen kehittymisen näkökulmasta. Hankkeen taustalla on vuonna 2017 Keniassa voimaan tullut osaamisperustainen perusopetuksen opetussuunnitelma, jonka pohjalta hankkeen sisältämät koulutukset on suunniteltu yhdessä kenialaisten partneriyliopistojen kanssa Kenian kontekstiin sopivaksi. Koulutuksien osallistajat edustavat kahtakymmentä kenialaista yliopistoa.

TOTEMK-hankkeessa kukin koulutusjakso koostuu etä- tai lähiopetuksena järjestetystä pedagogisesta intensiivijaksosta sekä sitä seuraavasta 10 viikon soveltavasta etäjaksoista. Tutkimuskysymyksenä on, miten opettajankouluttajien opetuksen asiantuntijuus/korkeakoulupedagoginen osaaminen kehittyy projektin aikana. Opetuksen asiantuntijuudella tarkoitetaan yhtä ulottuvuutta akateemisen asiantuntijuuden kokonaisuudessa, missä muut ulottuvuudet ovat tutkimuksen, soveltamisen ja integroimisen asiantuntijuudet (Boyer, 1990). Tässä opetuksen asiantuntijuuden kehittyminen nähdään koko työuran kestäväenä jatkumona ja koulutuksen ajatellaan toimivan jatkumossa yhtenä kehitystä eteenpäin vievänä interventiona. Opetuksen asiantuntijuutta tarkastellaan sekä yksilön että yhteisön näkökulmista (Kreiber, 2002) ja se ymmärretään koostuvan tiedollisen komponentin lisäksi muun muassa erilaisista opetuksessa tarvittavista taidoista, asenteista ja kyvystä toimia (Penttinen et al., 2013; Piirainen, 2008; Korthagen, 2004). Tutkimus on yksi vastaus tarpeeseen tutkia lisää opettajan kompetenssin uranaikaista kehittymistä (Toom, 2017). Esitys koostuu hankkeen kuvauksesta ja koulutusjaksojen jälkeen kerättyjen laadullisella otteella analysoitujen kyselyjen ensimmäisistä tuloksista.

Avainsanat: opetuksen asiantuntijuuden kehittyminen, korkeakoulujen opettajankouluttajat, kansainvälisyys

Lähteet:

Boyer, E. L. 1990. *Scholarship reconsidered: Priorities of the professoriate*. Princeton, NJ: The Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching.

Kreber, C. 2002. Teaching excellence, teaching expertise and the scholarship of teaching. *Innovative Higher Education*, 27(1), 5–23.

Penttinen L, Skaniakos T & Lairio M. 2013. Supporting students' pedagogical working life horizon in higher education. *Teaching in Higher Education* 18 (8), 883–894.

Piirainen, A. 2008. Johdanto. Teoksessa A. Piirainen (toim.), *Ohjaus Learning by developing – toimintamallissa*, 7–11. Laurea-ammattikorkeakoulun julkaisusarja, A67.

Toom, A. 2017. Teacher's professional competencies: A complex divide between teacher's work, teacher knowledge and teacher education. Teoksessa D. J. Clandinin & J. Husu (toim.), *The SAGE Handbook of Research on Teacher Education*, 803–819. London: SAGE Publishers.

Opiskelijaraati Jyväskylän yliopiston avoimen yliopiston opiskelijoiden äänenä

- Oksanen Annamaija, Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto (annamaija.oksanen@jyu.fi)
- Waselius Suvi, Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto (suvi.e.waselius@jyu.fi)

Jyväskylän yliopiston avoimen yliopiston (JYAY) pyrkimyksenä on profiloitua vuorovaikutteiseen, osallistavaan ja yhteisölliseen verkko-oppimiseen ja -opetukseen. Digitaalista ja pedagogista toimintaamme kehitetään jatkuvasti. Toiminnan tavoitteena on päästä tasolle, jossa opiskelijamme osallistuvat merkittävässä määrin näiden kehittämiseen. Haluamme luoda laadukkaita ja vuorovaikutteisia oppimiskokemuksia digitalisessa verkkoympäristössä. Tavoitteenamme on, että meidät tunnetaan laadukkaasta opetuksesta ja ohjauksesta sekä opiskelijälähtöisestä toiminnasta.

Avoimen yliopisto-opetuksen haasteena on ollut opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien vähäisyys ja vähäinen kokemus yhteisöllisyydestä. Sen vuoksi haluamme kehittää toimintaamme tarjoamalla opiskelijoille enemmän mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa JYAY:ssa tapahtuvaan opetukseen ja opetuksen kehittämiseen. Haluamme vahvistaa opiskelijoiden ääntä toiminnassamme ja löytää yhdessä uusia ratkaisuja ja toimintatapoja. Yksi opiskelijoiden vaikuttamisen malli, joka on jo käytössä eri oppilaitoksissa, on opiskelijaraati. Opiskelijaraatia kokeiltiin ensimmäistä kertaa JYAY:ssa. Opiskelijaraadissa opiskelijat pääsivät tutustumaan JYAY:n toimintaan ja vaikuttamaan merkittävästi nykyisiin pedagogisiin käytänteisiimme. Tämän lisäksi opiskelijaraati on ollut mukana pedagogisen toimintamme tulevaisuuden visioinnissa. Opiskelijaraadin pilotoinnista vastasi psykologian oppiainetiimi sekä markkinointi- ja elinkeinoryhmä.

Opiskelijaraadin tavoitteena on kokoontua säännöllisesti kerran kuussa ajalla elokuu 2022-toukokuu 2023. Tapaamiset järjestetään Teamsissä ja kukin tapaaminen kestää keskimäärin 1½ tuntia. Lisäksi opettajille ja opiskelijoille on laadittu yhteinen Moodle-työtila, johon kootaan kunkin tapaamisen teemat muistiinpanoineen. Opiskelijaraadissa käsitellään pedagogisen toimintamme kannalta keskeisiä teemoja, kuten Moodlen työtilojen arviointia, opiskelijoiden ohjausta, opiskelijaviestintää ja opiskelijapalautetta.

Opiskelijoita rekrytoitiin mukaan raatiin avoimella haulla huhti-toukokuussa 2022. Kaikki kuusi opiskelijaraatiin hakenutta hyväksyttiin opiskelijaraadin jäseniksi. Aktiivisen raatitoiminnan aloitti neljä opiskelijaa. Kaikkia opiskelijoita yhdisti opiskeluhistoria JYAY:ssa, mutta opiskelijat

edustivat eri taustoja iän, sukupuolen, asuinpaikkakunnan ja opiskelukokemusten suhteen. Opiskelijat saavat osallistumisestaan todistuksen, palkkion ja lukuvuoden päätteeksi järjestetään yhteinen illanvietto.

Opiskelijaraadin tarkoituksena on toimia opiskelijoiden äänenä JYAY:ssa. Raadin antamaa palautetta hyödynnetään JYAY:n opetuksen kehittämisessä, jotta voimme toimia entistä enemmän opiskelijoiden tarpeet huomioiden. Opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen tukee myös heidän suoriutumistaan opinnoissaan. Opiskelijaraatitilaiset ovat olleet myös näkyvästi mukana JYAY:n markkinoinnissa mm. sosiaalisessa mediassa opiskelijatarinoiden muodossa. Opiskelijoiden osallistuminen opiskelijaraadin toimintaan on ollut aktiivista ja kokemus opiskelijaraadin toiminnasta on ollut positiivinen. Tavoitteena onkin jatkaa ja mahdollisesti laajentaa opiskelijaraadin toimintaa edelleen lukuvuonna 2023–2024.

Opettajaopiskelijoiden käsityksiä osaamisperustaisuudesta

- Haplo Iiris, Oulun ammattikorkeakoulu (iiris.haplo@oamk.fi)
- Perunka Sirpa, Oulun ammattikorkeakoulu (sirpa.perunka@oamk.fi)

Tutkimuksessa tarkastellaan ammatillisten opettajaopiskelijoiden käsityksiä osaamisperustaisesta opiskelusta ja osallisuudesta omien opintojensa suunnitteluun ja toteutumiseen. Osaamisperustaisuuden perusajatus on, että opiskelija ohjatusti tunnistaa osaamistarpeensa ja valitsee, miten ja missä hän kehittää osaamistavoitteiden mukaista osaamistaan. Osaamisperustaisessa toteutuksessa korkeakoulun tehtävä on tarjota opetusta ja ohjausta tarpeen mukaan ja osallistaa opiskelija oman opintopolkunsuunnitteluun ja toteutukseen. Aiemmin hankittu ja opintojen aikana hankittu osaaminen opiskelijan tulee osoittaa niin, että arvioija voi sen tunnistaa ja tunnustaa.

Osaamisperustaisuuden käytännön toteutukset vaihtelevat eri koulutus konteksteissa. Tässä tutkimuksessa osaamisperustaisuus määritellään opintojen alussa arvioidusta ja todennetusta osaamistarpeesta lähteväksi henkilökohtaisen osaamisen kehittämisen prosessiksi. Tavoitteena on saavuttaa koulutukselle asetetut osaamistavoitteet arviointikriteerien mukaan. Osaamisperustaisuus toteutuu henkilökohtaisen osaamisen tunnistamisen, osaamisen hankkimisen ja sen osoittamisen pohjalta. Jokainen opiskelija laatii oman henkilökohtaisesti toteutuvan opintosuunnitelman opettajan ohjauksessa. Osaamisperustaisuuden toteutus määrittelyssä muodossa edellyttää opiskelijalta itsearviointi- ja reflektointitaitoja sekä vastuunottoa oman osaamisensa tunnistamisesta, hankkimisesta ja osoittamisesta.

Tutkimus on toteutettu vuosina 2016–2023 käyttäen fenomenografista lähestymistapaa. Tavoitteena on selvittää opettajaopiskelijoiden vaihtelevia käsityksiä osaamisperustaisesta opiskelusta ja osallisuudesta omien opintojensa toteutumisessa. Aineisto opettajaopiskelijoiden käsityksistä on hankittu avoimella haastattelulla. Osaamisperustaisuuteen liittyviä käsityksiä selvitettiin kysymällä, mitä haastateltavat ajattelevat osaamisperustaisuuteen liitettyistä tekijöistä; vapaudesta, vastuusta, osallisuudesta ja henkilökohtaistamisesta. Haastatteluja on toteutettu 14. Käsitysten analysoinnin tuloksena muodostui kolme tuloskategoriaa. Alustavasti kategoriat ovat seuraavat: strukturoitu opintopolku, itseohjautuvuuteen kehittyvä opintopolku ja itseohjautuva opintopolku. Opiskelijoiden osallisuus opintojensa suunnitteluun ja toteutukseen vahvistui kaikissa kategorioissa opintojen edetessä.

Tsemppaamisesta oppimisen tavoitteellisuutta painottavaan mentorointiin

- Maunumäki Minna, Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius (minna.j.maunumaki@jyu.fi)
- Lähdesmäki Sirkku, Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius (sirkku.lahdesmaki@jyu.fi)
- Maunula Minna, Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus (minna.r.h.maunula@jyu.fi)
- Kantola Jenni, Vaasan yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus (jenni.kantola@uwasa.fi)

Mentorointiohjelmien suosio yliopistoissa on pysynyt tasaisena viime vuosikymmenen ja edelleen uusia ohjelmia rakennetaan tukemaan opiskelijoiden työelämään siirtymistä, urasuunnittelua ja työminän kehittämistä. Mentoroinnin on todettu kehittävän juuri nykypäivän kompleksisessa työelämässä tarvittavia keskeisiä taitoja: kriittistä ajattelua, ongelmanratkaisutaitoa ja vuorovaikutustaitoja (Haggard ym.2011; Seow ym. 2019). Mentorointia kuvataankin osaamista ja ajattelua kehittäväksi prosessiksi, jossa mentoroitavan oppiminen on keskiössä (Bell ym. 2016). Vaikka oppimisen merkitys on ymmärretty, mentorointia koskevan tutkimuksen painopiste on ollut oppimistulosten ja kehitysprosessin tutkimisessa. Ymmärrys siitä, kuinka parhaiten tukea oppimista mentorointisuhteessa, on kuitenkin edelleen puutteellista. Mentorisuhteen suunnitelmallisuutta pidetään tärkeänä onnistuneen mentoroinnin kulmakivenä (Crips ym. 2018), mutta on todettu, että tavoitteellisuus mentorointisuhteessa unohdetaan usein (Sharma 2015).

Tarkastelemme tutkimuksessamme mentorointia edukatiivisuuden näkökulmasta. Edukatiivisuuden näkökulma juontaa juurensa opettajankoulutukseen, jossa mentoroinnilla on ollut keskeinen rooli käytännön työn, opintojen ja ammatillisen kasvun ohjaajana läpi tutkinnon (Langdon & Ward, 2015; Stanulis et al., 2019). Edukatiivinen näkökulma mentorointiin painottaa molemminpuolisen oppimisen mahdollisuutta prosessissa ja näkee, että oppiminen saavutetaan mentorointisuhteessa suunnittelemalla, seuraamalla, analysoimalla ja refleктоimalla (Stanulis ym. 2019). Mentorointiprosessin ajatellaan olevan enemmän kuin vain ”emotionaalista cheerleadingia” (Stanulis ym. 2019), toisaalta käytännössä edukatiivisen roolin ottaminen mentorina kaipaa vielä tukea.

Aineistomme koostuu kymmenen yliopiston kauppatieteellisen mentorointiohjelmassa mentorina toimineen haastattelusta. Aineistoa analysoitiin teoriaohjaavasti kirjallisuudesta tunnistettujen

edukatiivisen mentoroinnin piirteisiin nojaten. Aineistostamme nousi esiin kolme edukatiivista mentorointityyppiä; kehittyvä, integroiva ja edistynyt. Tunnistimme, että edukatiivisuutta ilmenee mentorointisuhteissa eri tavoin ja edukatiivisuuden rooli voi kehittyä mentorointiprosessin aikana. Käsittelemme esityksessä edukatiivisuuden mentoroinnin merkitystä ja pyrimme tunnistamaan käytänteitä, joilla mentoroinnista voi rakentaa edukatiivisemman. Lisäksi pohdimme, miten mentorointiohjelmissa voitaisiin vahvistaa edukatiivisuutta ja tukea mentoreita kehittämään taitojaan ja ymmärrystään edukatiivisuuden merkityksestä.

Kohti yhteistyössä rakentuvaa osaamista

- Varamäki Katja, TAMK (katja.varamaki@tuni.fi)
- Rytisalo Mari, TAMK (mari.rytisalo@tuni.fi)

Kohti yhteistyössä rakentuvaa osaamista – verkostoissa oppimisen ja osaamisen tutkinto-ohjelman inklusiivisuutta ja moninaisuutta kunnioittavat periaatteet

Tampereen ammattikorkeakoulun uusi monialainen Verkostoissa oppimisen ja osaamisen (VETO) tutkinto-ohjelma tukee inklusiivista ja moninaisuutta kunnioittavaa pedagogiikkaa monella tavoin. Pääsy tutkinto-ohjelmaan ei tapahdu perinteisen pääsykokeen kautta. Opintojen aikana opiskelijalla on omistajuus ja vastuu omasta ja oman tiimin oppimisesta.

Työelämäyhteistyö opintojen alusta asti on iso osa oppimista. Tämä on mahdollista yhdessäoppimisen ekosysteemissä, jossa oppimisen merkityksellisyys ja rohkeus oppia uudella tavalla on keskiössä.

Perustelut VETO-tutkinto-ohjelman hakumenettelyyn ovat vahvat. Korkeakoulutuksen ulkopuolelle jää vuosittain tuhansia hakijoita. Nykyiset valintakriteerit ja valintatavat eivät takaa sitä, että motivoituneimmat hakijat tulevat valituksi. Ylioppilastodistuksen tai muun toisen asteen koulutuksen arvosanat eivät ole paras indikaattori motivaation mittaamiseen. Valintakoetilanne voi olla myös monelle hakijalle erittäin stressaava tilanne. Valintakoe mittaa stressitilanteessa selviytymistä ja nopeaa ajattelua, eikä välttämättä opiskelussa tarvittavaa syvempää ja hitaampaa ajattelu- ja reflektointikykyä.

Tutkinto-ohjelman opetussuunnitelman ensimmäinen opintojakso on nimeltään Ajattelu ja oppiminen (5 op), ja samalla se toimii ns. valintakurssina. Se sopii kaikille kiinnostuneille opintojaksoksi alasta riippumatta ja on avoimen ammattikorkeakoulun tarjonnassa. Kaikki arvosanan 3 tai sen yli saaneet kutsutaan ryhmähaastatteluun, jossa keskustellaan mm. opintojakson teemoista. Opintojakso keskittyy omaan ajatteluun, sen mahdollisuuksiin ja rajoituksiin, motivaatioon, oppimiseen ja yhdessäoppimisen edellytyksiin. Hakija voi peilata elämäänsä ja ajatuksiansa rauhassa ja myös arvioida onko juuri tämä tutkinto-ohjelma häntä varten.

Oppimisen kulmakivenä tutkinto-ohjelmassa on puolestaan luoda merkityksellistä oppimista ja omistajuutta omaa oppimista kohtaan. Tämä toteutuu hyödyntämällä osallistavia opetusmenetelmiä, jotka kuuluvat olennaisesti tiimioppimisen pedagogiikkaan. Opiskelijat määrittelevät itse oppimistarpeensa ja kehittävät asiantuntijuuttaan näihin liittyen, sekä jakavat kertynyttä osaamista koko tiimille. Tämä mahdollistaa yhdessäoppimisen ja monialaisten

näkemyksen kasvun. Opiskelijat antavat toisilleen jatkuvaa palautetta, ja tukevat toisiaan myös työelämän kanssa tehtävien projektien kanssa. Tiimin ja valmentajien tukeen voi luottaa tässä henkilökohtaisessa ja tiimiälyä kasvattavassa toimintatavassa.

Työelämä on mukana koulutuksessa opiskelijan alusta loppuun saakka, jolloin perinteinen ajatus harjoittelujaksoista työelämässä tietyssä vaiheessa opintoja ei enää päde. Opiskelija nähdään ennen kaikkea oppijana, kun hän tekee työelämäkumppaneiden kanssa projekteja, mutta myös rikkaan henkilökohtaisen ja ammatillisen historian omaavana kokonaisvaltaisena ihmisenä, jolla on annettavaa työelämälle, on hän missä vaiheessa opintoja tahansa. Ekosysteemissä opiskelijoista tai työelämästä esille nousee oppimis- ja osaamistarpeita, joita ratkotaan yhdessä. Tutkinto-ohjelma on sisällöllisesti ja aikataulullisesti joustava. Osaaminen rakentuu ja muotoutuu koko ajan ympäröivän maailman muutosten mukana ja valmiina reagoimaan siihen.

Alakohtaisuus monitieteisissä kieli- ja viestintäopintojen ryhmissä

- Vänskä Hanna, Helsingin yliopiston kielikeskus (hanna.vanska@helsinki.fi)
- Sandberg Riikka, Helsingin yliopiston kielikeskus (riikka.sandberg@helsinki.fi)

Helsingin yliopiston kielikeskuksessa erityisesti kandidaatintutkintoon kuuluvia kieliä opiskellaan usein alakohtaisissa ryhmissä. Näin opiskelijat oppivat oman tieteenalansa viestintätapoja ja terminologiaa sekä sosiaalistuvat osaksi omaa tieteenalaansa (ks. esim. Rantala-Lehtola & Kuitunen 2021). Usein tällaisilla kursseilla harjoituksia ja opetusta integroidaan oman alan sisältöihin ja kunkin tieteenalan tarpeisiin opettajajohtoisesti: Opettaja voi esimerkiksi koostaa yhteisiä, koko opetusryhmälle sopivia alaan liittyviä materiaaleja sekä laatia sanastoja ja soveltavia harjoituksia. Myös kokonainen kurssi tai sen osa voidaan integroida ryhmän substanssiopintoihin, jolloin kielen- ja viestinnän opettaja ja tiedekunnassa työskentelevä opettaja suunnittelevat toteutusta yhdessä.

Tutkintoon kuuluvien kielten opetustarjonnassa on kuitenkin myös kursseja, joihin osallistuu opiskelijoita eri koulutusaloilta ja eri tiedekunnista, ja silti alakohtaisuus toteutuu ja sitä vaalitaan. Tällöin kieltä ja viestintää opiskellaan monitieteisissä ryhmissä eikä opettajalla ole kaikille yhteistä materiaalia eikä kaikilla opiskelijoilla yhteneväiset taidot ja tarpeet. Miten alakohtaisuus näillä kursseilla näkyy opiskelijalle? Entä miten opiskelija voi kehittää omalla alalla tarvitsemiaan kieli- ja viestintätaitoja, kun ryhmä on monitieteinen? Mitä hyötyä monitieteisessä ryhmässä opiskelusta voi olla? Miten opiskelija pystyy sen ansiosta vahvistamaan paitsi kielitaitoaan ja viestintäosaamistaan myös metakognitiivisia ja geneerisiä taitojaan?

Tässä esitelmässä kerromme, miten HY:n kielikeskuksessa opiskellaan monitieteisissä ryhmissä kandidaatintutkintoon kuuluvaa kirjoitusviestintää ja finskaa eli suomea toisena kotimaisena kielenä. Keskitymme aineistoon, joka on kerätty kyselyn avulla monitieteisten ryhmien opiskelijoilta lukuvuonna 2021–2022. Aineiston perusteella olemme hahmotelleet kaksi eri näkökulmaa:

- 1) opiskelijan kehittyminen oman alansa asiantuntijaksi
- 2) opiskelija osana tiedeyhteisöä ja yhteiskuntaa.

Esitelmässämme tarkastelemme kieli- ja viestintätaitojen kehittymistä näistä näkökulmista. Samalla pohdimme myös sitä, miten opettaja voi tukea opiskelijan oppimisen ja opiskelun jatkuvuutta ja oman alan asiantuntijuudesta ammentamista juuri kielen ja viestinnän opinnoissa.

Lähteet: Rantala-Lehtola, K., & Kuitunen, H. (2021). Monitieteinen pienryhmätoiminta tieteellisen kirjoittamisen ulottuvuuksien avaajana. *Yliopistopedagogiikka*, 28(2).

<https://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/2021/12/20/monitieteinen-pienryhmatoiminta-tieteellisen-kirjoittamisen-ulottuvuuksien-avaajana/>

Describing the Profile of a Sustainable Educator in Higher Education through Teachers' Competences o

- Asikainen Eveliina, Tampere University of Applied Sciences (eveliina.asikainen@tuni.fi)
- Ruhalhti Sanna, Tampere University of Applied Sciences (sanna.aruhalhti@tuni.fi)

The nexus of education and sustainable development is full of definitions and the possibilities for misunderstandings are great. How do Education for Sustainable Development, Sustainability Education or Sustainable Education for example differ from each other and what do they have in common? In this paper, we approach the relationship between education and sustainable development through teachers' sustainability competences. In Erasmus+ Teacher Academies project EduSTA – Academy for Sustainable Future Educators, we are operationalizing Teachers' Competences on Education for Sustainable Development (TCESD) to competence criteria for digital open badges. Our starting points in this process are the competence frameworks of UNECE (2012) and a Rounder Sense of Purpose (e.g., Vare 2018). We are combining this material with practical perspectives of policy documents, expert interviews, and educators' perceptions to build a competence-based digital open badge constellation that is general enough for the versatile contexts of teaching and teacher training in Europe, and yet specific enough to help teachers to act at work. In our presentation we present the first versions of the TCESDs and the competence criteria, and discuss the potentials and challenges related to this approach of constructing an understanding of the relationship between teaching practice, education more generally, and sustainable development.

Neuvolapäivä - Kuvaus varhaiskasvatuksen asiakkaiden ja terveydenhoitajaopiskelijoiden simulaatiosta

- Kiikeri Janette, Hämeen ammattikorkeakoulu (janette.kiikeri@hamk.fi)
- Kolari Tuula, Hämeen ammattikorkeakoulu (tuula.kolari@hamk.fi)

Hämeen ammattikorkeakoulu (HAMK) kouluttaa sosiaali- ja terveysalan osaajia yhteistyössä työelämän toimijoiden kanssa erilaisissa oppimisympäristöissä. Eräs HAMKin oppimisympäristö on Nipsula, joka on avoimen varhaiskasvatuksen yksikkö. Nipsulaan ovat tervetulleita hämeenlinnalaiset kotihoidossa olevat päivähoitoikäiset lapset ja heidän vanhempansa tai hoitajansa.

Nipsulan toiminnan ollessa kiinteä osa HAMKia, se näyttäytyy myös kestäväenä mahdollisuutena monialaiseen yhteistyöhön sekä työelämän ja koulutuksen yhdistämiseen. Monialainen yhteistyö on tärkeä osa tämän päivän työelämää sosiaali- ja terveysalalla, ja yhteistyötä eri toimijoiden välillä harjoitellaan ja rakennetaan jo koulutuksen aikana. Tästä hyvänä käytäntönä esittelemme sosiaalialan Nipsulan ja terveysalan terveydenhoitajaopintojen neuvolaopintoihin sisältyvää yhteistä simulaatiopäivää.

Yhteissimulaatiota on kehitetty HAMKissa vuodesta 2021. Simulaatiopäivän käytännön kulku jakaantuu vaiheisiin. Valmisteluvaiheessa tiedustellaan vapaaehtoisia Nipsulan asiakasperheitä osallistumaan lastenneuvolasimulaatioon. Kun nämä ovat ilmoittautuvat toimintaan, terveydenhoitajaopiskelijoille kerrotaan lasten ikä, jotta he voivat valmistautua simulaatioon perehtymällä kyseisen ikäkauden neuvolakäyntisisältöihin ja asiakkaan kohtaamiseen. Toteutusvaiheessa asiakasperheet saapuvat yksitellen simuloituun lastenneuvolatilanteeseen, jossa vastaanoton pitäjiä ovat terveydenhoitajan ja terveydenhoitajaopiskelijan rooleissa olevat opiskelijat. Vastaanotto kestää 10–15 minuuttia ja se etenee asiakkaan ehdoilla. Sisällöllisesti simulaation aikana opiskelijat pyrkivät saavuttamaan oppimistavoitteiden mukaisia asioita, kuten luontevaa vuorovaikutusta lapsen ja vanhemman kanssa, voimavaralähtöisen ohjannan toteuttamista ja lapsen kehityksen arviointia. Simulaatiosta pyritään tekemään mahdollisimman mukava kokemus kaikille osapuolille. Simulaation aikana muut opiskelijat tarkkailevat tilannetta oppimistavoitteiden suuntaisesti, videoyhteyden välityksellä toisessa luokassa. Simulaation päätyttyä asiakkaat palaavat Nipsulaan ja opiskelijoiden kanssa käydään simulaation oppimiskeskustelu, jossa reflektoidaan opittua.

Simulaatioharjoitus tullaan toteuttamaan keväällä 2023 neuvolaopinnoissa olevan terveydenhoitajaopiskelijaryhmän kanssa. Simulaatioharjoituksen jälkeen toiminnasta kerätään palautetta. Aiemman opiskelijaryhmän palaute on ollut pääosin myönteistä oppimisen suhteen; simulaatioiden on koettu tukevan oppimista ja käytännössä tekemällä asiat jäävät paremmin muistiin. Tutkimusten mukaan simulaatio on todettu vaikuttavaksi tavaksi oppia hoitotyön taitoja (Hegland ym. 2017) ja sen avulla voidaan lisätä opiskelijan itseluottamusta (Silva ym. 2022). Myös Nipsulan asiakasperheet ovat suhtautuneet myönteisesti lastenneuvolasimulaatioon ja osallistujat ovat tulleet innostuneesti “lastenneuvolaan” asiakkaiksi.

Verrattuna simulaatioon, jossa asiakkaat ovat esimerkiksi opiskelijakollegoita tai nukkeja, tässä simulaatiopäivässä asiakkaat ovat oikeita perheitä. Simuloitu, turvallinen ympäristö oikeilla asiakkailla mahdollistaa asiakkaan aidon kohtaamisen, johon myös oppimistavoitteet liittyvät. Simulaatiopäivänä yhdistyy kaikkien osallistujien osallisuus – opiskelijoiden osallistuminen joko simulaation toimijoina tai tarkkailijoina sekä Nipsulan asiakkaiden osallisuus asiakkaina. Aktiivinen vuorovaikutus luo opetustilanteesta myös inklusiivisemmän, jolloin yhdessä toimiminen lisää opiskelijoiden yhteenkuuluvuuden tunnetta (Pesonen & Nieminen 2021).

Lähdeluettelo:

Hegland P., Aarlie H., Strømme H. & Jamtvedt G. 2017. Simulation-based training for nurses: Systematic review and meta-analysis. *Nurse Education Today* (Vol. 54) p. 6-20.

<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2017.04.004>

Pesonen H. & Nieminen J. H. 2021. Huomioi oppimisen esteet. Inklusiivinen opetus korkeakoulutuksessa. PS-Kustannus, Jyväskylä.

Silva G., Oliveira F., Coelho A., Cavalcante A., Vieira F., Fonseca L., Campbell S. & Aredes N. 2022. Effect of simulation on stress, anxiety, and self-confidence in nursing students: Systematic review with meta-analysis and meta-regression. *International Journal of Nursing Studies*. Vol.133. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2022.104282>

DIGIHOI - ÄLÄ JÄTÄ: Uusin menetelmin joustavia ratkaisuja hoitotyön kliinisen osaamisen opiskeluun

- Ervelius Tiina, Diakonia AMK (tiina.ervelius@diak.fi)
- Romppanen Taina, Kajaanin AMK (taina.romppanen@kamk.fi)
- Neuvonen Virpi, Kajaanin AMK (virpi.neuvonen@kamk.fi)

DIGIHOI – ÄLÄ JÄTÄ on Kajaanin ammattikorkeakoulun (KAMK) ja Diakonia-ammattikorkeakoulun (Diak) hanke (1.4.22–30.9.23), jossa kehitetään hoitotyön kliinisen osaamisen etä- ja hybridiopetusta. Hankkeen rahoittaa Euroopan Sosiaalirahasto ESR. Etäopiskelulla hankkeessa tarkoitetaan opettajan reaaliaikaisesti ohjaamaa opetusta, johon opiskelija osallistuu verkon välityksellä (esim. Teams) ja hybridiopetuksella reaaliaikaista opetusta, johon osa opiskelijoista osallistuu samanaikaisesti lähinä ja osa etänä. Kehitystyössä keskitytään erityisesti perinteisesti lähiopetuksena opetettaviin, usein läsnäolovelvoitteisiin sisältöihin. Hankkeen taustalla on korona-ajan digiloikka, jonka myötä kaikki mahdollinen opetus oli toteutettava etänä, ja rajoitusten höllennyttyä hybridinä. Digiloikan positiiviset kokemukset innostivat kehittämään opetusta niin, että joustava etä- ja hybridiopetus on mahdollista myös jatkossa. Tällä pyritään muun muassa edistämään yksilöllisiä opiskelujärjestelyitä ja tehostamaan opintojen etenemistä.

Hankkeessa tehtiin hoitotyön opettajille ja opiskelijoille alkukartoitus kyselyllä, benchmarkkaamalla, palvelumuotoilutyöpajoilla ja kirjallisuuteen syventyen <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-7522-10-3>. Tämän alkukartoituksen perusteella määriteltiin yhteistyössä opettajien kanssa kehitettävät opetussisällöt, jotka pohjautuvat YleSH 180 op - kompetensseihin <https://blogi.savonia.fi/ylesharviointi/2020/01/15/yleissairaanhoitajan-180-op-osaamisvaatimuslauseet-ja-sisallot-julkaistu/>. Opetussisällöt on jaettu työpaketeittain: kotipaketit, simulaatio ja pelillisuus. Kaikki tuotetut sisällöt pilotoidaan ja jaetaan vapaasti käytettäväksi.

Esimerkkinä hankkeen kehitystyöstä on haavanhoidon opetuksen kehittäminen KAMK:n valinnaisella Haavanhoito-opintojaksolla (3 op). Haavanhoidossa korostuu kokonaisvaltainen osaaminen ja opetuksessa lähiopetus sekä kliinisen osaamisen harjoittelu aidoilla välineillä. Hankkeessa on pilotoitu opiskelua täysin etänä yhden, kaukana oppilaitokselta asuvan opiskelijan kanssa. Lisäksi kokeiltiin yhden opiskelijan kohdalla sitä, miten ennakoimattomasta esteestä huolimatta voi jatkaa täysipainoista opiskelua hybridinä. Etänä opiskelevat osallistuivat opiskeluun aktiivisesti. Heillä oli tarvittaessa käytettävissään samoja välineitä kuin luokassa

opiskelevilla opiskelijoilla, ja he osallistuivat pienryhmien toiminnallisiin harjoituksiin täysipainoisesti. Opintojakson alussa ensimmäisellä opetuskerralla toteutettiin hybridinä herätesimulaatio, johon opiskelijoiden ja KAMK:n opettajan lisäksi osallistui asiantuntijoina Diakin opettaja ja Kainuun hyvinvointialueen haavahoitaja. Opintojaksolla pilotoitiin toisessa hankkeessa (PedaXR) tuotettua virtuaalista (VR) haavanhoidon peliä ja etäopiskelijan myötä saatiin kokemusta myös virtuaalisen opetusmenetelmän hyödyntämisestä etäopetuksessa. Opintojakson lopussa toteutettiin kokoavat simulaatioharjoitukset, joihin opiskelijat osallistuivat eri rooleissa osin etänä ja osin paikan päällä. Myös näihin simulaatioihin osallistui haavahoitaja. Alustuksessa tullaan kertomaan pilotointiopintojaksolle osallistuneiden opiskelijoiden, opettajien ja haavahoitajan kokemuksia painottaen erityisesti etä- ja hybridiopiskelun näkökulmaa.

Onnistuneessa etä- ja hybridiopetuksessa keskeistä on pedagogisen osaamisen lisäksi erilaiset digitaaliset työkalut ja laadukas teknologia, joka mahdollistaa hyvät kuva- ja ääniyhteydet. Lisäksi toiminnalla on oltava selkeät pelisäännöt, joiden mukaisesti kaikki sitoutuvat toimimaan (esim. etäosallistujien kameroiden käyttäminen ja luottamuksellisuus). DIGIHOI – ÄLÄ JÄTÄ - hankkeessa työstetäänkin pilotointien lomassa ohje hoitotyön kliinisen osaamisen etä- ja hybridiopetuksen toteuttamiseksi. Näiden asioiden lisäksi ratkaisevan tärkeää on asenne. Opettajalta joustavien opetusratkaisujen kokeileminen ja omien totuttujen työtapojen uudistaminen vaatii kehitysmuotoisuutta ja kykyä kokeilla uusia toimintatapoja, epävarmuuden sietokykyä ja itsevarmuutta, joka sallii myös epäonnistumisen. Opiskelijoilta etä- ja hybridiopiskelu edellyttää samoja asioita. Se vaatii myös sitä, että vaikka itse opiskelisi lähiopetuksessa, sallii opiskelijatovereille toisenlaisen tavan opiskella.

Hankkeen suojelijana toimii hoitotyön koulutuksen vahva osaaja, Paula Risikko, joka pitää hoitotyön kliinistä opetusta erittäin tärkeänä osana sairaanhoitajien koulutusta. Vaikka lähiopetuksen tarve on hänenkin mukaansa ehdoton, on uusia toteutustapoja kokeiltava ja kehitettävä ennakkoluulottomasti. Tämä on niin potilaan kuin opiskelijan parhaaksi. Hankkeen edetessä on myös havaittu se, että vaikka hoitotyön kliinisen osaamisen etä- ja hybridiopetus herättää vahvoja tunteita ja epäilyksiäkin niin opiskelijoissa kuin opettajissa, uuden kokeileminen myös motivoi ja antaa intoa työhön sekä opiskeluun. Aiheeseen liittyen toivotaankin vilkasta keskustelua Pedaforumin tilaisuuteen osallistuvien kesken.

Virtuaalisesti omalla uralla - ammatillisen opettajankoulutuksen uudet saavutettavat ympäristöt

- Kiikeri Pia, Haaga-Helia Ammatillinen opettajakorkeakoulu (pia.kiikeri@haaga-helia.fi)
- Bask Sini, Haaga-Helia Ammatillinen opettajakorkeakoulu (sini.bask@haaga-helia.fi)

Miten ammatillinen koulutus ja opettajankoulutus viedään Metaversumiin? Kuinka varmistetaan, että virtuaalinen oppiminen on saavutettavaa kaikille? Millaista osaamista tarvitaan, että kaikki pääsevät yhdenvertaisesti oppimisesta osallisiksi myös virtuaalisiin välinein? Millainen rooli on tulevaisuudessa opettajankoulutuksella VR-pedagogiikan kehittämisessä?

Haaga-Helian Ammatillisen opettajakorkeakoulun VOP Virtuaalisesti omalla polulla – hankkeessa lähdimme ratkaisemaan näitä kysymyksiä. Olemme hankkeessa luoneet opettajakorkeakoulun opiskelijoille henkilökohtaistamisen virtuaaliympäristön. Ympäristössä he voivat harjoitella esimerkiksi toisen asteen ammatillisen koulutuksen HOKS - prosessin toteuttamista.

Tämä uraohjauksen virtuaaliympäristön lisäksi olemme kehittäneet muitakin virtuaalisia oppimisympäristöjä uraohjauksen tukemiseen esimerkiksi mm. työelämätaitojen ja työhaastattelutilanteiden tukemiseksi. Laadimme hankkeessa myös Virtuaalisen uraohjauksen mallin (VIMMA) ammatillisen opettajankoulutuksen ja ammatillisen erityisopettajankoulutuksen opiskelijoiden käyttöön. VOP Virtuaalisesti omalla polulla -hankkeessa inklusiivisuuden lisääminen ja saavutettavuuden huomioiminen olivat keskeisiä lähtökohta rakentaessamme yhdessä virtuaaliympäristöjä vaativan erityisen tuen oppilaitoksen Ammattiopisto Spesian ja Ekamin kanssa.

Kokemusmaailmamme reaalielämässä perustuu kolmiulotteisuuteen. Virtuaalitodellisuus jäljittelee tätä ja sen vuoksi virtuaalitodellisuus perustuu kolmiulotteisuuteen. (Kiekeben 2021, 16.) Virtuaalisissa oppimisympäristöissä on mahdollista sekä tosielämää että kuvitteellisia maailmoja edustava aistillinen uppoutuminen eli immersio. (Makransky & Petersen 2021.) Virtuaalisissa oppimisympäristöissä immersiiivisyys valjastetaan palvelemaan moninaisten oppijoiden osallisuutta.

VOP - hankkeen aikana järjestimme opettajille ja ammatillisen opettajankoulutuksen koulutuskokonaisuuden, jossa osallistujat opiskelivat käyttämään hankeen aikana luotuja virtuaaliympäristöjä, mm. henkilökohtaistamisen virtuaaliympäristöä. Koulutuksen lopuksi

toteutimme koulutukseen osallistujille kyselyn. Kyselyn kautta selvitimme opettajien ja opettajaopiskelijoiden tunteita ja vaikutelmia VR-oppimisympäristöissä toimimisesta. Lisäksi kartoitimme, millaisia näkemyksiä heillä on VR-pedagogiikan käytöstä osana omia opintojaan ja ammatillista uraohjausta tulevassa toisen ammatillisen opettajan tehtävässään. Kartoitimme myös niitä osaamistarpeita, joita heillä on kehitettäessä VR- oppimisympäristöjen laajempaa käyttöönottoa niin opettajankoulutuksessa kuin ammatillisessa koulutuksessakin.

Kyselystä selvisi, että kyselyyn vastanneiden kiinnostus käyttää virtuaaliympäristöjä oppimisen tukena kasvoi koulutuksen myötä. Lisäksi ilmeni, että virtuaaliympäristöissä toimimiseen tarvitaan teknistä tukea, lisäkoulutusta, mutta myös työtovereiden tukea ja yhteistä keskustelua aiheesta.

Uraohjauksella tarkoitetaan ammatillisessa koulutuksessa sekä korkeakouluissa palveluja, joilla tuetaan kaikenikäisiä eri elämänvaiheissa olevia yksilöitä tunnistamaan kykynsä, osaamisensa ja kiinnostuksensa, tekemään tarkoituksenmukaisia koulutuksellisia ja työuraan liittyviä päätöksiä ja hallitsemaan yksilöllisiä polkujaan opiskelussa, työssä ja muussa toiminnassa, joissa näitä kykyjä ja taitoja opitaan ja/tai käytetään. (Uraohjaaja ja –valmentajat ry, 2023.) Luomamme virtuaalinen uraohjauksen malli (VIMMA) mahdollistaa ammatillisen koulutuksen opettajia ohjaamaan ja tukemaan opiskelijoita virtuaalisissa ympäristöissä heidän elämänurillaan. Uraohjauksen malli rakentuu integratiiviseen näkemykseen uraohjauksesta, kokonaisvaltaiseen ja toivoperustaisen ohjaukseen painottuen. VOP-hankeeseen osallistuneiden opettajien kokemuksia ja näkemyksiä kartoitettiin osana mallin kehittämisen prosessia.

Rakennetut VR-oppimisympäristöt tukevat ammatillisen opettajankoulutuksen opettaja- ja erityisopettajaopiskelijoiden henkilökohtaistamisosaamista tavalla, jonka vaikutukset kertautuvat hyödyttämään ammatillisen koulutuksen kaikkia opiskelijoita. Virtuaaliodellisuudessa tapahtuva opiskelu mahdollistaa jatkossa entistä paremmin opettajakorkeakoulun opiskelijoiden valtakunnallisen saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumisen. Virtuaaliodellisuuden merkitys sekä ihmisten kohtaamisessa, vuorovaikutuksessa että oppimisessa tulee lähitulevaisuudessa oleellisesti muuttamaan ymmärryksemme maailmasta ja pedagogiikasta. Yhdenvertaisen maailman ja inklusiivisen ammatillisen koulutuksen kannalta VR-ympäristöjen ohjaus- ja opetuskäytöllä on merkittävää potentiaalia mahdollistaa oppimisen saavutettavuutta moninaisille oppijoille.

Lähteet:

- Kiekeben J. 2021. Teknologia-avusteiset interventiot autismikirjon häiriössä: Kirjallisuuskatsaus. Pro gradu -tutkielma. Helsingin Yliopisto. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/333597>
- Makransky, G., Petersen, G.B. 2021. The Cognitive Affective Model of Immersive Learning (CAMIL): a Theoretical Research-Based Model of Learning in Immersive Virtual Reality. Educ Psychol Rev 33, 937–958. <https://doi.org/10.1007/s10648-020-09586-2>
- Uraohjaajat ja –valmentajat ry. Uraohjaus. <https://uraohjaajat.fi/> Viitattu viimeksi 10.2.2023.

Osallistumisen tasapuolisuuden tutkiminen suomalaisessa yliopistossa

- Kalliovalkama Veera, Tampere University (veera.kalliovalkama@gmail.com)
- Hirvonen Jani, Tampere university (jani.hirvonen@tuni.fi)
- Kangaslampi Riikka, Tampere university (riikka.kangaslampi@tuni.fi)

Esitelmässä kerrotaan tutkimuksesta, jossa kokeiltiin opiskelijoiden osallistumismahdollisuuksien tasapuolisuuden tutkimiseen tarkoitettua EQUIP-nimistä sähköistä työkalua suomalaisen yliopiston matematiikan opetuksessa. Tasapuolisuudella opetuksessa tarkoitetaan sitä, että jokainen opiskelija saa tasapuolisesti mahdollisuuden osallistua keskusteluun joko luennolla tai pienryhmissä. Tutkimuksen tarkoituksena oli löytää, minkälaisia opiskelijoiden piirteitä suomalaisessa yliopistomatematiikan opetuksessa kannattaa tarkkailla sekä selvittää, tuoko EQUIP jo tässä kohtaa esiin jotain puutteita opetuksen tasapuolisuudessa. Työkalua ei ole tähän mennessä kokeiltu Suomessa tai muualla Euroopassa.

EQUIP-työkalua kokeiltiin Tampereen yliopiston tekniikan alojen ensimmäisen vuoden opiskelijoiden matematiikan opintojaksolla. Aineistoa kerättiin tarkkailemalla kahden eri pienryhmän keskustelua opettajan kanssa. Tarkkailu toteutettiin kaksi kertaa ja tarkkailun tulokset siirrettiin EQUIP-työkaluun analysointia varten. Ohjelmiston sisältämien analysointityökalujen avulla kerätystä aineistosta saatiin luotua erilaisia kuvaajia, jotka kuvasivat tasapuolisuuden toteutumista pienryhmäkeskusteluiden aikana. Tasapuolisuutta tarkasteltiin opiskelijoiden viiden erilaisen piirteen sekä viiden erilaisen puheenvuorotyyppin näkökulmasta. Tutkimuksessa huomattiin, että erityisesti opiskelijoiden iällä sekä minäpystyvyydellä oli vaikutusta opiskelijoiden aktiivisuuteen pienryhmäkeskustelussa.

Tasa-arvon edistäminen koulutuksessa: Sukupuolivähemmistöjen nimet ja käyttäjätunnukset

- Kähkönen Lotta, Tampereen yliopisto (lottamari.kahkonen@tuni.fi)
- Waldén Sini, Tampereen yliopisto (sini.walden@tuni.fi)

Korkeakoulujen käytännön toimet tasa-arvon edistämässä erityisesti sukupuolivähemmistöjen asemaan liittyen ovat usein ristiriidassa arvojen kanssa, joihin koulutuksen alalla on sitouduttu. Käsittelemme alustuksessamme sitä, miksi nimiasia on tärkeä, kerromme sukupuolivähemmistöjen kokemuksia ongelmista ja ehdotamme ratkaisuja asioiden korjaamiseksi.

Vaikka tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on jo arkipäivää korkeakouluissa, on sekä lain edellyttämässä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa että käytännöissä edelleen puutteita. Sukupuolivähemmistöön kuuluvat ihmiset jäävät toistuvasti tasa-arvosuunnittelun ja -käytäntöjen marginaaliin, huolimatta siitä, että Tasa-arvolaki velvoittaa koulutuksen järjestäjältä ei ainoastaan syrjintään puuttumista, vaan myös sen ennaltaehkäisyä *tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti* (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta, 6 c §).

Yksi keskeinen ongelma on nimeen ja käyttäjätunnukseen liittyvät epäkohdat. Opiskelijoiden tiedot tulevat korkeakoulujen järjestelmiin väestötietojärjestelmästä. Järjestelmiä suunniteltaessa ei ole huomioitu sitä, että henkilön kutsumanimi voi olla myös muu kuin jokin juridisista etunimistä. Myöskään juridisen nimenmuutoksen vaikutuksia ei ole riittävässä määrin huomioitu tietojärjestelmien näkökulmasta. Transsukupuolisen opiskelijan vaihtaessa virallista nimeään käyttäjätunnuksen vaihtaminen saattaa viivästyä ja aiheuttaa tilanteita, joissa henkilön vanha nimi – ja samalla hänen transtaustansa – tulevat ilmi aiheuttaen epämukavia tilanteita ja turvattomuuden tunnetta, pahimmassa tapauksessa syrjintää. Näin on siitä huolimatta, että tasa-arvovaltuutettu on lausunnossaan suositellut, että ”IT-järjestelmissä ja niitä kehitettäessä otettaisiin huomioon transsukupuolisten ihmisten tarve yksityisyyden suojaan sekä siihen liittyvä syrjinnän ennalta ehkäisemisen näkökulma” (TAS 463/2021, annettu 20.1.2022 ja TAS 306/2020, annettu 3.9.2020).

Nimellä on keskeinen merkitys oman identiteetin vahvistamisessa ja se vaikuttaa opiskelijoiden hyvinvointiin, motivaatioon ja työkykyyn. Nimi on läsnä opiskelun arjen välttämättömyyksissä, kuten sähköpostiosoitteessa, kurssi-ilmoittautumisissa sekä sähköisissä oppimisympäristöissä. Nimeen liittyvä stressi ei rajoitu vain sähköisiin järjestelmiin, vaan muun muassa osallistujalistan

läpikäymiseen opetustilanteissa. Korkeakoulujen kutsumanimikäytäntöjä käsitelleen kandidaatin tutkielman (Waldén 2021, 21) aineistossa eräs opiskelija totesi, että: ”[o]li tosi ahdistavaa kun uusi opettaja kutsui väärällä nimellä ensimmäisellä tunnilla, ja sitten piti uskaltaa käydä korjaamassa sitä erikseen. Joku opettaja ei korjaamisen jälkeenkään osannut käyttää oikeaa nimeä, ja se oli ahdistavaa.” Nimikäytännöt aiheuttavatkin kuormittavaa metatyötä, jossa opiskelija joutuu jatkuvasti pohtimaan, mitä nimeä missäkin tilanteessa käyttää (em., 21).

Nimeen ja käyttäjätunnukseen liittyvät kysymykset eivät ole Suomessa uusi asia. Esimerkiksi ylioppilaslehdet ovat nostaneet asiaa julkiseen keskusteluun (Sund/Jylkkäri 2020; Ylioppilaslehti 2015). Tasa-arvovaltuutetun lausunnon lisäksi Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksessä korkeakoulujen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisestä (Tanhua 2020, 51–53) on noteerattu transopiskelijoiden nimeen ja käyttäjätunnuksiin liittyvät kysymykset, mutta tästä huolimatta konkreettisia muutoksia ei ole tehty. Asia voidaan korjata jakamalla tietoa, ehdottamalla konkreettisia ratkaisuja ja tukemalla muutosta korkeakouluissa kollektiivisesti.

Viitteet

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta. 8.8.1986/609.

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609#P6c> Viitattu 28.1.2023.

Sund, Saara / Jylkkäri (2020) Transihmisten kuolleet nimet kummittelevat — yliopistoissa ei haluta vaihtaa vanhoja käyttäjätunnuksia, vaikka se olisi mahdollista.

<https://www.jylkkari.fi/2020/08/transihmisten-kuolleet-nimet-kummittelevat-yliopistoissa-ei-haluta-vaihtaa-vanhoja-kayttajatunnuksia-vaikka-se-olisi-mahdollista/> Viitattu 28.1.2023.

Tanhua, Inkeri (2020) Selvitys korkeakoulujen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisestä. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-859-5> Viitattu 28.1.2023.

Tasa-arvovaltuutettu. Yliopistojen käyttäjätunnukset ja sukupuolensa korjaavien tilanne (TAS 463/2021, annettu 20.1.2022 ja TAS 306/2020, annettu 3.9.2020). <https://tasa-arvo.fi/-yliopistojen-kayttajatunnuksset-ja-sukupuolensa-korjaavien-tilanne-tas-463-2021-annettu-20.1.2022-ja-tas-306-2020-annettu-3.9.2020-> Viitattu 28.1.2023.

Waldén, Sinipilvi (2021) Institutionaalinen deadnaming. Korkeakoulujen kutsumanimikäytäntö cisnormatiivisen kulttuurin ilmentymänä ja marginalisaation ylläpitäjänä. Kandidaatin tutkielma, Tampereen yliopisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202105114830>

Ylioppilaslehti, toimitus (2015) [Sukupuoltaan korjaavien oikeudet paranevat Helsingin yliopistossa](https://ylioppilaslehti.fi/2015/09/sukupuoltaan-korjaavien-oikeudet-paranevat-helsingin-yliopistossa). <https://ylioppilaslehti.fi/2015/09/sukupuoltaan-korjaavien-oikeudet-paranevat-helsingin-yliopistossa/> Viitattu 28.1.2023.

Luotettavaa ja mielekästä opiskelijoiden ohjelmointiosaamisen arviointia Exam-tentillä

- Rytkönen Anni, Aalto University (anni.rytkonen@aalto.fi)
- Suoranta Sanna, Aalto University (sanna.suoranta@aalto.fi)

Aalto-yliopiston tietotekniikan laitoksella opetetaan koko yliopiston opiskelijoille palveluopetuksena tietotekniikan peruskursseja, joista ensimmäinen on Ohjelmoinnin perusteet Python-kielellä (5op). Kurssin opetus koostuu luennoista ja harjoitustilaisuuksista, ja opiskelu muodostuu näiden lisäksi viikoittaisista, automaattisesti arvioiduista ohjelmointitehtävistä. Kurssi suoritetaan näillä harjoitustehtävillä sekä tentillä siten, että kumpikin osasuoritus tulee olla hyväksytysti suoritettu. Koska opiskelija voi ja saa tehdä harjoitustehtäviä itsenäisti, kavereiden kanssa ja harjoituksissa assistentin ohjaamana, kurssilla on haluttu pitää mukana tentti, jolla varmistetaan opiskelijoiden henkilökohtainen osaaminen ja samalla tunnustetaan opiskelijat. Tentti on vuodesta 2020 lähtien toteutettu sähköisenä Exam-tenttinä, joka sisältää ohjelmointi- ja esseetehtäviä. Tehtäväpankkina käytetään A+-ympäristöä, joka arvioi opiskelijoiden palautukset ja antaa niihin palautetta heti tentin aikana. Ohjelmointitehtävissä opiskelija saa käyttää kurssimateriaalia, mutta ei selata verkkoa vapaasti. Tenttitehtävien lisäksi opiskelijoilla on mahdollisuus vastata palautetehtävään.

Vuodesta 2020 lähtien tentissä on käynyt 2003 osallistujaa. Osallistujien tentinaikaisen toiminnan tehokkuutta on havainnointu ja sen tehokkuutta sekä vaikutusta on arvioitu määrällisin mittarein. Tentin on osoitettu mittaavan haluttuja asioita niin, että osaavat opiskelijat saavat suorituksen ja ne, jotka eivät osaa riittävästi, eivät pääse tentistä läpi. Lisäksi kerätyn ja luokitellun palautteen perusteella tenttikonsepti on suuren valtaosan opiskelijoista mielestä ollut toimiva, mielekäs ja moderni tapa suorittaa ohjelmointikurssin tentti. Sähköisessä tentissä opiskelijat kokevat tenttiympäristön muistuttavan työelämäympäristöä, erityisesti verrattuna ohjelmointiin kynällä paperille, mutta myös sähköisenä tenttikonseptina. Exam-tenttikonsepti onkin pyritty rakentamaan fyysisesti saavutettavaksi ja siinä on myös hyödynnetty jo kurssin aikana tutuksi tullutta ohjelmointiympäristöä.

Kuitenkin, pandemian jälkimainingeissa osa opiskelijoista koki, että vieläkin mielekkäämpi tapa suorittaa tentti olisi ollut kotona tai muussa kontekstissa omalla koneella ja erityisesti omalla ja tutulla näppäimistöllä. Ja taas toisaalta, vuosi 2023 alkoi uutisilla tekoälysovellusten entistä laadukkaammista mahdollisuuksista myös kurssisuoritusten tuottamisessa. ChatGPT:n lisäksi erityisesti ohjelmoinnissa hyödyllinen GitHub Copilot tarjoaa opiskelijoille heidän halutessaan

huomattavaa helpotusta tehtävien tekemisessä. Ohjelmointitehtävissä laadukkaat vastaukset ovat keskenään huomattavan samankaltaisia verrattuna esimerkiksi esseevastauksiin, ja tällöin esimerkiksi plagioinnintunnistuksessa perinteisesti käytettävät menetelmät eivät sovi sellaisinaan.

Laadukkaiden tekoälyratkaisujen tarjolle tulo onkin aktivoinut keskustelua ja huolta opiskelijoiden itsenäisen osaamisen arvioinnin luotettavuudesta sekä nostanut uudestaan esille tarpeet kurssien suorittajien tunnistamisesta ja uskottavasti itsenäisestä suorittamisesta. Jotta opiskelijoiden osaamisen arvioinnista voi rakentaa eettisesti kestävästä kontekstissa, jossa tehtävien oikeat vastaukset väistämättä muistuttavat toisiaan huomattavasti ja tekoäly tarjoaa suhteellisen oikeellisia ratkaisuja suhteellisen pienellä vaivalla, arvioinnissa tulee hyödyntää menetelmiä, joissa opiskelija tunnistautuu vahvasti ja joissa hän tuottaa vastauksensa itsenäisesti. Exam-tenttikonsepti toki mahdollistaa tämän näppärällä ja opiskelijoille yhdenmukaisella tavalla. Silti, onko Exam-tenttiminen kokonaisuutena se valtasuunta, johon opiskelijoiden osaamisen arvioinnissa halutaan olla menossa? Jos tarpeet todella kasvavat niin, että useat tuhannen opiskelijan massakurssit haluaisivat käyttää Exam-tenttejä, onko konsepti riittävän skaalautuva? Tarjoaako se riittävän monipuoliset arvioinnin mahdollisuudet tieteenalojen tarpeisiin?

Esitys aloitetaan jo hyviksi osoitetuilla käytännöillä ohjelmointitentin toteutuksesta. Erityisesti tavoitteenamme on kuitenkin aktivoida keskustelua tekoälyn vaikutuksesta arviointitarpeisiin ohjelmoinnissa, jossa peruskurssitasolla tehtävien vastauksissa on luontaisesti suuria yhtäläisyyksiä, ja toisaalta lopulta työelämätaitoihin kuuluu osata hyödyntää valmiita rakenteita.

Osallisuutta ohjauksella - S2-ohjaaja auttaa löytämään oman kielipolun

- Hakala Ella, Tampereen ammattikorkeakoulu (ella.hakala@tuni.fi)
- Granlund Johanna, Tampereen ammattikorkeakoulu (johanna.granlund@tuni.fi)

Hallitus on koulutuspoliittisessa selonteossaan vuonna 2021 linjannut, että ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrän tulee kolminkertaistua vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi tavoitteena on tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden 75 prosentin työllistyminen suomalaisille työmarkkinoille. Työllistymisen avain on suomen kielen taito, jonka kehittämiseen Tampereen ammattikorkeakoulussa (TAMKissa) EU- ja ETA-alueen ulkopuolisia opiskelijoita motivoidaan stipendijärjestelmän avulla. Stipendin ehtojen mukaisesti opiskelija voi saada alennusta lukukausimaksustaan, mikäli hän saavuttaa vuosittain tietyn kielitaitotason. Opiskelijan edistymistä seurataan kielitestein niin, että opintonsa ilman suomen kielen osaamista aloittanut voi opintojensa lopussa olla saavuttanut eurooppalaisen viitekehyksen taitotason B1, jota mitataan yleisen kielitutkinnon YKI3-testauksella.

Opiskelijan kielenoppimisen rungoksi on laadittu kielipolkuja, joille opiskelijat ohjataan oman taitotasonsa mukaisesta kohdasta opiskelemaan suomea. Lähtökohtaisesti opiskelijan aiempaa osaamista ei siis ahotoida, vaan jokainen pääsee kasvattamaan osaamistaan oman tasonsa ja tavoitteidensa mukaisesti. Kielipolkujen suunnittelutyön aikana haastateltiin sekä kansainvälisten koulutusten opinto-ohjaajia että suomen kielen opettajia. Haastattelujen perusteella todettiin, että sekä opinto-ohjaajat että s2-opettajat hyötyisivät erityisestä kielen osaamiseen ja oppimiseen painottuvasta opiskelijoiden ohjaamisesta. Huomio johti s2-ohjaajan työnkuvan muodostamiseen, ja elokuussa 2022 s2-ohjaaja aloitti työssään TAMKissa.

S2-ohjaajan tehtävänä on siis ennen kaikkea ohjata opiskelijoita hahmottamaan oma taitotasonsa ja löytämään oma kielipolunsa. Eniten opiskelijat kaipaavat apua sopivien kurssien löytämisessä. Osa kursseista on TAMKin omia, mutta ohjaaja tuntee myös ulkopuolisen tarjonnan. Lisäksi s2-ohjaaja tiedottaa suomen kielen kursseista ja toimii yhteistyössä tutkinto-ohjelmien kanssa. Syyslukukauden 2022 aikana s2-ohjausta sai n. 40 opiskelijaa. Opiskelijat vaikuttavat usein ohjaustuokion jälkeen huojentuneelta, kun ongelmat ratkeavat yhdessä pohtien. S2-ohjaus on siis otettu vastaan hyvin myönteisesti.

Jo tässä vaiheessa voidaan todeta, että kielipolun käyttö motivoi opiskelijaa oppimaan kieltä, sillä se tarjoaa hänelle henkilökohtaistetun mahdollisuuden oppimiseen ja opiskeluun.

Ahotoinnista luopuminen taas lisää kielenoppimisen itseisarvoa: kielitaito ei ole koskaan valmis, eikä kieltä opiskella vain kurssien pakollisuuden vuoksi. Samoin on jo nyt selvää, että kielipolitus hyötyy ohjauksesta ja se lähes vaatii s2-ohjaajan aktiivista mukana oloa. Oman kielenosaamisen tavoitteiden asettaminen ja oman osaamisen realistinen arviointi ovat useimmille opiskelijoille hyvin vaativia tehtäviä, joista he eivät useinkaan selviydy itsenäisesti. Myös opiskelijan kuulluksi tulemisen kokemus on tärkeä. Suomen opetus henkilöityy s2-ohjaajaan, joka tuntee sekä opiskelijan taustan että koulutuksen, jossa hän opiskelee, ja voi siksi kohdata opiskelijan yksilönä.

Jatkossa s2-ohjaaja tulee osana omaa ohjaustaan huomioimaan formaalin kielenopetuksen lisäksi entistä enemmän myös muita kielenoppimisen mahdollisuuksia esimerkiksi opiskelijan työyhteisössä ja vapaa-ajalla. Myös ammattikorkeakouluopintoihin kuuluvan työharjoittelun näkeminen kielenoppimisen potentiaalina on oleellista, koska nimenomaan ammatillinen kielen osaaminen voi olla ratkaisevaa, kun opiskelija tekee päätöksensä jäädä Suomeen rakentamaan elämäänsä opintojen jälkeen. S2-ohjauksella otetaan huomioon ulkomaalaistaustaisten opiskelijoiden erityistarpeet ja siten sen avulla tuetaan inklusiivista ja saavutettavaa korkeakouluuyhteisöä.

Opetussuomi-kurssilta tukea suomenkieliseen yliopisto-opetukseen

- Koskela Anne, Kieli- ja viestintäkoulutus, Oulun yliopisto (anne.koskela@oulu.fi)
- Isohätälä Jaana, Kieli- ja viestintäkoulutus, Oulun yliopisto (jaana.isohatala@oulu.fi)
- Jokinen Päivi, Oulun yliopisto (paivi.jokinen@oulu.fi)

AIHE

Ehdotettu alustuksemme käsittelee pohjoissuomalaisessa yliopistossa keväällä 2022 pilotoitua Opetussuomi-kurssia. Kurssin tavoitteena oli, että yliopistossa tutkijoina ja opettajina toimivat kansainväliset henkilöstön jäsenet paneutuisivat oman alansa opettamiseen suomen kielellä. Alustuksemme esittelee kokemuksia ja käytäntöjä tästä toteutuneesta pilottikokeilusta osana korkeakoulupedagogiikan kehittämistä kansainvälisen henkilöstön osallisuuden ja paremman inklusion edistämiseksi.

LÄHTÖKOHDAT

Korkeakoulutuksen kansainvälistyessä Suomessa on tavoitteena tukea yliopistoihin integroituvien kansainvälisten osaajien suomen kielen oppimista. Esimerkiksi valtakunnallisen Kielibuusti-hankkeen tavoitteena on kehittää korkeakoulujen kielipedagogiikkaa siten, että kielenoppijat pääsevät osaksi kielellä kommunikoivaa yhteisöä (Kielibuusti.fi, n.d.). Mahdollisuus opettaa suomen kielellä voi olla taustaltaan kansainväliselle tutkijalle tai yliopisto-opettajalle merkittävä tapa laajentaa osaamistaan ja työtehtäviään sekä edistää urallaan, sillä suuri osa yliopisto-opetuksesta tarjotaan suomeksi.

Yliopistoyhteisön kieliympäristön erityispiirteenä on, että työ on vaativaa, abstraktia asiantuntijatyötä, jolloin kielitaidon ja ammattitaidon vaatimukset limittyvät.

Korkeakouluympäristössä on omanlaisensa kynnys käyttää suomen kieltä asiantuntija-asemassa, jossa on pyrkimys vakuuttaa keskustelu-kumppanit ja kollegat omalla osaamisella ja saada osaaminen käyttöön arjen työssä. Asiantuntijan kielitaito toteutuu kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteisen eurooppalaisen CEFR-viitekehyksen (Euroopan neuvosto, 2003) ylimmällä C-tasolla. Päästäkseen täysivaltaisesti osalliseksi suomenkielisessä tiedeyhteisössä kansainvälisellä henkilöstöllä on siis akuutti tarve saada kielellistä tukea oman alansa kielentämisessä.

Opetussuomi-kurssin toteutuksen lähtökohtana hyödynnettiin erityisalojen kielenopetukseen soveltuvaa Languages for specific purposes (LSP) -lähestymistapaa, jossa kielenoppimisen

tavoitteena on edesauttaa käytännön työssä kommunikointia (Tervola, 2019). Tällöin ammatillinen kielitaito nähdään tilanteittain vaihtelevana taitona, ja työelämän kielelliset vaatimukset määrittävät työntekijöiden kielitaidon riittävyttä (Lehtimaja, 2019).

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

Opetussuomi-kurssin suunnittelu alkoi keväällä 2021, ja pilottikokeilu toteutettiin kevätlukukaudella 2022. Pilottikurssi toteutui kahden opettajan yhteisopettajuutena 13 viikoittaisen tapaamiskerran muodossa tammikuun ja huhtikuun välillä. Osallistujia eri aloilta oli kahdeksan (8). Kurssi rakentui kolmesta moduulista, jotka olivat viestinnän kieli, pedagoginen kieli ja oman alan kieli. Kurssin teemoja olivat viestintä yliopistoyhteisössä ja tutkimuksen alalla, digipedagogiikka, korkeakoulupedagogiikka sekä millainen on hyvä opettaja. Kurssilla vieraili kokemusasiantuntija kertomassa suomalaisen yliopistokulttuurin opettelustaan sekä siirtymästään englannista suomeen opetuskielenä. Kurssilaiset tuottivat valitsemastaan aiheesta posterin, jonka pohjalta he opettivat oman alansa keskeisiä käsitteitä opetustuokioina toisille kurssilaisille. Yhteisopettajuuden ansiosta kurssin opettajat pystyivät suunnittelemaan toteutusta yhdessä sekä refleктоimaan säännöllisesti kurssin etenemistä ja kehittämiskohteita.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Kurssin kahdeksan osallistujaa edustivat täysin eri tieteenaloja (taloustiede, kasvatustiede, kemia, fysiikka), mikä haastoi kielitaidon ohjaamista. Ammatillisen sisällön ja kielitaidon kehittymisen limittäisyys haastoi suomen kielen opettajia, sillä vastaavien alojen asiantuntemusta ei opettajilla itsellään ollut. Kurssilaiset kertoivat suuresta kynnyksestä alkaa opettaa suomen kielellä asiantuntija-alaansa. Siksi pilottikurssin toteutus tuntui hyvin tärkeältä ja merkitykselliseltä kaikkien näkökulmasta. Kurssin toteuttaminen on suunnitteilla myös ensi lukuvuonna.

LÄHTEET

Euroopan neuvosto (2003).

Eurooppalainen viitekehys. Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen eurooppalainen viitekehys. WSOY.

Kielibuusti.fi (n.d.). Millaista suomen kielen koulutusta yliopistot tarjoavat kansainväliselle henkilöstölleen? www.kielibuusti.fi

Lehtimaja, I. (2019). Ammatillisen kielitaidon oppiminen vuorovaikutuksessa. Kakkoskieliset sairaanhoitajaharjoittelijat ohjaustilanteissa. Teoksessa L. Kotilainen, S. Kurhila, & J. Kalliokoski (toim.), Kielenoppiminen luokan ulkopuolella. Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Tervola, M. (2019). Maahanmuuttajalääkärien suomen kielen taito ja kielitaitotarpeet. Erityisalan kielitaidon näkökulma lääkärin työhön (Väitöskirja). Tampereen yliopisto.

Monikielisten opiskelijoiden pärjäämisen kokemuksia suomenkielisissä tutkinto-ohjelmissa

- Tervola Maija, Tampere university (maiija.tervola@tuni.fi)
- Honko Mari, University of Jyväskylä (mari.h.honko@ju.fi)

Suomenkielisissä tutkinto-ohjelmissa opiskelee pieni mutta kasvava joukko opiskelijoita, joille suomi ei ole vahvin kieli. He ovat tyypillisesti pitkään Suomessa asuneita ja hyvin integroituneita maahanmuuttajataustaisia nuoria, jotka kuitenkin saattavat kohdata ylimääräisiä vaikeuksia opiskelukielen hallinnan puutteiden takia.

Tässä esitelmässä esittelemme tutkimusaineistoa, joka on kerätty vuonna 2022 korkeakouluista ympäri Suomen. Sähköisen kyselylomakkeen avulla saavutimme 261 kohderyhmän opiskelijaa, joista 193 teki myös verkkopohjaisen suomen kielen taitoa mittaavan testin.

Tutkimukseen osallistuneilla opiskelijoilla oli tyypillisesti erinomainen kielitaito suomessa sekä useammassa muussakin kielessä, monilla jo ensimmäisenä opiskeluvuonna. Vastaajat kuitenkin raportoivat erilaisista kieleen liittyvistä vaikeuksista tyypillisissä opiskelutilanteissa. Vaikeimmaksi koettiin yleensä opiskelutekstien kirjoittaminen.

Kielitaidolla oli yhteyttä koettuun pärjäämisen tasoon, siten että vakavimpia vaikeuksia raportoivat erityisesti vastaajat, jotka olivat suomen kielessä B1-B2-tasolla. Koettuja vaikeuksia olivat muun muassa tehtävien aikaavievyys, tehtävänantojen epäselvyys, psykososiaaliset ja itsetunnon ongelmat. C-tasolla olevat vastaajat puolestaan raportoivat pienemmistä vaikeuksista, kuten sopivien ilmaisukeinojen löytämisen hankaluudesta. Pärjäämisen kokemus oli yhteydessä kielitaidon tasoon, mitä korkeampi suomen kielen taso, sitä parempi oli kokemus opinnoissa pärjäämisestä.

Tulokset nostavat esiin toistaiseksi näkymättömissä olleen opiskelijajoukon ja tuovat kuuluviin heidän kuulumisiaan. Tulosten perusteella korkeakoulun opetushenkilöstön on tärkeää ensinnäkin tiedostaa, että osalle opiskelijoista suomi ei ole äidinkieli. Lisäksi tulokset kannustavat korkeakouluja kehittämään kielellistä ja psykososiaalista tukea erityisesti opintojen alkuvaiheessa.

Cultural awareness through empathy-based stories. Activity example from Professional English course

- Visser Ksenia, Xamk (ksenia.visser@xamk.fi)

Last year, following publication of *Recommendation on the shared competences of universities of applied sciences and their application (Arene,2022)*, I decided to pay special attention to the discussion on ethics and ethical behavior within multidisciplinary Professional English online course. The topic of ethics was further on stretched into the domain of multiculturalism, and at this point, I realised, that empathizing would be the best tool to raise cultural awareness among students, to make them really think how one can feel when belonging to a cultural/religious minority. Reflections are a powerful tool of learning about something or opening new horizons or revealing something that is hindered.

I have suggested the following exercise to the students. The task was based on the empathy-based story method that is mostly used in research but can be a powerful tool to boost reflection and understanding that ethical and cultural dilemmas are seldom unequivocal. In my course, I decided to address the topic of Muslim families in Switzerland and their unwillingness to have their daughters in swimming classes, while the municipality officials demanded participation of the latter.

In case of empathy-based stories, participants are to get acquainted with some frame stories that work as a starting point in writing. In this case, I suggested 4 news articles that acted as frame stories, in a way. After that the students had options to empathise:

- with European officials
- with European schoolchildren that are in the same class
- with parents of the Muslim girls
- with the Muslim school girls

When the role was chosen, the student was to create the thinking process of the person in question and was to use comic strip online application for that. The task looked this way:
Develop a scenario/a story based on your reflections and make a cartoon or a comic strip (we know that these genres do often address sensitive issues) using digital tools.

The final production of the students was full of emotions.

In this way, from the point of view of English language development, the task offers getting acquainted with original sources in English and creating the text of their own. But in addition, it has a wider perspective for personality development and possibility to address important issues of equality and duality of ethical and multicultural agenda.

Teaching and Learning Innovations; a case study of Indo-Finnish collaboration

- Ruohonen Mikko, TAU (mikko.ruohonen@tuni.fi)

The objective of this collaboration case study paper is to outlay the action plan for joint Indo-Finnish pilot collaboration between Tampere University (TAU), Finland and Indian agricultural universities. Collaboration started with University of Agricultural Sciences Dharwad (UASD) last year and we continued with cases of most recent collaboration cases of Anchraya NG Ranga (Angrau) and University of Horticultural Sciences Baglkot cases in February-March 2023. Background, needs and challenges for thematic teaching and learning area development of “smart agriculture entrepreneurship” is introduced. The collaboration of Indian and Finnish universities for these activities is reviewed and several actions for innovation building are presented.

Kenyan student experience in collaborative learning

- Abruquah Emmanuel, TAMK (emmanuel.abruquah@tuni.fi)
- Kostia Silja, TAMK (silja.kostia@tuni.fi)

Risk Management and Circular Economy (RiMCE) is a Finnish mid-career professional Master's degree programme at Tampere University of Applied Sciences (TAMK). The programme educates "professionals of a new kind with awareness of planetary boundaries, a solution-centric and change-agent mindset to lead the change towards a more sustainable future". Implementation of course modules supports the aim by mixing students with different educational and professional backgrounds and executing collaborative learning as a pedagogical choice.

Kenyan students started their Master of Business Administration (MBA) studies in June 2022 as a commissioned education. These students have been studying since then at TAMK and have completed approximately one-third of their studies.

A questionnaire was sent to the RiMKEN group to collect information about their experiences of collaborative learning prior to the programme and during their time spent as RiMCE masters' students, and how this form of learning fits into their learning styles. Also, their views on the roles of both teacher and student in collaborative learning were asked. The six questions had both yes/no, multichoice and open-ended answer alternatives. The survey was sent to 25 students in January 2023 and 23 responses were received.

This presentation discusses the results and the most important findings. The goal is to find ways to provide a good learning experience for Kenyan students at TAMK. This entails a discussion about the differences between the learning and teaching cultures of Kenya and Finland and what should be noted when collaborative learning is implemented in the RiMCE Master's programme.

Distance learning during the COVID-19 pandemic: Young people's experiences

- Östman Lillemor, Luleå municipality, Sweden (monica.lillemor.ostman@skol.lulea.se)
- Groundstroem Henrik, Umeå University, Sweden (henrik.groundstroem@abo.fi)
- Sundqvist Amanda, Åbo Akademi (amanda.sundqvist@abo.fi)
- Nyström Lisbet, Åbo Akademi (lisbet.nystrom@abo.fi)
- Nyman-Kurkiala Pia, Åbo Akademi (pia.nyman-kurkiala@abo.fi)
- Hemberg Jessica, Åbo Akademi University (jessica.hemberg@abo.fi)
- Korzhina Yulia, Åbo Akademi (yulia.korzhina@abo.fi)

Background: During the COVID-19 pandemic, young people have experienced extraordinary disruptions and changes in their daily lives, and their vitality and motivation to study may have been affected. The pandemic has changed the social environment, and the psychological effects of the COVID-19 pandemic may affect young people more than adults. Therefore, it is justified to study the experiences of young people during the pandemic.

Purpose: The aim of the study was to study young people's experiences of distance learning, study motivations and their support needs during the COVID-19 pandemic.

Method: A qualitative research design with qualitative content analysis was used. 23 young people, 19-27 years old; four men and 19 were interviewed.

Results: During the COVID-19 pandemic, both enabling and limiting distance learning experiences arose among young people. Six themes emerged: Distance learning and non-motivational distance learning; Challenging to find study motivation in a home environment; Lack of communication with teachers; Well-being and effectiveness distances through studies; Flexibility, support and consideration of the wishes of students; Experience in student counselling.

Conclusions: Young people's experiences of distance learning during the COVID-19 pandemic were both restrictive and enabling. Young people's studies should be planned and organised through increased co-creation with the young people themselves and flexibly so that young people can choose a model of study, either through distance learning or on the physical site of an educational institution. Support and study guidance should be developed in an appropriate and accessible way.

University students' perceptions of teaching quality before and after the Covid-19 pandemic

- Tuomainen Satu, University of Eastern Finland (satu.tuomainen@uef.fi)

Teaching quality is a term used to express the level of teaching practices, methods, content and delivery but can also be understood subjectively by students. In a study conducted before the Covid-19 pandemic (Tuomainen, 2019), I interviewed Finnish and international master's students from various disciplines at the University of Eastern Finland on their perceptions of teaching quality. At that time, teaching was primarily either contact teaching on campus or blended learning, with limited courses offered fully online. In the study, three main themes arose as teaching quality for the students: pedagogical professionalism, personal qualities of the teacher, and the overall learning environment.

The Covid-19 pandemic instigated a significant shift to online teaching and learning in Finnish higher education and while many functions have since returned to campuses, many course implementations remain online. In a replication study of the 2019 approach, I again wanted to explore perceptions from Finnish and international master's students on teaching quality, now post-Covid in 2023, to gauge if and how perceptions of teaching quality had changed. While the participants could not be the same in the current study, a replication study applies similar participants and the same research procedure and questions as the original, to compare the perceptions and views pre-pandemic and post-pandemic.

As this is an ongoing study, with interviews conducted in spring 2023, the presentation will present preliminary results of the interview data and students' perceptions of teaching quality. The data can indicate whether student perceptions post-Covid have altered from the original pre-Covid results, where students highlighted categories such as expertise of the teacher, engaging and inspiring teaching, clarity of purpose and delivery, approachability, relevant course contents, and the physical learning environment. With increased online teaching and learning, is the idea of teaching quality forever transformed?

Opportunities and challenges on international MOOC platforms: Experiences from 5 y of Open Learning

- Lindroos Kicka, Svenska Handelshögskolan Hanken (kicka.lindroos@hanken.fi)
- Sandberg Maria, Svenska Handelshögskolan Hanken (maria.sandberg@hanken.fi)
- Krohn Mikaela, Svenska Handelshögskolan Hanken (mikaela.krohn@hanken.fi)

Answering the call for inclusive and equitable quality education and lifelong learning opportunities for all (SDG 4), MOOCs (Massive Open Online Courses) have become an established form of Open Learning in higher education. Particularly, professionals looking to upskill or build their expertise have been increasingly enrolling in MOOCs. Hanken School of Economics launched its first MOOC for the international MOOC market five years ago and has since grown to one of the frontrunners in Finnish higher education to develop MOOCs for the international market.

This presentation summarizes our experiences on the international MOOC platform FutureLearn. Highlighting the successes, we have had, as well as the challenges that we have faced, we present an analysis of the opportunities and challenges current players on the international MOOC platform market offers for Finnish higher education institutions. We argue for the need for a non-commercial Finnish or Nordic MOOC platform in order to meet future requirements for inclusive, equitable and qualitative open learning. Such a platform would ensure continued free access to MOOCs produced by Finnish higher education institutions and enable joint marketing efforts to an international market of lifelong learners.

Verkkosivut ja opiskelijakokemukset digitaalisesti saavutettavaa korkeakoulua rakentamassa

- Laamanen Merja, Jyväskylän yliopisto (merja.h.laamanen@jyu.fi)
- Ladonlahti Tarja, Jyväskylän yliopisto (tarja.ladonlahti@jyu.fi)

Digitalisaatio voi oikein hyödynnettynä tarjota paljon mahdollisuuksia saavutettavaan korkeakoulutukseen. Huonosti suunniteltuna ja toteutettuna se voi tuoda uudenlaisia koulutukseen pääsyn, osallisuuden ja oppimisen esteitä. Korkeakoulujen digitalisaatioon liittyvät tutkimuksemme ja käytännön kokemuksemme tukevat näkemystä, että digitaalisuuden lisääntymisen myötä digitaalisella saavutettavuudella ja monenlaiset opiskelijat huomioivilla teknisillä ja pedagogisilla ratkaisuilla on tärkeä rooli, joka korostuu etenkin korkeakouluissa perinteisesti aliedustettujen opiskelijoiden opiskelupoluilla.

Tässä esityksessä tarkastelemme korkeakoulujen digitaalisten palveluiden saavutettavuutta kahden eri tutkimuksemme pohjalta.

Ensimmäisessä tutkimuksessa tarkastelemme kaikkien Suomen korkeakoulujen pääsivujen saavutettavuutta ennen ja jälkeen digipalvelulain velvoittavuutta. Korkeakoulujen verkkosivut ovat monelle ensimmäinen askel korkeakouluun tutustumisessa. Ne ovat myös eräänlainen paraatiovi korkeakoulujen muihin digitaalisiin ympäristöihin ja palveluihin. Pääsivun saavutettavuuden on todettu ennakoivan myös muiden sivujen saavutettavuutta. Esityksessä kerromme, mitä tutkimuksemme (Laamanen, Ladonlahti, Puupponen & Kärkkäinen 2022) paljastaa suomalaisten korkeakoulujen pääsivujen saavutettavuudesta sekä sivuilla tyypillisimmistä virheistä. Kerromme myös toiko lain velvoittavuus mitään muutosta verkkosivujen saavutettavuuteen, ja miltä kehitys näyttää eri korkeakoulujen osalta.

Toisessa tutkimuksessa tarkastelemme yliopisto-opiskelijoiden kokemuksia verkkovälitteisestä opiskelusta. Opiskelijatutkimusten mukaan korkeakouluissa opiskelee aiempaa heterogeenisempi joukko opiskelijoita. COVID-19-pandemian myötä korkeakouluissa jouduttiin nopeasti siirtymään digitaalisiin opetus- ja opiskelumuotoihin. Tutkimuksessamme halusimme selvittää erilaisista syistä (esim. erilaiset oppimisen pulmat, vammaisuus, pitkäaikainen sairaus) yksilöllisiä järjestelyjä tarvitsevien opiskelijoiden opiskelun sujumista pandemiasta johtuvan etäopiskelun aikana. Haastattelimme 22 yliopisto-opiskelijaa seitsemästä suomalaisesta yliopistosta. Tulosten mukaan opiskelijoiden kokemukset vaihtelivat suuresti: joillakin etäopiskeluun siirtymisen myötä opinnot olivat keskeytyneet lähes täysin, kun taas joillekin

etäopiskelu oli mahdollistanut opintojen etenemisen aikaisempaa paremmin. Esityksessämme esitämme erilaisia opiskelijatyyppejä sekä opintojen sujumisessa tai vaikeutumisessa merkitykselliseksi koettuja tekijöitä.

Laamanen, M., Ladonlahti, T., Puupponen, H. & Kärkkäinen, T. Does the law matter? An empirical study on the accessibility of Finnish higher education institutions' web pages. *Univ Access Inf Soc* (2022). <https://doi.org/10.1007/s10209-022-00931-6>

Saavutettavuuden koulutus ja sen kehittäminen – kokemuksia Tampereen yliopistossa

- Baltzar Pauliina, Tampereen yliopisto (pauliina.baltzar@tuni.fi)
- Avellan Tero, Tampereen yliopisto (tero.avellan@tuni.fi)

TACCU (Tampere Accessibility Unit) on monitieteellinen saavutettavuustutkimukseen ja -koulutukseen erikoistunut ryhmä Tampereen korkeakoulu yhteisössä. Olemme järjestäneet vuodesta 2020 alkaen kansainvälistä englanninkielistä verkkokoulutusta saavutettavuudesta yliopiston omille opiskelijoille. Jatkuvan oppimisen palveluiden sekä vuosina 2020 ja 2021 järjestettyjen kesäkoulujen kautta olemme tavoittaneet myös yliopiston ulkopuolisia opiskelijoita.

Kokonaisuutena yli 30 opintopisteen kurssitarjonta koostuu 5 opintopisteen laajuisesta “Fundamentals of Accessibility” –kurssista sisältäen saavutettavuuden perusteet, sekä 5 opintopisteen projektityöstä ja vapaasti valittavista 1 opintopisteen minimoduuleista. Saavutettavuuden koskiessa laajasti koko yhteiskuntaa, koulutuskokonaisuuden keskiössä ovat monialaiset minimoduulit, joita on yli 20 erilaista.

Minimoduulit tarjoavat yksittäisistä saavutettavuuden aiheista helposti lähestyttävän yleiskuvan, aina kuvakommunikoinnista ja selkokielestä perinteiseen verkkosaavutettavuuteen sekä tulevaisuuden digitaaliseen mediaan ja teknologioihin. Opiskelijat voivat suorittaa haluamansa määrän minimoduuleja ja saada näin hyvin laajan näköalan saavutettavuuteen yhteiskunnan eri alueilla sekä erilaisissa tuotteissa ja palveluissa.

Tässä esityksessä kerromme muutamien opettajien kokemuksia koulutuksen tekemisestä. Lisäksi käymme läpi opiskelijapalautteen sekä keväällä 2023 tehdyn kyselyn pohjalta opiskelijoiden kokemuksia koulutuksesta. Olemme joutuneet myös itse pohtimaan sitä, onko koulutus saavutettavaa. Koulutus on ollut alusta lähtien itsenäisesti suoritettavaa verkkokoulutusta. Haluammekin herättää keskustelua siitä, miten saavutettavuuden koulutusta voitaisiin kehittää ja miten siitä tulee saavutettavaa kaikille.

Miten digitaalisesti saavutettavan opetuksen tuottamista tuetaan Itä-Suomen yliopistossa?

- Koppinen Katja, Itä-Suomen Yliopisto (katja.koppinen@uef.fi)
- Savolainen Miia, Itä-Suomen Yliopisto (miia.savolainen@uef.fi)
- Turkka Satu, Itä-Suomen Yliopisto (satu.turkka@uef.fi)

”On kyllä kattavat tukisivut!” – opettajan kommentti

Vuoden 2022 alusta Itä-Suomen yliopistossa koottiin moniammatillinen digitaalisen saavutettavuuden asiantuntijatiimi, jonka jäseniksi valikoitui verkko-opetuksen-, viestinnän-, lakipalveluiden- sekä digipalveluiden asiantuntijoita. Tässä alustuksessa esitellään tämän tiimin ympärille muodostunutta tukipalvelumallia, käytännön toimintaa sekä kokemuksia.

Mitä tukea tarjotaan opettajille?

Opetuksen tueksi on pyritty kokoamaan mahdollisimman kattava tukisivusto yliopistomme intraan, josta löytyy esimerkiksi yliopistomme linjaukset opetuksen digitaaliseen saavutettavuuteen liittyen, kuvaukset vastuista sekä tietoa oppimateriaalien saavutettavuudesta. Ohjeistukset on pyritty tekemään konkreettisiksi ja käytännön läheisiksi. Esimerkiksi videoiden tekstittämiseen liittyvät asiat on esitetty tekstin lisäksi ”Tekstittääkö vai ei?” -kaavioilla ja moodlekurssien saavutettavuus on esitetty ohjevideoilla.

Toinen merkittävä tukimuoto, joka opettajille on tarjolla, ovat koulutukset. Digitaalinen saavutettavuus on kautta linjan kiinteä osa vakio taitokoulutuksiamme, joka tarkoittaa sitä, että esimerkiksi Moodle perusteet –koulutuksessa saavutettavuus on kiinteänä osana mukana. Eri tulokulmilla olevia saavutettavuuskoulutuksia ja -työpajoja järjestetään myös mahdollisuuksien mukaan.

Itä-Suomen yliopistossa on käytössä myös Asiointipalvelu, jota kautta yliopistolaiset voivat pyytää sähköisesti tukea eri palveluiden käytössä. Tätä kautta tulevat tukipyynnöt ratkotaan yleensä ensimmäisellä tukipalvelutasolla ja haastavimmat saavutettavuuteen liittyvät kysymykset ohjautuvat sisäisesti aiemmin esitellyn digitaalisen saavutettavuuden asiantuntija tiimin ratkottavaksi.

Mitä tarjotaan opiskelijoille?

Opiskelijoille tukea tarjotaan erityisesti saavutettavien dokumenttien sekä opinnäytetöiden tekemiseen. Opinnäytetöitä varten tarjolla on saavutettavia mallipohjia ja niiden käytössä tukea saa molemmilla kampuksilla (Kuopio ja Joensuu) sekä Asiointipalvelun kautta etänä.

Meidän tukipalvelumallimme

Tukipalvelumallimme kulmakivinä ovat moniammatillinen tiimi, matalankynnyksen keskusteluyhteys yhteisessä Teams-ympäristössä, säännölliset tapaamiset kerran kuukaudessa, yhteinen tukipalvelu ”jono” (Asiointipalvelu) sekä yksikköraajat ylittävä yhdessä tekeminen.

Meidän kokemuksemme ensimmäiseltä vuodelta ja tulevat kehittämiskohteet

Digitaalinen saavutettavuus koetaan helposti vuoren kokoisena haasteena ja se mielletään usein vaikeana asiana, joka tuo esiin epävarmuuden tunteita. Viimeisen vuoden aikana on ollut hienoa oppia, että yhdessä työskennellen kenenkään ei tarvitse “osata ja tietää kaikkea” vaan jokaisen vahvuudet täydentävät toisiaan. Avoin keskusteluyhteys ja yhteinen Teams-ympäristö madaltaa kynnystä nostaa keskusteluun kysymyksiä, joita itse ei ole osannut ratkaista.

Ensimmäisen vuoden perusteella kehittämiskohteena 2023 ovat saavutettavuusselosteiden koordinoitumpi hallintamalli sekä tukisivuston parempi löydettävyys.

Yhteisöllinen pedagogiikka verkkotutkinnoissa. Kohti yhteisöllisen pedagogiikan suosituksia?

- Lundbom Pia, Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak (pia.lundbom@humak.fi)
- Timonen Päivi, Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak (paivi.timonen@humak.fi)

Korkeakoulutuksen kentällä koulutustarpeet ja pedagogiset käytännöt ovat olleet suurten muutosten äärellä. Tarve on kaiken aikaa kehittää opiskelumuotoja myös saavutettavammiksi sekä joustavammiksi. Digitalisoituvassa yhteiskunnassa verkko-opinnoille sekä verkkotutkinnoissa opiskelulle on selvästi tarvetta. Ammattikorkeakouluissa voi opiskella varsin monilla aloilla tutkintonsa kokonaan verkossa, vaikka aina ei puhuttaisikaan kokonaan verkkotutkinnosta. Myös pedagogisesti monipuolisia ratkaisuja mahdollistavia teknologisia välineitä on entistä enemmän. Eri yhteistyötapojen ja yhteistyöverkostojen rakentaminen on ollut yksi olennainen osa FONE Kansallista verkkotutkintohanketta, jota Turun ammattikorkeakoulu hallinnoi (Turun AMK 2022). Turun ammattikorkeakoulun ohella Haaga-Helian, HAMK:in, Humakin ja Oulun ammattikorkeakoulun toimijat ovat aktiivisia Kansallisen verkkotutkintoverkoston toimijoita.

Kansallisessa verkkotutkintohankkeessa FONEssa olemme koonneet tietoa verkkotutkintoja toteuttavilta pedagogeilta sekä analysoineet yhteisöllisen pedagogiikan merkitystä verkkotutkintojen toteutuksissa. Esityksemme keskittyy yhteisöllisen pedagogiikan, teknologisten ratkaisujen ja tiimityömuotojen risteävien näkökulmien tarkastelemiseen. Yhteisöllinen pedagogiikka voi yksinkertaisimmillaan viitata samaa kurssia opiskelevien oppimispolkujen risteämisten harkittuun rakentamiseen niin, että syntyy kokemuksia yhteisestä oppimisesta.

Olemme kiinnostuneita viiden ammattikorkeakoulun verkkotutkinnoista kysyen seuraavat tutkimuskysymykset (1) Mitä yhteisöllisyys ja yhteisöllinen pedagogiikka tarkoittaa verkkotutkinnossanne ja Millaista on teidän digipedagogisen toimintanne arki ja kehittäminen verkkotutkinnoissa tai verkko-opetuksessa tällä hetkellä yhteisöllisyydessä ja yhteisöllisessä pedagogiikassa? (2) Miten opiskelijoita voisi ohjata ja osallistaa yhä paremmin yhteisöllisyyteen sekä tukea heidän hyvinvointiaan verkko-opiskelussa? (3) Millaisia käytössä olevia ja uusia teknologioita ja/tai ja innovaatioita teillä on verkko-opiskelussa, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja yhteisöllistä pedagogiikkaa verkkotutkinnoissa?

Esityksessämme esiteltävä tutkimustyö pohjautuu pitkälti Kansallisessa verkkotutkintohankkeessa tekemiimme 13 haastatteluun, niiden analysoimiseen ja analyysin pohjalta tekemiimme tulkintoihin. Toteutimme pedagogisen henkilökunnan haastattelut Zoomilla ja tallensimme sovitusti haastattelut. Haastatteluaineisto on litteroitu ja analysoitu AtlasTi-ohjelmaa sekä Exceliä hyödyntäen. Laadullisen aineiston analyysimenetelmänä käytimme koodausta ja teemoittelua.

Haastatteluaineiston analyysin jälkeen suunnitelmana on toteuttaa keväällä 2023 muutama osallistava työpaja ja pureutua tarkastelemaan yhteisöllisen pedagogiikan hyviä käytäntöjä, mahdollisuuksia sekä haasteita ja uhkakuvia.

Haastatteluaineiston analyysiin sekä työpajojen tuottamien aineistojen analyysiin perustuvien tulosten pohjalta esittelemme hahmotelmaamme yhteisöllisyyden ja yhteisöllisen pedagogiikan suosituksista verkkotutkintoihin.

Tapaustutkimus valmennus- ja ryhmäperustaisen pedagogiikan vaikutuksesta liikunnanohjaajaopiskelijoiden hyvinvoinnin kokemuksiin

- Kortesaari Josefiina, LapinAMK (josefiina.kortesaari@edu.lapinamk.fi)
- Kortesoja Tilda, LapinAMK (Tilda.kortesoja@edu.lapinamk.fi)
- Haapakangas Tommi, LapinAMK (tommi.haapakangas@lapinamk.fi)

Tutkimuksessa tutkittiin opiskelijoiden hyvinvoinnissa tapahtuneita muutoksia kolmella peräkkäisellä opintojaksolla, jotka pohjautuivat valmennus- ja ryhmäperustaiseen pedagogiikkaan. Tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella opiskelijoiden hyvinvointia pedagogisen hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutkimus on osa laajempaa keskustelua, sillä korkeakouluopiskelijoiden hyvinvoinnin heikentyminen on ollut esillä. Pahoinvointiin on etsitty monia ratkaisuja, mutta pedagogiset tekijät yhtenä ratkaisuna on saanut huomiota vasta viime vuosina. Valmennus- ja ryhmäperustaisessa pedagogiikassa on tärkeää opettajan ohjaamat pienryhmäprosessit, asteittainen itseohjautuvuuden vahvistaminen sekä työelämälähtöisyys, joilla pyritään vastaamaan opiskelijoiden psykologisiin perustarpeisiin ja työelämän muuttuneisiin osaamistarpeisiin. On tärkeää, että korkeakouluista valmistuu kokonaisvaltaisesti hyvinvoivia oman osaamisen kehittäjiä työelämään.

Tutkimus oli tapaustutkimus, jota ohjasi fenomenologis-hermeneuttinen tutkimusote. Tutkimuksen pääaineisto oli ryhmäkeskustelut, jotka toteutettiin kahdelle pienryhmälle kerran jokaisen tutkimukseen kuuluneen opintojakson aikana. Keskusteluiden tarkoituksena oli saada kokemuksellista tietoa ryhmien dynamiikasta ja ilmapiiristä, oppimiskokemuksista sekä heidän suhteestaan opettajaan ja pedagogisiin valintoihin. Ensimmäisen opintojakson alussa ja viimeisen opintojakson lopussa opiskelijat tekivät oppimistyylianalyysit, joiden tulokset antoivat määrällistä dataa ryhmien oppimismieltymyksistä ja hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä ryhmäkeskustelujen rinnalla. Ryhmäkeskustelut analysoitiin laadullisella sisällönanalyysillä.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että opiskelijat kokivat hyvinvointinsa lisääntyneen ja oppimisen monipuolistuneen opintojaksojen aikana. Opiskelijat korostivat keskusteluissa eniten hyvän ilmapiirin tuoneen merkityksellisyyden kokemuksia opiskeluun sekä sujuvan ja aktiivisen ryhmätyöskentelyn toimineen antoisana oppimisympäristönä ja tärkeänä vertaistukena opiskelussa. Myös selkeästi rakennetut ja aikataulutetut opintojaksot toivat kaivattua rytmiä

arkeen sekä opettajan vuorovaikutuksellinen ja ohjaava opetusote toimi tärkeänä taustatukena ryhmäprosesseissa ja auttoi kehittämään omaa osaamista.

Arviointimenetelmillä, jotka osallistivat opiskelijat arviointiprosessiin, opiskelijat kuvasivat olleen todenmukaistuva vaikutus itse- ja vertaisarviointiin ja sitä kautta ne vähensivät stressiä. Myös työelämästä johdettujen osaamiskriteerien pohjalta asetetut tavoitteet helpottivat opiskelun priorisoimista sekä aktivoivat opiskelijat ottamaan vastuuta ja arvioimaan oman osaamisensa kehittymistä. Opiskelijat kokivat, että opintojaksoilla itseohjautuvuus, pätevyyden tunne ja itsetuntemus vahvistuivat, mitkä heijastuivat hyvinvoinnin kokemuksina. Oppimistyylianalyysien tulokset oppimismieltymyksien muutoksista tukivat ryhmäkeskusteluiden tuloksia.

Tämä tutkimus on osa väitöskirjatutkimusta, joka käsittelee korkeakoulupedagogiikan kehittämistä, jossa tämän tutkimuksen rooli oli luoda ymmärrystä pedagogisten ratkaisujen vaikutuksesta opiskelijoiden koettuun hyvinvointiin. Tutkimukseen kuuluneiden opintojaksojen pedagogiikalla oli positiivinen ja kokonaisvaltainen vaikutus opiskelijoiden hyvinvoinnin kokemuksiin.

Intersektionaalinen liikuntapedagogiikka osana kestäväää korkeakoulujen toimintakulttuuria

- Aho Kaisa-Riitta, Turun yliopisto (kariah@utu.fi)

Tarkastelen kysymystä pedagogisesti kestävästä korkeakoulujen toimintakulttuurista feministisen intersektionaalisen ajattelun pohjalta. Viestini on, että intersektionaaliseen lähestymistapaan pohjaavia käytänteitä kannattaa kokeilla ja jatkojalostaa yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Rajaan käsittelyni korkeakoululiikuntaan, mutta keskusteluun tuomani käsitteet ja työkalut ovat sovellettavissa muidenkin kontekstien ja oppialojen pedagogiikan kestävään kehittämiseen.

Puheenvuoroni jatkaa viime vuonna *Intersektionaalinen feministinen pedagogiikka* -kokoomateoksessa julkaistun artikkelini aihetta käytännönläheisesti. Esitykseni pohjaa tekeillä olevaan, liikkujakokemuksia monitieteisesti lähestyvään väitöstutkimukseeni sekä pitkään työhistoriaani liikunnanohjaajana korkeakoululiikunnan kentällä. Teoreettinen näkökulmani keskustelee tiiviisti käytäntöön liittyvien havaintojen kanssa.

Esitykseni ensimmäisessä osassa määritellen, mitä moninaisuuden huomiointi ja inklusiivinen pedagoginen käytänte tarkoittaa intersektionaalisen liikuntapedagogiikan pohjalta tarkasteltuna. Toisessa osassa esittelen juridisen yhdenvertaisuuden ja eletyn yhdenvertaisuuden käsiteparin, jota hyödyntämällä opetuksen inklusiivisuutta koskeva keskustelu täsmentyy. Selvitän, mitä uutta eletyn yhdenvertaisuuden näkökulma tuo arjen pedagogisiin kohtaamistilanteisiin ja niiden arviointiin. Kolmannessa osassa kuulijat pääsevät tutustumaan yhteen niistä työkaluista, jonka olen kehittänyt konkreettisesti auttamaan tuntisuunnittelua ja pedagogisen toiminnan toteuttamista eletyn yhdenvertaisuuden edistämisen näkökulmasta.

Ehdotan, että korkeakoulujen inklusiivisia opetuskäytänteitä pohdittaessa näkökulma on syytä ulottaa myös korkeakoululiikunnan ja Liikkuva korkeakoulu -toiminnan tarkasteluun. Korkeakoululiikunnan suositukset (2018) edellyttävät henkilöstöltä aktiivista otetta liikuntapalveluiden saavutettavuuden parantamiseksi ja erilaisten liikkujien huomioimiseksi. Esteet korkeakouluopiskelijoiden liikunnan harrastamiseen paikallistetaan kuitenkin yhä usein opiskelijoiden yksilöllisiin tekijöihin, kuten työ- ja opiskelukiireisiin tai heikkoon liikuntamotivaatioon. Vähemmälle huomiolle on jäänyt korkeakoululiikunnan ohjaajien rooli ja pedagogisen osaamisen kehittäminen. Liikunnan edistäjän pedagogisilla valinnoilla on vaikutusta siihen, mitä liikunnan parissa opitaan ja millaisia kokemuksia liike synnyttää. Siksi

korkeakoululiikunnan kentällä tapahtuvaa ohjaustoimintaa tulisi arvioida tarkemmin pedagogisista näkökulmista käsin. Moninaisuutta huomioivaa korkeakoululiikuntaa kehitetään kestävästi intersektionaalisen liikuntapedagogiikan lähestymistapojen avulla.

Aloittavat yliopisto-opiskelijat omaa taloutta opettelemassa

- Kalmi Panu, Vaasan yliopisto (panu.kalmi@uwasa.fi)

Esityksessä kerron Vaasan yliopistolla järjestettävästä oman talouden hallinnan kurssista. Kurssi on pidetty järjestetty ensimmäistä kertaa syksyllä 2020 ja on siitä lähtien pidetty kaksi kertaa vuodessa. Sen suorittaa noin 400-500 ensimmäisen vuosikurssin opiskelijaa vuosittain ja se järjestetään tietyssä aikataulussa kulkevana asynkronisena verkkokurssina.

Kurssilla korostetaan käytännöllisiä oppimistavoitteita oman talouden hallintaan liittyen. Siihen liittyy suhteellisen vähän teoreettista materiaalia ja runsaasti pohdintoja, pelillisiä menetelmiä ja digitaalisten työkalujen harjoitteita.

Kurssin tekee poikkeuksellisesti se, että se on alun perin suunniteltu hyödynnettäväksi tutkimustarkoituksiin. Tutkimukseen liittyi myös demokratiaan ja yliopisto-opintoihin liittyvä rinnakkainen verkkokurssi. Tämä mahdollisti sen, että opiskelijat pystyttiin jakamaan kahteen ryhmään satunnaisesti, ja tämän avulla pystyttiin vertailemaan kurssin oppimistuloksia satunnaisesti valittuun vertailuryhmään. Opiskelijat saivat myös vapaaehtoisesti osallistua eksperimentteihin, joilla tarkasteltiin talousopetuksen vaikutuksia riskinottoon.

Kurssilla tehty aineistonkeruu on tehty osana Suomen Akatemian rahoittamaa Digiconsumers-tutkimushanketta. Esityksessä tarkastellaan kurssin pedagogista kehittämistä, tutkimuksen metodologisia valintoja ja haasteita, ja myös lyhyesti tutkimustuloksia.

Oppiminen ja ohjaus dialogina – kokemuksia VETO-tutkinto-ohjelman alkumetreiltä

- Juurakko-Koskinen Tarja, Tampereen ammattikorkeakoulu (tarja.juurakko-koskinen@tuni.fi)
- Hakala Katariina, Tampereen ammattikorkeakoulu (katariina.hakala@tuni.fi)

VETO – Verkostoissa oppimisen ja osaamisen tutkinto-ohjelma on TAMKissa lukuvuonna 2022–23 käynnistynyt uudenlainen tutkintotavoitteinen koulutus, jonka pilottitoteutuksesta tehdään seurantatutkimusta. Pedaforumin alustuksemme kiinnittyi teemaan Osallistava ja inklusiivinen korkeakoulupedagogiikka ja esityksemme perustuu VETO-ohjelman pilottitoteutuksen seurantatutkimuksen käynnistämisen käytäntöihin sekä osallisuuden ja sosiaalisen kestävyuden periaatteiden toteutumiseen koulutuksen pilottiopiskelijoiden kokemuksissa.

VETO-ohjelma on opetussuunnitelmassa kuvattu monialaisena koulutuskokonaisuutena, ”jossa opinnot painottuvat tiimissä tapahtuvaan oppimiseen, systeemeissä oppimisen taitoihin sekä vahvaan työelämäyhteyteen opintojen aikana.” Ensimmäisen opiskeluvuoden aikana opiskelija valitsee itselleen koulutuksen suunnan neljästä tutkinnosta, jotka ovat tradenomi, sosionomi, it-tradenomi ja medianomi. Tämä määrittelee hänen tutkintonimikkeensä. Tutkintokohtainen osaaminen saavutetaan Tiimioppiminen, Työelämäoppiminen ja Ammatillisen asiantuntijuuden kehittäminen -osaamiskokonaisuuksien opintoja suorittamalla läpi koko opintojen tiimi- ja tutkintokohtaisten valmentajien ohjauksessa.

Seurantatutkimuksesta rakennetaan dialoginen, yhdessä tutkimisen ja kehittämisen prosessi kaikkien verkostotoimijoiden kanssa. Tutkimuksessa seurataan ja dokumentoidaan pilottitoteutuksen käytäntöjä sekä toimijoiden kokemuksia niistä. Verkostotoimijat koostuvat opiskelijoista (8 nuorta aikuista), kouluttajista sekä työelämän edustajista. Tutkijat tekevät dokumentaation aineistoista, josta tehdään analyyseja ja tulkintoja teorialähtöisesti. Näistä keskustellaan verkostotoimijoiden kanssa ja rakennetaan yhteisesti tutkimuksen tulokset kehittämiskohtien esiin nostamisena ja haasteisiin ratkaisujen etsimisenä. Tutkimus on käynnistetty opiskelijoiden pilottiryhmän kanssa syyslukukaudella 2022. Tapasimme heidät yhteisesti syyskuussa ja opiskelijat allekirjoittivat informoidun suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta. Pedaforumin alustuksessa keskityimme opiskelijoiden kanssa aloitettuun tutkimusprosessiin.

VETO-tutkinnon opetussuunnitelmassa dialogi kuvataan tärkeäksi oppimismenetelmäksi ja työelämäosaamisen taidoksi. Dialogisuus tarkoittaa tasavertaiseen osallistumiseen perustuvaa yhdessä ajattelemista ja perehtymistä johonkin asiaan tai toimintaan (Aarnio & Enqvist, 2001). Pyrkimyksenä on kohdata toinen ihminen ihmisenä, häntä kunnioittaen, kuunnellen ja arvostaen. Tilanteessa opitaan ymmärtämään toista hänen omista lähtökohdistaan ja merkityksen annoistaan lähtien. Dialogi tukee osapuolten toimijuutta, jonka edellytyksenä on oma aktiivisuus ja tahto olla osa toimintaa. Osallisuuskokemuksessa jokaisen osallistuminen on tärkeää ja merkityksellistä muille. Nämä ovat sosiaalisen kestävyuden ydintekijöitä.

Veto-ohjelman pilottiopiskelijoiden kanssa tutkimus on aloitettu havainnoiden oppimistilanteita, joissa dialoginen oppiminen on ollut keskeisessä roolissa. Käytännössä dialoginen oppiminen on tarkoittanut ”dialogipiiriin” asettumista, oppimistilanteeseen rauhoittumista ja avointa pohtimista niin opiskelijoiden yksilöllisistä kuin ryhmänkin oppimisen ja opiskelun tilanteista, etenemisestä, teemoista, arvoista jne. Ryhmän valmentaja on aloittanut dialogipiiriin kysymyksellä: ”Mitä teille kuuluu?”. Kysymykseen vastaaminen on ollut vapaaehtoista ja keskustelua on käyty kuulumisten vaihdolla opiskelijoiden ja valmentajan kesken. Tämän jälkeen valmentaja on johdatellut kunkin tapaamisen oppimistavoitteisiin ja sisältöihin, joiden pohdiskelu on jatkunut dialogipiirissä. Päivien ohjelma on sisältänyt myös opiskelijoiden alustuksia oppimissisältöjen teemoista tai aikaisempien oppimiskokemusten reflektointia.

Havainnoinnin jälkeen opiskelijaryhmää on haastateltu heidän kokemuksistaan ja tulkinnoistaan muutaman viikon viiveellä. Haastatteluiden teemoina ovat olleet tutkijan havainnoinneista esiin nostamat aiheet esim. dialogipiiri, oppiminen, arvot. Lisäksi on keskusteltu tutkijan esiin tuomista aiheista kuten opintoihin hakeutumisesta, dialogipiirin oppimiskokemuksista, opetuksesta, ohjauksesta, valmennuksesta sekä sosiaaliseen kestävyYTEEN liittyvistä kysymyksistä. Myös opiskelijoita on haastettu pohtimaan kysymystä mitä tutkimuksessa pitäisi tutkia tai mitä heidän mielestään olisi tärkeä opinnoista selvittää ja nostaa esille.

Alustuksessa kuvaamme tutkimusprosessia tarkemmin ja nostamme keskusteltavaksi opiskelijoiden tulkintoja opettamisen, ohjauksen ja valmentamisen pedagogisista eroista ja yhtäläisyyksistä. Tarkastelemme näitä tulkintoja kestävyysosaamisen, analyttisen ja kommunikatiivisen dialogin ja pedagogisen puhuttelun tavan teoreettisiin näkökulmiin peilaten.

Lähteet:

Aarnio, H., & Enqvist, J. (2016). Uudistettu DIANA-malli kehykseksi digiajan oppimiselle. *Ammattikasvatuksen Aikakauskirja*, 18(3), 39–48.

Saavutettava Movi – kehittämistyötä opettajien ja opiskelijoiden tueksi

- Hirvonen Jenni, Jyväskylän yliopisto (jenni.hirvonen@jyu.fi)
- Gerlander Maija, Jyväskylän yliopisto (maija.a.gerlander@jyu.fi)

Strategiansa mukaisesti Jyväskylän yliopisto pyrkii turvaamaan opiskelijoille yhdenvertaiset mahdollisuudet oppimiseen ja oman osaamisen kehittämiseen. Tavoitteena on huolehtia ohjauksen saatavuudesta ja laadusta opiskelun eri vaiheissa sekä opetuksen esteettömyydestä ja saavutettavuudesta. Yliopiston strategiaa tukien Monikielisen akateemisen viestinnän keskuksen (Movi) tavoitteena on, että opiskelijat saavat tarvitsemansa monikieliset akateemisen viestinnän taidot ja että he pystyvät suorittamaan tutkintoihinsa kuuluvat viestintä- ja kieliopinnot sujuvasti ja esteettä.

Movin opettajat ja opintohallinto kohtaavat kaikkien alojen ja erilaisen väylien kautta yliopistoon tulevat opiskelijat. Tämä tarkoittaa sitä, että yliopistoon tulevien opiskelijoiden taustaosaaminen ja akateemiset opiskeluvälit vaihtelevat huomattavasti. Osa aloittaa opintonsa suoraan lukion jälkeen, osalla on aikaisempia, myös ulkomailla suoritetuista opintoista ja joillakin opiskelusta on kulunut jo vuosia. Sujuvasti etenevien viestintä- ja kieliopinnojen, ja opintojen ylipäättämisen, varmistaminen edellyttää opiskelijoiden tarpeiden tunnistamista mutta myös opettajien ja hallintohenkilöstön ohjausosaamisesta huolehtimista.

Movissa aloitti syksyllä 2021 toimintansa Akateeminen opiskelukyky -tiimi, jonka tehtävänä on vastata opiskelijoiden opiskelukykyä ja hyvinvointia ja siten myös saavutettavuutta tukevien toimintamallien ja opintojaksojen kehittämisestä viestintä- ja kieliopinnoissa. Lisäksi tiimi tukee opettajia opiskelukyky- ja saavutettavuuden kysymyksissä. Lukuvuoden 2021–22 aikana Akateemisen opiskelukyky -tiimi suunnitteli ja toteutti saavutettavuutta koskevan yhteisöllisen kehittämisprosessin, johon sisältyi saavutettavuuskysely opettajille, neljä yhteisöllistä pedagogista iltapäivää ja uudistetut Saavutettava Movi -sivustot niin Movin henkilökunnalle kuin opiskelijoillekin.

Opettajille suunnatulla saavutettavuuskyselyllä haluttiin selvittää, millaisia oppimisen haasteita tai opiskelukykyyn liittyviä asioita opettajat ovat havainneet opiskelijoillaan olevan ja millaisia haasteita opiskelijat itse ovat nostaneet esille. Lisäksi selvitettiin, millaisia keinoja oppimisen tai opiskelukykyyn tukemiseen opettajilla on jo opintojaksoillaan käytössä ja millaista tukea opettajat

kokevat tarvitsevänsä. Tuloksista nousi vahva tarve saavutettavuutta koskevaan lisäkoulutukseen.

Kyselyn tulosten pohjalta toteutettiin neljä saavutettavuusteemaan liittyvää pedagogista iltapäivää. Teemoina olivat haasteelliset opetukseen ja ohjaukseen liittyvät tilanteet ja niissä toimiminen, puheeksi ottaminen, oppimisen esteiden vähentäminen ja oppimisen haasteiden huomioonottaminen (esim. lukivaikeus), esiintymisjännitys ja sosiaalisten tilanteiden pelko ja pedagogiset keinot niiden lieventämiseen sekä turvallisuuden ja työrauhan tukeminen opetuksessa. Koulutuksissa oli mukana alustamassa ja keskustelemassa yliopiston erityispedagogiikan asiantuntija, turvallisuusasiantuntija sekä esiintymisjännitykseen perehtynyt psykologian tutkija.

Kehittämisen prosessin tuotoksina syksyllä 2022 julkaistiin kaksi sivustoa: Movin opettajille ja hallintohenkilöstölle suunnattu Saavutettava Movi – opettajan työn tueksi -sivusto sekä vastaavasti opiskelijoille tarkoitettu Saavutettava Movi -sivusto. Opettajille suunnatun sivuston tavoitteena on tarjota konkreettista tukea mm. seuraaviin kysymyksiin:

- Yksilölliset opetusjärjestelyt: Milloin ja millaisia järjestelyjä voidaan sopia?
- Tyypillisimmät oppimisen haasteet: Miten toimin, jos opiskelijalla on esim. ahdistuneisuutta tai lukemisen vaikeuksia?
- Puheeksi ottaminen: Miten otan puheeksi tai keskustelen opiskelijan kanssa oppimisen haasteista?
- Etäopetuksen tueksi: Miten teen etä- tai monipaikkaisopetuksestani mahdollisimman osallistavaa?
- Saavutettavat opetusmateriaalit: Miten luon käytettäviä ja saavutettavia opiskelumateriaaleja?
- Turvallisuus ja työrauha: Miten edistän turvallisuutta ja työrauhaa ja miten toimin konfliktitilanteessa?
- Mistä opettajana/ohjaajana saan tukea saavutettavuusasioissa ja minne voin ohjata opiskelijan?

Opiskelijoille suunnatun Saavutettava Movi – sivuston tavoitteena on myös tarjota konkreettisia keinoja ja menettelytapoja opintojen sujuvoittamiseen. Sivustolla on esimerkiksi tietoa yksilöllisistä opiskelujärjestelyistä, tukea akateemisten opiskelutaitojen kehittämiseen, tietoa valmentavista opintojaksoista, ohjeita etäopiskeluun ja esiintymisjännityksen lieventämiseen sekä tietoa erilaisista Movin toimintamodoista (esim. luku- ja kaverikoirat, Movin hyvinvointineuvojat).

Kehittämistyön seuraavan vaiheen tavoitteena on tukea kansainvälisten opiskelijoiden opintojen saavutettavuutta ja tuottaa opiskeluhyvinvointia ja opiskelutaitojen kehittämistä edistävä englanninkielinen sivusto, joka hyödyttää opiskelijoiden lisäksi myös ohjaavaa henkilöstöä.

Itseohjautuvissa tiimeissä kohti työelämäkompetensseja

- Ruohtula Maria, Haaga-Helia (maria.ruhtula@haaga-helia.fi)
- Ger Yücel, Haaga-Helia (yucel.ger@haaga-helia.fi)

Vilkaisu työpaikkailmoituksiin kertoo, että alalla kuin alalla työnantajat hakevat ja odottavat uusilta työntekijöiltään substanssiosaamisten rinnalla ennen kaikkea yleisiä työelämäkompetensseja. Kompetensseilla tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu taidoista (käytäntö), tiedosta (teoria) ja asenteista (suhtautumistapa). Yleisiä työelämäkompetensseja ovat esimerkiksi digitaidot, tunneäly, tiimityötaidot, yrittäjämäinen asenne, ongelmaratkaisutaidot, ajanhallinta ja itsensä johtaminen.

Työpaikan omat järjestelmät ja substanssit työntekijä oppii parin kuukauden perehdytyksessä, mutta edellä mainittujen kompetenssien omaksuminen ja tunnistaminen vaatii paljon enemmän aikaa ja toistuvaa oman itsen tarkastelua eli pitkäjänteistä reflektointia ja pohdintaa. Tämän vuoksi työelämäkompetenssien ottaminen kiinteäksi osaksi opintoja ja niiden aktiivinen työstäminen koko opintojen ajan tulisi olla kaikkien koulutusten ytimessä.

Taloudelliset realiteetit tuovat haasteita myös korkeakoulutukseen ja ohjaavat löytämään uusia pedagogisia toimintatapoja. Opintojaksojen resurssoinnin pienentyessä ja opettajan ja opiskelijoiden kontaktien vähentyessä opettajat ja koulutusten suunnittelijat joutuvat priorisoimaan opintojaksojen sisältöjä. Opetuksen ja oppimisen inflaatio konkretisoituu niin, että vain tärkeimmiksi koetuille ydinsisällöille jää opintojaksoilla tilaa ja aikaa. Miten pystymme siis sisällyttämään opiskelijan työllistymistä ehkä eniten edistävät tärkeät metatason työelämäkompetenssit valmiiksi ruuhkasiin opintojaksoihin? Miten tulostavoitteet ja opiskelijalle tärkeiden työelämävalmiuksen edistäminen sovitetaan yhteen?

Yksi ratkaisu on itseohjautuvissa tiimeissä opiskelu. Se on pedagoginen lähestymistapa, joka tukee erinomaisesti opiskelijan työelämäkompetenssien vahvistumista. Opiskelijoiden työskennellessä itseohjautuvissa tiimeissä tasavertaisina toimijoina ja päätöksentekijöinä ja heidän saadessaan opettajilta valmennuksellista tukea, kehittävät he samalla myös aikaisemmin mainittuja metatason kompetenssejaan. Itseohjautuvien tiimien tehokkuuden ja kompetenssien kehittämisen salaisuus on jaettu johtamiskäytäntö.

Sen lisäksi, että itseohjautuvissa tiimeissä työskentely hyödyttää tehokkuutta ja tuloksellisuutta, se tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet oppia ja kehittää organisaation ja yksilöiden osaamista, esimerkiksi johtamisvalmiuksia. Monet tutkijat (esim. Day & Liu 2018; Friedrich et al. 2009; Raelin 2018) väittävät, että jaettu johtajuus itseohjautuvissa tiimeissä on itseään ruokkiva käytäntö; johtajuuteen sitoutuminen lisää edelleen valmiuksia osallistua johtajuuteen liittyviin toimintoihin.

Itseohjautuvissa tiimeissä johtajuusvaikuttamista ei harjoita yksi muodollisesti nimetty henkilö. Sen sijaan johtajuuden jakavat yksittäiset jäsenet, mikä osoittaa, että kaikilla jäsenillä on vastuu joistakin johtamistehtävistä ja he ovat samanaikaisesti sekä johtajia että seuraajia. Johtajuuden jakaminen on dynaaminen keskinäisen vaikuttamisen prosessi, joka tapahtuu yksittäisten jäsenten välillä ja jonka avulla he voivat samalla vaikuttaa muihin ja olla muiden vaikutuksen kohteena. Tässä dynaamisessa ja vastavuoroisessa prosessissa yksittäisillä jäsenillä on mahdollisuus oppia ja kehittyä harjoittamalla johtajuutta ja tarkkailemalla toisten käytäntöjä eri tehtävissä. Kohti tuntematonta meneminen ja vaikeuksien kohtaaminen ovat ensisijaisia oppimisen ja kehittymisen lähteitä. Ne ovat kaikkien työelämäkompetenssien kehittymisen lähteitä.

Teoreettisen perustan jaetun johtajuuden, oppimisen ja kehittymisen väliselle suhteelle tarjoaa sosiaalisen oppimisen teoria (Bandura ja Walters, 1977). Sosiaalisen oppimisen teorian mukaan oppiminen ja kehittyminen tapahtuvat välittömien kokemusten kautta, jotka liittyvät alkuperäiseen työhön tai havaittuihin kokemuksiin, jotka saadaan tilannekohtaisista lähteistä, kuten muista ihmisistä. Toisin kuin kokemukseen perustuvassa kehittämisessä, jossa keskitytään suoraan tehtäväkokemuksista oppimiseen, jaetun johtajuuden kontekstissa oppiminen ja kehittyminen tapahtuvat osallistumalla aktiivisesti johtajuuteen, havainnointiin sekä hyväksymis- ja kieltämispalautekehään (DeRue ja Wellman, 2009; Liu ym., 2014; Groves ym., 2015).

Työelämäkompetenssien reflektointi ja sanottaminen edustavat kestäväää ja osallistavaa toimintakulttuuria. Itseohjautuvissa tiimeissä työskentely on osallistavaa ja oppijakeskeistä, sillä siinä oppija luo merkityksiä oman kokemuksensa kautta. Tällainen pedagogiikka yhdistää elämäkokemusta, työkokemusta, reflektointia ja jatkuvaa oppimista (McCall, 2010). Opettajan ratkaistaviksi haasteiksi jää itseohjautuvien tiimien ohjauksen kohdat sekä kompetenssien arviointi, sillä kompetenssien kehittymisen arviointi on haastavampaa kuin tiedon arviointi.

Ajasta ja paikasta riippumaton verkkokoulutus työelämän tarpeisiin

- Rytinki Markus, Oulun yliopisto (markus.rytinki@oulu.fi)

Yksinyrittäjyys, osa-aikainen yrittäjyys ja kevytyrittäjyys ovat nopeasti kasvavia itsensä työllistämisen muotoja. Mikroyrityksiä on noin 93 prosenttia kaikista Suomen yrityksistä. EU-määritelmän mukaan mikroyrityksessä on alle kymmenen työntekijää ja sen vuosittainen liikevaihto on alle 2 miljoonaa euroa. Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutti tuottaa ajasta ja paikasta riippumatonta mikroyrittäjyyden verkkokoulutusta liiketoiminnan ja yrittäjyysosaamisten kehittämiseen. Tarjolla on kursseja muun muassa liiketoiminnan perusteista, immateriaalioikeuksista, digitaalisesta markkinoinnista sekä yrityksen johtamisesta. Koulutukset toteutetaan Moodle-alustalla. Instituutilla ja sen yhteydessä toimivalla monitieteisellä tutkimusryhmä MicroENTREllä on merkittävä rooli OKM:n myöntämän mikroyrittäjyyden tutkimuksen ja koulutuksen valtakunnallista tehtävän toteutuksessa.

Mikroyrittäjät eivät yleensä ole korkeakoulutettuja eikä yliopiston tuottama verkkokoulutus ole heille aikaisemmin tuttua. Koulutustaustasta riippumatta yrittäjänä toimivat etsivät nopeasti käytäntöön sovellettavia, täsmällisiä ratkaisuja todellisen yritystoiminnan eri tilanteiden ratkaisemiseen. Samalla mikroyrittäjyyden kentällä on tarve kehittää uusia taitoja ja päivittää osaamista nopeasti. Yrittäjän näkökulmasta maksullisena täydennyskoulutuksena tarjottavilla kursseilla välitön hyödynnettävyys on merkityksellisempää kuin suoritettavat opintopisteet. Tämä myös haastaa yliopiston uudistamaan omaa toimintamalliaan liiketoiminnallisesti myytävän koulutuksen tuottajana. Kurssien on oltava riittävän lyhyitä, mutta hyödyllisiä yrittäjien kohtaamien tosielämän ongelmien kannalta. Uusimpana kokeiluna olemme valmistelleet puolen päivän arvioidun opiskeluajan vaativia mikrokursseja. Ne koostuvat johdantovideoista ja itseopiskeluna toteutettavasta omaan yritystoimintaan liittyvästä kehittämistehtävästä. Kurssit voi suorittaa omaan tahtiin missä ja milloin haluaa.

Mikroyrittäjyyden verkkokoulutuksen sisällöt perustuvat tutkittuun tietoon ja kurssien kouluttajina ovat aiheen tutkijat. Olemme kuitenkin tietoisia, että verkkokurssien opiskeluun liittyy tänä päivänä samat koukuttavuuden, viihteellisyyden ja pelillisyyden odotukset kuin muunkin verkkomateriaalin kuluttamiseen. Siksi onkin tärkeää tunnistaa ja arvioida verkkopedagogiikan ratkaisuja, jotka toimivat tutkimusperusteisen koulutuksen pohjana ja joiden toteuttamistavassa huomioidaan tämän päivän koulutusasiakkaan tarve kohdennettuun, yksilöllisesti räätälöitävään ja nopeasti omaksuttavaan oppimateriaaliin digitaalisessa muodossa. Jo 1950-luvulla syntynyt

käsite 'edutainment' tarkoittaa koulutussisältöä, joka on samalla viihdyttävää. Kurssiemme toteutuksen suunnittelun lähtökohtana on ollut mobiililaitesopivat, 24/7 saavutettavat sisällöt, jotka ovat samalla viihdyttäviä, mutta perustuvat tutkimukseen. Toteuttamissamme koulutuksissa hyödynnetään podcasteja ja videocasteja sekä erilaisia itsearviointitestejä tekstipohjaisen materiaalin ja lyhyiden luentovideoiden rinnalla. Yritämme kehittää pedagogisia käytäntöjä, joiden avulla matalan koulutustason omaavat oppijat saavat käyttöön tuoreimpaan tutkimukseen perustuvaa tietotaitoa, jolla on käytännön merkitystä ja jonka avulla luodaan päivittäisessä yritystoiminnassa heti käyttöön otettavia sovelluksia.

Virtuaalinen yritystoiminta, SeAMKin pedagoginen malli

- Leppänen Kim, SeAMK (kim.leppanen@seamk.fi)
- Mutka-Vierula Kristiina, SeAMK (kristiina.mutka-vierula@seamk.fi)
- Mannila Margit, SeAMK (margit.mannila@seamk.fi)
- Juppo Merja, SeAMK (merja.juppo@seamk.fi)
- Kautto Sami, SeAMK (sami.kautto@seamk.fi)

Osallistavat opetus- ja arviointimenetelmät

Jo 15 vuoden ajan SeAMKissa liiketalouden ensimmäisen vuoden opiskelijat ovat opiskelleet learning-by-doing –menetelmällä yritystoimintaa virtuaalisesti (=vy-toiminta). Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat liiketoiminnan perusteita ja yritystoimintaa yhteisöllisesti toimien. Syksyllä lukukauden alussa opiskelijat jaetaan tiimeihin, jotka perustavat virtuaalisen yrityksen ja laativat liiketoimintasuunnitelman. Yritys toimii koko lukuvuoden. Sen kuluessa ostetaan ja myydään virtuaalisia tuotteita, käydään rahoitusneuvotteluissa, osallistutaan virtuaalisille messuille omalla osastolla, hoidetaan rekrytointiprosessi kokonaisuutena, hoidetaan yrityksen taloutta ym. Yrityksen keskeisimmät prosessit käydään pääpiirteittäin läpi ja opiskelijat toimivat tiimeinä koko lukuvuoden ajan. Liiketoiminnan asioiden ohessa opitaan vahvasti ja käytännönläheisesti erilaisia työelämätaitoja mahdollisimman autenttisissa tilanteissa. Jokainen opiskelija toimii omassa liiketoiminnan roolissaan toimitusjohtajana tai henkilöstö-, markkinointi- tai talousvastaavana.

Virtuaalisessa yritystoiminnassa on mukana opettajia, jotka ohjaavat omia tiimejään. Opetuksessa ja arvioinnissa hyödynnetään tiimiopettajuutta. Myös opiskelijat arvioivat itseään ja oman tiimensä muita jäseniä. Iso opiskelijamäärä voi tämän tiimimallin kautta saada hyvinkin henkilökohtaista kohtelua ja tukeakin, mm. kehityskeskusteluiden kautta.

Työelämän osallistaminen kestäväällä tavalla korkeakoulupedagogiikan kehittämiseen

Työelämän edustajat ovat monissa eri tilanteissa mukana vy-toiminnassa. Yrittäjäjärjestön jäsenet ovat mukana yrittäjäpaneelissa toiminnan alkuvaiheessa. Alkuvaiheessa myös eri sidosryhmien edustajat selvittävät omaa rooliaan yritysten auttajina. Esimerkiksi pankinjohtajat käyvät jokaisen tiimin kanssa rahoitusneuvottelut liiketoimintasuunnitelman pohjalta. Monet vierailijat avaavat omaa toimintaansa yrittäjätarinoillaan. Lukuvuoden ja vy-toiminnan

loppuvaiheessa tiimit kehittävät alkuperäisiä liiketoimintaideoitaan ja esittelevät niitä leijonanluolassa. Leijonat ovat yrittäjiä, jotka tekevät yhteistyötä tässäkin muodossa.

Käytännönläheinen tapa opiskella ja toiminta pienissä tiimeissä näyttää toimivan suotuisasti. Tiimeissä opiskelijoita on 3–5 ja tiimityöskentely innostaa opiskelijan yhteiseen tekemiseen. Tiimillä näyttää olevan myös pitovoimaa. Työelämän edustajien vierailut ja heidän toimintansa osana mallia antavat realistisen kuvan työelämästä ja erilaisista uramahdollisuuksista. Usein opiskelijat saavatkin jo opintojen alkuvaiheessa ideoita omalle harjoittelulle ja urapolulle.

Toiminnalliset oppimistapahtumat ICT-alan opinnoissa

- Frilander Hanna, JAMK (hanna.frilander@jamk.fi)
- Silvennoinen Essi, JAMK university of applied science (essi.silvennoinen@jamk.fi)

LIPPA-hankeen tavoitteena on madaltaa koulutuksen ja työelämän välisiä raja-aitoja ICT-alalla sekä kehittää ja kokeilla uudenlaisia välineitä sujuvoittamaan nuorten siirtymiä opinnoista työelämään. Hanke toteutetaan Jyväskylän ammattikorkeakoulussa yhdessä ammatillisen opettajakorkeakoulun sekä ICT-instituutin kanssa.

Hankkeessa on tehty aktiivisia kokeiluja ICT-alan opiskelijoiden sujuvaan työelämään siirtymiseen yhdistäen alumnien, työelämän yhteistyökumppanien sekä opetushenkilöstön osaaminen. Tarkoituksena on saada opintoja sujuvoitettua opiskelijan näkökulmasta ja toisaalta saada työelämän edustajat paremmin mukaan yhteistyöhön työn opinnollistamisen prosesseissa. Hankkeessa toteutettu kokeileva rajapintatyöskentely oli opettajille uutta ja vaati uudenlaista pedagogista ajattelua sekä yhteistoiminnallista tekemistä. Näistä kokeiluista ja ratkaisuista syntyi esimerkiksi Kitkan poisto -tapahtumakonseptin, jota ICT-alan opettajat voivat toteuttaa. Palautteet ja tulokset opiskelijoita sekä työelämän yhteistyökumppaneilta olivat eriomaisia ja kannustavat pohtimaan näitä ratkaisuja ammattikorkeakoulukontekstissa työelämätaitojen edistäjinä.

Lippa-hankkeen selvitystyön, yhteisen keskustelun ja kokeiluiden pohjalta syntynyt näkemys työn opinnollistamisen solmukohdista tuotti uusia pedagogisia ratkaisuja.

Luomassa digiopetusta vastuullisesti: eettinen näkökulma digitaalisen oppimisympäristön rakentamisessa

- Lähdesmäki Sirkku, Jyväskylän yliopisto (sirkku.lahdesmaki@jyu.fi)

Eettisesti kestävä ja laadukkaan digitaalisen oppimisympäristön luominen edellyttää tutkimusperustaisen pedagogiikan ja monipuolisen teknologian soveltamista opetuksessa. Opiskelijalähtöinen ja ilmiölähtöisesti toteutettu opetus auttaa opiskelijoita syventämään osaamistaan digitaalisen pedagogiikan avulla ja omaksumaan teknologiataitoja. Näin tarjotaan opiskelijoille mahdollisuuden kehittää ja syventää uusia lukutaitoja sekä valmennetaan heitä toimimaan teknologisesti älykkäästi maailmassa, joka digitalisoituu kiihtyvällä tahdilla ja edellyttää medialukutaitoja (Kerkhoff, 2016). On huomionarvoista, että perusopetuksessa ei opeteta riittävästi keskeisiä medialukutaitoja, kuten audiovisuaalisten tekstien lukutaitoa tai nettilukutaitoa (Salomaa ym., 2020). Opettajankoulutuksen tulee tarjota tuleville opettajille laaja-alaista osaamista ja kykyä toimia medialukutaidon edellyttämässä ympäristössä.

Teknologian avulla voidaan luoda multimodaalisia oppimisympäristöjä, jotka yhdistävät erilaisia alustoja ja mahdollistavat opiskelijalle tutustumisen erilaisiin tekstimuotoihin, kuten kirjallisiin ja audiovisuaalisiin ohjeisiin (Frau-Meigs ym., 2017). Eettisyys edellyttää, että digitaalisilla alustoilla luodaan aitoa vuorovaikutusta opettajan kanssa ja tarjotaan opiskelijoille apua tarpeen mukaan. Ymmärrys digitalisaation, medioituneen kulttuurin ja lukutaidon näkökulmista on välttämätöntä nykyajan polarisoituneessa yhteiskunnassa (Maunula & Lähdesmäki, 2022).

Eettinen pohdinta on tärkeä lähtökohta oppimisprosessin suunnittelulle. Oppimistavoitteiden ja opetuksen sisällön tulee olla sellaisia, että ne soveltuvat digitaaliseen oppimisympäristöön ja edistävät opiskelijan ammatillista kehitystä. Digitaaliset toteutukset voivat parhaimmillaan tarjota opiskelijalle autenttisen kokemuksen teknologiavälitteisestä toimijuudesta ja edistää hänen taitoaan tuottaa ja toteuttaa itsenäisesti innovatiivisia ratkaisuja opetukseen ja oppimiseen tulevaisuudessa (Herrington ym., 2014). Digitaaliset oppimisympäristöt mahdollistavat vuorovaikutteisen ja yhteisöllisen oppimisen sekä luovuuden. Tärkeinä näkökulmina eettisesti kestävä digitaalisen oppimisympäristön rakentamisessa ovat seuraavat:

1. Laadukas tutkimusperustaisuus: Opettajien tulee perustaa toimintansa luotettavalle ja ajantasaiselle tutkimukselle.

2. Oppimisprosessin tukeminen: Opettajien tulee ymmärtää, miten ja millä tavoin teknologiaa voi hyödyntää oppimisprosessin tukemiseen. Tämän arvioimiseksi PICRAT-malli (Kimmons ym., 2020) on erittäin hyödyllinen työkalu.
3. Suunniteltu oppimiskokonaisuus on eheytetty: Oppimiskokonaisuuden suunnittelussa hyödynnetään ilmiölähtöisen oppimisen periaatteita (Lähdesmäki, 2021), jolloin opetus on opiskelijalähtöistä, autenttista ja luovaa. Tämä mahdollistaa opiskelijoiden osaamisen syventämisen.
4. Saavutettavuuden, kestävyuden, omistajuuden ja eettisyyden huomioiminen: digitaalisen oppimisympäristön tulee perustu näille näkökulmille. Opiskelijan on tunnettava tekijänoikeudet ja opiskelijan tekijänoikeuksia on kunnioitettava, verkkokurssien ja verkkomateriaalien suunnittelussa on huomioitava saavutettavuus ja tietoturva.
5. Vuorovaikutuksen ja luovan toiminnan mahdollisuuden tarjoaminen.

Esittelen hyviä käytännönläheisiä digipedagogisia opintojaksojen toteutuksia, joissa olemme tuottaneet opiskelijoiden kanssa avointa, ilmiöpohjaista oppimis- ja opetusmateriaalia Avoimen oppimateriaalin kirjastoon, kuten Digitaalisia ilmiölähtöisten oppimiskokonaisuuksien materiaaleja ja digitaalista materiaalia mediakasvatukseen. Saavutettavuuden ja autenttisuuden näkökulmasta hyvänä esimerkkinä kerron yhteistyöprojektista, jossa loimme Hollihaan koululle tarinalliseen kehykseen perustuva monialaisten oppimiskokonaisuuksien kuusivuotisen sisällön ThingLink -alustaan opiskelijoiden kanssa. Digitaalisen opetusmateriaalin suunnittelussa on opiskelijan näkökulmasta olennaista autenttinen tehtävänanto, yhteisöllinen oppiminen, teknologispedagogisen osaamisen vahvistuminen, teoriaperustan tulkitseminen prosessissa, tavoitteellinen opetuksen suunnittelu ja ilmiölähtöisen pedagogiikan syvempi ymmärtäminen.

Biodiversity education network fostering multidisciplinary in biodiversity education

- Oksanen Elina, University of Eastern Finland (elina.oksanen@uef.fi)
- Hämynen Elli, University of Helsinki (elli.hamynen@uef.fi)
- Södervik Ilona, University of Helsinki (ilona.sodervik@helsinki.fi)
- Herzon Iryna, University of Helsinki (iryna.herzon@helsinki.fi)
- Knott Emily, University of Jyväskylä (emily.knott@jyu.fi)

A nationwide Biodiversity Education Network was established in 2021 with support from the Ministry of Education and Culture. It coordinates work of six universities in Finland in an ambition of enhancing and mainstreaming biodiversity education. There is a striking paucity of research into how biodiversity education addresses conservation as one of the wicked problems of modernity, au par with other sustainability challenges. The network aims to develop an educational approach that is systemic interdisciplinary and engages partnerships with non-academics, to equip ecology and conservation biology graduates with competencies outside of ecological literacy, and to reach out to professionals in other fields.

We will present the process, key outcomes, challenges and further aspirations of the network. Our research focus is on developing multidisciplinary and multistakeholder partnerships in biodiversity education in the network. Overcoming disciplinary boundaries in higher education is known to be a slow and laden with challenges (Ng & Litzenberg, 2019). The ambitions are to better integrate political and economic sciences, and to work along four challenges pertaining to biodiversity education: defining an approach, clarifying the concept, enhancing communication, and addressing the disconnection between people and nature (Navarro-Perez and Tidball, 2012).

By end of 2022, the network negotiated a cooperation agreement across all university for a smooth credit transfer for the courses of additional value to students across the network. The agreement listed 20 shared courses of total 67 ECTS. Based on identified blind spots (areas poorly covered by the courses available in the universities), BEN initiated work on developing novel or enhancing existing courses in virtual learning environments. It also broadened open teaching and lifelong learning through collaboration with Open University. The network launched its flagship course - Biodiversity.NOW, which is a 5-ECTS master course with 2 ECTS self-study part and 3 ECTS project top-up. Over 50 experts, also non-academic, from all partners as well as other organizations and countries participated in creating a unique highly multidisciplinary

learning experience for students from all fields and adult learners. It is available through the Climate University, Open University and is included into new Micro-credentials in Sustainability of UnaEuropa. The teaching material is Open Access (e.g. video-talks on YouTube channel of Climate University).

BEN will utilise experiences of rapidly expanding sustainability education in Finland with its emphasis on the interconnections between society, economy and the environment (Lozano et al. 2022), and of development education oriented at problem-solving and systemic approaches working across disciplines and stakeholders. The role of non-academic collaborators is essential especially for bridging theory and practice. It is only when biodiversity as a worldview in its whole diversity ceases to belong to biologists and penetrates all fields of human interaction with the world, we might stop its demise.

Coaches enhancing entrepreneurship among university students

- Konttinen Annika, Haaga-Helia UAS (annika.konttinen@haaga-helia.fi)
- Holmberg Eva, Haaga-Helia UAS (eva.holmberg@haaga-helia.fi)
- Anckar Reija, Haaga-Helia UAS (Reija.Anckar@haaga-helia.fi)

The Erasmus+ ENCORE project aims to foster innovative entrepreneurship practices in education and research in the three target countries of Bhutan, Nepal and Lao PDR. The aim of this study is to find out how student entrepreneurship can be enhanced through coaching, which is a participatory and experiential learning approach. Coaching and its use in universities are studied through a literature review and by conducting interviews with experienced coaches. The results aim to help the academic staff working at the Entrepreneurship Knowledge Centers (EKC) established through the ENCORE project in the target countries.

In short, coaching is a development process of the coachees. It is a participatory and systematic process that increases the growth and self-awareness of the coachees (Grant & Stober, 2006). According to Bachkirova et al. (2010) coaching involves an intervention, a structured interaction with various strategies, tools, and techniques that include open questions, among others. Coaching promotes sustainable, positive changes for the coachees who are responsible for their own development and activities. Coaching enhances the performance, effectiveness, improvement, and diverse skills of the coachees (Ellinger & Kim, 2014).

In recent years, coaching has become an increasingly popular learning approach at universities, especially in entrepreneurship and business idea creation (e.g., Holmberg & Habiyakare, 2018), accelerator and incubator programmes (Mansoori et al., 2019) and in design thinking (Konttinen & Moilanen, 2021). Carolis & Litzky (2019) highlight the fact that future entrepreneurs need an entrepreneurial mindset, which can be supported at universities by taking the approach of enhancing creativity, empathy, resilience, self-sufficiency and ability to learn from failure. Thus, the twenty-first century approach to learning entrepreneurship at university level should focus on giving students tools to learn and act as an entrepreneur.

The data collection strategy for this qualitative study was interviews. The data analysis strategy was a narrative approach (Sandelin, 2014). The interviews of six entrepreneurship coaches from Haaga-Helia StartUp School were conducted in January-February 2023. All the interviewed coaches had a long experience of coaching student entrepreneurs. They

highlighted that the role of the coach is to give support, not direct advice, to the coachees on their journey towards entrepreneurship. Coaches have to give space to the coachee, discuss different points of view, connect with the person and support their individual process emphasising their strengths and positive progress. The coaches shared their concrete techniques, which often involve asking different types of questions and setting goals and milestones with the coachee. However, it is vital that the coachees commit to the coaching process by a formal agreement, have thought about what they want to achieve and understand that all the decisions, actions and progress is their responsibility, with the coach just supporting the process. Coaches believe that coaching is an effective process which delivers concrete results and has a vital role to play in entrepreneurship education and in transforming students into entrepreneurs.

Työpajat

Moninaisuuden ja inklusiivisuuden edistäminen korkeakouluissa – kokemuksia kv-hankkeesta

- Lundqvist Kia, Turun yliopiston Brahea-keskus (kia.lundqvist@utu.fi)
- Lappalainen Matti, Turun yliopiston Brahea-keskus (matlap@utu.fi)

Kansainvälisessä hankkeessamme tuotetaan eurooppalaisille korkeakouluille työkaluja, joiden avulla korkeakoulujen kulttuuria ja pedagogiikkaa voidaan kehittää kulttuurista moninaisuutta ja inklusiivisuutta paremmin huomioivaksi. Tämä koskee sekä opiskelijoita että korkeakoulujen henkilökuntaa. Onnistunut kansainvälistymiskehitys edellyttää tietoista ja ohjattua kahdensuuntaista vuorovaikutusta korkeakoulun kaikkien osapuolten kesken. Tähän liittyy myös suomalaisten ja kansainvälisten opiskelijoiden ja henkilökunnan keskinäisen vuorovaikutuksen lisääminen.

Kulttuurista moninaisuutta lähestytään hankkeessa kolmen ”pilarin” avulla: 1) kansainvälinen maahanmuutto, 2) naisten edustus korkeakoulujen johtamistehtävissä ja 3) korkeakoulutuksen saavutettavuus erityisesti matalan sosioekonomisen aseman taustan omaavien opiskelijoiden näkökulmasta. Suomen lisäksi mukana on korkeakouluja Espanjasta, Irlannista, Italiasta, Maltalta, Romaniasta ja Saksasta. Hankkeessa on myös mukana eurooppalaisten opiskelijajärjestö ja kansalaisjärjestöjä. Hanke on käynnistynyt keväällä 2021 ja jatkuu vuoden 2023 loppuun.

Hankkeessa tavoitteena on löytää keinoja, joilla korkeakouluissa voidaan entistä paremmin ottaa huomioon sekä henkilökunnan että opiskelijoiden monimuotoisuus. Näin korkeakouluja tuetaan toteuttamaan valtakunnallisia kehittämissuosituksia (Kosunen 2021). Hankkeen keskeisiä tuotoksia on kolme: korkeakoulujen käyttöön laadittava monimuotoisuutta ja inklusiivisuutta arvioiva työkalu (Diversity Audit Model), korkeakoulujen henkilökunnalle järjestettävä koulutus sekä eri tavoin tapahtuva keskustelun herättäminen ja vaikuttaminen poliittiseen päätöksentekoon. Työpajassa keskitytään hankkeen työkalujen käsittelyyn ja niiden soveltumiseen suomalaisiin korkeakouluihin.

Henkilöstökoulutusta moninaisuuden huomioon ottamisesta

Syksyllä 2022 hanke järjesti korkeakouluille koulutuskokonaisuuden ”Moninaisuutta korkeakouluihin”, joka koostui kahdesta 4 tunnin tilaisuudesta. Tilaisuuksiin (”työpajoihin”) osallistui lähes 40 osallistujaa. Ensimmäinen tilaisuus järjestettiin etätoteutuksensa. Jälkimmäinen työpaja oli alun perin tarkoitus järjestää ainoastaan lähitapaamisena, mutta osallistujien toiveiden mukaisesti se toteutettiin lopulta hybridinä. Palautteen perusteella työpajoja pidettiin onnistuneina. Esille nousi myös se, että suomalaisissa korkeakouluissa ei tunnisteta haasteita, jotka liittyvät opiskelijoiden heikkoon sosio-ekonomiseen taustaan. Alustuksessa kerrotaan tarkemmin työpajojen toteutuksesta ja saadusta palautteesta. Hankkeen käyttämät materiaalit tulevat myöhemmin kaikkien korkeakoulujen käyttöön.

Korkeakoulun moninaisuuden arviointityökalu

Kevään 2023 aikana hanke toteuttaa kolmessa suomalaisessa korkeakoulussa moninaisuuden arvioinnin. Arviointi (auditointi) tehdään ”tuettuna itsearviointina”, jossa korkeakoulu hankkeen materiaalien ja henkilöstön tuella arvioi jotakin moninaisuuden osa-aluetta ja hahmottelee kehittämissuunnitelmaa. Näin tuetaan käynnissä olevaa kehittämistyötä. Arviointi toteutetaan haastatteluin. Kussakin kolmessa korkeakoulussa haastatellaan kolmea ryhmää: 1) opiskelijat, 2) opettajat ja tutkijat sekä 3) johto ja hallinto. Kukin haastattelu kestää kaksi tuntia. Yhteensä haastatteluja tehdään siis yhdeksän. Alustuksessa esitellään arviointityökalu ja kerrotaan kokemuksia sen toimivuudesta.

Avainsanat: yhdenvertaisuus, moninaisuus, inklusiivisuus, saavutettavuus, korkeakoulupedagogiikka, koulutuksellinen tasa-arvo, auditointi

Lähteet

Kosunen, T. (2021). Kohti saavutettavampaa korkeakoulutusta ja korkeakoulua. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:35. Opetus- ja kulttuuriministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-838-0>

Student experiences of accessibility in e-learning: real cases – real solutions: 3-lingual Workshop

- Lindgrén Signe-Anita, Aalto University (signe-anita.lindgren@aalto.fi)
- Mäkinen Martti, Hanken School of Economics (martti.makinen@hanken.fi)
- Kullberg Olesia, LAB UAS (olesia.kullberg@lab.fi)
- Tolkki Lauri, University of Eastern Finland (lauri.tolkki@uef.fi)
- Halonen Riikka, University of Eastern Finland (riikka.halonen@uef.fi)
- Senni Laura, University of Lapland (laura.senni@ulapland.fi)
- Lehtinen Laura, University of the Arts Helsinki (laura.lehtinen@uniarts.fi)
- Heino Sirpa, University of Vaasa (sirpa.heino@uwasa.fi)
- Suviniitty Jaana, Aalto University (jaana.suviniitty@aalto.fi)

“She is finally graduating with her Master's! I remember her many phone calls crying: not finding lecture halls, anxious about presentations, not getting written reports nicely organized, time management issues. Misunderstood. I had gone through grade school with her and knew her struggle was real. I had supported her when she had been yelled at and told ‘lazy, stupid, and inefficient’ and that she ‘would never succeed in life’ because she ‘wasn’t trying hard enough’. While she was crying about not managing, I knew she would, eventually. And she did, just like she had when getting full points on her entrance exam – third attempt – to study psychology. The subject that had captured her heart from the very first class she attended. She, too, was a student on a Language Centre course. Not mine, not my university. But I have had students reminding me of all her struggles more than once” – Mother and LC teacher

And you? What are your experiences of working with diverse learners? Participants like this young lady or those who interrupt your well-planned lesson, forget homework or struggle navigating in digital environments? Course participants who challenge your teaching skills and learning materials. What support do they need, and you?

In this 3-lingual workshop, you discuss different cases based on authentic student experiences of (i) reading and writing challenges, (ii) attention disorders, (iii) anxiety, mental health issues, and autism spectrum disorder, as well as (iv) physical disabilities like hearing and visual impairment and elaborate on ways to support these students (and their teachers). We will also share with you what the student in each case would have wanted or suggested as a helpful solution.

After briefly introducing the aims of the FINELC 2Digi2 project (language teaching and digitalization in language centres 2022-23), we facilitate small-group discussions -dare to care to share- best practices and challenges in supporting all students, including those with special needs in HE.

Fact: "Lukiolaisen oikeus erityisopetukseen on nyt ensimmäistä kertaa kirjattu lukiolakiin. Jos opintojen suunnittelu ja niissä eteneminen tuottaa vaikeuksia, on lukiolaisen hyvä tietää, että apua on saatavilla." [1] Jatkossa lukiolaiset saavat enemmän tukea myös jatko-opintojen suunnitteluun. Oikeus opinto-ohjaukseen säilyy vielä lukiosta valmistumisen jälkeenkin [2]. Furthermore, "Tavoitteena on, että vuonna 2030 puolet 25–34-vuotiaista on suorittanut korkeakoulututkinnon." [3]

This means, the number of diverse learners in HE can also be expected to increase. Are you ready?

Language of the Workshop: English, Finnish, Swedish

[1] <https://www.tutorhouse.fi/blogi/n%C3%A4in-lukio-muuttuu-ensi-syksyn%C3%A4>
Accessed February 2, 2023

[2] <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opinto-ohjaus-lukiossa>
Accessed February 2, 2023

[3] <https://akava.fi/akavalainen/korkeakoulututkinto-entista-useammalle-nuorelle-mutta-miten/>
Accessed February 2, 2023

More on FINELC 2Digi2 link: <https://2digi.languages.fi/2digi2/>

Opiskelijoiden jatkuvan oppimisen taitojen ja henkilökohtaisen kehittymisen tukeminen – opettajan ro

- Naukkarinen Johanna, LUT-yliopisto (johanna.naukkarinen@lut.fi)

Jatkuva oppiminen on yksi tämän päivän koulutuksen hittitermeistä, ja parasta aikaa myös opetus- ja kulttuuriministeriön uudistuskohde. Jatkuvan oppimisen uudistamisen tavoitteena on, että kaikki työikäiset pystyvät uudistamaan osaamistaan ennakoivasti siten, että työssä kehittyminen, työllistyminen uusiin tehtäviin ja uralla eteneminen on mahdollista [1]. Mitä jatkuva oppiminen sitten tarkoittaa korkeakouluopiskelijan näkökulmasta? Kansainvälisessä TRAINengPDP-projektissa [2] selvitetään, miten insinööriopiskelijoiden jatkuvan oppimisen taitoja ja henkilökohtaista kehittymistä voidaan jo opiskeluaikana tukea. Hankkeen tavoitteena on motivoida ja sitouttaa opiskelijoita jatkuvaan henkilökohtaiseen kehittymiseen, motivoida ja kouluttaa opettajia tukemaan opiskelijoiden kehitymisprosessia sekä listätä yleistä tietämystä ja ymmärrystä jatkuvan oppimisen taitojen merkityksestä teknillistieteellisen alan koulutuksessa ja töissä.

Pedaforum-päivien työpajassa kuulet TRAINengPDP hankkeen tutkimustuloksista sekä käynnissä olevasta kehitystyöstä. Vastaamme mm. seuraaviin kysymyksiin: Mitä jatkuvan oppimisen taidot ovat? Miten jatkuvan oppimisen taidot näkyvät insinööritutkintojen opetussuunnitelmissa? Minkälaisilla keinoilla teknillistieteellisten alojen opettajat tukevat opiskelijoiden jatkuvan oppimisen taitojen kehittymistä? Minkälaisilla keinoilla korkeakouluopetuksessa on pyritty tukemaan opiskelijoiden henkilökohtaisen kehittymisen prosessia?

TRAINengPDP-hankkeessa kehitetään myös työkalupakki opettajille opiskelijoiden tukemisen avuksi. PF-päivien työpajassa pääset toiminnallisen työskentelyn kautta vaikuttamaan työkalupakin muotoon ja sisältöön. Työpajassa arvioimme kirjallisuudesta sekä teknillisen alan opettajilta kerättyjen ideoiden sovellettavuutta suomalaiseen korkeakouluopetukseen, tunnistamme opettajien haasteita erilaisten käytänteiden toteuttamiseen omassa opetuksessaan ja ideoimme niihin ratkaisuja.

[1] OKM. Jatkuva oppiminen. <https://okm.fi/jatkuva-oppiminen>

[2] KU Leuven. TRAINengPDP. <https://iiv.kuleuven.be/english/trainengpdp>

Yliopistopedagogiikka-lehden kirjoittajapaja

- Kinnunen Päivi, Helsingin yliopisto (paivi.kinnunen@helsinki.fi)
- Tuuliainen Anna-Maija, Jyväskylän yliopisto (anna-maija.tuuliainen@jyu.fi)
- Murtonen Mari, Turun yliopisto (mari.murtonen@utu.fi)
- Hirsto Laura, UEF (laura.hirsto@uef.fi)

Yliopistopedagogiikka-lehti on suomalaisten yliopistojen opettajien, ohjaajien ja tutkijoiden sekä opetuksen kehittäjien tai erilaisissa opetukseen liittyvissä tehtävissä työskentelevien kanava pedagogiseen keskusteluun. Lehdessä julkaistaan sekä vertaisarvioituja tieteellisiä artikkeleita että kuvauksia erilaisista kehittämishankkeista ja kokeiluista, keskustelunavauksia, kirja-arvioita ja esitelmiä. Lehti on arvioitu julkaisufoorumin tasolle 1. Kirjoituksia julkaistaan suomeksi ja ruotsiksi sekä englanniksi, mikäli ensimmäinen kirjoittaja ei taida kotimaisia kieliä. Lehti julkaisee kirjoituksia kaikilta yliopistojen tieteenaloilta laajasti ajankohtaisista aiheista. Toivotamme tervetulleiksi kirjoitukset, jotka käsittelevät yliopistopedagogiikkaa tai yliopisto- ja ammattikorkeakoulupedagogiikkaa yhdessä.

Yliopistopedagogiikka-lehden kirjoittajapajassa työstetään osallistujien artikkeli-ideoita tai kesken olevia käsikirjoituksia eteenpäin pienryhmissä. Lehden toimituskunnan jäsenet auttavat kirjoituksen suuntaamisessa, rajaamisessa ja tavoitteen kirkastamisessa. Voit kysyä toimittajaltamme kielenhuoltoon liittyviä asioita. Pajaan voi tuoda keskusteltavaksi sekä tieteellisiä artikkeleja että pedagogisia kehittämis- ja kokeilukuvauksia ja muita lehden kirjoitustyyppisiä. Työpajan alussa on lyhyt yhteinen alustus, jossa käydään läpi hyvän artikkelin rakennetta ja esitystapaa sekä lehdessä julkaistavia eri kirjoitustyyppisiä ja niiden tarkoitusta. Osallistujia pyydetään varaamaan itselleen ja pajan ohjaajille pääsy mahdolliseen tekstiinsä pajan aikana. Kirjoitusten ideoita tai tekstejä ei tarvitse lähettää etukäteen.

Kirjoituspajassa kerrotaan myös uudesta Yliopistopedagogiikan tutkimusseurasta (YPED) ja neuvotaan, miten jäseneksi voi hakea.

Kohti oppimisen elämystaloutta

- Kylänen Mika, TAMK University of Applied Sciences (mika.kylanen@tuni.fi)

Mikään ala, eikä vähiten opetus, koulutus ja oppiminen, ei ole immuuni sille, mitä Netflix teki videovuokraamoille. Kilpailemme globaalisti ihmisen, oppijankin, huomiosta ja ajasta, usein jopa rahasta. Miksi juuri tämä oppija voisi kuvitella osallistuvansa juuri näille, juuri tämän henkilön pitämille tunneille, juuri nyt, juuri täällä ja juuri tällä tavalla? Voiko olla jopa niin, että saman tai paremman sisällön saisi otettua haltuun missä ja milloin vain, jopa verkossa tai suoraan gurulta itseltään. Opetus tai asiantuntijan luento palveluna ei välttämättä enää riitä; samaa kaikille, ota tai jätä. Herää kysymys, miksi oppilaitokset toimivat edelleen tuotantotaloudellisen, teollisen tuotos-panos-toimintamallin mukaisesti? Onko näköpiirissä vaihtoehtoisia tapoja toimia? Entä jos kiinnittäisimme enempi huomiota oppimiskokemukseen tai oppimistilanteiden ja oppimisen vaikutuksiin?

Tämän workshop-toteutuksen aiheena on **oppimisen elämyksellistäminen** – eli miten oppijalle voisi luoda yhä ikimuistoisempia oppimiskokemuksia ja -tilanteita tai kuinka häntä voisi ohjata jopa henkilökohtaiseen muutokseen. Workshop haastaa osallistujia pohtimaan sitä, mitä voisimme oppia käyttäjälähtöisestä palvelumuotoilusta ja kokemuksellisuutta ja lisäarvoa alleviivaavasta elämys- ja muutostaloudesta elämyksellisen oppimisen muotoilussa.

Workshopissa kuullaan ensin siitä, mitä tällä oppimisen elämyksellistämällä tarkoitetaan, mistä elämys- ja muutostaloudessa on pohjimmiltaan kysymys, ja kuinka se koskettaa myös koulutusta ja oppimista. Osallistujaa haastetaan pohtimaan sitä, miksi oppimisesta pitäisi tehdä elämyksellisempää, henkilökohtaisempaa ja merkityksellisempää. Workshop-työskentelyssä osallistujat työstävät aihetta valitsemansa opetuskokonaisuuden (kurssi, moduuli, yksittäinen opetuskerta tai oppimistilanne tai -harjoitus) parissa vetäjän fasilitoiman työpajatyöskentelyn ja osallistujille laaditun tehtävä- ja työkirjasen (booklet) avulla. Työkirjasessa yhdistyvät opintojakson Carpe diem -suunnitteluprosessi, palvelumuotoilu ja elämysajattelu, sekä mm. logiikka johtaa oppijan kokemusta sen eri vaiheissa, ennen, aikana ja jälkeen. Työpajaosuuden avulla osallistuja voi käytännössä omaan opetukseensa peilaten kokeilla mm. osallistavampaa, personoidumpaa ja kokemuksellisempaa ja toiminnallisempaa sekä kenties muutosvoimaisempaa tapaa toimia kilpailtaessa oppijan huomiosta ja ajasta (ja rahasta).

Mitä opetuksen dekolonisaatio voisi tarkoittaa omassa opetuksessani?

- Annala Johanna, Tampereen yliopisto (johanna.annala@tuni.fi)
- Forde Maarit, Helsingin yliopisto (maarit.forde@helsinki.fi)
- Mattila Ella, Tampereen yliopisto (ella.mattila@tuni.fi)
- Rastas Anna, Tampereen yliopisto (anna.rastas@tuni.fi)

Työpajassa käsitellään tapausesimerkkien avulla opettajien mahdollisuuksia kyseenalaistaa kolonialistisia valta-asetelmia ja maailmankuvaa omassa opetustyössään korkea-asteella. Työpajan tavoitteena on yhtäältä saavuttaa yleiskuvaa siitä, mitä opetuksen dekolonisaatiolla tarkoitetaan, ja toisaalta pohtia yhdessä miten oman opetuksen dekolonisaatiota voi toteuttaa käytännössä.

Käsite dekolonisaatio on rantautunut suomalaiseen keskusteluun tutkijoiden ja opiskelijoiden ryhdyttyä kritisoimaan kolonialismin perintönä vakiintuneita valtarakenteita ja ajattelutapoja, jotka määrittävät tiedontuotantoa ja opetusta. Ongelmana nähdään mm. opetuksen eurosentrisyys eli globaalin pohjoisen edustamien näkökulmien ja käsitteiden esittäminen yleispätevänä tulkintana maailmasta. Euroopassa, Pohjois-Amerikassa ja muualla globaalissa pohjoisessa yleensä valkoisten tutkijoiden tuottama tieto hallitsee opetussuunnitelmien sisältöä ja ohjaa opetusmenetelmiä, jolloin erilaiset vähemmistöt tai globaalissa etelässä asuvat tiedon tuottajat suljetaan keskustelujen ulkopuolelle tai heidän tietonsa esitetään paikallisina erikoistapauksina. Tällainen eriarvoisuus heijastaa kolonialistista maailmankuvaa ja valtarakenteita, jotka ovat sysänneet tiedontuotannon marginaaliin esimerkiksi naiset, alkuperäiskansat ja rodullistetut ryhmät. Opetuksen dekolonisaatiossa länsimaiselle maailmankuvulle rakentuvan universalismin tilalle on vaadittu globaalin etelän ja erilaisten vähemmistöjen tiedon, tietämisen ja olemisen tavat tunnustavaa moniäänisyyttä.

Työpajassa keskustellaan opetukseen liittyvistä valinnoista, käytännöistä ja menetelmistä, joiden avulla yksittäinen opettaja voi omassa työssään dekolonisoida opetuksen sisältöä ja opetustilanteita. Keskustelut rakentuvat tapausesimerkkien pohjalle, ja kutsumme osallistujia tuomaan mukanaan tapauksia, joita voimme yhdessä pohtia. Tapaukset voivat koskea vaikkapa omassa opetustyössä vastaan tulleita haasteita, kysymyksiä tai onnistumisia, jotka liittyvät työpajan aiheeseen. Tapauksen voi tuoda mukanaan 1–2 minuutin puheenvuorona. Työpajaan voi osallistua myös ilman omaa tapautta, sillä työskentelytapa sallii vain muutaman tapauksen syvällisemmän käsittelyn. Työpajan tavoitteena on siis olla relevantti niin dekolonisaation

ajatuksia jo kohdanneille kuin käsitteeseen ensimmäistä kertaa tutustuville korkeakoulutuksen toimijoille. Lähestymällä dekolonisaation tieteenalarajoja ylittävää ilmiötä mahdollisuuksien ja konkreettisten käytäntöjen näkökulmasta työpajakeskustelut voivat herättää uudenlaisia, mielekkäästi erilaisiin opetustilanteisiin siirrettävissä olevia ajatuksia.

Työpaja rakentuu siten, että opetuksen dekolonisaatioon johdatellaan alustuksella (10–15 min). Sen jälkeen tapaukset esitellään lyhyesti ja sovitaan mahdollisten samankaltaisten tapausten yhdistämisestä (10–15 min). Osallistujat ja työpajan vetäjät jakaantuvat pöytäkuntiin (4) käsittelemään tapauksia pöytäryhmittäin. Tarkoitus on keskustella kokemuksista ja ristiriidoista sekä ideoida yhdessä, miten tietynlaista tapausta voisi jatkossa ratkaista omassa työssään (15–20 min). Työskentely jatkuu Learning Cafe:n hengessä siten, että työpajan neljä pitäjää jäävät pöytiin ja osallistujat kiertävät eri pöydissä siten, että jokainen ryhmä pääsee pohtimaan useampia opetuksen dekolonisaatiota käsitteleviä tapauksia (10–15 min/pöytä). Lopuksi käydään lyhyt yhteenvetävä palautekeskustelu ja mietitään suuntaviivoja tulevaan. Yhteensä työpaja kestää 75 minuuttia.

Monikampus - korkeakoulu kohtaa seutukaupungit

- Turpeinen Sari, Iisalmen kaupungin elinvoimapalvelut (sari.turpeinen@iisalmi.fi)
- Antila Heli, Keuruun kaupunki (heli.antila@keuruu.fi)
- Frantti Anneli, Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä (anneli.frantti@novida.fi)
- Siivonen Elina, Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä (elina.siivonen@novida.fi)

Korkeakouluopiskelijat ovat ryhmänä aiempaa heterogeenisempiä. Perinteisesti korkeakouluopiskelu on nähty pääkampuksella tapahtuvana nuorten koulutuksena. Nykyisin moni opiskelijoista on perheellinen työn ohessa kouluttautuva opiskelija, jolle opiskelu pääkampuksella ei ole useinkaan aikataulusyistä ja/tai logistisesti mahdollinen.

Seutukaupunkien näkökulmasta perinteinen korkeakouluopiskelun malli vie osaamista ja osaajia alueilta pois päin. Nuoret työllistyvät korkeakoulu paikkakunnille ja jäävät sille tielle. Työssäkäyvä väestö etsii etäopintoja ja täydennyskoulutuksia kauempaa eri toteuttajatahoilta. Osaamisen kehittäminen voisi kuitenkin olla seutukaupungin voima ja yhteisöllisyyden vahvistaja. Seutukaupungin osaajatarpeista käsin suunniteltu ja rakennettu monikampus sitouttaisi nuoret ja toki myös eri-ikäiset opiskelijat entistä paremmin seutukaupunkien yrityksiin harjoittelujen, opinnäytetöiden ja kehittämisprojektien kautta. Monikampus varmistaisi tiiviit korkeakoulusuhteet ja sen myötä erilaiset koulutusmallit ja vahvan alueellisen TKI-yhteistyön.

Monikampus parhaimmillaan tukisi myös yhteisöllisyyttä ja samoin yksilöiden halua sitoutua ja pysyä seutukaupungissa. Esimerkiksi hybridiopintoja suorittava täydennyskoulutusryhmä voisi kokoontua monikampuksen etäopiskelutilaan jakamaan hyviä käytäntöjä ja oppimaan myös toisiltaan. Monella seutukunnan yrityksellä osaamis- ja työvoimatarpeet ovat yhteisiä. Koulutusta voi tuoda seutukaupunkeihin myös monimuotototeutuksina tai verkkokoulutuksina, jolloin ryhmä voi olla kotipaikkakunnallaan ja vain opettaja matkustaa – tai opettaa verkon välityksellä. Myös opiskelun tukea ja uraohjaustakin kaivataan paikallisesti.

Monikampus vaatii toki tekijöitä - sekä taustaverkostoa että käytännön toimijoita. Verkoston kokoaminen onkin usein seutukunnan monikampuksen ensimmäinen tehtävä. Sen myötä monikampuksesta käsin voidaan jatkossa tarttua osaamisen suunnitteluun ja ennen kaikkea ennakoitiin paikallisten koulutustoimijoiden, yritysten, te-palveluiden ja kolmannen sektorin kesken.

Ketterää osaamista 2022–23 -hankkeessa kahdeksan aluetta ja seutukaupunkia on työstänyt seutukaupunkien korkeakouluvisiota ja monikampus-toimintamallia, ja jokaisessa

seutukunnassa siitä on tulossa hiukan erilainen. Valtakunnallisesti yhteistä on selkeä tavoite: Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen seutukaupungeissa.

Työpajassa esittelemme erilaisia monikampusmalleja ja korkeakouluvisioiden toteutussuunnitelmia eri seutukaupungeista ja alueilta. Toivomme työpajaan mukaan erityisesti monikampusmallista kiinnostuneita, tai maakuntakampusta jo rakentavia korkeakoulutoimijoita keskustelemaan mahdollisuuksista ja tiekarttasuunnitelmista.

Miten korkeakoulut ovat huomioineet seutukaupunkien osaamistarpeet? Osataanko korkeakouluissa tunnistaa kyseisen opiskelijaryhmän potentiaali ja tarjota heille mahdollisuuksia?

Opettajan polun rakentaminen

- Salmento Heidi, Turun yliopisto (heidi.salmento@utu.fi)
- Riekkinen Jere, Turun yliopisto (jere.riekkinen@utu.fi)
- Murtonen Mari, Turun yliopisto (mari.murtonen@utu.fi)

Työpajassa esitellään Turun yliopistossa kehiteltyä Opettajan polku -idea ja työstetään sitä yhteistoiminnallisesti eteenpäin. Tarkoituksena on kehittää uusi tapa tukea opettajien pedagogista kehittymistä. Opettajan polku on väline, jonka avulla opettajat pääsevät reflektoimaan omaa opettajuuttaan. Opettajan polun kautta opettajille voidaan tarjota erilaisia kursseja, jotka perustavat henkilökohtaiseen tarpeeseen ja kiinnostukseen. Opettajan polussa voidaan hyödyntää esimerkiksi UNIPS-hankkeen (OKM:n rahoittama kärkihanke vuosina 2017–2019) aikana rakennettuja toisiaan täydentäviä yhden opintopisteen laajuisia moduuleita, joista opettajat voisivat muodostaa kokonaisuuksia omien tarpeidensa ja mielenkiintonsa mukaan.

Opettajien pedagogisen kehittymisen tukemisen lisäksi opettajan polun on tarkoitus edistää opetuksen tutkimusta mahdollistamalla tutkimusaineiston kerääminen opettajien toiminnasta ympäristössä. Luvan antaneilta opettajilta voidaan kerätä tietoja pitkällä aikavälillä, esimerkiksi tehtävien ja kyselyiden avulla. Kerätty aineisto ei jäisi vain tutkimuskäyttöön, vaan se tuotaisiin opettajien nähtäväksi esimerkiksi visualisointien avulla. Tarkoituksena olisi, että opettajat pystyisivät hyödyntämään sitä oman opettajuutensa analysointiin.

Opettajan polun avulla pyritään lisäämään myös verkostoitumismahdollisuuksia opettajille. Ympäristöstä on tarkoitus rakentamaa mahdollisimman vuorovaikutteinen ja keskusteluun innostava. Tavoitteena on, että opettajat pystyisivät keskustelemaan itseään kiinnostavista kysymyksistä matalalla kynnyksellä muiden opettajien kanssa yhdessä paikassa.

Opettajan polku on vielä idean tasolla ja työpajassa on tarkoitus viedä ideaa lähemmäs käytännön toteutusta. Voit katsoa trailerin Opettajan polusta seuraavasta linkistä:

<https://www.youtube.com/watch?v=3o6cr4y716U>

Feministinen pedagogiikka, inklusiivisuus ja intersektionaalisuus

- Saresma Tuija, Jyväskylän yliopisto (tuija.saresma@jyu.fi)
- Ojala Hanna, Tampereen yliopisto (hanna.ojala@tuni.fi)

Työpajassa pohditaan opettamisen ja ohjaamisen osallistavuutta ja inklusiivisuutta feministisen pedagogiikan näkökulmasta. Erityisesti keskitytään intersektionaalisuuteen ja siihen, mitä tämä käsite voi lisätä osallistavuuden ja inklusiivisuuden tarkasteluun ja toteuttamiseen korkeakoulutuksen kontekstissa.

Intersektionaalisessa feministisessä pedagogiikassa huomioidaan se, että ihmisen asemaan yhteiskunnassa vaikuttavat sukupuolen lisäksi ainakin ikä, ihonväri, ruumiin vamma(ttomuus), yhteiskuntaluokka ja seksuaalinen suuntautuminen. Intersektionaalisessa feministisessä pedagogiikassa tarkastellaan opetukseen liittyviä tunteita ja valta-asemia, pohditaan koulutuksen ääneen lausumattomia normatiivisuuksia ja pyritään purkamaan eroja tuottavia ja ylläpitäviä käytäntöjä ja rakenteita. Se voi olla myös keino parantaa keskustelukulttuuria ja kireää, ääripäitä tuottavaa ilmapiiriä. Intersektionaalinen feministinen pedagogiikka antaa välineitä vastustaa ableismia, rasismia, seksismiä, naisvihaa ja homo- ja transfobiaa.

Työpajassa vetäjät alustavat ensin lyhyesti feministisestä pedagogiikasta ja intersektionaalisuudesta, jonka jälkeen keskustellaan yhdessä opetuksen ja ohjauksen osallistavuudesta ja inklusiivisuudesta osallistujien omien kokemusten ja näkemysten pohjalta. Keskustelussa pyritään löytämään keinoja erojen ja valtahierarkioiden tunnistamiseen ja niiden sensitiiviseen käsittelyyn omassa opetuksessa.

Työpaja pohjautuu sukupuolentutkimuksen opetusverkosto HILMAN feministisen pedagogiikan kurssien opettajien ja ohjaajien pitkäjänteiseen kehittämistyöhön, jonka tuloksena ovat syntyneet myös kirjat Feministisen pedagogiikan ABC – opas opettajille ja ohjaajille (toim. Sari Miettinen, Anu Laukkanen, Aino-Maija Elonheimo, Hanna Ojala ja Tuija Saresma, 2018) ja Intersektionaalinen feministinen pedagogiikka (toim. Aino-Maija Elonheimo, Sari Miettinen, Hanna Ojala ja Tuija Saresma, 2022).

Promoting inclusion through course feedback

- Salin Ida, Equality, Aalto University (ida.salin@aalto.fi)
- Nuottajärvi Mari, Aalto University (mari.nuottajarvi@aalto.fi)
- Pylkkönen Tiina, Aalto University (tiina.pylkkonen@aalto.fi)
- Ovaska Timo, Aalto University (timo.ovaska@aalto.fi)

Equality, diversity and inclusiveness are identified as core values in Aalto University. A student's sense of belonging is strongly correlated with the ability to learn, motivation, academic self-confidence, academic engagement and achievement. Developing inclusive teaching and learning practices is one priority for development in our Equality, Diversity and Inclusion plan.

Student feedback is an important factor in creating an inclusive learning environment at Aalto University. Especially course feedback supports the interaction in a course and provides important information for development work at many levels.

In Aalto, several development steps have been taken in order to further develop a feedback culture that supports inclusion. First, the ideal process for collecting feedback was rebuilt based on good practices at Aalto. The new process highlights collecting feedback already during the course and responding to the feedback one receives. It also underlines the importance of planning of and informing about the feedback practices in a course. A set of principles that support this were created in the process. Secondly, a question about inclusion was added as a common question to all course feedback surveys at Aalto. The question reads: 'Which factors in the course served to promote the accessibility of the teaching, encourage participation, and reduce discrimination (e.g., in the selected teaching and assessment methods, course material, or learning environment)?' The new question is a result of joint development work.

The question was added in the beginning of academic year 2022-2023, and now, after one term, the data collected have been reviewed and categorized. Over 7000 responses of student feedback will offer the university a deeper understanding of the students' perception from teaching related inclusion. The purpose of the qualitative question was to increase the understanding of inclusion and the development of an inclusive culture. It helps students to reflect on how they perceive inclusion and verbalize their thinking around it. For teachers, the qualitative data offer insight and understanding on what kind of actions are inclusive from the students' perspective, highlighting the positive. The university will get a chance to develop its practices e.g. in curriculum design and support mechanisms.

In this workshop we will jointly look at the process of collecting feedback at Aalto university and especially how it promotes inclusion. In the second part we will discuss the most important findings of the above mentioned question. We invite everyone to hear Aalto case example and share best practices on how to foster inclusive teaching practices.

Geneeristen kompetenssien kehittäminen ja arviointi ammattikorkeakouluopinnoissa

- Ailio Johanna, Turun AMK (johanna.ailio@turkuamk.fi)
- Keinänen Meiju, Turun AMK (meiju.keinanen@turkuamk.fi)
- Konst Taru, Turun AMK (taru.konst@turkuamk.fi)

Suomen ammattikorkeakouluissa tutkintojen osaaminen on määritelty koulutuskohtaisina ja yhteisinä, ns. geneerisinä kompetensseina. Kompetensseilla tarkoitetaan laajoja osaamiskokonaisuuksia, jotka koostuvat yksilön tiedoista, taidoista ja asenteista. Koulutuskohtaiset kompetenssit muodostavat opiskelijan ammatillisen asiantuntijuuden perustan. Geneeriset kompetenssit taas ovat kaikille tutkinnoille yhteisiä osaamisalueita, jotka luovat perustan työelämässä toimimiselle, yhteistyölle ja asiantuntijuuden kehittymiselle.

Geneerisille kompetensseille on lukuisia määritelmiä, joista ammattikorkeakoulututkintoja ohjaavat ensisijaisesti kansallinen tutkintojen viitekehys (EQF) sekä Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n vuonna 2022 päivittämä suositus ammattikorkeakoulututkintojen yhteisiksi kompetensseiksi. Keskeisenä perusteena yhteisille kompetensseille on elinikäisen oppimisen ja liikkuvuuden varmistaminen sekä kilpailukyvyyn turvaaminen. Elinikäisen oppimisen näkökulma näkyy myös aiemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista koskevissa linjauksissa (Opetusministeriö, 2007), samoin ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliin sisältyvä jatkuvan oppimisen käsite ja mittaristo korostavat tätä näkökulmaa.

Geneeristen osaamisten merkitystä ei voi vähätellä. Kokonaisvaltainen ammatillinen, persoonallinen ja eettinen kasvu voi olla tulevaisuuden työelämässä toimimisen kannalta jopa keskeisempää kuin alakohtaisten osaamistavoitteiden saavuttaminen, vaikkakin näiden vastakkainasettelua tulee välttää.

Geneeristen kompetenssien kehittäminen oppimisessa ja opetuksessa on tärkeää mutta maailman muuttuessa yhä haastavampaa. Olisi osattava entistä enemmän, opittava jatkuvasti uutta, osattava ennakoida tulevaa ja luovittava sujuvasti epävarmassa maailmassa. Opetussuunnitelmiin kohdistuu yhä enemmän odotuksia, opiskelijoiden valmistuminen ajallaan korostuu, oppimisympäristöt monimuotoistuvat digitaalisten ja hybridioppimisen myötä, ja arvioinnin haasteet kasvavat. Useat tutkimukset myös osoittavat, että geneeristen taitojen kehittymistä vahvistavien toimintatapojen ja asenteiden juurtuminen osaksi korkeakouluopetusta vaatii vielä tekemistä.

Tässä työpajassa pureudutaan näihin haasteisiin ja tuodaan esille erilaisia ratkaisuja siitä, miten (ammatti)korkeakouluissa huomioidaan opiskelijoiden geneeristen kompetenssien kehittyminen käytännössä, ja miten niiden kehityksen arviointi on toteutettu. Työpajan tavoitteena on jakaa hyviä käytänteitä ja edistää yhteistä näkemystä siitä, miten kaikille ammattikorkeakoulututkinnoille yhteisiä geneerisiä kompetensseja voidaan kehittää ja arvioida.

Turun ammattikorkeakoulun Käytäntölähtöinen pedagogiikka -tutkimusryhmä pyrkii vastaamaan yllä esitettyihin haasteisiin useammassakin hankkeessa. SINCOE (Supporting Innovation Competence Development in Online Education) -hanke keskittyy geneerisiin kompetensseihin digitaalisessa kontekstissa, ts. miten niitä voidaan kehittää ja verkko-, hybridi- ja etäopiskelussa. PUNC (Professional Uncertainty Competence) -hanke tuottaa tietoja, taitoja ja työkaluja, joiden avulla korkeakouluissa tuetaan opiskelijoita kehittämään kykyään käsitellä epävarmuutta positiivisella, luovalla ja tuottavalla tavalla.

Työpajassa esitellään lyhyesti näitä hankkeita sekä keskeisiä haasteita kehittää ja arvioida geneerisiä kompetensseja (ammatti)korkeakouluopinnoissa. Koska haasteet ovat samanlaisia kaikissa korkeakouluissa, toivotaan työpajaan osallistujia myös tiedekorkeakouluista.

Alustuksen jälkeen työpajassa työstetään yhteisesti seuraavia kysymyksiä osallistujien kesken: Millaisia käytänteitä ja toteutustapoja (ammatti)korkeakouluissa on integroida geneeristen kompetenssien kehittäminen oppimiseen ja opetukseen? Miten niiden kehittymistä käytännössä arvioidaan? Yhteisen työskentelyn tavoitteena on oppia toisiltamme ja jakaa hyviä oivalluksia ja toimintatapoja korkeakoulujen omaan kehittämistyöhön vietäväksi.

Saavutettavaa ja inklusiivista avointa oppimista

- Kärki Anne, SAMK (anne.karki@samk.fi)
- Jauhiainen Ilmari, Tieteellisten seurain valtuuskunta (ilmari.jauhiainen@tsv.fi)
- Kaipainen Terhi, Xamk (terhi.kaipainen@xamk.fi)

Oppimisen avaamisen tarkoituksena on laajentaa oppimaan pääsyä ja osallistumista kaikille madaltamalla esteitä sekä lisäämällä oppimisen saavutettavuutta, esteettömyyttä, tarjontaa ja oppijakeskeisyyttä. Saavutettavuus ja inklusiivisuus ovat siis jo lähtökohtaisesti mukana oppimisen avaamisessa: kun esimerkiksi oppimisesta tulee ajasta ja paikasta riippumatonta, liikkumiseen liittyvät oppimishaasteet helpottuvat. Käytännössä esimerkiksi kaikille avoimen verkkokurssin tai oppimisympäristön sovittaminen oppijoiden moninaisiin tarpeisiin soveltuvaksi on kuitenkin haastavaa.

Työpajassa aihetta lähestytään kolmen Avoimen tieteen ja tutkimuksen koordinaatiossa tekeillä olevan suosituksen kautta. Vastuullisen avoimen oppimisen suosituksessa painottuu yleinen kysymys, miten oppimista avattaessa voidaan huolehtia myös oppimisen inklusiivisuudesta. Suosituksessa tutkitaan, mitä oppijat tarvitsevat inklusiiviseen avoimeen oppimiseen, miten opettajat voivat toteuttaa inklusiivista avointa oppimista opettajan eettisten periaatteiden mukaisesti ja millä tavoin organisaatiot voivat tukea avoimen oppimisen inklusiivisuutta.

Avointen oppimisympäristöjen saavutettavuusoppaassa pohditaan, miten mahdollisimman moni oppija voi hyödyntää digitaalisia avoimen oppimisen palveluja ja avoimia oppimisympäristöjä mahdollisimman helposti ja miten taataan kaikille oppijoille yhdenvertainen mahdollisuus osallistua avoimeen oppimiseen erilaisissa fyysisissä oppimisympäristöissä. Oppaassa tutkitaan, miten saavutettavuus- ja esteettömyysdirektiivejä olisi sovellettava avoimiin oppimisympäristöihin ja mietitään organisaation ja opettajan vastuita näiden noudattamisessa.

Avointen oppimis- ja opetuskäytäntöjen laatukriteereissä käsitellään yhtenä opetus- ja oppimismenetelmien laadun kriteerinä saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta. Kriteeristöissä määritellään, miten kriteerit toteutuvat avoimen oppimisen suunnittelussa, toteutuksessa, arvioinnissa ja jatkokäytössä.

Työpajassa tutustutaan suositusten aihepiireihin alkualustuksen jälkeen learning cafe -metodilla. Näin työpajan osallistuja saa kattavan kuvan avoimen oppimisen saavutettavuuteen ja inklusiivisuuteen liittyvistä haasteista ja hyvistä käytännöistä.

Osaaminen esiin – Skaalautuvat osaamismerkit oppilaitosten ja työelämän yhteistyössä

- Peltoperä Pia, Lapin ammattikorkeakoulu (pia.peltopera@lapinamk.fi)
- Spets Hanna, Oulun ammattikorkeakoulu (hanna.spets@oamk.fi)
- Vahtola Janne, Oulun ammattikorkeakoulu (janne.vahtola@oamk.fi)
- Pakanen Lotta, Oulun ammattikorkeakoulu (lotta.pakanen@oamk.fi)
- Pesonen Minna, Oulun ammattikorkeakoulu (minna.pesonen@oamk.fi)
- Halttunen Timo, Turun ammattikorkeakoulu (timo.a.halttunen@turunamk.fi)

Työelämä vaatii jatkuvaa osaamisen kehittämistä ja mahdollisuuksia hankkia tätä osaamista. Osaamisen validointiin tarvitaan tukea työelämältä ja koulutuksen järjestäjiltä.

Kestävän matkailun osaamismerkit -hankkeessa kehitetään vuosina 2023–2024 matkailualan tehtävissä työskenteleville ja tällä hetkellä työvoiman ulkopuolella oleville työelämälähtöinen koulutusmalli. Malli perustuu mikrokredentiaaleihin eli pieniin osaamiskokonaisuuksiin, jotka tarjoavat uudenlaisen mahdollisuuden validoida matkailualalla kestävään kehitykseen liittyvää osaamista ja näin vastaavat sekä yksittäisten henkilöiden että yritysten kestäväen kehityksen tavoitteisiin.

Koulutusmalli skaalautuu kolmelle koulutusasteelle: ammatilliseen koulutukseen, ammattikorkeakouluun ja yliopistoon, ja se rakentuu kestäväen matkailun digitaalisista osaamismerkeistä, jotka toimivat osaamisen validoinnin tukena.

Hankkeessa tuotettu osaamismerkistö ja sen pohjalle rakentuva verkkokoulutus tulevat olemaan hankkeen aikana maksutonta jatkuvan oppimisen tarjontaa. Hankkeen jälkeen näitä on mahdollista tarjota osana muuta oppilaitosten jatkuvan oppimisen tarjontaa ja sitä voidaan integroida osaksi tutkintoja.

Hanke esittelee työpajassa kolmella koulutusasteella työstetyn osaamismerkein ohjautuvaan oppimiseen perustuvan koulutusmallin. Mallia on kehitetty yhteistyössä matkailualan yritysten edustajien ja Suomen matkailualan liiton kanssa. Työpajan tavoitteena on saada yhteisen keskustelun kautta palautetta ja näkökulmia koulutusorganisaatioiden edustajilta malliin liittyen erityisesti koulutuksellisista ja pedagogisista näkökulmista.

Työpajan kulku:

Alustus teemaan ja hankkeen esittely (15 min)

Työskentelyä ryhmissä (40 min)

Loppukeskustelu (20 min)

Kestävän matkailun osaamismerkkit -hanketta rahoittaa Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA).

Slummiutuvatko luokat - läsnäolon tilat oppimisen tukena

- Mäenpää Kirsi, Helsinki University Library (kirsi.maenpaa@helsinki.fi)
- Sandström Niclas, University of Helsinki (niclas.sandstrom@helsinki.fi)

Monimuotoinen opetus on muuttanut opetuksen suunnittelua ja toteutusta, tällä on vaikutuksensa myös oppimisen tiloihin. Helsingin yliopistossa olemme jäsentäneet oppimisen tilojen yhteistä kieltä ja konsepteja. Etsimme vastauksia kysymyksiin, miten tilat yliopistolla taipuvat erilaisiin opetusmuotoihin ja -tilanteisiin. Miten vuorovaikutusta voi tukea tilan ja teknologian avulla, kun osa opiskelijoista on digitaalisesti läsnä? Minkälainen aistiympäristö ja sisustus vahvistavat yhdessäolon ja yhdessä oppimisen kokemusta? Miten tilaa voi käyttää tietoisemmin osana opetusta ja mitä palveluja olisi tarpeen kehittää? Miten tila näyttäytyy ammatillisen minän jatkeena?

Työpajan tavoitteena on jäsentää ja testata muuttuvien oppimisympäristöjen konsepteja. Testattavat konseptit ovat syntyneet pilotoiden ja monialaisessa yhteistyössä syksyn 2022 aikana Helsingin yliopiston neljällä kampuksella. Kampuksen fyysinen ja digitaalinen arki sulautuvat kokonaisuudeksi, jota ei kuvata enää perinteisin luokkatiloin tai seminaarisalein. Myös kirjasto muuttaa muotoaan, kun opiskelijoiden ja opettajien päivät rytmittyvät sekä kasvokkaisen että digitaalisen läsnäolon oppimistuokioihin.

Monimuotoiset ja joustavat oppimisympäristöt tukevat oppimista sekä opettamista ja niiden kehittäminen vaatii monialaista yhteistyötä. Pedagogiset käsikirjoitukset auttavat opettajia ottamaan huomioon, miten oppimisympäristöjen fyysiset ja digitaaliset mahdollisuudet valjastetaan käyttöön. Työpajassa on mahdollisuus myös tutustua erilaisiin pedagogisiin käsikirjoituksiin.

Lisäksi keskustellaan tilasta ammatti- ja oppijaidentiteetin tukena. Täysi luentosali on ollut aikaisemmin ehkä tiedostamatonkin onnistumisen merkki. Miten voimme kokea vastaavaa tyydytystä, kun suurin osa opiskelijoista on tiloissa digitaalisesti läsnä ja suuret oppimisen tilat ovat vain osittaisessa käytössä? Työpajassa sovellamme palvelumuotoilun elementtejä yhteiseen työskentelyyn ja varmistamme sen, että jokaisella osallistujalla on mahdollisuus osallistua työskentelyyn. Työpajaan osallistumalla saadaan uutta potkua opetuksen suunnitteluun ja tilojen tietoisempaan käyttöön oppimisen tukena.

Viisi tapausta - viisi opiskelijan kohtaamaa eettistä kysymystä tai hankalaa tilannetta

- Lampinen Maija, Taideyliopisto (maija.lampinen@uniarts.fi)

Opiskelijat saattavat kohdata opintojensa aikana tilanteita, jotka herättävät heissä eettisiä kysymyksiä tai epämiellyttäviä tuntemuksia. Tilanteissa ei välttämättä ole tapahtunut mitään väärää, mutta niissä saattavat kohdata erilaiset arvot tai näkökulmat. Ne saattavat häiritä opiskelijaa tai hänen opiskeluaan, ja johtavat opiskelijan hankalaan tilanteeseen. Opettajille tilanteet saattavat näyttäytyä toisenlaisilta tai ne jäävät heiltä piiloon.

Työpajassa osallistujat saavat pohdittavakseen viisi, opiskelijan näkökulmasta kirjoitettua tapausta (case). Tapaukset ovat kuvitteellisia, mutta todellisuudessa mahdollisia. Niihin ei ole oikeita vastauksia, mutta työpajan osallistujat pääsevät keskustelemaan erilaisista vaihtoehtoisista toimintatavoista tapauksissa kuvatuille opiskelijoille ja opettajille. Tapausten teemoina ovat mm. yksinäisyys, aktivismi, kilpailu ja vuorovaikutus.

Tapaukset on kirjoitettu korkea-asteen taideopetuksen kontekstissa, mutta niin yleisellä tasolla, että eri alojen edustajat voivat keskustella niistä. Vastaavia tilanteita ja teemoja esiintyy myös muilla aloilla. Työpajassa käsiteltäviä tapauksia on aikaisemmin kokeiltu keskustelun herättäjinä taidealan opiskelijoiden ja opettajien kanssa. Ne ovat herättäneet vilkasta keskustelua mm. vastuusta.

Monikulttuurisuustietoisuuden ja -osaamisen lisääminen korkeakoulu yhteisössä

- Karttunen Miia, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu XAMK (Miia.Karttunen@xamk.fi)
- Sillanpää Elli, Turun ammattikorkeakoulu (elli.sillanpaa@turkuamk.fi)
- Hirard Tiina, Turun ammattikorkeakoulu (tiina.hirard@turkuamk.fi)

Yksilön tietoisuus monikulttuurisuudesta ja se, että hän osaa toimia monikulttuurisissa ympäristöissä, ovat nykyisin tärkeitä työelämätaitoja. Monikulttuurisuusosaaminen liittyy keskeisesti yhdenvertaisuuden edistämiseen yhteiskunnassa, ja sen merkitys korostuu erityisesti korkeakoulutuksessa, koska korkeakouluilla on merkittävä rooli esim. kulttuuri- ja kieli-ilmaston työstämisessä koko yhteiskunnan tasolla.

Korkeakoulut ovat olleet perinteisesti monikulttuurisia yhteisöjä, ja monesti saatetaan ajatella, että korkeakouluissa toimivien monikulttuurisuustietoisuus ja -osaaminen kehittyvät itsestään monikulttuurisissa kohtaamisissa. Näin ei kuitenkaan ole, ja korkeakoulukentällä on viime vuosina havahduttu korkeakoulu yhteisöjen tietoiseen monikulttuurisuusosaamisen lisäämiseen. Yliopistojen rehtorineuvosto [Unifin kestävän kehityksen ja vastuullisuuden teeseihin](#) kuuluvat korkeakoulutuksen saavutettavuuden ja turvallisen opetus- ja tutkimusympäristön edistäminen sekä aktiivinen toiminta yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi. [Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE](#) on puolestaan nostanut kansainvälisyyden ja monikulttuurisuuden yhdeksi kaikkien AMK- ja YAMK-koulutusten yhteiseksi kompetenssiksi, joka luo perustan työelämässä toimimiselle, yhteistyölle ja asiantuntijuuden kehittymiselle.

Työpajan ensimmäisessä osiossa esitellään kaksi konkreettista esimerkkiä siitä, miten korkeakoulu yhteisöissä voidaan lisätä tietoisuutta monikulttuurisuudesta sekä nostaa monikulttuurisuusosaaminen esiin keskeisenä henkilöstön ja opiskelijoiden kompetenssina ja yhteisenä kehittämiskohteena. Ensimmäisenä hyvänä käytäntönä esitellään Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa Xamkissa vuonna 2022 toteutettua selvitys- ja kehittämistyötä, jonka tavoitteena oli kartoittaa korkeakoulun henkilöstön kielitietoisuuden ja ohjausosaamisen nykytilaa erityisesti opiskelijoiden ohjaustyössä sekä luoda edellytyksiä kielitietoisuuden ohjausosaamisen lisäämiselle. Kysely- ja haastatteluaineiston avulla tarkasteltiin, millaisia haasteita korkeakoulun opiskelijavastaavat ja muut opiskelijoiden opinto- ja uraohjaukseen osallistuvat henkilöt kohtaavat, kun ohjattavan äidinkieli on muu kuin suomi. Ohjaukseen liittyviä haasteita selvitettiin niin englanninkielisissä kuin suomenkielisissäkin koulutuksissa opiskelevien tutkinto- ja polkuopiskelijoiden kohdalla. Alustuksessa kootaan selvitystyön tuloksia ja esitellään

tulosten pohjalta Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa toteutettuja kehittämistoimia, joita ovat muun muassa ohjaustyötä tekevien entistä parempi tiedottaminen suomen oppimiseen ja opetukseen sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuteen liittyvistä asioista ja henkilöstökoulutus eri muodoissaan.

Toisena hyvänä käytäntönä esitellään Turun AMK:n henkilöstölle suunnattua verkkokurssia, joka keskittyy monikulttuurisuuteen työyhteisössä ja opetuksessa. Kurssin tavoitteena on lisätä henkilöstön tietoisuutta monikulttuurisuuden merkityksestä ja siihen liittyvistä käsitteistä sekä ohjata heitä pohtimaan omaa monikulttuurisuusosaamistaan ja sen kehittymistä. Lisäksi kurssi tarjoaa henkilöstölle konkreettisia vinkkejä ja työkaluja kulttuurisesti moninaisen työyhteisön rakentamiseen ja tukemiseen sekä esim. erilaisista kieli- ja kulttuuritaustoista tulevien opiskelijoiden huomioimiseen opetuksessa, arvioinnissa ja ohjauksessa. Kurssilla nostetaan esiin niin korkeakouluyhteisön kuin muidenkin työyhteisöjen yhteisiä tavoitteita, kuten osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tukeminen, antirasistiset teot sekä syrjimättömän kielen käyttö, joita jokainen voi toteuttaa omalta osaltaan. Lisäksi kurssin teemoina ovat monikielisyys ja kielitietoisuus, koska kielen avulla voidaan joko rakentaa inklusiivista kulttuuria tai estää sen toteutumista. Korkeakoulutuksessa monikielisyys linkittyy läheisesti myös siihen, miten yhteisössä tuetaan sekä henkilöstön että opiskelijoiden kielitaidon kehittymistä. Turun AMK:n henkilöstölle suunnattua verkkokurssia muokataan jatkossa eri kohderyhmille sopivaksi, jotta vastaavanlainen kurssi olisi tarjolla myös tutkinto-opiskelijoille sekä avoimen AMK:n kautta muillekin aiheesta kiinnostuneille.

Em. alustusten jälkeen työpajan jälkimmäisessä osiossa keskitytään eri korkeakouluissa kehitettyjen tai suunnitteilla olevien hyvien käytänteiden jakamiseen.

Siltoja korkeakouluopetukseen ja osalliseen aktiiviseen elämään

- Vuolaslempi Ilkka, Turun yliopisto, Brahea-keskus (ilkka.vuolaslempi@utu.fi)
- Ahola Marja, Turun yliopisto, Brahea-keskus (marja.ahola@utu.fi)

Digitalisaatio tai digitaalinen transformaatio on globaali ja kasvava ilmiö. Samalla kun oppilaitokset etsivät uusia digitaalitekniikan käyttöön perustuvia toimintamalleja ja mahdollisuuksia, etsitään myös mahdollisuuksia alentaa kustannuksia. Pandemian aikana yliopistot - kuten kaikki oppilaitokset - kohtasivat tarpeen siirtyä perinteisistä menetelmistä verkkoon. Äkillinen siirtyminen oppimiseen teknologian avulla jakaa sekä oppijoiden että opettajien kokemuksia. Siirtymästä on tullut osittain pysyvää niin oppilaitoksissa kuin työpaikoillakin. Oppijat, joiden digitaaliset taidot ovat heikot tai heillä ei ole mahdollisuutta opiskella hyvissä olosuhteissa, kohtaavat haasteita ratkaisevassa siirtymisessä opiskelijasta oppijaksi ja oppijasta tulevaisuuden asiantuntijaksi. He ovat alkaneet vieraantua oppimisesta ja oppijayhteisöistä. Jotkut opiskelijat ovat alkaneet omaksua pintaoppimisen lähestymistapaa.

Monimuotoisista taustoista tulevilla oppijoilla on ollut haasteita omaksua digitaalisia ja akateemisia taitoja. Oppimisen ääreen pääsy ei ole useinkaan ollut helppoa ja houkuttelevaa. Digitaaliset oppimiskäytänteet ovat suosineet opiskelijoilta, jolla on ollut jo valmiiksi hyvät opiskelun edellytykset ja opiskelutaidot, luovuuteen sekä ongelmanratkaisuun perustuva lähestymistapa. Yliopistojen opettajilla ja ohjaajilla ei aina ole ollut riittävästi tietoa ja mahdollisuuksia edistää oppimista saavutettavaksi kaikille jo turvallisuussyistä. Digitaalisten palveluiden tulee olla helppokäyttöisiä, mutta myös turvallisia. Tämä työpaja etsii lisää tietoa ja ymmärrystä siitä, miten digitaalisin keinoin toteutettavan oppimisen saavutettavuutta voisi lisätä ja miten oppijoiden polkua kohti syvällistä oppimista ja soveltavaa lähestymistapaa voi helpottaa.

Itseohjautuva ja soveltavaan oppimiseen perustuva oppimiskulttuuri ja ymmärrys oppimiseen liittyvistä käytänneistä opitaan jopa vuosikymmenten aikana. Yliopisto-opiskelussa tarvittavat akateemiset taidot vaativat harjoittelua. Akateemiset taidot määritellään kyvyiksi, strategioiksi ja totumuksiksi, jotka voivat auttaa oppijoita menestymään akateemisessa työssä. Opittavat aiheet voivat olla pieniä osaamiskokonaisuuksia, joilla täydennetään erilaista osaamista ja sovitetaan osaaminen uuden kulttuurin toimintaympäristöön. Kun puuttuvia taitoja täydennetään, ehkäistään haavoittuvassa asemassa olevien opiskelijoiden syrjintää ja tuetaan heitä aktiiviseen elämään akateemisen asiantuntijan roolissa.

Työpajaa varten on koottu tutkimustietoa ja haastatteluja eri opiskelijaryhmien kokemuksista yliopisto-opintojen saavutettavuudesta. Opiskelijoiden kokemuksista ja kertomuksista on koottu tietoja, joiden osaamisaukkoja voitaisiin täydentää lisäämällä pienien osaamiskokonaisuuksien tarjontaa yliopistoissa. Työpajassa esitellään saatuja tutkimustuloksia Suomessa ja kansainvälisesti ja keskustellaan osallistujien kokemuksista aiheesta ja etsitään uusia ratkaisuja edistää saavutettavaa oppimista. Työpajassa kootaan ehdotus monimuotoista oppimista lisäävistä pienistä osaamiskokonaisuuksista, jotka tukevat eri taustoista tulevien oppijoiden yliopisto-opiskelua.

Monimuotoisen korkeakouluopetuksen tukeminen luo kestävästä korkeakoulupedagogiikan ja kestävästä työllisyyden toimintakulttuuria ja on linjassa EU:n digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelman (2021–2027) sekä Digitaalisten taitojen käytännön soveltamisen EU:n osaamiskehityksen kanssa (DigComp Framework).

UEF Hybridilab – Hybridikoulutuksen toimintamallin osallistava yhteiskehittäminen

- Soppela Sanna, Itä-Suomen Yliopisto (sanna.soppela@uef.fi)
- Kokkonen Kukka-Maaria, Itä-Suomen Yliopisto (kukka-maaria.kokkonen@uef.fi)

Digitaalisuuden ja tieteen avoimuuden myötä korkeakouluopiskelijoiden mahdollisuudet opiskella verkossa lisääntyvät. Kilpailu opiskelijoista kovenee, sillä opiskelijoilla on entistä paremmat mahdollisuudet osallistua opetukseen ja koulutuksiin etäyhteydellä tai verkossa. Myös yliopistojen tuottamaa vapaasti käytettävää koulutusmateriaalia on netissä saatavilla valtavasti. Tarjonnan paljouden vuoksi oppijan oppimiskokemuksella ja mahdollisuudella valita koulutukseen osallistumistapa on suuri merkitys, sillä ne toimivat koulutuksen kentällä kilpailuetuina.

Koronapandemian jälkeisessä maailmassa on entistä enemmän tarvetta toteuttaa koulutuksia joustavilla inklusiivisilla ratkaisuilla sekä mahdollistaa korkeakoulutuksen, jatkuvan oppimisen sekä työelämän moninaista yhteistyötä hyödyntäen sekä lähiosallistumisen että etäosallistumisen mahdollisuuksia. Samanaikaisesti lähi- tai etäosallistumisen mahdollistavien hybriditoteutusten tarve koulutusmaailmassa kasvaa, mutta vielä tällä hetkellä hybridikoulutuksen laadukkaaseen toteuttamiseen ei ole tarjolla riittävän toimivia ratkaisuja, jotka tukisivat sekä opiskelijoiden että opettajien ja kouluttajien tarpeita.

Hybriditoteutus tarjoaa opiskelijalle joustavan mahdollisuuden osallistua koulutukseen joko lähitoteutuksena tai etäyhteydellä. Jotta hybridikoulutukseen osallistuvien erilaisten opiskelijoiden tarpeet ja arvostukset saadaan huomioitua ja niiden perusteella pystytään kehittämään entistä parempia hybriditoteutuksia, on huomio kiinnitettävä erityisesti hybridikoulutuksen oppimiskokemukseen. Hybriditoteutuksissa opiskelijat arvostavat erityisesti vapautta valita koulutukseen osallistumistavan henkilökohtaisten tarpeidensa ja tilanteen mukaan. Hybridikoulutuksessa on kiinnitettävä huomiota teknisten ja pedagogisten ratkaisujen lisäksi sekä digitaalisen että fyysisen oppimisympäristön muotoiluun, osallistujien vuorovaikutuksen ja verkostoitumisen mahdollistamiseen, että joustavaan osallistujien erilaiset tarpeet huomioivaan oppimisprosessiin. Hyvä hybridikoulutuksen oppimiskokemus syntyy osallistumisen joustavuudesta, paikkariippumattomuudesta ja erilaisista keinoista hyödyntää teknologiaa, mutta samalla koulutukselta edellytetään aitoa vuorovaikutusta sekä kohtaamisen ja vertaisoppimisen mahdollisuutta. Hybridikoulutusten kehittämiseen onkin panostettava, jotta

korkeakoulutukseen voidaan luoda toimivia hybridikoulutuksen käytäntöjä ja yliopistojen henkilöstön osaamista saadaan kehitettyä vastaamaan uusiin tarpeisiin.

UEF Hybridilab

UEF Hybridilab on Itä-Suomen yliopiston Jatkuvan oppimisen keskuksen testioppimisympäristö, jossa kehitetään uusia teknisiä, pedagogisia ja toiminnallisia ratkaisuja entistä parempien hybridikoulutusten sekä erilaisten hybriditilaisuuksien tuottamiseen. Hankkeessa testataan hybridikoulutuskonseptia Itä-Suomen yliopistolla ja rakennetaan fyysinen hybridioppimisympäristö Itä-Suomen yliopiston Kuopion ja Joensuun kampuksille. Hankkeen aikana oppimisympäristöä yhteiskehitetään siten, että opiskelijoille voidaan jatkossa tuottaa toimivia hybridikoulutusmahdollisuuksia, jotka vastaavat opiskelijoiden erilaisiin tarpeisiin. Samalla hankkeessa kehitetään hybridikoulutusten toimintamallia ja erilaisia ratkaisuja, joilla voidaan vaikuttaa hybridikoulutusten oppimiskokemukseen. Hankkeen keskeisenä tavoitteena on lisätä Itä-Suomen yliopiston opettajien ja kouluttajien teknologis-pedagogista hybridikoulutusosaamista. Kouluttajista ja opettajista muodostuva testiryhmä koulutetaan oppimisympäristön käyttöön, jonka jälkeen kouluttajat ja opettajat testaavat tilaa. Oppimisympäristöä kehitetään iteratiivisesti hankkeen aikana yhteisissä työpajoissa.

Hankkeessa hyödynnetään palvelumuotoilun menetelmiä ja muotoiluprosessia. UEF Hybridilabin hybridikoulutuskonsepti perustuu vahvaan käyttäjäymmärrykseen, joka kiteytyy hybridikoulutusten fyysisen oppimisympäristön ja toimintamallin kehittämistä ohjaaviin neljään keskeiseen design driveriin:

- **OSALLISTUMISEN HELPPOUS JA JOUSTAVUUS**

Hybridikoulutus tarjoaa joustavan tavan osallistua täydennyskoulutukseen tarjoamalla osallistujilla valinnanmahdollisuuden kahden erilaisen osallistumistavan välillä. Osallistujat saavat laadukkaan oppimiskokemuksen sekä etäosallistujina että paikan päällä koulutustilassa.

- **TEKNINEN TOIMIVUUS**

Hybridikoulutuksen tekninen toimivuus on aina varmistettu etukäteen ja koulutuksien toteuttajilla on riittävästi osaamista käyttää tekniikkaa sekä tarvittaessa reagoida nopeasti tilanteisiin, joissa tekniikan kanssa ilmenee yllättäviä ongelmia. Tekniikan käyttämisestä tehdään oppijoille mahdollisimman helppoa, mutta samalla teknologiaa hyödynnetään monipuolisesti ja innovatiivisesti.

- **TOIMIVA VUOROVAIKUTUS**

Hybridikoulutuksessa varmistetaan etä- ja lähiosallistujien tasapuolinen huomioiminen ja osallistujille tarjotaan erilaisia ratkaisuja sekä sisältöön liittyvään että epämuodolliseen vuorovaikutukseen koulutuksen aikana. Vuorovaikutuksen mahdollistamiseksi koulutuksessa huomioidaan tarvittava tekniikka oppimisympäristöissä sekä käytetään erilaisia osallistamisen tapoja vuorovaikutuksen mahdollistamiseksi.

- **LAADUKAS SISÄLTÖ**

Teknologia ja erilaiset tekniikkaa hyödyntävät pedagogiset ratkaisut eivät saa koskaan ohittaa koulutuksen laadukkaan sisällön merkitystä. Hybridikoulutuksissa hyödynnetään etäosallistumisen mahdollisuuksia huippuasiantuntemuksen hyödyntämisessä sekä kiinnitetään huomiota koulutussisältöjen konkreettiseen hyödynnettävyyteen työelämässä.

Symposiumit

TYÖ + TOIVO + TULEVAISUUS: Työpaja kestävyyssosaamisesta korkeakoulutuksessa

- Nyberg Crister, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu (crister.nyberg@haaga-helia.fi)
- Heikkinen Hannu (hannu.i.t.heikkinen@jyu.fi)

Symposium on 2 x 75 minuuttia, jonka ensimmäisessä osassa pidettävässä työpajassa keskustellaan, mitä on tulevaisuuden kestävä työelämä ja miten korkeakoulutus voi sellaista rakentaa. Jälkimmäinen osa on KESTO-hankkeessa tuotetun kirjan "Kertomuksia kestävästä elämästä" julkistamistilaisuus, jossa keskustellaan kirjan teemoista. Kokonaisuuden järjestää Eettinen kestävyysosaaminen työelämä- ja korkeakoulukontekstissa -hanke (KESTO), joka tutkii ja kehittää eettistä kestävyysosaamista työelämäkumppaneiden, korkeakouluopiskelijoiden ja opettajien yhteistoiminnassa. KESTO-hankkeen tavoite on vauhdittaa yhteiskunnallista kestävyysmuutosta korkeakoulujen ja yritysten välisen yhteistoiminnan avulla. KESTO-verkostossa ovat mukana Haaga-Helia- ja Arcada -ammattikorkeakoulut, Tampereen yliopisto, Jyväskylän yliopisto ja Itä-Suomen yliopisto.

KESTO project's network researches and develops ethical sustainability expertise in cooperation with working life partners and university students and teachers. In this workshop, participants and KESTO network's researchers discuss challenges of fostering sustainability themes in higher education. English-speaking participants are considered. Welcome!

KESTO project's network researches and develops ethical sustainability expertise in cooperation with working life partners and university students and teachers.

In this workshop, participants and KESTO network's researchers discuss challenges of fostering sustainability themes in higher education. English-speaking participants are considered. Welcome!

Lähteet:

Aaltonen, V. & M. Hiljanen & H. Layne & A. Lehtonen & M. Löyttyniemi & N. Mykrä & A. Virtanen & H. L. T. Heikkinen (2023). Education for planetary well-being. Teoksessa M. Elo, J. Hytönen, S. Karkulehto, T. Kortetmäki, J. S. Kotiaho, M. Puurtinen & M. Salo (Toim.) *Interdisciplinary Perspectives on Planetary Well-being*. Abingdon: Routledge. (Painossa.)

Heikkinen, H. 2022. Kohti kestäväää toivoa. Teoksessa T. Tervasmäki, O.-J. Jokisaari, K. Jurvakainen, J. Kallio, J. Pulkki, P. Takkinen, A. Tammenoksa & J. Varpanen (toim.) *Maailma tärkein tehtävä. Esseitä kasvatuksesta, vastuusta ja toivosta*. Tampere: niin&näin, 166-174.

Heikkinen, H., Nokkala, T., Lehtonen, A. & Mykrä, N. 2022. The development of an initial ECF. Deliverable 3.3. of ECF4CLIM, European Competence Framework for a Low Carbon Economy and Sustainability through Education. The project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 101036505. Submitted to European Commission September 30, 2022.

Kortetmäki, T., Puurtinen, M., Salo, M., Aro, R., Baumeister, S., Duflot, R., Elo, M., Halme, P., Husu, H-M., Huttunen, S., Hyvönen, K., Karkulehto, S., Kataja-aho, S., Keskinen, K. E.; Kulmunki, I., Mäkinen, T., Näyhä, A., Okkolin, M-A., Perälä, T., Purhonen, J., Raatikainen, K. J., Raippalinnä, L-M., Salonen, K., Savolainen, K., & Kotiaho, J. S. (2021). Planetary well-being. *Planetary well-being. Humanities and Social Sciences Communications* 8, 258. <https://doi.org/10.1057/s41599-021-00899-3>

Voros, J. 2001. A primer on futures studies, foresight and the use of scenarios. *Prospect: The Foresight Bulletin*, 6(1).

Session goals

Työpajan tavoitteena on:

- tarjota käsitteellisiä välineitä kestävyysmurroksen aikaansaamiseksi
- rakentaa (korkea)koulutuksen tulevaisuusorientaatiota kestävään toivon perustalle
- mahdollistaa korkeakouluopettajien kokemusten vaihtaminen ja vertaisoppiminen kestävyysopetuksen teemoista

Ensimmäisen osan aikataulu

Crister Nyberg (Haaga-Helia): KESTO pähkinänkuoressa (10 min)

Hannu L. T. Heikkinen (JYU) Työ, toivo ja tulevaisuus: Miten rakentaa kestävää tulevaisuuden työelämää korkeakoulutuksessa? (15 min)

Pienryhmäkeskustelut: Millaisia ovat korkeakoulutuksen kestävyysopetuksen haasteet? (30 min) Fasilitaattorit: Henrika Franck (Arcada AMK), Antti Saari (TUNI), Kalle Vihtari (Haaga-Helia AMK) ja Anu Virtanen (JYU)

Loppukoonti (20 min)

"Kertomuksia kestävästä elämästä"-kirjan julkistamistilaisuus

- Nyberg Crister, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu (crister.nyberg@haaga-helia.fi)
- Foster Raisa, Itä-Suomen Yliopisto (raisa.foster@uef.fi)

Symposium on 2 x 75minuuttia, jonka ensimmäisessä osassa pidettävässä työpajassa keskustellaan, mitä on tulevaisuuden kestävä työelämä ja miten korkeakoulutus voi sellaista rakentaa. Jälkimmäinen osa on KESTO-hankkeessa tuotetun kirjan "Kertomuksia kestävästä elämästä" julkistamistilaisuus, jossa keskustellaan kirjan teemoista. Kokonaisuuden järjestää Eettinen kestävyysosaaminen työelämä- ja korkeakoulukontekstissa -hanke (KESTO), joka tutkii ja kehittää eettistä kestävyysosaamista työelämäkumppaneiden, korkeakouluopiskelijoiden ja opettajien yhteistoiminnassa. KESTO-hankkeen tavoite on vauhdittaa yhteiskunnallista kestävyysmuutosta korkeakoulujen ja yritysten välisen yhteistoiminnan avulla. KESTO-verkostossa ovat mukana Haaga-Helia- ja Arcada -ammattikorkeakoulut, Tampereen yliopisto, Jyväskylän yliopisto ja Itä-Suomen yliopisto.

Toisen osan aikataulu

"Kertomuksia kestävästä elämästä"-kirjan julkistamistilaisuus

Kestävä kehitys on kaikkien huulilla. Yritykset uudistavat vihreitä strategioitaan kilvan, ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyysnäkökulma tähtäimessään. Yksilöiden kulutusvalinnat ohjautuvat niin ikään yhä enemmän kestävien periaatteiden mukaisesti. Kirja on tutkimustietoa ja esimerkkitarinoita yhteen nivovakokonaisuus, joka sopii niin yritysjohtajille kuin opiskelijoillekin kestävä elämäntavan johdantoteokseksi.

Kestävyyskysymyksiin perehtyneet tutkijat päättivät kääntyä niiden puoleen, jotka ovat jo muuttaneet oman elämänsä tai yhteisönsä toimintakulttuurin kestävämpään suuntaan. Mikä saa ihmiset, yhteisöt ja yritykset tavoittelemaan kestävämpää elämää? Mikä saa yhteisön sitoutumaan vastuullisiin valintoihin? Miten ihminen voi lisätä kestävä hyvinvointia omassa elämässään?

Innostava tietoteos yhteiskunnan eri tahoilla toimivien vaikuttajien – yritysten, kansalaisyhteiskunnan, taiteiden ja tieteen edustajien – välisistä keskusteluista kannustaa kestävyys siirtymään.

Kirjan keskusteluissa pureudutaan niihin luovuttamattomiin ihmisyyden piirteisiin, jotka tuottavat kestävyttä tekemällä elämästämme merkityksellistä ja arvokasta. Kertomukset kohtuullisuudesta, viisaudesta, oikeudenmukaisuudesta, rohkeudesta, myötätunnosta ja toivosta perustuvat uusimpaan yhteiskuntatieteelliseen ja filosofiseen kestävyystutkimukseen.

Kirjan päätoimittaja Raisa Foster keskusteluttaa kirjan kirjoittajia. 30min
Julkistamiskahvit

Vuorovaikutus- ja tunnetaidot opettajankoulutuksessa

- Seppänen Sirke, Helsingin yliopisto (sirke.seppanen@helsinki.fi)
- Toivanen Tapio, Helsingin yliopisto (tapio.toivanen@helsinki.fi)
- Laakkonen Ilona, Jyväskylän ammattikorkeakoulu (ilona.laakkonen@jamk.fi)
- Michelsson Riikka, Jyväskylän ammattikorkeakoulu (riikka.michelsson@jamk.fi)
- Laitinen-Väänänen Sirpa, Jyväskylän ammattikorkeakoulu (sirpa.laitinen-vaananen@jamk.fi)
- Ahlström Emilia, Jyväskylän yliopisto (emilia.l.ahlstrom@jyu.fi)
- Näykki Piia, Jyväskylän yliopisto (piia.t.naykki@jyu.fi)
- Nousiainen Tuula, Jyväskylän yliopisto (tuula.j.nousiainen@jyu.fi)
- Salo Anne-Elina, Turun yliopisto (anne-elina.salo@utu.fi)
- Kajamies Anu, Turun yliopisto (anu.kajamies@utu.fi)
- Postareff Liisa, HAMK Edu (liisa.postareff@hamk.fi)

Vuorovaikutus- ja tunnetaidot ovat keskeisiä yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemisessa ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa, ja näiden taitojen merkitys on tunnistettu myös opettajankoulutuksessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa TOVE-hankkeessa on tutkittu ja kehitetty opettajankouluttajien ja opettajaopiskelijoiden vuorovaikutus- ja tunnetaitoja erityisesti digitaalisissa ympäristöissä. TOVE-hankkeen viitekehyksessä korostuvat näkökulmat, joissa tarkastellaan opettajan ja oppijaryhmän vuorovaikutusta sekä oppijaryhmän sisäistä vuorovaikutusta. Symposiumissamme esittelemme opetuskäytäntöjen kehittämistyön teoriapohjaa ja kehittämistyön esimerkkejä. Symposium koostuu neljästä, teemaa eri näkökulmista tarkastelevasta alustuksesta ja diskussantin kommenttipuheenvuorosta.

Opettajaopiskelijoiden kehittyvä ymmärrys ja tuen tarpeet opettajuuden ensiaskeleilla

Opiskelijoita osallistava ja heidän hyvinvoinnistaan huolehtiva korkeakoulupedagogiikka edellyttää, että opettajankoulutus vastaa opiskelijoiden tarpeisiin vahvistaen heidän valmiuksiaan toimia tulevaisuuden opettajina. Oppilaiden yksilöllisten tilanteiden tunnistaminen ja osallisuuden edistäminen ovat tärkeitä rakennuspalasia sosiaalisesti kestävässä koulussa ja yhteiskunnassa laajemmin. Kuvaamme luokanopettajaopiskelijoille toteutetun kyselyn pohjalta opiskelijoiden kehittyvää ymmärrystä siitä, mitä lähi- ja etäopetuksessa jää piiloon ja miten oppilaiden osallisuutta voi edistää. Kuulemme myös opiskelijoiden ääntä siitä, millaista tukea he kaipaavat opettajankoulutukseltaan. Tulostemme pohjalta on tärkeää asettaa monipuoliset tunne- ja vuorovaikutustaidot opettajankoulutuksen ja jatkuvan oppimisen tavoitteiden keskiöön.

Sosiaalisesti kestävässä korkeakoulupedagogiikassa opettajankouluttaja kannustaa opiskelijoita oman toiminnan reflektointiin ja oppimisympäristöjen sensitiiviseen adaptointiin siten, että yksilöllinen kohtaaminen ja osallisuus toteutuvat.

Opettajan ja opettajankouluttajan nonverbaali vuorovaikutus, läsnäolo ja välittömyys

Ohjaajan/opettajan verkkoläsnäolo perustuu siihen, kuinka hän asemoi itsensä sosiaalisesti ja pedagogisesti verkko-opetusyhteisöön. Välittömyys on yksi tärkeä osa ohjaajan opetuksellista läsnäoloa. Ohjaajan sanallinen ja nonverbaali välittömyys vaikuttaa siihen, miten opiskelijat ovat verkkoympäristössä vuorovaikutuksessa opettajan kanssa ja opiskelijat toistensa kanssa. Tutkimuksissa on havaittu, että opettajan käyttämät verkkososiaalisen läsnäolon välittömyysstrategiat tukevat opiskelijoiden osallistumista, tyytyväisyyttä ja kognitiivista oppimista. Mitä on nonverbaali välittömyys verkko-opetuksessa? Mitä keinoja opettaja/ohjaaja voi huomioida ja käyttää positiivisten kohtaamisten luomiseen?

Ammatillisen opettajankouluttajan tunnekokemustilanteet – eväitä opetussuunnitelmaan

Tunnekokemuksia aiheuttavia tilanteita opettajankouluttajan työssä on tutkittu vähän. Mielenkiintoista on tarkastella, millaisia ovat ammatillisen opettajankouluttajan tunnekokemustilanteet, koska hän työskentelee oman alansa pitkän työkokemuksen omaavien aikuisten asiantuntijoiden kanssa, jolloin opettajan identiteettikeskustelu ja siirtymä asiantuntijasta opettajaksi voi olla kivulias ja jännitteitäkin aiheuttava. Tarkastelemme ammatillisten opettajankouluttajien tunnekokemuksia aiheuttaneita opetus- ja ohjaustilanteita, heiltä (N=34) critical incident -menetelmällä kerättyjen tarinoiden kautta. Alustavien tulosten perusteella tunnekokemuksia luovat eettisesti haasteelliset tilanteet omaan tai opiskelijan toimintaan liittyen sekä liikituksen ja ilon hetket opiskelijan ammatillisesta kehittymisestä. Opettajuuden osaamisen kehittymisen näkökulmasta opettajankouluttaja voi omalla toiminnallaan ja esimerkiksi tukea opettajaopiskelijan sosioemotionaalisen ja tunnetaito-osaamisen kehittymistä.

Sosioemotionaalinen vuorovaikutus ja tunnetaidot yhteisöllisessä oppimisessa

Yhteisöllinen oppiminen on yhteiskunnallisesti merkittävä mutta haastava oppimisen muoto. Se vaatii ymmärrystä siitä, miten ihmiset ajattelevat ja käsittelevät tietoa yhdessä (kognitiiviset prosessit) sekä mitä he tuntevat ja miten tulevat toimeen yhdessä (sosioemotionaaliset prosessit). Koetut tunteet ja tunteiden ilmaiseminen ryhmätilanteissa luovat olosuhteet yhteisölliselle oppimiselle, mutta oppimistilanteet herättävät oppijoissa myös monenlaisia

tunteita ja muokkaavat ryhmän yhteistä tunnetilaa. Tehokas ja mielekäs yhteisöllinen oppiminen edellyttää, että ryhmän jäsenet tarkkailevat, kuinka ymmärrys tehtävästä ja sisällöstä kehittyy, kuinka ryhmänjäsenten mielenkiinto säilyy ja kuinka ryhmä etenee tehtävässään. Kognitiivisten prosessien ohella opiskelijat tarkkailevat sosioemotionaalista vuorovaikutustaan. Ryhmien on tärkeää arvioida ja säädellä työskentelyään siten, että sosioemotionaalinen ilmapiiri säilyy yhteisölliselle oppimiselle suotuisana. Vaikka tunteet ja niiden säätely luovat pohjan oppimiselle, ilmiötä ei ole juurikaan tutkittu autenttisen synkronisen verkkovuorovaikutuksen aikana. Kerromme opettajaopiskelijoiden (N = 77) kokemuksia tekijöistä, jotka edesauttoivat merkityksellisen oppimiskokemuksen muodostumista etäopetuksena toteutetun opintojakson aikana.

2. alateema: Korkeakouluyhteisön hyvinvointi

Pitää olla semmosta kykyä myös sitten sitä painetta vastustaa – kokemuksia työhyvinvoinnista

- Rutanen Elina, Jyväskylän yliopisto, (elina.h.rutanen@gmail.com)
- Korpi Hilikka, Jyväskylän yliopisto ja Vaasan ammattikorkeakoulu (hilikka.m.korpi@jyu.fi)
- Sjögren Tuulikki, Jyväskylän yliopisto (tuulikki.sjogren@jyu.fi)

Työhyvinvointi on monisyinen, ensikädessä yksilöstä, työyhteisöstä ja organisaatiosta sekä näiden yhteispeleistä syntyvä kokonaisuus. Työhyvinvointi mielletään henkiseksi käsitteeksi, mutta sen kääntyessä pääläelleen voi työ aiheuttaa myös fyysistä pahoinvointia. Jokaisella yksilöllä on omasta työssä jaksamisestaan oma henkilökohtainen kokemuksensa, jolle hän luo merkityksensä.

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan sitä, minkälaisia kokemuksia korkeakouluissa opettavilla fysioterapiaopettajilla on työhyvinvoinnista. Aineistona työssä on kolme puolistrukturoitua ryhmähaastattelua ja yhteensä seitsemän haastateltavaa. Aineisto on kerätty tammi-maaliskuussa 2018. Analyysin lähestymistapa on fenomenologinen. Fenomenologiassa ollaan kiinnostuneita kokemuksesta, erityisesti yksilön kokemuksesta ja sen kautta nousevista merkityksistä. Menetelmä korostaa tutkijan avoimuutta ja ennakko-oletuksista pidättäytymistä. Tulokset on kuvattu Spiegelbergin (1978) seitsenportaisen merkitysanalyysin avulla. Se alkaa aineistoon tutustumisesta ja kokonaisuuden intuitiivisesta ymmärtämisestä. Seuraavaksi kuvataan aineistosta nousevat työhyvinvoinnin merkitykset ja kokemusten merkityskokonaisuudet, minkä jälkeen edetään merkitysten sisäisten suhteiden muodostumiseen ja lopulta merkitysverkostojen muodostamaan synteesiin ja koko ilmiön tulkintaan.

Työstä nousi viisi yhteistä merkityskokonaisuutta: 1) Työn ja yhteisön sisältö (k)antaa, 2) Usko omanarvontuntoon, 3) Uudet asiat vievät eteenpäin, 4) Velvollisuuksien ja arvostuksen puutteen kuorma ja 5) Tulevaisuuden, digitalisaation ja resurssien tuoma huoli. Merkityskokonaisuudet nivoutuvat synteesiä, jossa kaikki yhteiset – ja tätä kautta yksilölliset – merkityskokonaisuudet

ovat jollain tapaa merkityssuhteessa keskenään. Aiempiin tutkimuksiin verrattuna uusina tuloksia nousivat huoli tulevaisuudesta, kuten fysioterapia-alan arvostus, ydinosaamisen kapeneminen sekä digitalisaation tuomat haasteet, kuten ajassa pysyminen ja se, että digiteknologia kuormittaa opetusta. Fysioterapiaopettajan työssä esiintyi myös kokemuksia täydennyskoulutuksen haasteista, kuten sen kestoon ja laatuun liittyvät seikat; näiden vaikutusta työhyvinvointiin tulisi jatkossa tutkia enemmän.

Fysioterapiaopettajien työhyvinvointia ei ole tiettävästi aikaisemmin tutkittu siten, että se olisi ollut ainoa kiinnostuksen kohde tutkimuksessa.

Asiasanat: työhyvinvointi, fysioterapiaopettajuus, kokemus, fenomenologia

Opiskeluhyvinvointityön haasteet suomalaisissa korkeakouluissa

- Penttinen Leena, Jyväskylän yliopisto (leena.m.penttinen@jyu.fi)
- Manninen Silja, Jyväskylän yliopisto (milja.j.manninen@jyu.fi)

Opiskeluhyvinvointityön haasteet suomalaisissa korkeakouluissa

Kevät 2020 haastoi monen opiskelijan arkea, kun Suomessa vahvistettiin ensimmäinen koronavirustartunta ja maaliskuussa korkeakouluissa siirryttiin lähes kokonaan etäopetukseen ja -opiskeluun. Pandemialla oli maailmanlaajuisia vaikutuksia opetukseen ja opiskeluun (Marinoni et al., 2020). Opiskelijoille tämä tarkoitti kampuksen epämuodollisten kohtaamisten ja muiden sosiaalisten tapahtumien katoamista sekä opiskelua verkossa ja itsenäisesti.

UNESCO:n (2020) raportin mukaan pandemialla oli seurauksia erityisesti nuorten elämään lisääntyneinä paineina, stressinä ja ahdistuksen tunteina rutiinien rikkoutuessa ja perinteisen opetuksen ja opiskelun tuen kadotessa. Toisaalta tutkimuksissa havaittiin polarisaatiota: osa opiskelijoista koki etäopiskelun lisäävän joustavuutta ja yksilöllisiä mahdollisuuksia, osa koki etäopiskelun kuormittavana ja heillä oli haasteita motivaation sekä itsenäisen opiskelun vaatimien itsesäätelytaitojen suhteen (Aristovnik ym., 2020; Holtzer ym., 2021; Karalis & Raikou, 2020).

Pandemian edetessä kansallinen huoli korkeakouluopiskelijoiden hyvinvoinnin todetuista haasteista (KOTT 2021, SYL 2022) vahvistui ja Opetus- ja kulttuuriministeriö reagoi siihen jakamalla syksyllä 2020 sekä 2021 erityisavustuksia korkeakouluille korkeakouluopiskelijoiden opintojen ja hyvinvoinnin edistämiseen koronapandemian aikana. Näillä rahoituksilla voitiin paitsi laajentaa jo olemassa olevia opiskeluhyvinvoinnin palveluja, myös kehittää ja tarjota uudenlaisia matalan kynnyksen tuen muotoja opiskelijoille. Siten korona-aika nosti näkyvästi esille sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin haasteet että niitä tekijöitä, joiden on jo aiemmin tunnistettu haastavan opiskelijoiden hyvinvointia (esim. KOTT 2016). Lisäksi ns. korona-avustusten myötä korkeakouluissa tehty työ opiskelukyvyn ja hyvinvoinnin tukemiseksi on saanut viime vuosina enemmän huomiota, mikä on edistänyt myös opiskelijoiden hyvinvointi- ja ohjauspalvelujen kehittämistä.

Tarkastelemme tässä esityksessä opiskeluhyvinvointityön kansallisesti jaettuina haasteina. Aineistona käytämme OKM:n rahoittamien opiskeluhyvinvointihankkeiden toimijoiden haastatteluja (n=28), jotka tehtiin keväällä 2022. Haastatteluissa kartoitettiin Covid19-pandemian vaikutuksia opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseen korkeakouluissa. Haastateltavat toimivat opiskeluhyvinvoinnin ja ohjauksen kehittämisen, koordinoimisen, suunnittelun sekä toteutuksen tehtävissä. Vaikka haastattelukontekstina oli OKM:n erityisavustuksilla rahoitetut toimenpiteet, haastatteluista välittyy hyvin kokonaiskuva opiskeluhyvinvointityöstä suomalaisissa korkeakouluissa.

Haastatteluaineiston analyysissä tunnistettiin kahdeksan jaettua teemaa opiskeluhyvinvointityön näkökulmasta kriittisinä aihealueina. Jaetut teemat käsittelivät seuraavia sisältöjä: 1) tukea tarvitsevien opiskelijoiden tunnistaminen ja tavoittaminen sekä palvelujen saavutettavuus ja viestintä, 2) opiskelutaidot, oppimisen vaikeudet sekä erityinen tuki opintopolulla, 3) pedagoginen hyvinvointi ja opetushenkilöstön ohjausosaaminen, 4) moniammatillinen yhteistyö ja työnjaon haasteet, 5) yhteisöllisyyden ja vertaistuen vahvistaminen, 6) opiskeluhyvinvointityön tutkimusperustaiset mittarit ja tuloksellisuuden arviointi, 7) opiskeluhyvinvointityön strateginen johtaminen sekä 8) ”uusi normaali” ja opiskeluhyvinvointi monipaikkaisessa opiskelussa.

Esityksessä avaamme näitä opiskeluhyvinvointityön teemoja ohjauksen jäsenysten avulla (mm. opintopolku-, opiskelukyky- sekä kolmiportaisen tuen malli ja holistinen opiskelijakeskeinen ohjausmalli). Teemme myös johtopäätöksiä opiskeluhyvinvointityön kehittämisestä sekä kansallisesta yhteistyöstä opiskelijoiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Opiskeluhyvinvointityön merkitys korkeakoulujen strategisena toimintana on kasvanut pandemian aikana. Opiskeluhyvinvointityö läpileikkaavana, koko korkeakoulu yhteisön toimintana yhtäältä fokusoi opiskelijalähtöiseen toimintaan ja toisaalta vahvistaa sisäistä ja ulkoista moniammatillista yhteistyötä. Niin ikään se nostaa esille henkilöstön hyvinvointiosaamisen, pedagogisen hyvinvoinnin edistämisen ja palvelujen uudistamisen tarpeita yhä monimuotoisemman opiskelijajoukon opintojen etenemisen, valmistumisen ja työelämään siirtymisen tukemiseksi.

Opiskelijahyvinvoinnin ja saavutettavuuden huomiointi osana opetussuunnitelmatyön tukea Tampereella

- Hanhimäki Merja, Tampereen ammattikorkeakoulu (merja.hanhimaki@tuni.fi)
- Ikonen Suvi-Päivikki, Tampereen yliopisto (suvi.ikonen@tuni.fi)

Tampereen korkeakouluyhteisössä on opiskeluhyvinvointiohjelma 2020–2024. Sen yksi keskeinen viesti on, että opiskelijoiden eteneminen opinnoissaan ja hyvinvointi rakentuvat opetussuunnitelmien ja opetuksen toteuttamisen pohjalle.

Tampereen korkeakouluyhteisössä on laadittu tutkinto-ohjelmien opetussuunnitelmatyön tueksi dokumentti, joka antaa tutkinto-ohjelmille työkalun ja menetelmiä arvioida koulutuksensa suunnittelua ja toteutusta saavutettavuuden ja opiskeluhyvinvoinnin näkökulmista osana opetussuunnitelman jatkuvaa kehittämistä.

Saavutettavuuden ja opiskeluhyvinvoinnin huomioimista opetussuunnitelmatyössä voidaan tarkastella useammasta eri näkökulmasta. Näkökulmia ovat:

- Opetussuunnitelmatyön ryhmien kokoonpano ja toimintakulttuuri
- Opetussuunnitelmaan määritellyt joustavat ja monipuoliset opiskelumahdollisuudet ja suoritustavat
- Opetustarjonnassa käytettävät opetus- ja arviointimenetelmät ja oppimisympäristöt
- Viestintä opetussuunnitelmasta ja opintojaksoista opiskelijoille saavutettavassa muodossa
- Opettajien hyvinvointi, pedagoginen hyvinvointi

Esityksessä tuodaan esille mitä kysymyksiä ja käytännön työkaluja kuhunkin osioon on sisällytetty. Lisäksi tuodaan esimerkein esille hyviä käytänteitä ja toimintamalleja, joita Tampereen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun koulutuksen ja oppimisen tukipalvelut ovat luoneet viime lukuvuosina opiskeluhyvinvoinnin ja saavutettavuuden huomioimiseksi opetussuunnitelmissa. Tavoitteenamme on: Hyvinvoiva, tutkinnon tavoitteet saavuttanut asiantuntija!

Tutortoiminnan haasteet ja mahdollisuudet korkeakoulussa

- Tuominen Riikka, Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK / HAMK Edu (riikka.tuominen@hamk.fi)
- Civil Taina, Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK / HAMK Edu (taina.civil@hamk.fi)
- Silvennoinen Saija, Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK (saija.silvennoinen@hamk.fi)

Tutortoiminta on tullut kiinteäksi osaksi suomalaisten korkeakoulujen informaaleja tukirakenteita. Tutorina toimii tyypillisesti kokeneempi, saman alan opiskelija, joka perehdyttää uudet opiskelijat korkeakoulun käytäntöihin, tarjoaa heille sosiaalista tukea ja luo yhteisöllisyyttä uusien opiskelijoiden välille. Tutortoimintaa voidaan pitää keskeisenä tekijänä uusien korkeakouluopiskelijoiden hyvinvoinnin tukemisessa ja kiinnittymisessä uuteen opinahjoon. Tutoreiden omaksumia käytänteitä, toimintatapoja ja tutorien saaman koulutuksen sisältöä voidaan kehittää ja parantaa edelleen empiirisen tutkimuksen ja käytännönläheisten kehityshankkeiden avulla.

Kehittämisenäkökulmaa tarkastelevaa kotimaista tutkimusta tutortoiminnasta on kuitenkin tehty suhteellisen niukasti etenkin 2010-luvun jälkeen, vaikka uusien korkeakouluopiskelijoiden yksilölliset elämäntilanteet, tarpeet ja heterogeenisyys asettavat uudenlaisia haasteita myös tutoreille. On huomionarvoista, että korona-aika toi myös tutortoimintaan suuria haasteita. Kun tapahtumien järjestäminen oli koronapandemian aiheuttamien rajoitusten vuoksi vaikeaa ja osittain myös mahdotonta, tutorperinteet ovat osittain näivettyneet, kun historiatieto tutorkaudelta toiselle ei enää siirtynyt entiseen malliin. Tällä hetkellä tutortoimintaa tekevät tyypillisesti opiskelijat, joilla ei ole omaa kokemustietoa tutoroinnista, tutoroitavana olemisesta tai tutorien roolista omien opintojensa alusta.

Hämeen ammattikorkeakoulussa tutortoiminta ja siihen liittyvät haasteet ja mahdollisuudet nähtiin selvänä kehittämisen kohteena jo Voima-hankkeen (2021–2022) aikana. Hankkeen tarkoituksena oli tukea opiskelijoiden hyvinvointia ja edistää heidän osallisuuttaan korona-ajan etäopiskelussa tarjoamalla vertaistukea opiskeluun, ohjausta opiskeluhuvinvoinnin edistämiseen sekä tukea tunteiden säätelyyn. Hankkeen aikana tutoreiden rooli osallisuuden mahdollistamisessa ja hyvinvoinnin edistämisessä nähtiin ensiarvoisen tärkeänä ja siihen haettiin myös jatkorahoitusta. Tutoreiden kokemat keskeiset tutortoiminnassa esiintyneet haasteet ja toisaalta myös toimivat käytännöt ja niiden edelleen kehittäminen ovat parhaillaan käynnissä olevan Voimala-hankkeen (2022–2023) keskiössä. Voimala-hankkeessa pyritään

luomaan aidosti vertaistukea tarjoavan tutoroinnin toimintamalli, joka antaa struktuuria tutorien toimintaan ja tukee sekä tutoreiden että tutoroitavien opiskelijoiden hyvinvointia.

Tutortoiminnan kehittämistyötä tehdään HAMKissa yhdessä opiskelijakunta HAMKOn asiantuntijoiden, koulutuksen kehittämispäällikön ja tutoreita ohjaavien opinto-ohjaajien kanssa. Hankeaikana olemme tavanneet kaikki korkeakoulumme tutorit useaan kertaan ja pitäneet yhteyttä tutoreihin myös muilla tavoin. Asiantuntijamme olivat mukana uusien tutoreiden koulutusleirillä keväällä 2022. Lisäksi tapasimme tutorit ja heitä ohjaavat opinto-ohjaajat yhdessä syksyllä 2022 ennen uusien opiskelijoiden saapumista ja autoimme orientaatioviikon ja syksyn suunnittelussa. Tammikuussa 2023 tapasimme yhteisen kehittämispäivän merkeissä Hämeenlinnan korkeakoulukeskuksessa. Kehittämistyön tueksi olemme toteuttaneet myös haastattelututkimuksen, jossa selvitimme tutortoiminnan keskeisiä haasteita ja parhaita käytäntöjä tutoreiden ja heitä ohjaavien opinto-ohjaajien kertomana. Tässä esityksessä käsittelemme käytännön kehittämistyön lisäksi niitä tärkeitä tutkimustuloksia, joita olemme korkeakoulun tutortoimintaan ja sen kehittämiseen liittyen havainneet.

Tämä esitys rakentuu seuraavista teemoista:

- 1) tutortoiminnan kehittämisen lähtökohdat ja yhteistyötahot HAMKissa
- 2) tutkimustulokset tutortoiminnan keskeisistä haasteista ja parhaista käytännöistä
- 3) tutortoiminnan jatkokehittäminen korkeakoulussa

Korkeakouluopiskelijoiden hyvinvointi ja sen tukeminen on ensiarvoisen tärkeää korkeakoulun kestäväen toimintakulttuurin luomisessa. Uusien opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämisen ja korkeakoulu yhteisöön integroimisen kannalta tutortoiminnan asema on varsin keskeinen ja siten tärkeä käytännön kehitystyön kohde. Voima- ja Voimala-hankkeiden yhteydessä luotu, struktuuria ja käytännön tukea tarjoava tutoroinnin toimintamalli tarjoaakin kauaskantoisia hyötyjä palvellessaan myös tulevaisuuden tutoreita ja tutoroitavia opiskelijoita.

Opiskelijoiden ohjaus- ja tukipalvelut näkyviksi – palvelukartan kokoamisprosessi Aalto-yliopistossa

- Miettinen Laura, Aalto-yliopisto (laura.miettinen@aalto.fi)
- Saarimäki Sanni, Aalto-yliopisto (sanni.saarimaki@aalto.fi)
- Asunmaa Tuuli, Aalto yliopisto (tuuli.asunmaa@aalto.fi)

Monelle korkeakoululle ja yliopistolle tuttu tilanne on se, että organisaatio tuottaa monenlaisia ohjauksen ja tuen palveluita opiskelijoille, mutta organisaatioiden isosta koosta ja erilaisten palveluiden hajanaisuudesta johtuen ne näyttäytyvät irrallisina opiskelijalle – ja usein myös yliopiston henkilöstölle sekä itse ohjausta ja tukea antaville henkilöille. Sen lisäksi, että opiskelija saattaa tuskastua avun etsimiseen, tietämättömyys ohjauspalveluista aiheuttaa myös ohjaustoimijoille riittämättömyyden ja hallitsemattomuuden tunnetta, jos ei tiedä omaa rooliaan ohjauksen kokonaisuudessa eikä osaa tarvittaessa ohjata opiskelijaa eteenpäin.

Aalto-yliopistossa edellä kuvattua tilannetta lähdettiin parantamaan uuden palvelukartan avulla, jonka tarkoituksena oli selventää ja koota yhteen Aallon sisäiset ja yhteistyökumppanien toteuttamat opiskelijan ohjaus- ja tukipalvelut. Esityksessä kuvaamme prosessia, jonka tuloksena syntyi opintojen ohjaus- ja tukipalveluita kokoava verkkosivu. Kehittämisprosessin aikana kokosimme verkkosivulle tietoa palveluista, henkilöistä ja materiaaleista, jotka tukevat opintojen suunnittelua ja opintojen aikaisia valintoja, opiskeluhuvinvointia ja urapohdintoja. Verkkosivun visuaaliseksi tueksi luotiin havainnekuva sekä tarinallinen video, joiden tarkoituksena on selkeyttää palveluiden jaottelua verkkosivulla. Videota on hyödynnetty materiaalina myös esimerkiksi opiskelijoiden orientaatioissa ja akateemisten ohjaajien koulutuksessa.

Opiskelijoille tarjottavien tukipalveluiden kartoittaminen ja niihin liittyvä opiskelijaviestintä ovat prosesseja, jotka ovat parhaillaan käynnissä tai suunnitteilla monessa muussakin korkeakoulussa. Esityksen tarkoituksena on havainnollistaa, minkälaisen näkökulman olemme Aallossa aiheeseen ottaneet sekä herättää keskustelua ja synnyttää ideoita aiheen parissa työskentelevien kesken sekä korkeakoulukentällä yleensä.

Opetus- ja tutkimushenkilöstön kansainvälinen liikkuvuus ja osaamisen kehittyminen

- Pylväs Laura, Helsingin yliopisto (laura.pylvas@helsinki.fi)
- Nokelainen Petri, Tampereen yliopisto (petri.nokelainen@tuni.fi)

Korkeakoulutuksen kansainvälistymisestä on kehittynyt viime vuosikymmeninä oma erityinen tutkimusalueensa. Kansainvälinen liikkuvuus on yksi korkeakoulujen kansainvälistymistavoitteiden konkreettisimmista ilmenemismuodoista. Liikkuvuuteen yhdistetään usein statuksen ja erilaisten pääomien hankkiminen, jotka puolestaan parantavat uranäkymiä ja lisäävät kilpailukykyä akateemisilla työmarkkinoilla (Bauder, 2012). Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin tekniikan alan yliopiston henkilöstön näkemyksiä kansainvälisen liikkuvuuden merkityksestä kulttuurienvälisen osaamisen ja ammatillisen osaamisen kehittymiselle (ks. Pylväs & Nokelainen, 2022).

Aineisto kerättiin sähköisellä kyselyllä (N = 59) ja haastatteluilla (N = 15) tekniikan alan yliopiston opetus- ja tutkimushenkilökuntaan kuuluilta työntekijöiltä, jotka olivat edeltävinä vuosina osallistuneet kansainväliselle liikkuvuusjaksolle. Tutkimuksessa hyödynnettiin kulttuuriällyn käsitettä (*Cultural Intelligence*, ks. Earley & Ang, 2003) ja siihen liittyvää kulttuuriällyn mittaria (*Cultural Intelligence Scale*, ks. Ang, Van Dyne, & Koh, 2006). Empiiriseen tutkimukseen perustuen Earley ja Ang (2003) määrittelevät kulttuuriällyn kyvyksi sopeutua tehokkaasti kulttuurienvälisiin tilanteisiin ja ratkaista niihin liittyviä ongelmia, mitä voidaan tarkastella neljän ulottuvuuden avulla: metakognitiivinen, kognitiivinen, motivationaalinen ja behavioraalinen ulottuvuus. Määritelmä sisältää vastaavanlaisia elementtejä kuin ammatillista kompetenssia kuvaavat mallit (ks. esim. *holistic view of competence*, Le Deist & Winterton, 2005; Winterton, 2009) ja soveltui näin ollen tämän tutkimuksen viitekehikseksi. Haastatteluaineisto perustui tutkimusteemojen pohjalta käytyihin keskusteluihin.

Ammatillisen kehittymisen näkökulmasta tulokset antoivat myönteisen kuvan tekniikan alan opetus- ja tutkimushenkilöstön kansainvälisistä työkaksoista. Kansainvälisistä vierailuista saatava hyöty näkyi kulttuurienvälisen osaamisen, kuten esimerkiksi viestintätaitojen ja mukautumiskyvyn kehittymisenä. Osallistujien mukaan kansainvälinen liikkuvuus kehitti myös heidän ammatillista osaamistaan erityisesti syventämällä tieteenalaan liittyvää ydinosaamista, kehittämällä ongelmanratkaisutaitoja, lisäämällä ammatillista itsetuntemusta ja parantamalla uranäkymiä kansainvälisten verkostojen laajentumisen myötä.

Lähteet:

- Ang, S., Van Dyne, L., & Koh, C. (2006). Personality correlates of the four-factor model of cultural intelligence. *Group & Organization Management*, 31(1), 100–112.
- Bauder, H. (2012). The international mobility of academics: A labour market perspective. *International Migration*, 53(1), 83–96.
- Earley, P. C., & Ang, S. (2003). *Cultural intelligence: Individual interactions across cultures*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Le Deist, F. D., & Winterton, J. (2005). What is competence? *Human Resource Development International*, 8(1), 27–46.
- Ng, K.-Y., Van Dyne, L., & Ang, S. (2012). Cultural intelligence: A review, reflections, and recommendations for future research. In A. M. Ryan, F. T. L. Leong, & F. L. Oswald (Eds.), *Conducting multinational research: Applying organizational psychology in the workplace* (pp. 29–58). Washington, DC: American Psychological Association.
- Pylväs, L., & Nokelainen, P. (2021). Academics' perceptions of intercultural competence and professional development after international mobility. *International Journal of Intercultural Relations*, 80, 336-348.
- Winterton, J. (2009). Competence across Europe: Highest common factor or lowest common denominator? *Journal of European Industrial Training*, 33(8/9), 681–700.

Yhteisopettajuus ja jaettu pedagoginen johtajuus haastavat poliisikulttuurin

- Viitanen Kirsi, Poliisiammattikorkeakoulu (kirsi.viitanen@polamk.fi)
- Parjanen Lotta, Poliisiammattikorkeakoulu (lotta.parjanen@polamk.fi)

Poliisiammattikorkeakoulun (Polamk) pedagogiset linjaukset määrittelevät tutkintokoulutuksen periaatteiksi opiskelijakeskeisyyden, yhteisöllisyyden, osaamisperustaisuuden ja jaetun pedagogisen johtajuuden. Yhteisöllisyydessä korostetaan sekä opiskelijoiden että opettajien työskentelyä moniammatillisissa ryhmissä. Kun koulutuksen organisointi pohjautuu yhteisopettajuuteen, se vaatii osaamisen ja tiedon jakamista ja rohkeutta kokeilla uusia menetelmiä. Yhteistyön myötä vastuu omasta ja kollegan hyvinvoinnista lisääntyy ja vuorovaikutus syvenee. (Polamk 2022.)

Polamkissa pedagoginen johtaminen on jaettua. Tavoitteena on edistää opettajien ja muiden asiantuntijoiden yhteistyötä ja kollegiaalisuutta. Jaetulla pedagogisella johtamisella tuetaan ja ohjataan koulutusten suunnittelua, kehittämistä ja arjen opetustyötä. Osaamisen johtamisen avulla yksilö, tiimi ja koko organisaatio oppii, kehittyy ja saavuttaa tavoitteensa. (Polamk 2022.)

Poliisi (AMK) -tutkinnon opetussuunnitelmaa uudistetaan parhaillaan. Tavoitteena on rakentaa linjakas kokonaisuus, jossa opetussuunnitelma pohjautuu moduulimalliin.

Uudessa moduuliovetussuunnitelmassa panostetaan erityisesti työelämäläheisyyteen ja opettavien asioiden integraatioon. Integroitujen opintojaksojen toteuttaminen vaatii jaettua asiantuntijuutta ja uudenlaista tapaa työskennellä yhdessä sekä kykyä irrottautua nykyisistä käytänteistä.

Ops-uudistuksessa tavoitteena on vähentää opiskelijoiden kokemaa sirpaleisuutta ja päällekkäisyyttä. Tutkinnon laaja-alaisuus, korkeakoulutasoisuus ja osaamistavoitteiden työelämäläheisyys varmistetaan integroiduilla opintojaksoilla, joissa yhdistyvät sekä ammatilliset että yleiset kompetenssit. Tarkoituksena on siirtyä opettajakeskeisestä opetuksen suunnittelusta opiskelijakeskeiseen oppimista korostavaan toimintaan, jossa lisätään opiskelijan mahdollisuuksia valita vaihtoehtoisia tapoja saavuttaa osaamista. Moniammatillisen yhteisopettajuuden avulla voidaan varmistaa em. tavoitteiden saavuttaminen. Tavoitteena on muuttaa myös organisaatiokulttuurin toimintatapoja linjaorganisaatiosta enemmän asiantuntijaorganisaatioksi.

Poliisiammattikorkeakoululla on erityinen rooli korkeakoulukentällä, sillä se on sekä korkeakoulu että poliisiyksikkö. Polamk on sisäministeriön alainen oppilaitos, ja sillä on monopoli poliisin koulutuksessa eikä se joudu kilpailemaan saman alan opiskelijoista minkään muun korkeakoulun kanssa.

Polamk poikkeaa muista poliisiyksiköistä siten, ettei se tee operatiivista poliisityötä. Poliisihallinnon toiminnanohjaus noudattaa kuitenkin operatiivisen poliisilaitoksen prosesseja, mikä vaikeuttaa Polamkin toiminnan kehittämistä korkeakoulunäkökulmasta. Polamk tasapainoilee kahden roolin ristitulella; se seuraa muiden korkeakoulujen toimintaa ja noudattaa korkeakoulupoliittisia linjauksia, mutta toisaalta se on yksi poliisiyksikkö, jonka toimintaa ohjaa poliisihallinto.

Poliisi on säilyttävä organisaatio, jolle ominaista perinteiden ylläpitäminen ja muutosvastaisuus. Vaikka työn tekemisen luonne on muuttunut myös poliisissa, johtaminen nähdään edelleen vahvasti esihenkilökeskeisenä.

Polamkissa yhteisopettajuus on määritelty kahden tai useamman opettajan/asiantuntijan yhdessä toteuttamaksi toiminnaksi, jossa osapuolet osallistuvat tasapuolisesti opetuksen suunnitteluun, toteutukseen, arviointiin, kehittämiseen, neuvotteluun ja työnjakoon. Monialainen yhteisopettajuus todellistuu sekä opintojakso- että moduulikohtaisissa tiimeissä. Opettajat työskentelevät samanaikaisesti useammassa tiimissä. Yhteisopettajuutta tuetaan moduuli- ja opintojaksotapaamisilla ja suunnittelutilaisuuksilla sekä opetuksen kehittämispäivillä.

Jaettua pedagogista johtajuutta on tutkimuksissa (mm. Jalkanen 2020) tarkasteltu mm. pedagogiikan, pedagogisen yhteisön ja pedagogisesti johtamisena. Polamkissa pedagogiikan johtaminen tapahtuu opetussuunnitelmatyön ohjaamisen kautta. Pedagogisen yhteisön johtamisen keskiössä on opettajien ja muiden pedagogisten asiantuntijoiden työn tukeminen ja ohjaaminen. Kaikessa kehittämistyössä henkilöstöä osallistetaan erilaisin yhteisöllisin menetelmin.

Polamkissa jaettu pedagoginen johtajuus on toimintamalli, jossa johtamistehtävät jaetaan osiin ja niitä annetaan useille henkilöille, joten esihenkilön lisäksi johtamista tekevät myös henkilöt, jotka vastaavat eri asioista ja prosesseista, mutta eivät toimi esihenkilöinä.

Käytännössä tutkintokoulutuksen koulutuspäällikkö johtaa opetussuunnitelmatyötä esihenkilöiden ja koulutussuunnittelijoiden tuella. Moduuli- ja opintojaksovastaavat organisoivat

oman opettaja- ja asiantuntijatiiminsä työskentelyyn. Tiimit vastaavat opetus- ja toteutussuunnitelmien laatimisesta, arvioinnista ja kehittämisestä.

Esityksessä selvitetään, miten yhteisopettajuutta on rakennettu ops-uudistuksen aikana ja miten sitä on ohjattu jaetulla pedagogisella johtajuudella. Miten opettajat ja muut toimijat ovat kokeneet yhteisopettajuuden tukemisen ja ohjaamien jaetun pedagogisen johtamisen avulla?

Lähteet:

Jalkanen, J. 2020. Pedagogisen johtajan kirja. PS-kustannus.

Polamk 2022. Poliisiammattikorkeakoulun pedagogiset linjaukset.

<https://polamk.fi/documents/25254699/36377711/Polamkin-pedagogiset-linjaukset.pdf/>

Muuttunut yhteisöllisyys ja verkkovuorovaikutus haastavat oppilaitoksia

- Burns Eila, Jyväskylän ammattikorkeakoulu JAMK (eila.burns@jamk.fi)
- Laitinen-Väänänen Sirpa, Jyväskylän ammattikorkeakoulu JAMK (sirpa.laitinen-vaananen@jamk.fi)
- Michelsson Riikka, Jyväskylän ammattikorkeakoulu JAMK (riikka.michelsson@jamk.fi)

Työyhteisöjä haastavat tänään ja tulevaisuudessa yhä monimutkaisemmat, globaalit ja kestäväää kehitystä tukevat päätökset, joiden ratkaisemiseen tarvitaan toimivaa työyhteisöä. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä ja tukevat oppivan yhteisön rakentumista. Oppiva työorganisaatio tukee sellaisen työyhteisön rakentumista, joka edistää jäsentensä asiantuntijuuden kehittymistä ja muuttaa toimintaansa. Se on organisaation kyky uusiutua arvoja, toimintatapoja ja prosesseja muuttamalla sekä uuden osaamisen jatkuvaa hankkimista ja se välitöntä hyödyntämistä (Sydänmaanlakka, 2007).

Oppiva yhteisö kehittyy muun muassa dialogin avulla. Sujuvat vuorovaikutustaidot ovatkin yhä merkityksellisimpiä muuttuvassa ja monialaistuvassa työelämässä. Ne nähdäänkin tärkeinä taitoina toimiessa nyky-yhteiskunnan jäsenenä (Kangasniemi, 2017). Yhteisöllistä vuorovaikutusta haastaa monipaikkainen työ ja työn tekeminen enenevästi verkkoympäristöissä. Verkossa kommunikoidessa kokemus vuorovaikutuksesta saattaa jäädä rajoittuneeksi, koska kaikkia vuorovaikutuksen elementtejä (mm. eleet, ilmeet) ei välttämättä tilanteessa hyödynnetä. Se voikin aiheuttaa väärinymmärryksiä ja vaikeuttaa asioiden tulkintaa (Pönkä, 2014). Työyhteisöjen onkin yhdessä kehitettävä uudenlaisia ratkaisuja sujuvaan ammatilliseen verkkovuorovaikutukseen ja yhteisöllisyyden (rakentamiseen ja) ylläpitämiseen digitalisoituneessa työn arjessa.

Tutkiaksemme ja tukeaksemme ammatillisten oppilaitosten yhteisöllistä verkkovuorovaikutusta ja samalla pedagogista hyvinvointia käynnistimme käytäntötutkimusta mallintavan valmennuspilotin yhdessä kymmenen ammatillisen oppilaitoksen kanssa (vv. 2022–2023). Kymmenestä ammattioppilaitoksesta valmennuspilottiin osallistui yhteensä 51 eri työtehtävissä työskentelevää henkilöä. Tutkimuskysymyksemme muotoutui: Mistä ammatillisen oppilaitoksen toimijat puhuvat, kun he puhuvat yhteisöllisyydestä verkossa toimittaessa?

Tämän esityksen tutkimusaineistoina toimivat osallistujien kanssa verkossa käydyt ryhmäkeskustelut (n=13). Tutkimusluvut hankittiin kustakin oppilaitoksesta ja osallistuminen

tutkimukseen oli vapaaehtoista. Litteroitu aineisto (130 sivua) analysointiin induktiivisella sisällönanalyysillä (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Analyysin suoritti kolme tutkijaa. Aineiston avulla pyrittiin jäsentämään, millaista on yhteisöllisyyttä tukeva verkkovuorovaikutus osallistujien kuvaamana. Induktiivinen analyysi eteni vaiheittain siten, että ensin aineistoon tutustuttiin lukemalla ja pyrittiin luomaan yleinen kuva tutkittavasta ilmiöstä. Sen jälkeen aineistoa pelkistettiin eli redusoitiin, ryhmiteltiin eli klustertoitiin ja lopuksi aineisosta saadut luokat käsitteellistettiin eli abstrahoitettiin (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Aineiston analyysi on tätä abstraktia kirjoittaessa vielä menneillään, joten alustavat tulokset tarkentuvat muutaman kuukauden kuluessa.

Alustavat tulokset osoittavat, että osallistujat puhuivat paljon siitä, miten vahvistaa läsnäolon ilmaisuja ja kokemusta samalla tavalla verkossa kuin kasvokkain tapahtui ennen korona-aikaa. Osallistujien puheissa nousi esiin myös se, että erilaisia verkossa tapahtuvia työskentelyn tapoja on opittu vähitellen. Muun muassa verkkokokouskäytänteitä on opittu ja teknologian käyttö on tullut tutummaksi. Alustavien tulosten perusteella ammatillista yhteisöllisyyttä tukeva verkkovuorovaikutus jäsentyy oppilaitoksessa neljän elementin kautta: 1) Ammatillinen yhteisöllinen vuorovaikutus, 2) Toimintatavat, pelisäännöt ja työkalut verkossa toimittaessa, 3) Johtamisen funktiot ja esihenkilötyö, 4) Rakenteet. Tulokset näyttäisivät viittavan siihen, että yhteistyön tekemiseen verkossa on kehittymässä uusia käytänteitä, joita muokataan oppivissa työorganisaatioissa.

Lähteet:

- Kangasniemi, J. 2017, Digitalisoituvan yhteiskunnan osaamishaasteet ja koulutus. Teoksessa Lehti M. & Rossi M. Digitaalinen Suomi 2017. Aalto yliopisto.
- Pönkä, Harto 2014. Sosiaalisen median käsikirja. Docendo Oy. Saarijärvi
- Sydänmaanlakka, P. 2007. Älykäs organisaatio. Helsinki: Talentum.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi

Opetuksen yhteydessä tehdyt hengitys- ja rentoutusharjoitukset opiskelijoiden hyvinvoinnin tukena

- Asikainen Jesse, Proxima Finland (Jesse@proximafinland.fi)
- Helenius Jutta, Tampereen yliopiston kielikeskus (Jutta.Helenius@tuni.fi)

Tarkastelemme alustuksessamme opetuksen yhteydessä tehtyjä, pienimuotoisia hengitys- ja rentoutusharjoituksia opiskelijoiden hyvinvoinnin tukena. Harjoitukset ovat fysioterapeutti Jesse Asikaisen ja suomen kielen lehtori, stressinhallintavalmentaja (Mind coach certified trainer) Jutta Heleniuksen suunnitteleamia. Olemme kokeilleet harjoituksia opinnäytetyötään kirjoittavien opiskelijoiden opetuksen yhteydessä eri opintojaksoilla: Tampereen yliopiston opintopsykologien pitämän Gradutus-työpajan vierailuluennolla etäopetuksessa syksyllä 2021 ja lähiopetuksessa syksyllä 2022, lehtori Heleniuksen Akateemisen kirjoittamisen ryhmässä lähiopetuksessa syksyllä 2022 sekä Tekstipaja-opintojakson ryhmissä lähiopetuksessa syksyllä 2022 ja keväällä 2023.

Hengitys- ja rentoutusharjoituksiin on osallistunut yhteensä 120 opiskelijaa. Tästä opiskelijajoukosta Gradutus-työpajan opiskelijoilla sekä suurella osalla Tekstipaja-opintojakson opiskelijoista on ollut erityistä tuen tarvetta opinnäytetyön kirjoittamisessa. Opiskelijoilla on ollut oppimiseen ja siten myös kirjoittamiseen liittyviä haasteita: oppimisvaikeus, neuropsykiatrinen häiriö, aisti- ja liikuntavamma tai mielialaan ja jännittämiseen liittyvä haaste (mm. Tampereen yliopiston Opiskelijan käsikirja / Oppimisvaikeudet 2021). Korkeakouluopiskelijoilla on myös viime vuosina todettu lisääntyntä opiskelu-uupumusta (Parikka, Koskela, Hietajärvi, Ikonen & Salmela-Aro 2022). Opiskelu-uupumuksella tarkoitetaan pitkittynyttä stressioireyhtymää, joka kehittyy opiskeluun kytkeytyvän stressin seurauksena (Salmela-Aro 2022). Sekä oppimiseen liittyvät haasteet että opiskelu-uupumus voivat vaikuttaa opiskelukykyyn, jolla ymmärretään opiskelijan työkykyä. Yksi opiskelukyvyn ylläpitämisen taito liittyy rauhoittumiseen ja rentoutumiseen. (Mm. https://www.tuni.fi/fi/opiskelijan-opas/kasikirja/uni/opiskelun-ja-hyvinvoinnin-tuki/opiskelutaidot-0/opiskelutaidot#opiskelukyvyn_yll%C3%A4pito.) Myös opiskelijat itse toivovat saavansa tukea mm. merkittävänä pitämiinsä stressinhallinnan taitoihin (Kunttu, Pesonen & Saari 2016). Hengitys- ja rentoutusharjoituksilla onkin tavoiteltu yleisesti oppimiselle suotuista, rentoutunutta ja sopivan vireää olotilaa sekä erityisesti kirjoittamiseen liittyvän jännityksen vähenemistä.

Tampereen yliopiston opintopsykologien vetämä Gradutus-työpaja tarjoaa mm. vinkkejä oman työskentelyn käynnistämiseen, henkisten esteiden ylittämisiin, keskusteluja muiden opinnäytetyön tekijöiden kanssa sekä aikaa edistää omaa opinnäytetyötään (<https://intra.tuni.fi/content/news/41621>). Kielikeskuksen Akateemisen kirjoittamisen opintojaksolla (2 op) taas keskiössä ovat akateemiset tekstitaidot, kirjoitusprosessin syventäminen, kielen- ja tekstinhuolto kirjoitusprosessin osana sekä tekstien vertaiskommentointi ja muokkaaminen (<https://www.tuni.fi/opiskelijanopas/opintotiedot/opintojaksot/uta-ykoodi-38849?year=2022>).

Kielikeskuksen Tekstipaja-opintojaksolla (2 op) keskitytään mm. oman opinnäytetekstin kirjoitusprosessiin, vertaispalautetaitojen kehittämiseen ja hyödyntämiseen sekä kirjoittajien henkilökohtaiseen ohjaukseen (<https://www.tuni.fi/opiskelijanopas/opintotiedot/opintojaksot/uta-ykoodi-38784?year=2021>).

Kuvaamme alustuksessamme sitä, millaisia tehdyt hengitys- ja rentoutusharjoitukset ovat olleet. Käsittelemme myös pääpiirtein harjoituksista saatuja palautteita. Lisäksi pohdimme, voisiko tämäntyyppisiä pienimuotoisia harjoituksia hyödyntää yliopisto-opetuksen yhteydessä ja siten tarjota opiskelijoille konkreettista hyvinvoinnin tukea arkeen.

Asiasanat: kirjoittamisen opetus, opiskelukyky, rentoutuminen

Lähteet:

Kunttu, Tiina, Pesonen, Tommi & Saari, Juhani 2016: Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2016. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tutkimuksia 48, 2017. Helsinki.

Parikka, Suvi, Koskela, Timo, Hietajärvi, Lauri, Ikonen, Jonna & Salmela-Aro, Katariina 2022: 4. Koronapandemian vaikutukset eri väestöryhmien hyvinvointiin ja palveluihin: 4.33. Korkeakouluopiskelijat. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202101121563>

Tampereen yliopiston Gradutus-työpajan kuvaus osoitteessa <https://intra.tuni.fi/content/news/41621>, viitattu 7.2.2023.

Tampereen yliopiston Opiskelijan käsikirja / Oppimisvaikeudet 2021 osoitteessa <https://www.tuni.fi/opiskelijanopas/kasikirja/uni?page=3236>, viitattu 7.2.2022.

Tampereen yliopiston Opiskelijan opas / Opintotiedot / Opintojaksot 2021 osoitteessa <https://www.tuni.fi/opiskelijanopas/opintotiedot/opintojaksot/uta-ykoodi-38784?year=2021>, viitattu 7.2.2023.

Tampereen yliopiston Opiskelijan opas / Opintotiedot / Opintojaksot 2022
osoitteessa <https://www.tuni.fi/opiskelijanopas/opintotiedot/opintojaksot/uta-ykoodi-38849?year=2022>, viitattu 7.2.2023.

Tampereen yliopiston Opiskelijan käsikirja / Opiskelun ja hyvinvoinnin opiskelutaidot 2023
osoitteessa (https://www.tuni.fi/fi/opiskelijan-opas/kasikirja/uni/opiskelun-ja-hyvinvoinnin-tuki/opiskelutaidot-0/opiskelutaidot#opiskelukyvyn_yll%C3%A4pito), viitattu 7.2.2023.

Kuuntelemisen osoittaminen kirjoittamalla käydyssä verkkokeskustelussa

- Tyrväinen Heli, Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto (heli.tyrvainen@jyu.fi)
- Valkonen Leena, Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto (leena.valkonen@jyu.fi)
- Uotinen Sanna, Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto (sanna.uotinen@jyu.fi)

Opiskelu on yhä enemmän siirtynyt verkkoympäristöihin. Digitalisaatioon liitetään usein itsenäisyys ja riippumattomuus muista. Tutkimusten mukaan myös verkossa opiskeltaessa tarvitaan kuitenkin vuorovaikutuksen, läsnäolon ja kuulluksi tulemisen kokemuksia. Kuunteleminen osana vuorovaikutusta vähentää verkko-opiskelussa koettua yksinäisyyttä ja etäisyyttä. Kuuntelemisen taidot ovat tärkeitä sekä opettajalle että opiskelijalle. Taidot eivät kuitenkaan synny itsestään, vaan niiden kehittymisen tueksi tarvitaan tutkimustietoon perustuvaa ohjausta.

Kirjoittamalla käyty keskustelu on yleinen vuorovaikutteinen opiskelumuoto verkko-opinnoissa. Myös kirjoitetut viestit edellyttävät kuuntelemista eli toisen kirjoittamaan tekstiin pysähtymistä, sen vastaanottamista ja viestiin reagoimista. Verkkokeskusteluissa kuunnellaan puheen sijaan toisten kirjoittamia ajatuksia. Kasvokkaisen vuorovaikutuksen käsitteet 'kuunteleminen' ja 'puhuminen' voidaankin rinnastaa verkkokeskustelussa toisten viestien lukemiseen ja omien viestien kirjoittamiseen.

Aiemmassa tutkimuksessamme tuli esille, että opiskelijat toivoivat paitsi myönteistä ja avointa vuorovaikutusta, myös vastakaikua omille puheenvuoroilleen verkkokurssien kirjoittamalla käydyissä keskusteluissa. Kuunteleminen ja sen osoittaminen on tärkeää sekä emotionaalisesti että oppimisen kannalta. Ilman muiden reagoimista kirjoittaja ei koe tulleen kuulluksi ja kohdatuksi. Tämä kokemus voi uhata opiskelijan uskoa itseän opiskelevana sekä luottamusta omaan ajatteluun ja sen ilmaisemiseen. Kuuntelemattomuus voi aiheuttaa myös sivuutetuksi tulemisen tai ulkopuolisuuden kokemuksen. Kuulluksi tulemiseen liittyvä vastavuoroisuus ja hyväksyntä taas ylläpitävät ihmissuhteita, opiskeluyhteisöä ja opiskelijan hyvinvointia.

Tutkimuksemme tavoitteena on selvittää, miten opiskelijat osoittavat kuuntelevansa toisten kirjoittamia viestejä yliopisto-opintoihin kuuluvassa, kirjoittamalla käydyssä verkkokeskustelussa. Tutkimusaineistona on 11 verkkokeskustelua, joissa kirjoitettiin yhteensä 294 viestiä. Yhdessä keskusteluryhmässä opiskelijoita on 4–6. Aineisto analysoitiin aiempaan tutkimukseen perustuvan luokituksen avulla teorialähtöisellä sisällönanalyysillä. Keskustelujen

viesteistä 79 prosentissa osoitettiin kuuntelemista. Opiskelijoiden keskusteluista löytyi kolme erilaista tekstin kuuntelemisen tapaa: Kuuntelemista osoitettiin suuntaamalla vastausviesti edellisen viestin kirjoittajaan tai omien ajatusten reflektointiin (ihmisen kuunteleminen), viestin sisältöön (sisällön kuunteleminen) tai keskustelun organisointiin (toiminnan kuunteleminen).

Kuvaamme esityksessä, miten opiskelijat osoittivat toistensa keskusteluviestien kuuntelemista. Pohdimme myös kuuntelemisen osoittamisen merkitystä verkko-opiskeluympäristöissä sekä sitä, miten opettajina voimme ohjata opiskelijoita toistensa kuuntelemiseen.

Oppimislähtöisyys näkyy opettajan katseessa

- Vilppu Henna, University of Turku (henna.vilppu@utu.fi)
- Murtonen Mari, University of Turku (mari.murtonen@utu.fi)

Pedagoginen osaaminen on keskeinen tekijä opettajan opetustyöhyvinvoinnissa. Osaava ja toiminnastaan varma opettaja pystyy oppimislähtöisesti huomioimaan opiskelijan tarpeet ja tukemaan tämän oppimisen edistymistä. Perinteisesti oppimislähtöisyyttä on tutkittu opettajan käsitysten ja omien kuvausten kautta kyselylomakkein tai haastatteluin. Omissa tutkimuksissamme hyödynnämme silmänliikemenetelmää, jota on aiemmin käytetty perus- ja toisen asteen opettajien tutkimuksissa. Aiemmat tulokset eivät ole suoraan yleistettävissä yliopistokontekstiin, jossa opetustilanteet ovat tyypillisesti hyvin erilaisia ja opettajien pedagoginen koulutustausta voi vaihdella huomattavasti.

Kahdessa osatutkimuksessa tarkasteltiin, mihin pedagogisesti koulutetut ja kouluttamattomat katsovat analysoidessaan videolta opetustilannetta. Opettajille esitettiin silmänliikelaboratoriossa erilaisia opetustilannevideoita, joissa osassa toteutuivat oppimislähtöisyyden periaatteet ja osa painottui enemmän sisältölähtöiseen opetukseen. Videot olivat näyteltyjä ja ne oli kuvattu sivustakatsojan näkökulmasta niin, että vasemmalla opetustilassa näkyi joukko opiskelijoita, heistä oikealla opettaja seisomassa ja hänestä oikealle taululle heijastettuna opetukseen liittyvät diat. Tutkimusjoukkona olivat lyhyisiin UNIPS.fi-yliopistopedagogisiin koulutuksiin (1-3 op) osallistuvat yliopiston opettajat ja jatko-opiskelijat sekä perinteisille yliopistopedagogiikan peruskursseille osallistuvat opettajat.

Ensimmäisessä osatutkimuksessa (Murtonen ym., 2022) 49 opettajaa tai jatko-opiskelijaa katsoivat sisältölähtöisen ja oppimislähtöisen opetustilannevideon ja kertoivat tulkintansa niistä ennen yliopistopedagogisen koulutuksen alkua. Ne, joilla oli jotakin aiempaa pedagogista koulutusta, katsoivat enemmän opiskelijoita erityisesti sisältölähtöisessä opetustilannevideossa, jossa opiskelijat olivat passiivisia ja tylsistyneitä. Enemmän opiskelijoita katsoneiden opettajien tulkinnat tilanteista heijastelivat myös voimakkaammin oppimista tukevia opetuskäsityksiä. Sen sijaan opetuskokemus ei ollut yhteydessä opiskelijoihin katsomiseen tai tilanteen tulkintaan.

Toisessa osatutkimuksessa (Vilppu ym., arvioitavana) 20 opettajaa tai jatko-opiskelijaa katsoi ja arvioi kuusi opetustilannevideota ennen ja jälkeen lyhyiden UNIPS-moduulien opiskelun (yht. 1–3 op). Lisäksi heiltä kysyttiin opintojen jälkeen, ovatko he huomanneet muutosta ajattelustaan oppimisesta ja opettamisesta opintojen aikana. Opintojen suorittamisen jälkeen opiskelijoihin katsominen lisääntyi erityisesti sellaisilla, joilla ei ollut lainkaan aiempaa pedagogista koulutusta.

Opintojen jälkeen erityisesti ne jatko-opiskelijat, joilla vielä ei ollut omaa opetusta, arvioivat oppimislähtöisiä opetustilanteita laadukkaammiksi ja sisältökeskeisiä opetustilanteita heikommiksi kuin ennen opintoja. Osallistujista viisi huomasi suuria muutoksia ajattelussaan ja 14 mainitsi ajattelunsa rikastuneen. Suuria muutoksia huomanneet olivat kaikki sellaisia, joilla ei ollut aikaisempaa pedagogista koulutusta.

Tutkimuksemme osoittavat, että pedagoginen koulutus on yhteydessä opiskelijoihin katsomiseen erityisesti tilanteissa, jotka vaativat opettajan toimintaa (esim. silloin, kun opiskelijat ovat passiivisia) sekä näiden tilanteiden tulkintaan oppimislähtöisestä näkökulmasta. Lisäksi jopa lyhyet, muutaman opintopisteen yliopistopedagogiset verkko-opinnot voivat lisätä opiskelijoihin katsomista erityisesti niillä, joilla ei ole aikaisempaa pedagogista koulutusta. Nämä tulokset ovat linjassa aiemman tutkimuksemme (Vilppu ym., 2019) kanssa, joka osoitti lyhyidenkin koulutusten voivan muuttaa erityisesti noviisiopettajien opetuskäsityksiä.

Tutkimustuloksemme osoittavat, että opettajan oppimislähtöisyys on havaittavissa myös hänen katseensa tasolla. Pedagogisesti koulutettu opettaja osaa huomata katsehavainnollaan opiskelijan tarpeet oppimistilanteessa.

Lähteet:

Murtonen, M., Anto, E., Laakkonen, E., & Vilppu, H. (2022). University teachers' focus on students: Examining the relationships between visual attention, conceptions of teaching and pedagogical training. *Frontline Learning Research*, 10(2), 64–85.

Vilppu, H., Anto, E., & Murtonen, M. (arvioitavana). Change in university teachers' focus on students: Examining the effect of short pedagogical training on university teachers' visual attention and evaluation of teaching.

Vilppu, H., Södervik, I., Postareff, L. & Murtonen, M. (2019). The effect of short online pedagogical training on university teachers' interpretations of teaching-learning situations. *Instructional Science*, 47, 679-709.

Positive Psychology in University Pedagogy

- Harikkala-Laihinén Riikka, University of Turku (riikka.harikkala-laihinén@utu.fi)

Positive psychology is one of the newest branches of psychology. Therefore, positive psychology has not yet cemented its position as a viewpoint to an individual's life (James & Walters 2020). Even so, positive psychology has established the concept of positive education as a means to highlight the relationship that wellbeing and positive emotions have with learning (Seligman et al. 2009). Indeed, positive education aims at a well-rounded theoretical and methodological understanding of humanity, allowing teaching to be developed as a means to encourage an individual to reach his/her full potential along with wellbeing (Schiavon et al. 2020). Lately universities have appeared as a particularly interesting arena for practicing positive psychology and education (Schiavon et al. 2020).

A university is a social context, which influences an individual's cognitive and emotional development greatly (Schiavon et al. 2020). Similarly, students' psychological wellbeing is a prerequisite for learning (James & Walters 2020). Although the main task of the university is to develop the students' knowledge and skills, the university can also be seen having a duty towards promoting wellbeing (Lambert, Passmore & Joshanloo 2019). Highlighting positivity has become central particularly due to the COVID-19 pandemic, when accustomed forms of social support were discontinued during distance teaching and learning in a situation, which was particularly challenging for wellbeing both physically and psychologically (Chu 2020). Thus, this presentation explores how positive psychology and positive education present from the viewpoint of university pedagogy, and how university teachers could adopt positive psychology into their pedagogical skillset.

While positive psychology can be criticized in terms of philosophical and methodological soundness (see, for example, Lazarus 2003; Kristjánsson 2012), the positive findings from empirical research have proven exploring the topic pragmatically useful. Adopting positive psychology in and adapting positive education to university pedagogy will likely be beneficial, when incorporated into the subject field paying close attention to the potential benefits for students. For example, positive university pedagogy can increase experiences of meaningfulness and the development of students' self-efficacy (James & Walters 2020). It also accounts for both student and teacher emotions (Dewaele et al. 2019); authenticity in teaching is always desirable. Furthermore, positive psychology encourages the development of responsible leadership both within and outside the university (Amabile 2019).

To reap these benefits, this presentation illustrates an application of the PERMA-model (Seligman 2019) into a university pedagogy context. This presentation explores how **p**ositive emotions, **e**ngagement, positive **r**elationships, **m**eaning and **a**ccomplishments can be harnessed to highlight the objective of wellbeing during university studies. The purpose is to suggest principles and techniques university teachers can incorporate into their current curricula in order to support students' wellbeing while also maintaining their own. The principles center on positive features of established pedagogical elements such as feedback and objectives, while the techniques include, for example, dialogical teaching, experiential learning, positive accomplishments, support, strength-based teaching, team-based learning, and continuous learning (Biswas-Diener & Patterson 2011; Thomas & McPherson 2011; Ramachandram 2016; Chu 2020).

Opiskelijaprofiilit ja asiantuntijaroolit osana TAMK Parven palvelumuotoilua

- Hanhimäki Merja, Tampereen ammattikorkeakoulu TAMK (merja.hanhimaki@tuni.fi)
- Lahnaoja Minna, Tampereen ammattikorkeakoulu TAMK (minna.lahnaoja@tuni.fi)

TAMK Parvi on matalankynnyksen ohjauksen ja oppimisen tuen kokonaiskonsepti, jossa eri tavoin tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia. TAMK Parvi kokoaa yhteen teemaan kuuluvat asiantuntijapalvelut, sidosryhmien tuottamat palvelut, oppimista ja hyvinvointia tukevan toiminnan, vertaistoiminnan sekä viestinnän. TAMK Parvi konsepti on siis toimintaa, sivusto, chat, chatbot, toimintakalenteri, Instagram -tili sekä uutiskirje.

Hyvinvointikonsepti kokoaa opiskelijat, ohjauksen ja hyvinvoinnin asiantuntijat, vertaistuen sekä sidosryhmät yhteen - tuo ne osaksi opiskelijan arkea.

Parven toiminnan kehittämisen ja juurruttamisen lähtökohtina ovat olleet opiskelijoiden tarpeet ja toiveet, joita on selvitetty useissa työpajoissa sekä erilaisissa selvityksissä esim. opiskelijakysely syksyllä 2022. Parvi -konsepti kohdentuu kaikille opiskelijoille: AMK-tutkinnot (päivä - ja monimuoto), YAMK, kansainväliset opiskelijat (TalentBoost) sekä jatkuvan oppimisen opiskelijat.

Parvi -konsepti kokoaa ja brandaa kaikki opiskelijoiden tuki- ja hyvinvoinnin palvelut ja toiminnot yhteen, joka on lisännyt Parven tunnettuutta, löydettävyyttä ja houkuttelevuutta opiskelijoiden suuntaan sekä vahvistanut yhteisöllisyyttä.

Alustuksessa keskitymme Parvi -konseptin alla tuotettavien palveluiden palvelumuotoilun prosessiin, jota toteutamme OKM:n rahoittamassa Parvesta tukea ja onnistumisia hankkeessa. Palvelumuotoilemme eri opiskelijaprofiilien mukaiset palvelupolut, jotka ovat kesäkuussa esiteltävissä. Opiskelijan opiskelukyvyyn ja työllistymisen tuki sisällytetään kaikkiin TAMKin AMK-tutkintojen opetussuunnitelmiin (2024), josta opiskelijat ohjautuvat vahvemman lisätuen piiriin Parvi -toimintaan. Palvelumuotoilu kirkastaa kunkin ohjauksen ja tuen toimijan roolit mukaan lukien vertaisopiskelijat ja sidosryhmät osana oppimisen ja hyvinvoinnin tuen kokonaisuutta. Palvelumuotoilun tavoitteena on, että neuvonta- ja ohjausosaaminen kehittyy, palveluiden saavutettavuus ja tasalaatuisuus paranee sekä verkostomainen työtapo selkiytyy, ja opiskelijoiden itseohjautuvuus ja itsensä johtamisen taidot kehittyvät.

Alustusta tukee posterit, jotka esittelevät TAMK Parvi -kokonaiskonseptin.

DUDE - Sujuva polku työelämään ja opintoihin

- Lahnalampi Hanna, Centria-ammattikorkeakoulu Oy (hanna.lahnalampi@centria.fi)
- Toivanen Leena, Centria-ammattikorkeakoulu Oy (leena.toivanen@centria.fi)

Centria-ammattikorkeakoulussa on toteutettu yhteistyössä koulutuskuntayhtymä KPedun kanssa DUDE-toimintamallia vuodesta 2018 alkaen. DUDE-mallin ideana on tuoda opiskelijoille konkreettisia, yrityslähtöisiä projektitehtäviä, ja tarjota työelämän mukainen oppimisympäristö, jossa kuitenkin on saatavilla lisätukea sitä tarvitseville. Monet DUDE-toimintaan osallistuneet ovat kokeneet opinnoissa, että on vaikea tunnistaa ja verrata omaa osaamista työelämän tarpeisiin. DUDE-mallin avulla opiskelija saa konkreettisia onnistumisen kokemuksia ja luo verkostoja tehtäviä antaneisiin yrityksiin. Oman osaamisen tunnistaminen, sanoittaminen ja sujuva työelämään siirtyminen ovat tärkeitä hyvinvoinnin rakennuspalikoita jokaiselle. Opiskelijat ovat saaneet DUDE-jaksolta konkreettista kokemusta, uutta ymmärrystä omasta alasta ja siitä, miten opintosisällöt siirtyvät työelämässä käytettäviksi taidoiksi sekä työkaluja oman arkihyvinvoinnin ylläpitämiseen.

DUDE-ympäristössä opiskelijoiden tukena on monialaisia ohjaajia. Projektitehtävät painottuvat IT- ja liiketalousaloille, ja osa ohjaajista onkin erityisesti näiden alojen osaajia. Lisäksi ohjaajiin kuuluu työelämä- ja hyvinvointiammattilaisia, joiden tehtävänä on tukea nuoria siinä, että arki pääsee raiteilleen ja esimerkiksi unirytmistä saadaan kohdilleen. DUDE on turvallinen ympäristö kokeilla oman alan töitä ilman turhia paineita. Kun opiskelija liittyy mukaan DUDEen kartoitetaan hänen osaamisensa sekä kiinnostuksen kohteet. Jokaiselle pyritään antamaan tehtävä, joka vastaisi omia kiinnostuksen kohteita mahdollisimman hyvin, mutta vastaavat myös alueen elinkeinoelämän tarpeisiin.

Mallia on toteutettu ESR-rahoituksella, mutta hankkeen toimintamalleja on myös siirretty organisaatioiden jatkuvaan toimintaan. Hankkeiden avulla on testattu parhaiten toimivia käytäntöjä ja työkaluja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen. Esimerkiksi Lukiseula-testi on otettu Centriassa käyttöön kaikille halukkaille opiskelijoille, kun se todettiin DUDEn myötä hyödylliseksi työkaluksi. Tällä hetkellä testaamme tunteiden sanoittamiseen liittyvää työkalua, joka auttaa ammattilaista tunnistamaan avun tarpeen hetket, sekä nuorta itseään sanoittamaan, muistamaan ja tunnistamaan omia tunteita ja niihin liittyviä syitä. Kokeilussa on mukana opinto-ohjaajia ja opintopsykologeja. Hyväksi havaittuja toimintoja on integroitu korkeakoulun normaalin toiminnan pariin ns. Skills Centria-brändin alle. Toimintaan on keskitetty opiskelijoille tuki-, ohjaus-, ja hyvinvointia edistäviä toimintoja, jotka ovat kaikille opiskelijoille avoimia. Opintokokonaisuuksien osalta Centriassa on toteutettu IT-alan

projektioppimisympäristö, jossa opiskelijat pääsevät toteuttamaan käytännön harjoitustöitä. Kokonaisuutena kevyet harjoitteluyhteistyöt yrityskentän kanssa ovat nousseet tärkeäksi osaksi opintoja Centriassa, aiempien pitkien työharjoittelujen ja opinnäytetyötoimeksiantojen rinnalle. DUDE-malli on monistettavissa, ja sitä voi mukauttaa oman korkeakoulun toimintaan sopivaksi. Centriassa toteutetut jalkauttamistoimet ovat esimerkki myös mallin resurssien jakamisesta osana koulutustoimintaa.

DUDE-malli on tuottanut positiivisia tuloksia koko toteutusaikansa ajan. Koulupudokkuus DUDEen osallistuneiden osalta on alle 1 %. Työharjoitteluihin siirtymät ovat nopeutuneet ja valmistuvilla opiskelijoilla on paremmat lähtökohdat työllistymiseen omalla alalla. Noin joka kolmas osallistuja on työllistynyt tai siirtynyt uusiin opintoihin DUDE-osallistumisen myötä. Viime vuosien aikana osallistujat ovat yhä aikaisemmassa vaiheessa opintojaan, mikä voi kertoa siitä, että opinnoissa pärjääminen perinteisillä keinoilla koetaan aiempaa vaikeammaksi. Useilla DUDE-osallistujilla on ilmennyt haasteita opintojen etenemisen ja hyvinvoinnin saralla, mutta DUDE-jaksolta saatu kokemus ja tuki on tunnustettu erittäin toimivaksi. DUDE on avoin kaikille halukkaille nuorille, ja toimintamallin yksi etu onkin se, että osallistujat kohtaavat toisiaan koulutusalaan tai taustasta riippumatta. DUDE-jaksojen aikana on syntynyt myös kaverisuhteita ja uutta kipinää löytää oma paikka yhteiskunnassa. Korkeakoululle DUDE-malli on merkittävä keino tukea opiskelijoita omalla urapolulla. DUDE on ikkuna työelämään jo opiskeluvaiheessa.

Ammattikorkeakouluopiskelijoiden kokemuksia UniHow-järjestelmän vastapalautteesta

- Lahdenperä Juulia, HAMK Edu (juulia.lahdenpera@hamk.fi)
- Rönkkönen Sara, HAMK Edu (sara.ronkkonen@hamk.fi)
- Hailikari Telle, HAMK Edu (telle.hailikari@hamk.fi)

Hämeenlinnan ammattikorkeakoulussa (HAMK) on vuodesta 2021 alkaen mitattu tutkimuspohjaisesti opiskelijoiden kokemuksia oppimisprosesseista, oppimisympäristöstä, opiskeluun liittyvästä hyvinvoinnista sekä yleisistä työelämävalmiuksista. Käytössä on ollut ammattikorkeakoulukontekstiin muokattu oppimiskokemuskysely LearnWell, joka pohjautuu Helsingin yliopistossa kehitettyyn HowULearn-kyselyyn (Parpala & Lindblom-Yläne, 2012; ks. myös Myllykoski-Laine ym., 2022). Vuoden 2022 loppuun asti HAMKissa pilotoitiin Helsingin yliopiston kehittämää UniHow-järjestelmää. HowULearn-kyselyn väittämät perustuvat yliopistopedagogiseen tutkimukseen. Kyselystä saatavan vastapalautteen kehittämiseen ovat osallistuneet Helsingin yliopiston yliopistopedagogiikan keskuksen tutkijat ja opintopsykologit.

Tässä tutkimuksessa tavoitteenamme oli selvittää, miten opiskelijat olivat kokeneet kyselyvastausten perusteella saamansa vastapalautteen ja miten he olivat hyödyntäneet siinä annettuja vinkkejä omassa opiskelussaan. Tietojemme mukaan opiskelijoiden kokemuksia UniHow-järjestelmän antamasta vastapalautteesta ammattikorkeakoulukontekstissa ei ole aiemmin tutkittu.

UniHow-järjestelmässä tehtävä HowULearn-kysely tuottaa vastaajalle automaattisen ja personoidun vastapalautteen, joka kertoo vastaajalle, miten hänen vastauksensa suhteutuu ryhmän keskiarvoon, millä osa-alueilla hänellä on vahvuuksia, ja millä kehitettävää. Vastapalaute auttaa vastaajia myös refleктоimaan opiskelun, opetuksen, oppimisen ja hyvinvoinnin välisiä suhteita. Vastaaja saa vastapalautteen kautta tietoonsa oman keskiarvonsa ja ryhmän keskiarvon skaaloista, jotka mittaavat opiskelijan omia oppimisprosesseja, kokemuksia oppimisympäristöstä ja hyvinvointia. Tämän lisäksi vastaaja saa vastapalautteessa tutkimuspohjaisia vihjeitä ja vinkkejä, miten omaa suhtautumista ja otetta opiskeluun voi kehittää.

Syksyllä 2022 oppimiskokemuskyselyyn vastasi HAMKissa yhteensä 254 tutkimusluvan antanutta kolmannen vuoden opiskelijaa (AMK). Kyselyn vastausprosentti oli 15. Opiskelijat saivat syksyllä 2022 ensimmäistä kertaa henkilökohtaisen vastapalautteen, joka

perustui heidän vastauksiinsa oppimiskokemuskyselyyn. Kyselyn yhteydessä opiskelijoita pyydettiin jättämään yhteystietonsa, mikäli he olivat kiinnostuneita osallistumaan haastattelututkimukseen.

Kyselyyn vastanneista opiskelijoista 20 osallistui puolistrukturoituun haastatteluun joulukuun 2022 ja tammikuun 2023 aikana. Haastateltavista 90 % oli lukenut saamansa vastapalautteen heti tai hyvin pian sen saatuaan ja 10 % luki vastapalautteen ennen haastattelua. Haastateltavat tulivat 12 eri koulutuslta ja hieman yli puolet heistä oli naisia. Haastattelussa oli kysymyksiä, jolla kartoitettiin sekä opiskelijoiden opintoihin liittyviä kokemuksia että kokemuksia vastapalautteesta.

Tässä alustuksessa raportoimme vastapalauttekokemuksiin liittyviä keskeisiä havaintoja opiskelijahaastatteluaineiston laadulliseen sisällönanalyysiin perustuen erityisesti siitä näkökulmasta, miten opiskelijat ovat pystyneet hyödyntämään tietojärjestelmän tuottamaa vastapalautetta omissa opinnoissaan. Aineiston analyysi saadaan valmiiksi Pedaforumin esitykseen mennessä. Tarjoamme esityksessämme opiskelijakokemusten lisäksi myös käytännön kehitysehdotuksia vastapalautteen jatkokehittämiseen.

Lähteet:

Myllykoski-Laine, S., Lahdenperä, J., Nikander, L. & Postareff, L. (2022). Students' experiences of the development of generic competences in the Finnish higher education context – the role of the teaching-learning environment and approaches to learning. *European Journal of Higher Education*. <https://doi.org/10.1080/21568235.2022.2058975>

Parpala, A. & Lindblom-Ylänne, S. (2012). Using a research instrument for developing quality at the university. *Quality in Higher Education*, 18(3), 313–328. <https://doi.org/10.1080/13538322.2012.733493>

Luottamuksen rooli korkeakoulun toimintakulttuurin kulmakivenä

- Ikonen Mirjami, Itä-Suomen Yliopisto (mirjami.ikonen@uef.fi)

Kestävän korkeakoulupedagogiikan toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää jatkuvaa dialogia eri toimijoiden kesken. Vuorovaikutuksen mahdollistamiseksi on keskeistä rakentaa, vaalia ja tarvittaessa korjata luottamusta niin instituutioiden kuin toimijoidenkin välillä (Valkonen, Tyrväinen & Uotinen, 2020). Luottamuksen vaalimisella ja vahvistamisella organisaatioissa on myös merkittävä vaikutus eri toimijoiden hyvinvointiin ja niin työssä kuin opiskelussa jaksamiseen. Korkeakoulusektorilla kuitenkin suuret muutokset haastavat jatkuvasti luottamusta organisaation eri tasoilla ja sysäävät toimijoiden väliset suhteet, vuorovaikutuksen ja luottamuksen testiin (Kosonen & Ikonen, 2019).

Teoreettisena lähtökohtana tutkimuksessa on luottamuksen rakentuminen, vaaliminen ja rikkoutuneen luottamuksen palauttaminen, joihin kytkeytyvät myös organisaatio- ja toimintakulttuurin käsitteet. Tarkastelunäkökulmana on pedagoginen johtajuus. Empiirinen tutkimusaineisto koostuu narratiiveista, joita korkeakoulun toimijat ovat kirjoittaneet luottamuksen rakentumisesta, rikkoutumisesta ja palauttamisesta eri tasoilla ja erilaisissa tilanteissa.

Tutkimusote on narratiivinen. Opiskelijoiden ja opettajien kirjoittamat kuvaukset sisältävät käsityksiä ja kokemuksia luottamuksen roolista korkeakoulukontekstissa ja sekä niihin liittyvien tunteiden kuvauksia. Aineisto analysoidaan sisällönanalyysin keinoin ja tulokset raportoidaan muotokuvamenetelmän (portraiture) avulla (Hackmann, 2002).

Alustavissa tutkimustuloksissa keskustellaan aineistosta piirtyvistä muotokuvista luottamuksen rakentumisen, rikkoutumisen ja palauttamisen prosesseista pedagogisen johtamisen näkökulmasta. Aineistosta käy ilmi, että ajan myötä pienistä luottamusrikoista saattaa kasvaa syviä juopia toimijoiden välille. Muotokuvien avulla pohditaan, miten toimijoiden välistä luottamusta instituutioiden ja organisaatioiden eri tasoilla voidaan vaalia ja vahvistaa ja luottamusrikkoja estää.

Lähteet:

Hackmann, D.G. (2002) Using portraiture in educational leadership research. *International Journal of Leadership in Education*, 5(1), 51-60, DOI: 10.1080/13603120110057109

Kosonen, P. & Ikonen, M. (2019) Trust building through discursive leadership: a communicative engagement perspective in higher education management. *International Journal of Leadership in Education* 25(1), 1-17.

DOI: 10.1080/13603124.2019.157903

Valkonen, L., Tyrväinen, H., & Uotinen, S. (2020) Luottamuksen rakentuminen verkko-opiskelussa. *Kasvatus*, 51(1), 21–37.

Turvallisemman tilan toimintatavan yhteisöllinen rakentuminen korkeakoulu yhteisössä

- Kaukinen Ruut, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu (ruut.kaukinen@haaga-helia.fi)

”Turvallisuus on niiden opiskelijoiden etuoikeus, jotka kuuluvat oppilaitoksessa ja sen ulkopuolella yhteiskunnassa dominoivaan enemmistöön ” (Barrett 2010).

Vuosina 2022–2023 OKM -rahoitteinen opiskeluhyvinvointihanke [SOLE – Soljuvat opinnot lähtevät elämäntilasta](#) on kehittänyt opiskelijoiden hyvinvointia eri näkökulmista vahvistavia rakenteita ja konkreettisia käytänteitä Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa. Hankkeen tavoitteet kiinnittyvät osaltaan korkeakoulun tasa-arvo – ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpidesuunnitelmaan. Suunnitelman nykytilaselvityksessä on tunnistettu tarpeita turvallisemman oppimisympäristön systemaattiselle rakentamiselle ja puuttumiskäytänteiden kehittämiseksi.

Kiusaamisen ja syrjinnän kokemusten lisääntyessä opiskelijoiden eriarvoisuuden kokemuksiin puuttuminen ja yhdenvertaisuuden edistäminen edellyttävät korkeakoululta systemaattista toimintamallia ja yhteistä näkyä siitä, miten jokainen opettaja, ohjaaja ja opiskelija voi osaltaan ratkoa hyvinvoinnin esteitä ja edistää turvallista oppimis- ja olemisympäristöä. Pitkäjänteinen kehittämistyö tuottaa rakenteisiin uusia toimintatapoja, joiden juurruttamiseen tarvitaan koko yhteisöä. Turvallisuus tuottaa hyvinvointia ja tietoa siitä, että epäasialliseen ja eriarvoistavaan kohteluun puututaan vahvistaa opiskelijan osallisuuden tunnetta. (Kaukinen 2022.)

Hankkeessa toteutettu kehittämistyö on sisältänyt asiantuntijatyöpajoja, opiskelijoille suunnattuja moninaisuustyöpajoja, sekä kampanjointia, jolla on pyritty selvittämään sitä, mitkä asiat edistäisivät opiskelijoiden hyvinvointia ja kokemusta turvallisuudesta korkeakoulu yhteisössä. Opettajankoulutuksessa on toteutettu laajempi pilotti turvallisemman oppimistilan yhteisöllisestä rakentumisesta. Opettajaopiskelijat kokivat, että turvallisemman tilan toimintatapa ja sitä ohjaavat periaatteet vahvistivat kokemusta osallisuudesta oppimisyhteisössä. Merkitys nähtiin sekä selkeinä rakenteina, toimijuuden mahdollistumisena ja kuuluvuuden tunteena. (Alanko-Turunen ja Kaukinen 2022.)

Oppilaitoksen strategian ohjaama kehittämisprosessi mahdollistaa hankkeessa kehitettyjen käytänteiden ja prosessien jalkauttamisen käytänteiksi ja työvälineiksi pedagogiseen toimintaan. Prosessissa on käyty jatkuvaa dialogia johdon, pedagogisen henkilöstön, hyvinvointitoimijoiden,

opiskelijajärjestöjen ja opiskelijoiden kanssa. Tuloksena on kehittynyt Turvaamo–
Turvallisemman tilan toimintatapa Haaga-Heliassa.

Turvaamo on rakentunut vastaamaan oppilaitoksen velvoitteisiin puuttua eriarvoisuuteen ja edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta (Yhdenvertaisuuslaki ja Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta). Hyvinvointia edistävät toimintamallit Haaga-Helian strategiassa ja oppilaitoksen arvot jalkautuvat Turvaamossa konkretiaksi. Turvaamo sisältää sekä reaktiivisia käytänteitä että proaktiivista toimintaa yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Esimerkkinä reaktiivisista käytänteistä on kiusaamiseen, häirintään ja syrjintään puuttumisen prosessi. Prosessi sisältää koetusta tai havaitusta syrjinnästä, häirinnästä ja kiusaamisesta ilmoittamisen tavat, häirintäyhdyshenkilötoiminnan, sovitteluprosessit ja seuraukset. Proaktiivinen toimintatapa näkyy turvallisemman tilan periaatteina, joita käsitellään opintojaksoilla sekä tavoitteena kirkastaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustietoisuutta pedagogisen henkilökunnan työssä.

Alustuksessa tavoitteena on lisätä korkeakoulutoimijoiden ymmärrystä syrjintäperusteista nousevan turvattomuuden kokemuksen merkityksestä suhteessa opiskeluhyvinvointiin ja opiskelukykyyn. Tavoitteena on kertoa kehittämistyöstä, jakaa hyviä käytänteitä korkeakoulujen konkreettiseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön ja sitä kautta kaikkien opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämiseen.

Hyvinvointitutorit osaksi korkeakoulu yhteisöä

- Tuominen Riikka, Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK / HAMK Edu
(riikka.tuominen@hamk.fi)
- Silvennoinen Saija, Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK (saija.silvennoinen@hamk.fi)

Opiskelijoiden hyvinvointi huolettaa tällä hetkellä suuresti korkeakoulukentällä. Korkeakouluopiskelijoiden terveys- ja hyvinvointitutkimuksessa KOTT 2021 todettiin, että joka kolmas korkeakouluopiskelija oli psyykkisesti kuormittunut eli kärsi ahdistus- ja/tai masennusoireista. Opiskelijoilla psyykkistä oireilua ja kuormittuneisuutta ilmeni suhteessa enemmän kuin aikuisväestössä yleisesti. Myös joka neljäs naisopiskelija ja joka kolmas miesopiskelija tunsi, ettei kuulu yhteenkään opiskeluun liittyvään ryhmään.

Nuorten yksinäisyys sekä elämänhallinnan ja itsesäätelyn puute ovat kasvavia haasteita, joita ei voi sivuuttaa. Lisäksi esimerkiksi tukiverkostojen puute ja vähäiset mahdollisuudet tunteiden käsittelyyn aiheuttavat huonovointisuutta, joka näkyy heikentyneenä stressin- ja ahdistuksensietona. Opiskelijakyselyiden mukaan erityisesti 1. vuoden opiskelijoilla tuen puute, ulkopuolisuuden kokemukset, sekä aiempaa pienempi opintopistekertymä muodostavat uhan korkeakouluopintojen keskeytymiselle. Edellä mainituista syistä johtuen tarvitaan välittömiä toimenpiteitä ja nopeita kehittämiskokeiluja, joilla voidaan vahvistaa opiskelijoiden hyvinvointia, opiskelijayhteisön yhteenkuuluvuutta, vastata oppimisen haasteisiin, sekä tukea opiskelijoiden tunteita ja kykyä mukautua muuttuviin tilanteisiin. Näistä lähtökohdista alettiin toteuttaa Voima-hanketta (2021–2022), jossa tavoitteena oli tarjota opiskelijoiden hyvinvoinnin tueksi sellaisia sisältöjä, jotka vastaavat opiskelijoiden aitoja tarpeita, osallistaen opiskelijat ja opiskelijakunta vahvasti suunnitteluun, toteuttamiseen ja kehittämiseen. Hankkeen tarkoituksena oli tukea opiskelijoiden hyvinvointia ja edistää heidän osallisuuttaan korona-ajan etäopiskelussa tarjoamalla vertaistukea opiskeluun, ohjausta opiskeluhyvinvoinnin edistämiseen sekä tukea tunteiden säätelyyn.

Hyvinvointitutorien toiminta pilotoitiin Voima-hankkeessa lukuvuonna 2021–2022. Tutorit rekrytoitiin sosionomi-tutoreiden koulutuksessa, jossa käytiin kertomassa hankkeesta ja ajatuksesta, mitä ja ketä hyvinvointitutorit voisivat Hämeen ammattikorkeakoulussa olla. Ajatuksena oli, että hyvinvointitutorit tarjoavat aitoa vertaistukea, antavat vinkkejä hyvinvoinnin eri teemoista ja toimivat “hyvinvoinnin sanansaattajina” erilaisissa tapahtumissa ja tilaisuuksissa. Lukuvuoden aikana hyvinvointitutorit järjestivät tapahtumia ja viestivät toiminnastaan perustamallaan Instagram-tilillä. Tutorit kokoontuivat säännöllisesti ohjattuna n. kahden viikon välein. Tutoreiden ohjaukseen osallistui ensimmäisenä vuonna useampi

hankkeen toimija sekä opiskelijakunta HAMKOn asiantuntija. Töitä jaettiin alusta asti mahdollisuuksien mukaan tutoreiden kiinnostusten mukaisesti. Joulukuussa 2021 HAMKin hyvinvointitutorit ylittivät uutiskynnyksen, kun heitä haastateltiin YLEN:n aamu-uutisissa.

Pilottivuoden päätteeksi järjestettiin työpaja, jossa yhdessä tutoreiden kanssa käytiin läpi kulunutta vuotta ja niitä hyviä käytäntöjä, joita vuoden aikana oli havaittu. Työpajan lopputuotoksena syntyi hyvinvointitutoreiden vuosikello, jossa on kuvattuna ne tapahtumat ja muut tehtävät, joita hyvinvointitutoreiden ajatellaan jatkossa toteuttavan. Lukuvuoden lopulla hyvinvointitutoroinnista rakennettiin vapaavalintainen opintojakso, joka on vapaasti valittavissa sosionomi-, sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoille. Lisäksi hankkeessa palkattu opintokuraattori perehdytettiin toimintaan ja sovittiin hänen ottamisestaan mukaan tutoreiden ohjaukseen syksystä alkaen. Syksyllä 2022 kolme pilottivuotena toimintansa aloittaneista hyvinvointitutoreista päätti jatkaa tutorointia vielä toisena lukuvuonna. Lisäksi rekrytoitiin yksi uusi hyvinvointitutor. Syksyllä 2022 alkanut Voimala-hanke jatkoi tutoreiden ohjausta yhdessä kuraattorin kanssa.

Hyvinvointitutorointi on nähty korkeakoulussa tärkeäksi ja arvokkaaksi toiminnaksi, jonka jalkauttaminen osaksi toimintaa on ollut tarpeellista. Hyvinvointitutorit ovat verkostoituneet muiden tutoreiden (mm. liikuntatutorit ja eri koulutusohjelmien tutorit) kanssa ja tehneet tiivistä yhteistyötä myös opiskelijajärjestöjen toimintaan liittyen. Esityksessämme kerromme käytännön kokemuksia siitä, miten tarpeisiin vastaavasta opiskelijahyvinvointia tukevasta pilottikokeilusta syntyi osa korkeakoulun päivittäistä arkea.

Hyvinvointia osana opintoja

- Rutanen Maaret, Jyväskylän ammattikorkeakoulu JAMK (maaret.rutanen@jamk.fi)

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa (Jamk) on kehitetty opiskelijoiden hyvinvointia tukevia palveluita OKM:n tuella vuosina 2021–2022 Opiskelijahyvinvoinnin yhteiskehittäminen (OHKE) – ja vuosina 2022–2023 Yhteisöllinen ja yhdenvertainen ammattikorkeakoulu (YYamk) - hankkeissa. Yhtenä oleellisena kehityskohteena on ollut luoda käytäntöjä opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseksi.

OHKE-hankkeessa luotiin hyvinvointivalmennuksen malli opiskelijoille, joilla oli haastetta hyvinvoinnissa ja opintojen etenemisessä. Valmennuksen lähtökohtina olivat näyttöön perustuvat kognitiivisen käyttäytymisterapian, hyväksymis- ja omistautumisterapian sekä motivoivan lähestymistavan periaatteet. Oleellisessa roolissa olivat motivaation vahvistaminen oman hyvinvoinnin ja opiskelutaitojen edistämiseen, muutostarpeen määrittely ja konkreettisten keinojen löytäminen ja harjoittelu tarvittavan muutoksen tueksi. Opiskelijat kokivat valmennuksessa saamansa tuen erittäin hyväksi: ka 9 (4–10). Tärkeänä pidettiin mahdollisuutta hakeutua palveluun matalalla kynnyksellä. Opiskelijat kokivat yksilöllisten tarpeiden huomisen ja työskentelyprosessin auttaneen tavoitteen saavuttamisessa. Kuulluksi tuleminen ja konkreettiset keinot arjen ja opiskelun sujuvoittamiseksi sekä edistymisen seuraaminen koettiin hyvinvointia ja opintoja edistävänä. Moni opiskelija sai jatkettua opintojaan tuen avulla ja motivoitui tekemään asioita opintojensa etenemiseksi. Opiskelijat kokivat saamansa merkittäväksi opintojensa edistämässä ja toivoivat tämänkaltaisen työskentelyn olevan jatkossakin tarjolla opintojen tueksi.

YYamk-hankkeessa toteutetaan vuonna 2023 opiskelijoiden mielen hyvinvointia tukevan Nyyti ry:n kanssa yhteistyössä myötätuntomentorointiin perustuvia vertaisryhmiä kuormittuneisuutta, stressiä ja vaatavuutta kokeville opiskelijoille heidän opiskelukykynsä vahvistamiseksi. Myötätuntomentoreiksi on rekrytoitu sosiaali-, terveys- ja pedagogisten alojen loppuvaiheen opiskelijoita ja ryhmät ovat avoimia kaikille Jamkin opiskelijoille. Kevään 2023 aikana saadaan tuloksia neljästä ensimmäisestä ryhmästä. Lisäksi saadaan myötätuntomentoreiden kokemuksia toiminnasta heidän ammatillisen kehittymisensä ja työelämätaitojen näkökulmasta. Tulosten perusteella luodaan myötätuntomentoroinnin malli Jamkiin.

Hankkeiden tuloksia hyödynnetään uuden, vuonna 2024 käyttöön otettavan opetussuunnitelman suunnittelussa ja tavoitteena on luoda valinnaisiin opintoihin kokonaisuudet, joiden avulla voidaan jatkossa tukea opiskelijoiden opiskelukykyä, opintojen

etenemistä ja luoda pohjaa tulevalle työhyvinvoinnille. Lisäksi sosiaali- terveys- ja pedagogisten opintojen opiskelijoille luodaan opintokokonaisuus, jossa heidät koulutetaan toimimaan vertaisohjaajana hyvinvointivalmennuksessa ja myötätuntomentoroinnissa.

Esityksessä esitellään hyvinvointivalmennuksen ja myötätuntomentoroinnin mallit, keskeiset tulokset toteutuksista sekä opiskelijoiden ja vertaisohjaajien kokemukset sekä suunniteltujen opintojaksojen sisällöt, tavoitteet ja toteutustavat.

Missä olet oppimisanalytiikka?

- Vihmajaakso Jarmo, Tampereen ammattikorkeakoulu TAMK (jarmo.vihmalaakso@tuni.fi)
- Sintonen Sanna, Tampereen ammattikorkeakoulu TAMK (sanna.sintonen@tuni.fi)

Oppimisanalytiikasta etsitty viime vuosina vastauksia oppimiseen, opiskelijahyvintointiin ja opettajan työhön. Selvitimme oppimisanalytiikan tilannekuvaa ja tulevaisuutta korkeakouluissa vuonna 2023 lähettämällä haastattelupyynnöt oppimisanalytiikkaan perehtyneille asiantuntijoille suomalaisiin korkeakouluihin. Näin syntyi oppimisanalytiikan tilannekuva, josta esityksessämme ammennamme eväitä tulevaisuuden koulutuksen kehittämiseen. Kysymme, mihin tarpeeseen oppimisanalytiikka on tällä hetkellä vastaus ja miten analytiikan hyödyntäminen näkyy opiskelijoiden ja opettajien arjessa.

Vuosina 2018–2021 opetus- ja kulttuuriministeriö rahoitti kahta isoa oppimisanalytiikkahanketta Suomen korkeakouluissa. Hankkeet olivat AnalytiikkaÄly ja Oppimisanalytiikka – avain parempaan oppimiseen AMKeissa (APOA). Näiden hankkeiden avulla korkeakoulut pääsivät tutustumaan ajankohtaiseen tutkimusaiheeseen ja kehittämään ydintoimintaansa eli oppimista analytiikan tuottamaa tietoa hyödyntäen. Nämä hankkeet ottivat tärkeitä ensiaskeleita oppimisanalytiikan hyödyntämisessä korkeakoulutuksessa.

APOA-hankkeessa, jossa olimme mukana, parannettiin oppimisanalytiikan käyttömahdollisuuksia korkeakouluopetuksessa ja kehitettiin opettajien osaamista oppimisanalytiikan soveltamisessa kymmenessä ammattikorkeakoulussa. APOA-hanketta koordinoi Tampereen ammattikorkeakoulu. Hankkeen myötä syntyivät Oppimisanalytiikan käsikirja ja suositukset (Linkki: <https://oppimisanalytiikkasuosituksia.fi>), joiden tehtävänä on auttaa korkeakoulujen henkilöstöä eteenpäin oppimisen kiitotiellä ja kinttupoluilla.

AnalytiikkaÄly oli seitsemän yliopiston yhteishanke, jota koordinoi Oulun yliopisto. Hankkeessa opintojen sujumista sekä työelämään siirtymistä edistettiin hyödyntämällä oppimisanalytiikkaa opintopolun suunnittelussa, opintojen seurannassa, opetuksessa, opiskelijoiden ohjauksessa ja yliopiston johtamisessa. (Linkki: <https://analytiikkaaly.fi/>)

Missä korkeakoulujen oppimisanalytiikka on nyt? Miten analytiikka auttaa oppijaa ja opettajaa? Mihin suuntaan se kehittyy ja millaisin askelein? Näihin kysymyksiin vastaamme APOA- ja AnalytiikkaÄly-hankkeiden ja muiden korkeakoulukentän oppimisanalytiikan osaajien lausuntojen pohjalta.

Opintopsykologin opiskeluvinkit

- Pyykkö Manne, Laurea (manne.pyykko@laurea.fi)

Opintopsykologi kuulee työssään monia murheita ja samalla yrittää auttaa opintojen edistämisessä. Myös omat opiskeluaajat ovat usein mielessä, vaikka fokus on tietenkin opiskelijan asioissa. Näistä aineksista on syntynyt 10x10, Opintopsykologin 10 opiskeluvinkkiä 10 minuutissa. Rautaisannos parhaista - ja huonoimmista - käytännöistä opiskelujen yhteydessä. Siitä, mihin moni hyvä mies ja/tai nainen on kaatunut; sekä siitä, miten tavalliset kuolevaiset ovat selvinneen opinnoista, koettelemusten keskellä.

Rohkeasti kirjoittamaan / Write now -verkkosivusto opinnäytetyön tekijöille ja ohjaajille

- Horton Christine, Tampereen yliopisto (christine.horton@tuni.fi)
- Parviainen Hanna, Tampereen yliopisto (hanna.parviainen@tuni.fi)
- Jauni Heidi, Tampereen yliopisto (heidi.jauni@tuni.fi)
- Airaksinen Tiina, Tampereen yliopisto (tiina.airaksinen@tuni.fi)

Tampereen yliopiston Kielikeskus toteutti syksyllä 2022 digipedagogisen kehittämishankkeen, jonka tuloksena oli Rohkeasti kirjoittamaan / Write now -verkkosivusto. Suomeksi ja englanniksi tuotettu sivusto on tarkoitettu työtä sujuvoittavaksi tukiaineistoksi kaikille opiskelijoille, vaikka se tarkempina kohderyhminä ovatkin opinnäytetöitään kirjoittavat opiskelijat ja heidän ohjaajansa.

Hankkeen pontimena oli halu vaikuttaa opiskelijoiden valmistumiseen tavoiteajassa. Aihe on tärkeä, sillä se on tiedekuntien tärkeimpiä tulostittareita samalla kun opinnäytetyön loppuunsaattaminen on yksi merkittävimmistä opiskelijoiden valmistumista hidastavista syistä. Opinnäytetyö on myös opintojen laajin itsenäisesti tehtävä oppimisen näyte ja sen laatiminen edellyttää akateemisen kirjoittamisen taitoja, joiden opettamiseen ja ohjaamiseen kielikeskuksessa on monipuolista osaamista, jota pyrittiin hyödyntämään tässä projektissa.

Projektin tavoitteena oli kehittää oppimis-, työ- ja ongelmanratkaisuprosesseja tukeva ja ohjattavan toimijuutta vahvistava materiaalipaketti itsenäiseen käyttöön opiskelijoille sekä opinnäytetöiden ohjaajille (Vehviläinen 2013). Opiskelijoille sivusto tarjoaa tukea itseohjautuvuuden ja minäpystyvyyden tunteisiin (ks. Bandura 1977), kun taas ohjaajille sivustolta löytyy ajanmukaiseen, tutkittuun tietoon perustuvaa aineistoa opiskelijan tekstityön ohjaamiseen. Sen lisäksi materiaalipaketti kannustaa käyttäjiään sekä yhteisöllisiin työmuotoihin että itsenäiseen työskentelyyn, jonka lisäksi se auttaa heitä tekemään opinnäytetyö- ja kirjoitusprosessista tavoitteellisen, järjestelmällisen ja sujuvan. Sivusto kytkeytyy myös muihin yliopiston tarjoamiin opiskelijoiden hyvinvointia ja opiskeluedellytyksiä tukeviin toimintoihin kuten opiskelutyöpajoihin.

Sivusto on rakennettu opiskelijoille tutulle Moodle-alustalle ja sen aineisto perustuu suomalaisen ja kansainvälisen kirjoittamisen tutkimuksen tuloksiin. Materiaalit on suunniteltu helposti lähestyttäväksi ja niitä voi soveltaa moniin erilaisiin kirjoitustarpeisiin ja -tilanteisiin. Sivustolla esitellään yhteisöllisen kirjoittamisen eri muotoja ja niistä annetaan myös

konkreettisia esimerkkejä. Sivusto sisältää myös runsaasti materiaalia itsenäisen, omatoimisen kirjoittamisen tueksi ja sen ote on ratkaisukeskeinen ja kirjoittajia rohkaiseva.

Akateemisen kirjoittamisen taidot karttuvat vähitellen ja niiden oppiminen koetaan usein vaikeaksi, koska siihen liittyy paljon piilevää tietoa. Myös taitona kirjoittamisen voi mieltää ”piileväksi”: se on geneerinen taito, joka toisaalta ikään kuin itsestään selvästi osataan, ja toisaalta sen erityisiä lajeja, kuten akateemista kirjoittamista, opetetaan suhteellisen vähän siihen nähden, miten paljon sen taitamista vaaditaan. (Svinhufvud, 2007, Boice 1993.) Kirjoittamisen hidasteita ovat esimerkiksi aloittamisen vaikeus ja prokrastinaatio. Myös perfektionismi ja sisäiset sensorit ovat monille tuttuja. (Boice 1993.) Muun muassa näihin vaikeuksiin sivusto tarjoaa käytännön vinkkejä.

Asiasanat: opinnäytetyö, opinnäytetyön ohjaus, kirjoittamisen ohjaus

Lähteet:

Bandura A. (1977). Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review* 84.

Boice, R. (1993). Writing blocks and tacit knowledge. *Journal of Higher Education* 64.

Svinhufvud, K. (2007). Kokonaisvaltainen kirjoittaminen. Helsinki: Tammi.

Vehviläinen, S. (2014): Ohjaustyön opas. Yhteistyössä kohti toimijuutta. Helsinki: Gaudeamus.

Työelämälähtöisellä opintojaksojen integroinnilla hyvinvointia ja kestävyyttä

- Malin Arja-Tuulikki, LAB University of Applied Sciences (arja-tuulikki.malin@lab.fi)

Alustuksessa esitellään syksyllä 2022 toteutetun opetuskokeilun tausta, toteutus ja tulokset. Opetuskokeilu toteutettiin LAB-ammattikorkeakoulun Tulevaisuuden johtaja sosiaali- ja terveysalalla (ylempi AMK) tutkinnon osana integroimalla kaksi ydinosaamisen opintojaksoa. Lähtökohtana kokeilulle oli aiemman vuosikurssin opiskelijoiden palaute, jossa toivottiin Asiakassuhteiden johtamisen ja Palveluprosessien johtamisen opintojen integroimisen mahdollisuutta.

Syksyn 2022 opetus uudelle ryhmälle toteutettiin tarjoamalla näiden opintojaksojen integroinnin mahdollisuutta työelämälähtöisellä oppimistehtävällä. Lähtökohtana integroinnissa oli opiskelijoiden esittelemä todellinen työelämän kehittämishaaste ja sen ratkaisu palveluprosessien johtamisen sekä asiakassuhteiden johtamisen näkökulmista. Vaihtoehtoisena suoritustapana kurssilla oli ongelmanratkaisu opettajan tarjoamasta kehittämistehtävästä.

Alustuksessa esitellään työelämälähtöisiä oppimistehtäviä, oppimistuloksia sekä opiskelijapalautteita. Alustavat tulokset antavat viitteitä siitä, että opintojaksojen integrointi voi tukea opiskelijoiden hyvinvointia sekä kestävästä työelämäyhteistyötä niiden tarpeisiin perustuvien oppimistehtävien muodossa. Integroitu toteutus voi vaikuttaa myönteisesti opiskelijoiden motivaatioon ja ajankäyttöön sekä työelämän ja opintojen yhteensovittamiseen. Todellisiin työelämän kehittämishaasteisiin ratkaisujen etsiminen tuottaa arvoa myös työelämälle opintojen aikana jo ennen opinnäytetöitä ja valmistumista.

Maataloustieteiden opiskelijoiden opintojen eteneminen ja hyvinvointi

- Södervik Ilona, Helsingin yliopisto / Yliopistopedagogiikan keskus (HYPE) (ilona.sodervik@helsinki.fi)
- Kymäläinen Hanna-Riitta, Helsingin yliopisto (hanna-riitta.kymalainen@helsinki.fi)
- Häsä Jokke, Terveystieteiden tutkimuskeskus THL (jokke.hasa@helsinki.fi)

Yliopisto-opintojen ensimmäinen vuosi ennustaa myöhempien opintojen edistymistä ja laatua. Muun muassa vahva minäpystyvyyssuskomus vähentää opiskelijan haastavassa tilanteessa kokemaa stressiä ja on siten yhteydessä hyvinvointiin.

HowULearn-lomakekyselyllä selvitettiin maataloustieteiden opiskelijoiden minäpystyvyyttä, oppimisen ja opiskelun ulottuvuuksia, opiskelu-uupumusta sekä opintoja edistäviä ja hidastavia tekijöitä. Kyselyyn vastasi 49 opiskelijaa ensimmäisen opintovuoden lopussa. Opiskelijaprofiilien muodostamiseen käytettiin latenttia profiilianalyysia, ja syntyneitä profiileja vertailtiin varianssianalyysilla. Edistäviä ja hidastavia tekijöitä puolestaan selvitettiin tekstivastauksista laadullisella sisällönanalyysilla.

Opiskelijat ryhmiteltiin oppimisen ja opiskelun ulottuvuuksien perusteella kolmeen profiiliin: 1) järjestäytyneesti opiskeleviin, menestyneisiin opiskelijoihin, joilla oli vahva minäpystyvyyssuskomus, vain vähän pintasuuntautunutta opiskelua ja vähän uupumusta, 2) järjestäytymättömämmin opiskeleviin, joilla oli vähän sekä pintasuuntautunutta että järjestelmällistä opiskelua ja 3) ristiriitaiseen ryhmään, jossa oli paljon järjestelmällistä, mutta pintasuuntautunutta opiskelua; tässä ryhmässä opiskelu-uupumus oli suurinta. Kaikkiin ryhmiin kuuluvilla oli paljon syväsuuntautunutta opiskelua.

Suuri osa opiskelijoista edistyi opinnoissaan hyvin, opiskeli syväsuuntautuneesti ja tunsivat itsensä kyvykkäiksi ja hyvinvoivaksi. Osa opiskelijoista kärsi kuitenkin toisiinsa kietoutuneista haasteista ja ongelmista. Pintasuuntautunut ja ristiriitainen suhtautuminen opiskeluun näytti olevan yhteydessä vähäisempään hyvinvointiin ja ongelmiin opintojen etenemisessä.

Useimmiten mainitut opintoja edistävät tekijät, joita järjestäytyneesti opiskelevat tunnistivat, olivat vertaistuki ja opintojakson tehtävät. Yleisimmät opintoja hidastavat tekijät olivat järjestäytymättömän ryhmän tunnistama opintojen ulkopuolinen toiminta ja lähinnä ristiriitaisen ryhmän tunnistama, suureksi koettu opintojen työmäärä.

Opintojen hitaan etenemisen riskiryhmään kuuluvat opiskelijat voidaan tunnistaa Helsingin yliopiston Oodikone-järjestelmällä. Näihin opiskelijoihin otetaan yhteyttä ja heille tarjotaan kohdennettua tukea.

Sekä koulutuksen suunnittelussa että opetuksen toteutuksessa tulee ottaa huomioon erilaisten opiskelijoiden tarpeet. Opetuksessa tulee tukea käytäntöjä, jotka edistävät suunnitelmallista ja syväsuuntautunutta opiskelua. Vertaistuen saamisen mahdollisuutta ja syväsuuntautunutta opiskelua voidaan tukea opintojaksojen osaamistavoitteilla ja käytännön järjestelyillä. Koko opintojakson ajaksi kannattaa sijoittaa säännöllisiä oppimistehtäviä. Muita tärkeitä opiskelijaa hyödyttäviä käytännön keinoja olivat tämän tutkimuksen mukaan selkeät opintojen rakenteet, mielenkiintoinen ja opiskelijaa tukeva opetus sekä opettajan hyvät digitaaliset taidot ja sähköiset opetusmateriaalit. HowULearn-kyselyn henkilökohtaisen opiskelijapalautteen reflektointi tulee sisällyttää opintojakson oppimistehtävään.

Opiskelijoiden minäpystyvyyssuskomuksien, järjestelmällisen opiskelun ja ajankäytön hallinnan tukemisen käytännön keinoja tulee pohtia. Oppimiseen ja opintojen etenemiseen liittyvistä tekijöistä ja opiskelijoiden hyvinvoinnista opintojen alkuvaiheessa tarvitaan lisää tutkimusta, jossa keskitytään erilaisten opiskelijoiden tarpeisiin.

Lähde:

Kymäläinen, H.-R., Häsä, J. & Södervik, I. Factors related to study progress among first-year agriculture students. Submitted manuscript.

Työelämäyhteistyö ammattikorkeakouluopettajan työssä

- Laitinen-Väänänen Sirpa, Jyväskylän ammattikorkeakoulu JAMK (sirpa.laitinen-vaananen@jamk.fi)
- Virtanen Anne, Jyväskylän yliopisto (anne.virtanen@jyu.fi)
- Heikkinen Hannu, Jyväskylän yliopisto (hannu.l.t.heikkinen@jyu.fi)
- Virolainen Maarit, Jyväskylän yliopisto (maarit.ha.virolainen@jyu.fi)
- Tynjälä Päivi, Jyväskylän yliopisto (paivi.tynjala@jyu.fi)

Työelämäyhteistyö on ammattikorkeakouluille yhä tärkeämpi toimintamuoto. Yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa on heille laissa asetettu tehtävä (Ammattikorkeakoululaki 932/2014, §6). Samalla suomalaisen korkeakoulutuksen edellytetään jatkuvasti lisäävän yhteistyötä työelämän kanssa (Korkeakoulu ja tiedepolitiikka ja sen kehittäminen, 2017).

Ammattikorkeakouluja velvoittaa työelämäyhteistyöhön ennen kaikkea mahdollisuus edistää opiskelijoiden korkeatasoista oppimista erityyppisillä työelämäläheisillä jaksoilla (mm. Tynjälä ym., 2022), mutta parhaimmillaan yhteistyö tuottaa molempia osapuolia palkitsevaa kumppanuutta ja synnyttää uudenlaista yhteistyötä koulutuksen ja työelämän välille (Billett ym., 2007; Töytäri ym., 2019; Vanhanen-Nuutinen & Laitinen-Väänänen, 2018).

Ammattikorkeakouluissa vaatimus työelämäyhteistyön vahvistamisesta näkyy erityisesti opettajien työssä, sillä työelämäyhteistyön koordinointi on heidän toimintansa varassa (Virtanen ym., 2022).

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan työelämäyhteistyön roolia ammattikorkeakouluopettajan työssä. Käytössä on Suomen ammattikorkeakouluopettajilta kerätty laaja lomakeaineisto (N=1995, n=444), jossa heitä pyydettiin arvioimaan 1) työelämäyhteistyöhönsä kulunutta aikaa ja siihen varattuja resursseja, 2) työelämäyhteistyönsä luonnetta, 3) työelämäyhteistyön viime vuosina mahdollisesti muuttunutta luonnetta sekä 4) kertomaan työelämäyhteistyössä kokemistaan haasteista mutta myös positiivisista kokemuksistaan. Lomakeaineisto analysoitiin SPSS-ohjelmalla erilaisia tilastollisia menetelmiä käyttäen.

Alustavien analyysien mukaan 55 prosenttia ammattikorkeakouluopettajista koki, että työelämäyhteistyö on viimeisen viiden vuoden aikana lisääntynyt. Ammattikorkeakouluopettajat näkivät, että työelämäyhteistyötä tehdään erityisesti opiskelijoiden oppimisen ja työllistymisen edistämiseksi mutta myös työelämäkumppaneiden toiminnan edistämiseksi. Työelämäyhteistyö arvioitiin pitkälti tasaveroiseksi toiminnaksi ammattikorkeakoulun ja työelämäkumppanien välillä.

Samoin työelämäyhteistyö koettiin olevan omassa ammattikorkeakoulussa melko suunnitelmallista ja systemaattista toimintaa. Ammattikorkeakouluopettajista noin kolmannes arvioi työelämäyhteistyöhön varatun ajan riittävän, mutta heistä 60 prosenttia koki työelämäyhteistyöhön menevän jonkin verran tai huomattavasti enemmän aikaa kuin siihen on varattu. Haasteelliseksi työelämäyhteistyössä ammattikorkeakouluopettajat näkivät erityisesti 1) ammattikorkeakoulun ja työelämän erilaiset toimintakulttuurit, toimintatavat ja aikajänteet sekä 2) ajan ja muiden resurssien riittämättömyyden. Ammattikorkeakouluopettajista työelämäyhteistyön kohtalaiseksi kuormittavaksi kokikin 41 prosenttia ja melko paljon tai erittäin kuormittavaksi 20 prosenttia. Työelämäyhteistyö toi ammattikorkeakouluopettajien työhön myös paljon myönteisiä asioita. Esimerkiksi työelämäyhteistyö mahdollisti opettajien mukaan uuden oppimisen sekä oman osaamisen ja opetuksen kehittämisen. Samoin se tarjosi luontevan väylän päivittää ajankohtaista ja -tasaista tietoa oman alan työelämästä.

Yhteenvedona voidaan todeta, että työelämäyhteistyö näkyy vahvasti tämän päivän ammattikorkeakouluopettajan työssä. Se nähdään tärkeänä osatekijänä opiskelijoiden oppimiselle ja opettajien ammatilliselle kehitymiselle. Ammattikorkeakouluopettajan omaa työtä työelämäyhteistyö kuitenkin – myönteisten oppimisen ja osaamisen päivittämisen lisäksi – kuormittaa. Tämä tutkimus tunnistaa näitä kuormittavia tekijöitä ja pohtii keinoja niiden selvittämiseksi.

Diskursiivinen näkökulma fysioterapiaopettajien suhteesta koulutuspolitiikkaan

- Korpi Hilikka, Jyväskylän yliopisto ja Vaasan ammattikorkeakoulu (hilikka.m.korpi@jyu.fi)
- Sjögren Tuulikki, Jyväskylän yliopisto (tuulikki.sjogren@jyu.fi)
- Leinonen Heidi, Laurea (heidi.leinonen@laurea.fi)

Koulutuspolitiikka ohjaa vahvasti opettajien työtä. Se sisältää vaatimuksia opettajien pätevyydestä ja tehtävistä, tulevaisuuden osaamisesta ja monialaisesta yhteistyöstä eri toimijoiden välillä sekä raamittaa työtä rahoituksen näkökulmasta. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaista koulutuspolitiikkaan liittyvää puhetta fysioterapiaopettajat tuottavat ja minkälaisia identiteettejä fysioterapiaopettajien puhetavoista muodostuu aiheen sisällä.

Tutkimus liittyy Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa Osaavat opettajat yhdessä!-tutkimus- ja kehityshankkeeseen, joka toteutettiin aikavälillä 2017-2019. Tutkimusaineistona oli kolme ryhmähaastattelua, joissa oli haastateltavana yhteensä seitsemän (n=7) fysioterapiaopettajaa. Haastateltavia oli sekä yliopistosta, että ammattikorkeakoulusta. Haastatteluaineisto analysoitiin diskurssianalyysillä yhtenä aineistona.

Aineiston analyysin tuloksena fysioterapiaopettajien puheesta nousi esiin viisi koulutuspoliittista teemaa: lainsäädäntö, talouden resurssit, tulevaisuuden ennakointi, verkostot ja elinikäinen oppiminen. Teemojen sisällä fysioterapiaopettajien puhetaiposten kautta muodostui neljä identiteettiä: ammatillinen kehittäjä, ammatillisen arvon kyseenalaistaja, ulkoisiin vaateisiin sopeutuja ja ristiriitojen esiintuoja. Identiteettien esiintyminen vaihteli eri teemojen sisällä.

Tulosten perusteella fysioterapiaopettajien puhe koulutuspolitiikan eri teemoista oli moninaista. Vaikka koulutuspolitiikassa nähtiin mahdollisuuksia, oli epävarmuus, velvollisuudet ja vaatimukset hallitsevassa osassa fysioterapiaopettajien puheessa. Fysioterapiaopettajia on tutkittu Suomessa vähän, tämän tutkimuksen aihe fysioterapiaopettajien suhteesta koulutuspolitiikkaan on uusi. Aiheen tutkiminen on tärkeää, koska koulutuspolitiikka ohjaa fysioterapiaopettajien työtä. Tämä tutkimus tuo uutta näkökulmaa fysioterapiaopettajien suhteesta koulutuspolitiikkaan. Tuloksia voidaan hyödyntää terveystieteiden opettajakoulutuksen kehitystyössä ja jatkotutkimusaiheina.

Asiasanat: fysioterapia, korkeakouluopettajat, koulutuspolitiikka, diskurssianalyysi

Opettajaopiskelijoiden käsityksiä pedagogisesta hyvinvoinnista

- Erkkilä Raija, OAMK, Ammatillinen opettajakorkeakoulu (raija.erkkila@oamk.fi)
- Perunka Sirpa, OAMK, Ammatillinen opettajakorkeakoulu (sirpa.perunka@oamk.fi)

Viime vuodet ovat olleet opetuksen ja oppimisen näkökulmasta haastavia. Nopeasti muuttuneessa tilanteessa huomio on kiinnittynyt eri yhteyksissä esiin sekä opettajien että opiskelijoiden hyvinvointiin. Oulun ammatillisessa opettajakorkeakoulussa otettiin käyttöön lukuvuonna 2022–23 opetussuunnitelma, johon sisällytettiin uusi opintojakso, pedagoginen hyvinvointi 2 op. Opettajankouluttajina olemme kiinnostuneet siitä, miten tämä uusi kokonaisuus on otettu vastaan ja miten opiskelijat ymmärtävät opintojakson kokonaisuuden. Haluamme selvittää myös sitä, minkä merkityksen opettajaopiskelijat antavat pedagogiselle hyvinvoinnille.

Pedagoginen hyvinvointi on moniulotteinen kokonaisuus, joka muodostuu yksilöllisestä ja yhteisöllisestä ulottuvuudesta. Yhteisöllisen ulottuvuuden muodostavat esimerkiksi työyhteisö ja opettajan omat verkostot, jotka hän kokee tärkeiksi tekijöiksi oman työnsä ja sen kehittämisen näkökulmasta. Yksilöllinen ulottuvuus pedagogisen hyvinvoinnin kokonaisuudessa tarkoittaa kunkin henkilökohtaisesti merkittäviä kokemuksia, jotka voivat vaihdella tilanteen mukaan.

Tutkimuksemme kohteena ovat käsitykset pedagogisesta hyvinvoinnista. Tutkimusaineiston olemme keränneet opettajaopiskelijoilta avoimella kyselyllä pedagogisen hyvinvoinnin opintojakson yhteydessä. Aineiston hankinta jatkuu vielä kuluvan lukukauden loppuun. Kyselyssä opettajaopiskelijat kuvaavat pedagogiseen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä ja niiden merkitystä opettajalle ja opiskelijalle.

Esityksessämme tarkastelemme opiskelijoiden käsitysten vaihtelua pedagogisesta hyvinvoinnista. Alustavan analyysin mukaan opiskelijat pohtivat pedagogista hyvinvointia muun muassa pedagogisen toiminnan näkökulmasta. Esille on noussut myös työyhteisön merkitys pedagogisen hyvinvoinnin tukemisessa.

Yksinäisyystyön malli korkeakouluissa

- Lindberg Annina, Yksinäisyystyö korkeakouluissa -hanke / Nytyi ry
(annina.lindberg@nytyi.fi)

Suurin osa eli yli 60 % opiskelijoista on kokenut yksinäisyytensä lisääntyneen koronapandemian aiheuttamana poikkeusaikana. Joka neljäs korkeakouluopiskelija kokee haitallista, pitkittynyttä yksinäisyyttä (Korkeakouluopiskelijoiden terveys- ja hyvinvointitutkimus 2021.) Paluu poikkeusajasta ns. normaalimpaan arkeen ei automaattisesti ja itsestään korjaa opiskelijoiden yksinäisyystilannetta, vaan vaaditaan toimia, jotta opiskelijoiden yksinäisyyttä voidaan vaikuttavalla tavalla vähentää. Opiskelijoiden kokemus yksinäisyys ei myöskään ole pelkästään korona-ajan luoma ilmiö, vaan korkeakouluissa on koettu yksinäisyyttä jo ennen korona-aikaa (Korkeakouluopiskelijoiden terveys- ja hyvinvointitutkimus 2012 & 2016).

Pitkittynyt yksinäisyys vaikuttaa moneen: terveydentilaan, fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin, opiskelumotivaatioon, opiskelukykyyn ja tulevaisuususkoon (mm. Baarck 2021; Cacioppo ym. 2002; Hawkey & Cacioppo, 2010; Holt-Lunstad ym. 2015; Kraav ym. 2020; Kraav ym. 2021; Bu ym. 2020; Ybarra ym. 2008). Opiskelijoiden kyky ja mahdollisuudet suorittaa opinnot loppuun ja astua hyvinvoivina tulevaisuuden osaajina työelämään ovat vaarassa, mikäli yksinäisyyden vähentämiseen ei tartuta. Yksinäisyyden tehokas vähentäminen puolestaan vaatii tutkitusti henkilökohtaista työskentelyä omien haitallisten ajatusmallien kanssa (mm. Juntila, N., Kainulainen, S. & Saari, J. 2015; Juntila 2018).

Tällä alustuksella kerromme tutkitusti vaikuttavasta viiden kerran yksinäisyystyön mallista ja sen soveltamisesta myös ryhmämuotoisena korkeakoulukontekstiin. Kerromme työn tuloksista opiskelijoiden parissa ja koulutusmallin kehittämisestä korkeakoulutoimijoille osana Nytyi ry:n ja HelsinkiMission yhteistä kolmivuotista Yksinäisyystyö korkeakouluissa -hanketta (2022–2024). Yksilötyön ja vertaisryhmien vaikuttavuuden arvioinnissa on hyödynnetty yksinäisyyden muutoksen arviointiin UCLA Loneliness Scale -mittaria sekä sosiaalisen toimintakyvyn arviointiin Social Provision Scale -mittaria. Yksilötyössä käytössä on lisäksi masennusta mittaava Beck Depression Inventory -masennuskysely.

On opiskelijoiden ja korkeakoulujen etu, että yhä useampi opiskelijoiden parissa toimiva tunnistaa opiskelijoiden yksinäisyyttä, osaa ottaa asian puheeksi ja ohjata vaikuttavan tuen piiriin tai kykenee itse tarjoamaan tukea opiskelijoille yksinäisyyden kysymyksiin. Näin apua ja tukea on saatavilla lähempää omaa opiskelutarkeaa, varhaisemmassa vaiheessa ja yhä useammalla opiskelijalla on mahdollisuus saada tukea yksinäisyyteen. Sitä kautta voimme

vahvistaa opiskelijoiden opiskelukykyä, opinnoissa jaksamista ja opintojen suorittamista loppuun sekä hyvinvoivana tulevaisuuden työelämään astumista – tämä on paitsi, opiskelijan ja korkeakoulun, myös laajemmin yhteiskunnan etu.

Yksinäisyystyö korkeakouluissa -hankkeen vaikuttavaan opiskelijoiden parissa tehtävään työhön pohjaten tarjoamme opiskelijoiden parissa toimiville tukea, työvälineitä ja koulutuksia, joiden kautta lisätä omia valmiuksia ja osaamista tukea opiskelijoita yksinäisyyden kysymyksissä. Tavoitteena on, että jatkossa opiskelijat saavat nopeammin, helpommin ja vaikuttavammin tukea yksinäisyyden kysymyksiin niin korkeakoulujen sisältä, opiskeluterveydenhuollosta kuin järjestöjenkin suunnalta ja että yhä useammalla opiskelijoiden parissa toimivalla on olemassa perustiedot- ja taidot yksinäisyyden kohtaamisesta korkeakoulukontekstissa sekä myös syvällisempää osaamista tukea itse opiskelijaa yksinäisyyden vähentämisessä. Näin saamme tuettua opiskelijoiden hyvinvointia, opiskelukykyä ja opinnoissa jaksamista.

Työpajat

Oppimisen valmentajan matkalla – työpaja ja vertaiskeskustelu opettajille ohjausroolista

- Tiitinen Heli, Tampereen yliopisto (heli.tiitinen@tuni.fi)
- Ikonen Suvi-Päivikki, Tampereen yliopisto (suvi.ikonen@tuni.fi)

Mitkä asiat opiskelijoiden oppimisprosessin tukijana sinua askarruttavat, mistä haluaisit jakaa ajatuksiasi tai hyviä käytänteitä kollegoiden kanssa? Miten vertaiskeskustelun ja itsemyötätunnon kautta voit tukea omaa hyvinvointia ja työssäjaksamista useiden roolien ja vaatimusten keskellä?

Koronapandemia on muuttanut yliopisto-opetuksen luonnetta aluksi pakottamalla etäopetukseen ja nyt palautuen tarkoituksenmukaisella tavalla takaisin kampuksille. Opetustapahtumien pedagogisten valintojen kirjoon on tullut entistä enemmän vaihtoehdoksi teknologia-avusteinen opetus, opetusvideot ja verkkokurssit. Samalla kampuksilla tapahtuvilta oppimistapahtumilta odotetaan oppijälähtöistä, kohtaavaa, valmentavaa otetta, jossa saa kysyä, keskustella sekä kohdata muita opiskelijoita ja opettajia. Yliopistossa työskentelevältä ja opettavalta edellytetään yhteisöllisyyttä luovaa, valmentavaa opettajuutta.

Tässä työpajassa hyödynnetään Tampereen yliopistossa kehitettyä tukimateriaalia Oppimisen matkalla - Tukimateriaali kehittyä flipped learning –opettajaksi. Tukimateriaali sisältää opettajan näkökulmasta kysymyksiä ohjaajaroolin vahvistamiseksi osana omaa osaamisidentiteettiä. Materiaali tukee opettajan omaa pohdintaa roolistaan ja antaa käytännön vinkkejä mm. seuraavista teemoista:

- oppijälähtöisyys
- opiskelun vahvistus
- oppimisprosessin ohjaus ja palaute
- vuorovaikutus opetustilanteessa
- turvallisen tilan luominen ja mahdollistaminen
- ryhmätoiminnan fasilitointi
- monenlaisten oppijoiden huomiointi

- arviointi
- vastuut ja roolit
- yhteistyö, tiimiopettajuus

Työpajassa käsitellään yllä olevista teemoista muutamaa osallistujien toiveiden perusteella. Tästä syystä toukokuussa osallistujille lähetetään ennakkokysely tilaisuuden fokuoimiseksi toivottuun suuntaan. Tilaisuuden lopussa pysähdytään itsemyötätunnon teemaan jakamaan ajatuksia ja tehdään harjoite.

Työpajan havaintojen myötä tukimateriaalia voidaan myös täydentää.

Korkeakoulujen saavutettavuuspolku

- Lyytikäinen Johanna, Erilaisten oppijoiden liitto (johanna.lyytikainen@eoliitto.fi)
- Siitonen Sallamari, Erilaisten oppijoiden liitto (sallamari.siitonen@eoliitto.fi)

Työpajassa tutustutaan erilaisen oppijan kokemusmaailmaan korkeakouluopinnoissa. Työpajassa osallistujat pääsevät pohtimaan saavutettavampaa oppimispolkua yhdessä Erilaisten oppijoiden liiton erityisasiantuntijoiden kanssa.

Aiheen ymmärtäminen on tärkeää, sillä korkeakouluopiskelijoista n. 10–17 % prosentilla on todettu oppimisvaikeus tai muu oppimiseen vaikuttava sairaus tai vamma (Korkeakouluopiskelijoiden terveys- ja hyvinvointitutkimus (KOTT) 2021).

Jaksanko? Pystynkö? Entä opiskelijat? - Itsemyötätunto korkeakouluopettajan työssä

- Pylkkönen Tiina, Aalto-yliopisto (tiina.pylkkonen@aalto.fi)
- Virtanen Viivi, Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK / Aalto-yliopisto (viivi.virtanen@hamk.fi)
- Hailikari Telle, Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK (telle.hailikari@hamk.fi)

Tässä työpajassa pohdimme itsemyötätuntoa keinona lisätä jaksamista ja mielen hyvinvointia sekä selviytyä stressaavista tilanteista yliopistotyössä. Yliopiston toimintakulttuuri on monella tavalla perusluonteeltaan kilpailuhenkinen. Pärjääminen jatkuvassa kilpailussa, lisääntyvässä tulospaineessa ja alati muuttuvissa olosuhteissa haastaa monella tavalla sekä opettajien että opiskelijoiden hyvinvointia. Opettajien jaksaminen ja hyvinvointi, kuten myös koko korkeakoulu yhteisön jaksaminen, on ollut paljon esillä viime vuosina. Opettajat kokevat riittämättömyyttä esimerkiksi opiskelijamäärien ja opetuksen digitaalisuuden lisääntyessä. Opiskelijamäärien kasvaessa opiskelijajoukko on heterogeenisempi ja opiskelijoiden aikaisempi osaaminen ja opiskelutaidot ovat hyvin erilaisia. Huoli opiskelijoiden hyvinvoinnista painaa opettajia. Opettajilta vaaditaan yhä vahvempia pedagogisia taitoja. Opettajilta vaaditaan enenevässä määrin myös näyttöä laadukkaasta pedagogisesta toiminnasta korkeakoulujen ja opettajien kilpailussa opetuksen ja tutkimuksen korkeasta laadusta.

Itsemyötätunto tarkoittaa lyhyesti sanottuna itsensä kohtelemista ystävällisesti, samalla tavalla kuin kohtelisi omaa ystäväänsä esimerkiksi haastavassa elämäntilanteessa. Itsemyötätunto koostuu kolmesta osa-alueesta:

- 1) ystävällinen ja ymmärtäväinen asenne itseään kohtaan
- 2) ymmärrys yhteisestä, jaetusta ihmisyydestä
- 3) tietoinen läsnäolo

Tutkimusten mukaan itsemyötätunto on vahvasti yhteydessä hyvinvointiin ja vähentää stressiä ja pelkoa epäonnistumisesta. Näin ollen se on yksi potentiaalinen keino lisätä hyvinvointia myös korkeakoulu yhteisössä.

Tässä työpajassa esittelemme lyhyesti, mitä itsemyötätunnolla tarkoitetaan, mitä tutkimus kertoo itsemyötätunnosta sekä teemme itsemyötätuntoharjoituksen. Lopuksi pohdimme, miten itsemyötätuntoa voisi lisätä korkeakoulu yhteisöön.

VOIMALA-peli opiskelijahyvinvointia edistämässä

- Heino Sanna, Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK (sanna.heino@hamk.fi)
- Kenraali Sari, Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK (sari.kenraali@hamk.fi)

VOIMALA-hanke tarjoaa voimaa, valoa ja vertaistukea korkeakouluopiskelijoille Hämeen Ammattikorkeakoulussa. Hanketta rahoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriö. Hankkeen tavoitteena on kaksiosaisen hyvinvoinnin tukemisen mallin kehittäminen, tutoroinnin kehittäminen aidosti vertaistukea tarjoavaksi toimintamalliksi, korkeakoulu yhteisön tietoisuuden lisääminen hyvinvointiasioissa sekä opiskelijahyvinvointipalvelujen monipuolistuminen.

Hankkeessa kehitetty toiminnallinen VOIMALA-peli tarjoaa korkeakouluopiskelijoille yhteisöllistä vertaistukea kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi. VOIMALA-peli perustuu HowULearn oppimiskokemuskyselyn osa-alueeseen ja hanketta edeltäneessä VOIMALA-hankkeessa saatuihin kokemuksiin teemallisista opiskelijatapaamisista liittyen opiskelijoiden hyvinvointiin HAMK:ssa. Palautteen perusteella yhteisöllinen vertaistuki on osoittautunut tärkeäksi tekijäksi opiskelijan kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnin edistämiseksi, ja opiskelijat ovat kokeneet tärkeäksi saadessaan mahdollisuuden tulla kuulluiksi.

Toiminnallista VOIMALA-peliä pelataan ryhmässä, yhdessä parin kanssa ja pelilauta rakennetaan esimerkiksi luokkahuoneen lattialle. Opiskelijat miettivät pelilaudalla edetessään omaa hyvinvointiaan edistäviä tekijöitä ja konkreettisia keinoja, sekä hyvinvointiaan heikentäviä tekijöitä. Pelin aikana keskustellaan ja pohditaan ratkaisuja niin yksin, parin kuin ryhmänkin kanssa. Pelin tuloksena syntyvät opiskelijoiden ehdotukset muun muassa hyvinvoinnin edistämiseksi kannattaa dokumentoida ja hyödyntää jatkossa opiskelijoiden ja opiskelijahyvinvoinnin kanssa työskennellessä.

VOIMALA-peliä on pilotoitu keväällä 2023 HAMK:n opiskelijoiden kanssa ja tavoite on tarjota jatkossa väline hyvinvointituutorien ja ohjaushenkilöstön käyttöön opiskelijahyvinvoinnin edistämiseksi syksyn 2023 aikana. Tarkoituksena on jatkossa osallistaa enemmän opiskelijatuutoreita ja valmentaa heitä vertaistuen osaamiseen sekä rakentaa pysyvä toimintakonsepti yhdessä opiskelijakunta HAMKOn kanssa.

Tässä työpajassa osallistujat pääsevät tutustumaan VOIMALA-peliin sitä pelaten ja miettimään samalla omaan hyvinvointiinsa liittyviä tekijöitä yhdessä muiden pelaajien kanssa. Workshoppiin mahtuu kerrallaan maksimissaan 20 henkilöä.

Pahoinvoiva opettaja

- Kangas Jonna, Yliopistojen opetusalan liitto YLL (jonna.kangas@helsinki.fi)

JOHDANTO

Hyvinvoinnista kuoriutui koronavuonna mantran oloinen voimasana, joka maailman taas avautuessa on enenevässä määrin yhdistetty myös kestävään kehitykseen ja erityisesti sosiaalisesti kestäväan tulevaisuuden tavoitteisiin, jopa Sitran megatrendeihin.

Hyvinvointipuheesta onkin tullut eräänlainen orwellilainen mitään tarkoittamaton uudiskäsite, jonka puolesta kaikkien tulee puhua, mutta jonka merkitykset ja sen myötä myös käytännöt ja vastuut väistävät täsmällisyyttä. Onko jatkuva työhyvinvointipuhe sinulle kaunista sanahelinää, jolla ei ole mitään tekemistä oman opetustyön kanssa?

Liikkumiseen liittyvä hyvinvointi ymmärretään paitsi fysiologisen olon, myös kansansairauksien ja yhteiskunnan taloudellisen kestäväan näkökulmista, kun taas henkistyneet korostavat sisäistä tasapainoa ja "mielentäydellisyyttä", jos nyt mindfulnessin näin voi kääntää. Ja puolestaan kulttuurihyvinvointi, vähemmistökuulttuurisine elementteineen, on noussut esiin sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävässä verkostoprojekteissa ainakin strategiatasolla ja edelleen opetuksen jatkuvankehittämisen velvotteista puhuttaessa. Hyvinvointihankkeissa käsite on kaupallistettu osavuosikatsauksineen ja opetuksen kehittämisen hankkeet perustelevat olemassaoloon ja resurssejaan superlatiiveilla ja ylisanoilla höystetyillä hyvinvointitekijöillä. Jos et ole hyvinvoinnin kannatta tai haluaisit tarkastella tätä jargonia kriittisesti, tekeekö se sinusta opettajien pahoinvoinnin puolesta puhujan? Hyvinvoinnin kokonaisvaltaisuudessa fyysiseen toimintakykyyn liittyvä hyvinvointi on vain yksi tekijä. Itsehoito-oppaat ja osaltaan myös työnantajat korostavat oman toiminnan merkitystä henkisen hyvinvoinnin ja jaksamisen kannalta. Lisäksi identiteettipolitiikkaan kytkeytyvä hyvinvointi ja yhdenvertaisuus liittyy hyvinvointiin ja sen kokemukseen. Hyvinvointia kytetään myös herkästi erilaisiin projekteihin.

KEYNOTE: N.N.

Yliopistolla opettaja-tutkijan työ on taistelua jatkuvaa epävarmuutta vastaan – olenko tehnyt varmasti parhaani? Olosuhteet eivät aina luo mahdollisuuksia onnistumisen tunteelle, tietokone voi oikkuilla, tikku jäänyt kotiin, salivaraus voi olla hävinnyt tai opetustapahtumaa kohtaa jokin muu häiriötekijä. Tämä luonnollisesti stressaa opettajaa.

Työpajan johdanto-osuudessa lähdetään myös itsensä johtamisen ajatuksesta. Koska yliopistossa opettaja-tutkijan työssä merkittävä osa on itsenäistä eikä työssä ole suoranaista välitöntä työnjohtoa, kysytään opettaja-tutkijalta erityisesti itsensä johtamisen taitoa. Monesti

kysytään, mitä opettaja voi tehdä jonkin toisen tahon hyvinvoinnin eteen, mutta harvemmin esillä on, mitä opettaja-tutkija voi tehdä oman hyvinvointinsa eteen.

Työpajan johdanto-osuudessa pessimismipedagogiikan asiantuntija N.N. johdattelee tematiikkaan ja lähtee liikkeelle armollisuuden ja varautumisen näkökulmista. Pedagogiikan lähtökohta on ajatuksen sietäminen, että vähäisempi kuin täydellinen suoritus riittää, ja kaikkea voi tapahtua, mutta siihen voi varautua. Usein tämä ajatus on helpompi todeta kollegalle kuin omaksua itse.

TYÖPAJA

Peruskysymys jää kuitenkin korkeakouluilla roikkumaan ilmaan: Kenelle työhyvinvointi ja erityisesti sen kehittämisestä kuuluu vastuu? Onko opettajan ainoa mahdollisuus ottaa hyvinvointinsa omiin käsiin ja perustella työyhteisölle, opiskelijoille, esimiehille ja jopa itselleen downshiftaavansa elämässään, kunnes uusi trendisana keksitään?

Tässä työpajassa puhutaan opettajien pahoinvoinnista korkeakouluissa. Kriittisiä näkökulmia sekä valtarakenteiden tarkastelua nostetaan esille ja pohditaan korkeakoulujen yhteisöllisyyden rapautumista, opettajan työn omaehtoista johtamista sekä opettajien työtä haastavissa olosuhteissa.

Brainwolk walking workshop - reflections on how to use walking method for learning

- Ahtinen Aino, Tampere University (aino.lahtinen@tuni.fi)

Already the ancient philosophers used to walk with their students. When I was studying psychology in Tampere University, I was strongly influenced by the work of our Professor Kalevi Korpela, who is doing impressive research on restorative effects of nature on humans (e.g., Korpela et al., 2008; 2014). Restoration, recovery and enchantment is really something that is needed in contemporary, hectic life. We need practical and easy-to-use methods that we can use regularly to increase our wellbeing at work, studies, and in general, life. Some years ago, in Pop Up project, we developed a walking meeting method Brainwolk, which can be used in knowledge work (Ahtinen et al., 2016 a,b; Ahtinen et al., 2017). Since that, I have used this method actively with my colleagues and students in several kinds of tasks in courses, supervision and projects. It suits very well especially for reflection, discussions, getting together and creative ideations. The feedback has been really positive over the years. Brainwolk walking meetings provide a technology free moment, a moment for reflection, real interaction, and concentrating on the current moment. It gives us lovely nature experiences. It makes us talk in relaxed manner without hierarchies. It makes us more creative, and the ideas just appear without pushing too much. In this workshop, we will get familiar with the method by getting to know about its background, different use cases and by trying it out in real outdoor settings. We will ideate together how each of us could use it in our work. You are warmly welcome to share and enjoy this moment by walk in nature!

References:

Ahtinen, A., Andrejeff, E., Vuolle, M., & Väänänen, K. (2016, October). Walk as you work: user study and design implications for mobile walking meetings. In Proceedings of the 9th Nordic Conference on Human-Computer Interaction (pp. 1-10).

Ahtinen, A., Andrejeff, E., & Väänänen, K. (2016, December). Brainwolk: a mobile technology mediated walking meeting concept for wellbeing and creativity at work. In Proceedings of the 15th International Conference on Mobile and Ubiquitous Multimedia (pp. 307-309).

Ahtinen, A., Andrejeff, E., Harris, C., & Väänänen, K. (2017, September). Let's walk at work: persuasion through the brainwolk walking meeting app. In Proceedings of the 21st International Academic Mindtrek Conference (pp. 73-82).

Korpela, K. M., Ylén, M., Tyrväinen, L., & Silvennoinen, H. (2008). Determinants of restorative experiences in everyday favorite places. *Health & place*, 14(4), 636-652.

Korpela, K., Borodulin, K., Neuvonen, M., Paronen, O., & Tyrväinen, L. (2014). Analyzing the mediators between nature-based outdoor recreation and emotional well-being. *Journal of environmental psychology*, 37, 1-7.

Pop Up project report: <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/128469>

Blog writings about Brainwolk:

<https://www.tuni.fi/tlc/walking-meeting-for-supervision-would-i-try-2/>

<https://blogs.tuni.fi/cs/teaching/brainwolk-walking-meeting-for-supervision/>

<https://blogs.tuni.fi/cs/conference/thank-you-forest-my-new-office-and-studio/>

<https://blogs.tuni.fi/cs/projects/health-data-walk-a-joint-workshop-of-ai-hub-and-health-hub-tampere/>

Peli tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden opettamisen tukena

- Karttunen Jari, Jyväskylän ammattikorkeakoulu JAMK (jari.karttunen@jamk.fi)
- Parkkinen Anna-Liisa, Lasten ja nuorten säätiö (anna-liisa.parkkinen@nuori.fi)

Työpaja tukee työtä tasa-arvon opettamisessa, yhtäläisiä mahdollisuuksia työhön sekä tasa-arvoisempaan työelämään. Työpaja tukee turvallisemman tilan periaatteita, mikä tarkoittaa nollatoleranssia kaikkea ahdistelevaa tai syrjivää käytöstä kohtaan. Työpajassa koemme maailmaa jonkun toisen silmin. Pelatessaan osallistujat keskittyvät kysymyksiin, jotka pelin päähenkilö kohtaa opinnoissaan ja siirtyessään työelämään ammattilaisena. Pelin edetessä päähenkilö ja kaikki hänen opiskelupolkuunsa osallistuvat jakavat kokemuksiaan, tunteitaan ja käsityksiään sosiaalisesta luokasta, tuloista, opiskelusta, oppimisesta, urasuunnittelusta, haasteista ja menestyksistä. Pelin kautta oppiminen korostaa kokemusten tärkeyttä toiminnassa. Jokainen osallistuja tuo pelitilanteeseen mukanaan omat kokemuksensa, jotka monipuolistavat käsiteltäviä teemoja.

Korkeakouluopettajien opetuksen ja hyvinvoinnin välisiä yhteyksiä etsimässä

- Parpala Anna, Helsingin yliopisto (anna.parpala@helsinki.fi)
- Räisänen Milla, Helsingin yliopisto (milla.raisanen@helsinki.fi)
- Rintala Heta, Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK (heta.rintala@hamk.fi)
- Postareff Liisa, Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK (liisa.postareff@hamk.fi)
- Wallin Anna, Tampereen yliopisto (anna.wallin@tuni.fi)
- Puhakka Ilmari, Tampereen yliopisto (ilmari.puhakka@tuni.fi)
- Nokelainen Petri, Tampereen yliopisto (petri.nokelainen@tuni.fi)

Työpaja perustuu Suomen Akatemian syksyllä 2022 rahoittamaan tutkimushankkeeseen “Opetuksen jälkeen mä vaan istuin lattialla ja huohotin” – Korkeakouluopettajien opetusprosessien ja hyvinvoinnin tukeminen (THEwellbeing). Tutkimushankkeen tavoitteena on edistää tiedeyliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa toimivien korkeakouluopettajien pedagogista osaamista ja hyvinvointia.

Työpajan aikana osallistujat tutustuvat Hämeen ammattikorkeakoulun, Helsingin yliopiston ja Tampereen yliopiston yhdessä toteuttamaan hankkeeseen, jossa tutkitaan korkeakouluopettajien opetusprosessien ja hyvinvoinnin (opetukseen liittyvät tunteet, työtyytyväisyys, stressi ja uupumus) välisiä yhteyksiä. Tulokset auttavat ymmärtämään laajasti korkeakouluopetukseen liittyviä hyvinvoinnin pedagogisia ja psykologisia näkökulmia. Hankkeessa myös kehitetään ja toteutetaan interventio, joka tarjoaa välineitä oppimislähtöisen opetuksen ja menetelmien käyttöön sekä tukee opettajia oman opetuksensa reflektoinnissa esimerkiksi ohjatun reflektion ja mindfulness-harjoitusten avulla. Interventio voi osaltaan tuottaa konkreettisia toimintatapoja korkeakouluopettajien pedagogiikan ja hyvinvoinnin tueksi.

Työpajan yhteistä keskustelua pohjustetaan myös tarkastelemalla korkeakouluopettajien hyvinvointiin liittyviä tekijöitä aiemman tutkimustiedon perusteella.

Vaikka työpaja rakentuu yhden hankkeen ympärille, sen tavoitteena on tuoda yhteen eri korkeakoulutoimijoiden kokemuksia, tutkimuksia ja kehittämisideoita opettajien hyvinvoinnin tukemiseksi erityisesti opetuksen kehittämisen näkökulmasta.

Turvallista olla, osallistua ja oppia – turvallisuuden kokemuksia edistävä pedagogiikka

- Kaukinen Ruut, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu (ruut.kaukinen@haaga-helia.fi)

”Turvallisuus on niiden opiskelijoiden etuoikeus, jotka kuuluvat oppilaitoksessa ja sen ulkopuolella yhteiskunnassa dominoivaan enemmistöön ” (Barrett 2010).

Vuosina 2022–2023 OKM -rahoitteinen opiskeluhyvinvointihanke [SOLE – Soljuvat opinnot lähtevät elämänhallinnasta](#) on kehittänyt opiskelijoiden hyvinvointia eri näkökulmista vahvistavia rakenteita ja konkreettisia käytänteitä Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa. Hankkeen tavoitteet kiinnittyvät osaltaan korkeakoulun tasa-arvo – ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpidesuunnitelmaan. Suunnitelman nykytilaselvityksessä on tunnistettu tarpeita turvallisemman oppimisympäristön systemaattiselle rakentamiselle ja puuttumiskäytänteiden kehittämiseksi. Systemaattisten rakenteiden uudistamisen rinnalle tarvitaan matalan kynnyksen kohtaamisia. Miten psyykkistä, sosiaalista, pedagogista ja fyysistä turvallisuutta voidaan vahvistaa pedagogisilla ratkaisulla? Yhtenä kehittämiskohteena on tuottaa yhteisöllisesti turvallisemman tilan periaatteet oppimisyhteisöön.

Turvallisemman tilan periaatteilla ja toimintatavoilla pyritään tietoisesti rakentamaan yhdenvertaista, arvostavaa ja avointa oppimisympäristöä. Kun yhdenvertaisuutta ja syrjimättömyyttä pidetään tietoisena periaatteena, helpottuu sitoutuminen rakentavaan dialogiin ja mahdollisiin syrjintätilanteisiin puuttuminen. Havaituissa ja koetuissa syrjintätilanteissa voidaan palata yhdessä käsiteltyjen turvallisemman tilan periaatteisiin. (Kaukinen, Drake, Aura 2022.)

Nykyisin useilla organisaatioilla ja tapahtumilla on omat turvallisen tilan periaatteet ja toimintaohjeet syrjintä- ja häirintätilanteissa toimimiseen. Tarve yhdessä sovituille turvallisemman tilan periaatteille on tunnistettu myös korkeakoulujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien arvioinnissa (Valtioneuvoston selvitys 2020). Turvallisemman tilan periaatteiden mahdollistama ennalta ehkäisevä toiminta auttaa ratkaisemaan tilanteita, ennen kuin johtavat syrjinnän ja turvattomuuden kokemuksiin. Jokainen opettaja, ohjaaja ja opiskelija voi osaltaan ratkoa hyvinvoinnin esteitä ja edistää turvallista oppimis- ja olemisympäristöä.

Työpajassa tavoitteena on lisätä korkeakoulutoimijoiden ymmärrystä turvallisemman tilan toimintatavan merkityksestä opiskeluhyvinvoinnin edistämisessä ja nostaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen konkreettiseksi tavoitteeksi pedagogisessa ajattelussa ja toiminnassa. Työpajassa osallistujia ohjataan tarkastelemaan turvallisuuden kokemuksesta eri näkökulmista sekä pohtimaan ja jakamaan konkreettisia pedagogisia käytänteitä toteuttaa turvallisemman tilan toimintatapaa pedagogisessa työssä. Osallistujia ohjataan arvioimaan oppilaitoksen olemassa olevia tai tarvittavia turvallisemman tilan periaatteita. Reflektiopintana työskentelyyn toimii SOLE-hankkeessa kehitetty Turvaamo – turvallisemman tilan toimintatapa Haaga-Heliassa. Kyseisestä kehittämisprosessista on tehty erillinen esityshaku alustuksena.

Symposiumit

Korkeakoulutuksen laadun ja hyvinvoinnin asialla – Kokko-hanke

- Kotila Hannu, Haaga-Helia (hannu.kotila@haaga-helia.fi)
- Mäki Kimmo, Haaga-Helia (kimmo.maki@haaga-helia.fi)
- Postareff Liisa, HAMK Edu (liisa.postareff@hamk.fi)
- Rönkkönen Sara, HAMK Edu (sara.ronkkonen@hamk.fi)
- Myllykoski-Laine Siru, Karvi (siru.myllykoski-laine@karvi.fi)
- Alaniska Hanna, Oamk (hanna.alaniska@oamk.fi)
- Spets Hanna, Oamk (hanna.spets@oamk.fi)
- Maikkola Merja, Oulun yliopisto (merja.maikkola@oulu.fi)
- Halme Jaana, SAMK (jaana.halme@samk.fi)
- Teräs Hanna, Tampereen ammattikorkeakoulu (hanna.teras@tuni.fi)
- Leppävuori Mari, Tampereen ammattikorkeakoulu (mari.leppavuori@tuni.fi)
- Pajarre Eila, Tampereen yliopisto (eila.pajarre@tuni.fi)
- Yli-Rosti Saija, Tampereen yliopisto (saija.yli-rosti@tuni.fi)
- Virtanen Hanna, Turun yliopisto (henna.h.virtanen@utu.fi)
- Riekkinen Jere, Turun yliopisto (jere.riekkinen@utu.fi)
- Murtonen Mari, Turun yliopisto (mari.murtonen@utu.fi)

Hyvä pedagogiikka on osa hyvinvointia korkeakoulussa. Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen korkeakoulupedagogiikan kouluttajat ja kehittäjät luovat ja kehittävät pedagogista osaamista monella eri tavalla, jonka voi ajatella olevan proaktiivista hyvinvoinnin rakentamista korkeakoulussa.

Esitämme neljä väitettä liittyen korkeakoulupedagogiseen hyvinvointiin ja tarkennamme niitä symposiumissa.

1. Yhteisöllinen hyvinvointi lepää hyvän pedagogiikan varassa

Korkeakoulujen yhteisöllinen hyvinvointi lepää hyvän pedagogiikan ja tutkimuspohjaisen kehittämisen varassa.

Esittelemme, keitä suomalaiset korkeakoulukehittäjät ja -kouluttajat ovat ja minkälaisia osaamisen kehittämistarpeita heillä on. Tuomme esille pedagogiseen hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen liittyviä näkökulmia. Lisäksi esitämme, miten voimme kehittää pedagogista asiantuntijuutta.

2. Jatkuvan oppimisen pedagogiikka luo uutta pedagogista ymmärrystä ja hyvinvointia

Jatkuvan oppimisen pedagogiikka laajentaa perinteisen korkeakoulupedagogiikan viitekehystä kattamaan eri-ikäiset, -taustaiset ja erilaisilla oppimisen intresseillä olevat opiskelijat osaksi korkeakoulujen opintotarjontaan osallistuvien joukkoa. Esittelemme, miten tämä tulisi huomioida opintotarjontaa ja ohjausta suunniteltaessa ja miten se näkyy korkeakouluopettajan työssä.

3. Pedagogisessa johtamisessa rakennetaan yhteistä hyvinvointia

Pedagoginen johtaminen on koulutusorganisaatioissa tapahtuvaa arjen toimintaa, jonka tavoitteena on laadukas opetustoiminta sekä hyvinvoiva työyhteisö. Se edistää oppimista, parantaa oppimistuloksia ja tuottaa tyytyväisyyttä koko organisaatioon. Pedagogiseen johtamiseen sulautuu toiminnan sekä ihmisten johtaminen. Sen tavoitteena on opetuksen ja koulutuksen kehittäminen, oppimisen edistäminen sekä laadukkaan koulutuksen ja opetuksen järjestäminen.

Jaamme kokemuksia miten tutkivalla ja konsultatiivisella työotteella voi kehittää pedagogisen johtamisen ymmärrystä, jakaa osaamista ja luoda uusia pedagogisen johtamisen toimintamalleja ja työkaluja.

4. Vertaisoppiminen voimaannuttaa

Vertaisoppiminen on korkeakoulupedagogien tasavertaista oppimista toisiltaan. Vertaisoppiminen on kaksisuuntaista, vastavuoroista ja molemmin puoleisesti hyödyllistä sisältäen tiedon, ideoiden ja kokemusten jakamista osallistujien kesken. Esittelemme kokemuksiamme erilaisista vertaisoppimisen muodoista demonstroimalla konsulttiryhmätyöskentelyä.

Symposiumin näkökulmat ovat osa [Kokko-hankkeen](#) (2021–23) tavoitteita. Niiden avulla kehitetään ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen korkeakoulupedagogiikan kouluttajien ja kehittäjien osaamista, jotta heillä on valmiuksia toimia digitalisoituvissa ja yhteisöllisissä toimintaympäristöissä. Hanketta rahoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriö ja koordinoi Oamk.

3. alateema: Toimintakulttuurit ja pedagoginen johtaminen

Impact of tailored education – Can education export make a change?

- Viskari Eeva-Liisa, TAMK (eeva-liisa.viskari@tuni.fi)
- Ouverney Jamylle, TAMK | IFPB (jamyille Ouverney@tuni.fi)

The world is becoming smaller with technology and borders are getting closer to one another since with a mouse-click we are able to purchase flights or train tickets that will allow us to travel to other cultures and environments. The same can be said about education as year after year universities around the world enhance their internationalization mindedness. In Finnish context the tailored education is seen a means to export our expertise in education and pedagogy and this way make an impact worldwide. The following research describe what kind of impact can be generated by global citizens who take part in international studying exchange programmes in Finland. In this paper we take a closer look at a programme carried out in 2017 named Finnish Train the Trainers (FiTT) with 19 Brazilian teachers from Applied Sciences Institutes all over Brazil. Analysis will draw on data collected from an online self-assessment survey carried out between December 2022 and February 2023. The aim was to explore, in light of the case study method (Gerring, 2004), perceptions, motivations and results that the tailored programme has brought to the participants professional and personal life and to the society after six years have gone by. The expectations and experiences of the sample group are explored in the light of demographics and other background information. In addition to the feedback on the tailored training of trainers' programme, information and analysis about the personal, professional, and societal development and change after the training is expected to reveal. The results will be utilized in further development of the tailored programmes, identifying potential perceptions and also risks in these programmes and opportunities in maximizing impact of education export. The following questions are being explored in more detail:

- How do the teachers express their expectations and reality about the training?
- How professional learning and/or working communities are designed, facilitated, encouraged and potentially sustained throughout the years?

- What good practices and agency may occur in the educational system, continuing education influenced by these participants?
- What has changed after the programme?
- These findings are discussed in more detail in the presentation.

Verkko-oppimisen hyödyntäminen yliopisto-opettajien pedagogisessa perehdyttämisessä

- Rautenbach Aino-Maaria, University of Vaasa (Aino-Maaria.Rautenbach@uwasa.fi)
- Kantola Jenni, Vaasan yliopisto (jenni.kantola@uwasa.fi)
- Perttola Laura, Vaasan yliopisto (laura.perttola@uwasa.fi)

Yliopistoissa työskentelee satoja opettajia täysipainoisesti tai osana tutkimuspainotteista rooliaan ja uusia aloittaa vuosittain. Työntekijät tasapainoilevat niin tutkimukselle asetettujen tavoitteiden, hallinnollisten tehtävien ja opettamisen ristipaineessa samanaikaisesti. Aloittaa työntekijä sitten tutkimus- tai opetuspainotteisessa tehtävässä, uuden työntekijän on otettava haltuun monia rooleja lyhyessä ajassa, usein aika itsenäisesti. Kokemusta opettajuuden aloittamisesta onkin kuvattu ”ui tai huku” -strategialla (Mansfield & Gu 2019) ja perehdyttäminen opettajan työhön on koettu usein puutteellisena. Onnistuneella työhön perehdyttämisellä organisaatio sekä tukee aloittavan työntekijän ymmärrystä työhön liittyvistä tavoitteista sekä tutustuttaa uuden organisaation jäsenen työpaikan toimintatapoihin ja palveluihin. Perehdyttämisellä on tärkeä rooli sopeutumisessa ja sitoutumisessa uuteen organisaatioon, mutta lisäksi se toimii myös ensivaikutelman luojana ja on merkittävässä roolissa organisaation maineen rakentajana.

Opettajien perehdyttämistä on tutkittu paljon ja usein tehdään jako formaalin ja informaalin perehdyttämisen suhteen. Formaalin perehdyttämisen rinnalla, informaali perehdyttäminen nähdään yhtä merkityksellisenä ja keskustelu onkin kallistunut vahvasti verkostojen ja vertaismentoroinnin vaikuttavuuteen tänä päivänä (März & Kelchtermans 2020). Vaasan yliopistossa on pandemian myötä panostettu vahvasti mentoriverkoston ja opettajia tukevien verkostojen rakentamiseen, mutta rinnalla formaali perehdyttäminen ei ole saanut samalla tavalla huomiota. Vaasan yliopiston mentoriverkosto onkin ottanut yhdeksi opettamisen kehittämisen tavoitteeksi tänä vuonna uusien opettajien perehdyttämisprosessin uudistamisen. Organisaatiot ovat alkaneet hyödyntää yhä enemmän verkko-oppimisen mahdollisuuksia myös henkilöstökoulutuksissa (Ellis & Kuznia 2014; Ziden & Joo 2020) ja ns. digitaalisen perehdyttämisen on todettu mahdollistavan joustavan, ajasta riippumattoman ja itsenäisesti suoritettavan tavan tutustua organisaation toimintatapoihin (Farakish ym. 2022).

Esittelemme työversion opettajille suunnatusta pedagogisesta perehdyttämisprosessistamme verkko-oppimisympäristössä. Pohdimme lisäksi digitaalisuuden tuomia mahdollisuuksia ja haasteita opettajien perehdyttämisen kehittämisessä.

Lähteet:

Ellis, P. F. & Kuznia, K. D. (2014). Corporate E-learning Impact on Employees. *Global Journal of Business Research*, Vol. 8, No. 4, pp. 1-15.

Farakish, N., Cherches, T., & Zou, S. (2022). Faculty Success Initiative: An Innovative Approach to Professional Faculty Onboarding and Development. *Journal of Formative Design in Learning*, 6(2), 113-126.

Mansfield, C., & Gu, Q. (2019). "I'm finally getting that help that I needed": Early career teacher induction and professional learning. *The Australian Educational Researcher*, 46(4), 639-659.

März, V., & Kelchtermans, G. (2020). The networking teacher in action: A qualitative analysis of early career teachers' induction process. *Teaching and Teacher Education*, 87(102933), 1-15.

Ziden, A. A., & Joo, O. C. (2020). Exploring Digital Onboarding for Organizations: A Concept Paper. *Int. J. Innov. Creat. Change*, 13, 734–750.

Opettajien pedagogisen osaamisen valmennus korkeakoulussa

- Sihvo Päivi, Karelia-ammattikorkeakoulu (paivi.sihvo@karelia.fi)
- Salminen Risto, Karelia-ammattikorkeakoulu (risto.salminen@karelia.fi)

Suomalaiset korkeakoulut rakentavat oppimisen tulevaisuutta Digivisio2030-hankkeessa, jonka ytimessä on muun muassa digipedagogiikan jatkuva kehittäminen. Korkeakouluissa on otettu viime vuosina käyttöön runsaasti uudenlaista teknologiaa, oppimisympäristöjä, tiloja ja toimintatapoja. Karelia-ammattikorkeakoulussa tätä työtä tehdään ennen kaikkea Tulevaisuuden työ -hankkeessa, jonka tavoitteena on lisätä osaamista uusista oppimisympäristöistä, teknologioista ja pedagogiikasta Karelian opettajille sekä kehittää niihin liittyvää toimintakulttuuria. Tämä sekä kehittyvän työelämän vaatimukset ovat luoneet tarpeen uudistaa pedagogiikkaa ja opettajien pedagogista osaamista.

Kareliassa opettajien pedagogista osaamista kehitetään valmennuksessa, jossa pureudutaan erilaisiin digipedagogiikkaan liittyviin aiheisiin ja näkökulmiin. Valmennussarjan suunnittelussa huomioitiin, että siihen on helppoa osallistua ja opinnot on pilkottu pieniin osiin (mikro-opintoja). Se mahdollistaa sen, että oppiminen voi tapahtua työn ohessa.

Karelian pedagogisen osaamisen valmennus on suunniteltu ja toteutettu iteratiivisena prosessina oppimismuotoilun menetelmiä hyödyntäen. Kehittämisprosessi koostuu kuudesta vaiheesta: 1) kehittämistarpeiden tunnistaminen, 2) tiedonkeruu, 3) tiedon liittäminen organisaation toimintaan, 4) osaamisen kehittämisen keinojen suunnittelu, 5) kehittämistoimien toteutus ja oppimisen johtaminen ja 6) uusien kehittymishaasteiden huomioiminen. Prosessia on ohjannut jatkuva arvioiminen. Prosessissa on hyödynnetty neljää kehittämiseen liittyvää mallia. Ne ovat PDCA-menetelmä, ekspanstiivisen oppimisen sykli (Engeström 2004), ketterän oppimisen kehä (Ojala 2021) ja organisaation kehittämisen prosessimalli (McLean 2006).

Valmennuksen suunnittelu käynnistyi havainnosta, että eri koulutusaloilla oli halukkuutta kehittää erilaisia digipedagogisia taitoja ja oppimisympäristöjä. Tähän havaintoon perustunut opettajakysely toi esiin lisää tietoa siitä, minkälaista digipedagogista osaamista opettajat kaipaavat ja minkälaisen taitojen kehittäminen heitä kiinnosti. Vastausten perusteella Karelian Tulevaisuuden työ -hankkeessa analysoitiin ne mahdollisuudet, joita Karelia voisi tarjota henkilöstölleen. Kun mahdolliset kehityskohteet saatiin valittua, suunniteltiin pedagoginen valmennus, joka sisältäisi työpajoja ja asynkronista työskentelyä verkkoympäristössä kevään

2023 aikana. Lisäksi kokonaisuuteen liitettiin mukaan kaikille avoimia, epämuodollisia, puolituntisia etätilaisuuksia, joissa keskusteltiin samoista teemoista kuin työpajoista. Nämä tilaisuudet järjestettiin yhdessä Digivisio2030-hankkeen kanssa. Opettajat voivat osallistua halutessaan yhteen tai useampaan teemaosioon oman aikataulun ja osaamisen kehittymissuunnitelman mukaan.

Työskentelyyn valittiin yhdeksän sellaista teemaa, jotka nousivat esiin opettajakyselyssä ja joista Kareliasta löytyi asiantuntemusta. Asiantuntijat olivat lähtökohtaisesti Tulevaisuuden työ - hankkeen kehittäjäopettajia. Teemat olivat oppimismuotoilun hyödyntäminen koulutuksen suunnittelussa, työelämäyhteistyö, lisätty todellisuus koulutuksessa, videotuotanto, podcast-tuotanto, virtuaalitodellisuus koulutuksessa, opetusmateriaalin tuottaminen skenaariotyökaluilla ja verkossa tapahtuva fasilitointi. Kunkin teeman käsittelyn jälkeen arvioitiin palautteen ja havaintojen perusteella, miten luomme seuraavan teeman käsittelystä oppijoiden tarpeet paremmin tyydyttävän. Kokonaisuuden päätteeksi viimeisenä teemana työstettiin Karelian pedagogiikan yhteiset periaatteet.

Valmennuksella on kehitetty Karelian toimintakulttuuria ja yhteistä pedagogiikkaa. Jo valmennuksen alkuvaiheessa nähtiin tärkeänä, ettei valmennus ei jää kertaluontoiseksi vaan se järjestään jatkuvan kehittämisen periaatteella ajankohtaiset näkökulmat huomioiden myös tulevaisuudessa. Valmennus auttaa tuomaan uudenlaiset teknologiat ja oppimisympäristöt luonnolliseksi osaksi työtä. Teknologioita hyödynnetään pedagogiikka edellä ja niiden käyttöönoton kynnystä tehdään matalaksi. Suuri osa kevään valmennuksesta tapahtui Howspace-verkkoympäristössä, jossa yhteinen kokemusten ja näkemysten jakaminen on ollut arvokasta ja helppoa. Uuden toteutustavan avulla on voitu tarjota erilaisia oppimisentapoja opettajille. Valmennuksen aikana on löydetty uusia fasilitoinnin tapoja, joita opettajat voivat hyödyntää opetuksessaan. Samalla on saatu organisaatiosta esiin hiljaista tietoa myös sellaisilta opettajilta, jotka eivät ole aiemmin olleet aktiivisesti mukana vapaaehtoisissa koulutuksissa.

Valmennus järjestettiin ensimmäisen kerran tammi-toukokuussa 2023. Esityksessä tullaan kuvaamaan sitä, miten Karelian Tulevaisuuden työ- ESR-hankkeessa kehitetty valmennus on suunniteltu ja toteutettu, ja miten opettajat ja muu henkilöstö ovat kokeneet osallistumisen valmennukseen. Esityksessä tuodaan myös esiin, minkälaisia ajatuksia ja kehittämisideoita valmennuksen aikana ja sen jälkeen on syntynyt ja miten osallistujat kokevat valmennuksen vaikuttavuuden.

Kestäviä toimintamalleja rakentamassa: Teaching and Learning Centre

- Katto Leena, Tampereen ammattikorkeakoulu (leena.katto@tuni.fi)
- Leinonen Sari, Tampereen yliopisto (sari.j.leinonen@tuni.fi)

Tampereen korkeakouluuyhteisön koulutusstrategia painottaa korkeatasoista pedagogiikkaa, opetuksen integroitumista tutkimustietoon sekä yhteyttä työelämän kanssa tehtävään kehittämis- ja innovaatiotyöhön. Tämä edellyttää jatkuvaa pedagogista kehittymistä sekä opettajien mahdollisuuksia ammatilliseen ja akateemiseen kehittymiseen. Tampereen korkeakouluuyhteisössä lanseerattiin vuonna 2020 Teaching and Learning Centre (TLC), jonka tavoitteena on tukea opettajien pedagogista osaamista ja kehittymistä. TLC toimii verkostona kooten yhteen yliopiston ja ammattikorkeakoulun pedagogisen asiantuntemuksen sekä opettajille tarjottavat palvelut sekä tukee kaikkia korkeakouluuyhteisössä opetustyötä tekeviä lisäämällä yhteisöllisyyttä ja verkostoitumisen mahdollisuuksia.

Avoin internetsivusto, johon on koottu verkostotoimijoiden yhteisellä panostuksella kattavasti opetushenkilöstön tarvitsemaa tietoa mm. opettajana toimimisesta korkeakoulussa sekä opetuksen suunnittelusta ja toteutuksesta, toimii ikkunana TLC-verkoston toimintaan. Sivustolla nostetaan esiin myös verkoston järjestämiä koulutuksia, tarjotaan korkeakouluuyhteisön henkilöstölle mahdollisuus julkaista blogikirjoituksia, väylä pedagogisen tuen löytämiselle sekä johdatetaan verkostoitumaan TLC-toimijayhteisöön. TLC-verkoston toimintaa ja verkkosivustoa kehitetään jatkuvasti hyödyntäen sekä keskustelujen että kyselyiden kautta saatua palautetta.

Tässä esityksessä esitellään kahden korkeakoulun muodostaman korkeakouluuyhteisön yhteinen verkostomainen toimintamalli, joka tukee koulutusstrategian toteutumista ja luo avointa ja osallistavaa toimintakulttuuria. Nostamme näkyviin, millaisia mahdollisuuksia ja haasteita olemme kahden korkeakoulun yhteisessä toimintamallissa havainneet. Tuomme esiin TLC-verkoston kytkeytymisen pedagogiseen johtamiseen sekä sen, kuinka olemme kehittäneet verkoston toimintaa saamaamme palautetta hyödyntämällä.

Opiskelemaan biokemiaa avoimen väylän kautta – Hakijan ja opettajan kokemuksia biokem

- Honkanen Henrika, Oulun yliopisto (henrika.honkanen@oulu.fi)

Avoimen väylällä tarkoitetaan hakemista yliopiston tutkinto-opiskelijaksi avoimessa yliopistossa suoritettujen opintojen perusteella. Vuonna 2019 Biokemian koulutusohjelmassa Oulun yliopistossa otettiin käyttöön verkko-opintojaksot Biokemian perusteet 1–3, jotka kuuluvat myös avoimen väylän opintoihin. Oulun yliopiston avoimessa yliopistossa opiskeltavat maksuttomat verkko-opintojaksot ovat

- ay740157P Biokemianperusteet 1: Biomolekyylit (AVOIN YO) 4 op
- ay740153P Biokemian perusteet 2: Menetelmät (AVOIN YO) 2 op
- ay740158P Biokemian perusteet 3: Aineenvaihdunta (AVOIN YO) 4 op

Biokemian perusteet 1–3 muodostavat 10 op kokonaisuuden, jonka suorittuaan hakija on kelpoinen hakemaan avoimen väylän kautta biokemian tutkinto-ohjelman opiskelijaksi.

Verkkokurssien sisältö perustuu Biokemian tutkinto-ohjelman vastaavien kurssien sisältöihin, jotka opetetaan tutkinto-opiskelijoille kontaktiopetuksena. Jos avoimen yliopiston opiskelija hakee ja tulee valituksi biokemian tutkinto-ohjelmaan, hän saa suoritukset hyväksytyksi osaksi tutkintoa. Tämä antaa juostavuutta opintojen alkuun ja osaltaan voi nopeuttaa opintoja.

Aikaan ja paikkaan sidotut opinnot ovat haasteellisia monille, erityisesti jo työelämässä oleville. Joustavat opintojärjestelyt mahdollistavat jatkuvan oppimisen eri elämäntilanteissa. Tarjoamalla monimuotisia opiskelumuotoja, kuten verkko-opetusta, mahdollistetaan esimerkiksi työelämässä olevien osallistuminen opetukseen. Avoimen väylän kautta tullee opiskelijat ovat usein alanvaihtajia. Avoimessa yliopistossa opiskeltavissa olevat Biokemian perusteet 1–3 ovat myös opiskeltavissa osana lukio-opintoja. Verkkokurssit toimivat osaltaan siis biokemian alan markkinointikanavana.

Tässä tutkimuksessa selvitämme: 1. Kuinka avoimen väylän valituksi tulleet opiskelijat ovat integroituneet yliopisto-opintoihin, 2. Kuinka etukäteen suoritettavat biokemian verkko-opintojaksot ovat tukeneet biokemian opintoja 3. Mitkä verkko-opintojen käytänteet tukivat oppimista. 4. Miten avoimen väylän valintaprosessi toimii tällä hetkellä valitsijan näkökulmasta ja esitetään kehittämisideoita avoimen väylän valintaprosessin jatkoa ajatellen.

Pedagogisen hyvinvoinnin johtaminen korkeakoulussa

- Mäki Kimmo, Haaga-Helia (kimmo.maki@haaga-helia.fi)
- Parpala Anna, Helsingin yliopisto (anna.parpala@helsinki.fi)
- Niinistö-Sivuranta Susanna, Helsingin yliopisto (susanna.niinisto-sivuranta@helsinki.fi)

Pedagogisen johtaminen on kokonaisvaltaista oppimisympäristön huomioimista siten, että se pitää sisällään kulttuurin ja toimintatavat, organisaation rakenteet ja reunaehdot toiminnalle, yhteisöstä huolehtimisen, opetussuunnittelun ja itse opetuksen johtamisen sekä laajasti ymmärryksen siitä, mistä syntyvät opiskelijan oppimiskokemus ja osaaminen (Quinlan, 2014). Kokonaisvaltainen pedagoginen johtaminen mahdollistuu vain sillä, että johtamista tarkastellaan yhteisöllisenä tapahtumana, jossa johtajuus nähdään jaettuna, hajautettuna, kollektiivisena, monikollisena ilmiönä, johon osallistuvat kaikki organisaation jäsenet (Diefenbach, 2019; Dignan, 2019). Korkeakouluopetuksen johtajien ja opettajien erilaiset työorientaatiot voivat kuitenkin haastaa kokonaisvaltaista pedagogista johtamista (Kiviä ja keitaita - tutkimushankkeet) ja tätä kautta myöskin pedagogista hyvinvointia, joka nousee opettajien ja opiskelijoiden välisestä vuorovaikutuksesta ja siitä, miten työyhteisössä tuetaan pedagogista työtä (Murphy et al., 2020; Soini et al., 2010). Alustuksessa pohditaan, miten erilaiset työorientaatiot vaikuttavat niin korkeakoulutuksen johtamiseen, opettamiseen ja sitä kautta koko organisaation pedagogiseen hyvinvointiin ja esitellään tutkimustuloksia näiden havaintojen tueksi. Tulemme perustelemaan, että pedagogista hyvinvointia ei voi rakentaa ilman yhteisön pedagogista tietoisuutta, eli ymmärrystä opetuksesta ja oppimisesta sekä niihin vaikuttavista tekijöistä.

Opettajien akatemia osallistavan toimintakulttuurin edistäjänä

- Airaksinen Tiina, Helsingin yliopisto (tiina.h.airaksinen@helsinki.fi)
- Pyörälä Eeva, Helsingin yliopisto (eeva.pyorala@helsinki.fi)
- Peltonen Liisa, Helsingin yliopisto (liisa.m.peltonen@helsinki.fi)
- Korsberg Hanna, Helsingin yliopisto (hanna.korsberg@helsinki.fi)

Opettajien akatemia (OA) perustettiin Helsingin yliopistoon 2013. Sen tavoitteena oli palkita erinomaisia opettajia, parantaa opetuksen asemaa yliopistossa, olla merkittävä askel heidän urallaan ja tarjota opettajille innostava yhteisö. Akatemian jäsenet ja heidän kotiyksikkönsä palkitaan. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan OA:n jäsenten käsityksiä Akatemian vaikutuksesta opetuksen arvostukseen ja opettajien uraan 5 ja 10 vuotta sen perustamisen jälkeen. Aineisto on kerätty kahdesti anonyymien verkkokyselyjen avulla 2018 ja 2023 niiden OA:n jäsenien keskuudessa, jotka on valittu vuosina 2013–2021. Kysely sisältää sekä väittämiä, joihin vastataan 5-portaisella Likert-asteikolla ja avovastauksia. Vastaukset analysoitiin tilastollisilla menetelmillä ja laadullisella sisällönanalyysillä. Vastaajia on kaikilta HY:n kampuksilta. He olivat erittäin kokeneita opettajia, joilla osalla oli laaja kokonaisuus yliopistopedagogiikan opintoja. OA:n jäseneksi liittyminen oli tärkeä askel vastaajien uralla. Opetuksen arvostus oli vastaajien mukaan noussut yliopistotasolla, mutta heidän omalla alallaan kehitys ei ollut yhtä positiivista. OA:n tärkein merkitys opettajille oli sen tarjoama monitieteinen yhteisö, joka ylitti tieteenalojen ja kampusten rajat. Koronapandemia heikensi OA:n toimintamahdollisuuksia ja henkilökohtaisten ja kotiyksikönapurahojen käyttöä. Tutkimus antaa yleiskatsauksen OA:n vaikutuksista 5 ja 10 vuotta sen perustamisen jälkeen. Jäsenyys on ollut opettajille merkittävä tunnustus. Helsingin yliopiston päätös perustaa OA koko yliopistolle on ollut onnistunut ratkaisu. Kyselytutkimusten mukaan Opettajien akatemia on synnyttänyt osallistuvaa oppimis- ja toimintakulttuuria yliopiston sisällä edistäen hyviä pedagogisia käytänteitä. Opettajien monitieteiset verkostot ja projektit tukevat pedagogista johtamista ja parantavat opetuksen laatua.

Miten rakennamme yhteistä pedagogista näkemystä Taideyliopistossa, OPS 2024

- Rasehorn Kirsti, Uniarts Helsinki (kirsti.rasehorn@uniarts.fi)
- Herva Riikka, Uniarts Helsinki (riikka.herva@uniarts.fi)

Kymmenvuotiaassa Taideyliopistossa on parhaillaan käynnissä vuoteen 2024 tähtäävä mittava opetussuunnitelmauudistus. Ensimmäistä kertaa prosessi on kaikkien yksiköiden (Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia, Teatterikorkeakoulu ja Avoin kampus) yhteinen. Millä tavoin hanke rakentuu asiantuntijuuden johtamisen, osallistamisen ja pedagogiikan näkökulmasta? Miten taiteen alojen erityislaatuisuus näyttäytyy ja haastaa prosessia, jossa tavoitellaan paitsi yhteisiä rakenteita, käytänteitä ja sanoitusta, myös yhteisöllistä identiteettiä? Ja millä läpäisyteemoilla Taideyliopisto reagoi toimintaympäristön ja työelämän muutokseen?

OPS 2024 -hanke on käynnistynyt jo vuonna 2019, jolloin akatemit aloittivat opetussuunnitelmien itsearviointihankkeen. Tämä on toiminut perustana uusien opetussuunnitelmien laatimisprosessille, jossa on luotu ja hyväksytty Taideyliopiston yhteinen tutkintorakenne ja Taideyliopiston yleisopinnot, minkä kautta tuetaan Taideyliopiston sisäistä ja ulkoista liikkuvuutta sekä joustavia opintopolkuja. Hankkeelle on luotu yliopisto-, yksikkö- ja alakohtaiset tiimiorganisaatiot sekä vaiheistettu etenemissuunnitelma, on sitouduttu toimimaan osaamisperustaisesti ja ydinainesanalyysiä hyödyntäen, ja strategisiksi koulutuksen läpäisyteemoiksi ovat valikoituneet kansainvälisyys, digitalisaatio, ekologinen ja sosiaalinen kestävyys ja hyvinvointi. Opetussuunnitelmien laadintaa on tuettu muun muassa OPS-verkkoklikinoin ja opetus- ja tutkimushenkilöstön pedagogisen tuen tarpeita on kartoitettu erillisellä tutkimuskyselyllä. Yhteistä toimintakulttuuria on rakennettu ja linjattu varsin monella tapaa, mutta silti prosessi on kohdannut ja kohtaa edelleenkin haastajia.

Opetussuunnitelmahanke asetti aiemmin itsenäisesti työskennelleet akatemit ja Avoin kampuksen ”yhdellä rysäyksellä” samaan aikasykliin. Tästä johtuen akatemioiden vanhat opetussuunnitelmat ovat olleet keskenään eri ikäisiä. Näin ollen opetussuunnitelmien arviointikohteet asetettiin akatemiakohtaisesti ja työhön osallistamisen laajuutta, syvyyttä ja motivointia on täytynyt harkita tarkkaan. Henkilöstön lisäksi prosessiin on osallistettu opiskelijoita, alumneja, yhteistyökumppaneita, työelämän edustajia ja visiohankkeita. Pyrkimyksenä on ollut huomioida niin taidealojen pitkät koulutusperinteet ja hyvät käytänteet kuin reagoida toimintaympäristön ja työelämän muutoksiin sekä ajankohtaisiin ilmiöihin. Yhteisen keskustelun ja pohdinnan kulttuuri sekä välittäjäyys on taidealoilla vahva, mikä on

toisaalta lisännyt uudistusprosessin omistajuutta, toisaalta hieman hidastanut yhteislinjausten syntyä. Tämä on ilmennyt erityisesti opetussuunnitelmien rakenteiden määrittelyssä. Taiteellinen tietäminen ja asiantuntijuuden rakentuminen kuten myös jakaminen ilmenevät aloilla eri tavoin, joten yhteisen ymmärryksen löytäminen ja hiljaisen tiedon näkyväksi sanoittaminen on vaatinut aikaa. Lisäksi opiskelijoiden kanssa on ollut tarpeen luoda uusia, epävirallisia, matalan kynnyksen palautteenantomahdollisuuksia ja kohtaamisia.

Taide on yliopistomme sielu ja sydän, mutta myös haastava navigoitava, kun määritetään esimerkiksi tutkimuksen ja kirjoittamisen roolia opetussuunnitelmissa. Taiteen korkeimman tason opetusta sekä vaalitaan että varjellaan, joten uuden aineksen sisällyttäminen opetussuunnitelmaan, eri aineiden balanssin muuttaminen ja jatkuvan oppimisen opintojen hahmottuminen ovat olleet keskeisiä työstöjä, joita on tuettu muun muassa ainerajat ylittävällä teemaryhmätyöskentelyllä ja ydinainesanalyysillä. Taideyliopiston opetus- ja tutkimushenkilöstöllä on kriittinen ja refleктоiva ote kehittämistyöhön sekä oman työnsä tarkasteluun. Tämä näyttäytyy esimerkiksi rohkeina avauksina ja kokeiluina, kunhan kehittämistyötä tehdään vuorovaikutteisesti keskustellen ja yhteisesti vastauksia etsin. Ylhäältä päin tai valmiiksi määritellyksi koettu muutosprosessi saattaa kohdata vastarintaa, jos sitä ei käsitellä yhteisöllisesti ja aidosti taiteen ammattilaisia kuunnellen. Dialogisuus, vallan kysymysten huomioiminen, monimuotoisuus, kestävyys, taideopetuksen eettiset ulottuvuudet ja oman työn yhteisöllinen kehittäminen ovat pedagogisen toiminnan kulmakiviä. Nämä teemat ovat vahvasti esillä myös opetussuunnitelmatyön työskentelyprosessissa, kun rakennamme koko Taideyliopiston yhteistä pedagogista näkemystä.

Kestävää pedagogista toimintakulttuuria rakentamassa

- Hand Carita, Metropolia Ammattikorkeakoulu (carita.hand@metropolia.fi)
- Kuosa Kirsi, Metropolia Ammattikorkeakoulu (kirsi.kuosa@metropolia.fi)
- Vartiainen Lea, Metropolia Ammattikorkeakoulu (lea.vartiainen@metropolia.fi)
- Valtanen Johanna, Metropolia Ammattikorkeakoulu (johanna.valtanen@metropolia.fi)

Metropolia Ammattikorkeakoulussa rakennetaan kestävää pedagogista toimintakulttuuria, joka on entistä osallistavampi ja kokeilevampi, mutta samalla huomioi alakohtaisen erityisyyden. Kestävä pedagoginen toimintakulttuuri on osa kestävää tulevaisuutta, joka liittyy koulutukseen, pedagogiikkaan, tutkimukseen, kampustoimintoihin, yhteiskuntasuhteisiin ja toiminnan arviointiin. Metropoliaassa tavoitteena on luoda sellaisia rakenteita ja tukiverkostoja, jotka mahdollistavat pitkän aikavälin hyötyjä oppimiseen, opetukseen ja kehittämiseen sekä ammattikorkeakoulun sisällä että sen ulkopuolella.

Kestävää pedagogista toimintakulttuuria rakennetaan arvokeskustelun pohjalta. Kestävä ja vastuullinen toiminta vaatii tahtoa ratkaista yhdessä erilaisia pedagogisia ongelmia. Laaja-alaista ja monitahoista dialogia lisätään eri puolilla organisaatiota niin opiskelijoiden, opettajien, suunnittelijoiden kuin asiantuntijoidenkin kesken. Metropolian pedagogiset linjaukset uusittiin vuonna 2022 yhdessä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Niiden tavoitteena on varmistaa yhteinen käsitys laadukkaasta opetuksesta ja oppimisesta sekä olla tukemassa pedagogista johtamista. Pedagogisissa linjauksissa on neljä teemaa: avoimuus, ilmiölähtöisyys, monimuotoisuus ja oppijälhtöisyys. Linjauksia uudistettaessa todettiin, ettei korkeakoulun toiminnassa ole tarpeellista soveltaa yhtä tiettyä pedagogista viitekehystä. Eri aloilla käytetään parhaiten soveltuvia pedagogisesti vaikuttavia ja tutkittuja menetelmiä asiantuntijoiden oman harkinnan mukaan.

Pedagogisilla linjauksilla tuetaan tutkinto-ohjelmien opetustyötä sekä prosessien ja toimintatapojen kehittämistä. Metropolian tutkinto-ohjelmien strategisiksi kehittämiskohteiksi vuosille 2022–2030 on valittu seuraavat teemat: kestävän kehityksen ja digitaalisuuden edistäminen, palautekulttuurin ja oppijälhtöisen ohjauksen kehittäminen, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-opintojen nivominen entistä vahvemmin osaksi opetusta, ennakointikyvykyys, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys sekä asiakaslähtöisen jatkuvan oppimisen tarjonnan kehittäminen.

Ammattikorkeakoulun sisällä on panostettu pedagogisen kehittämisen tuen rakentamiseen organisoimalla toimintaa uudella tavalla. Metropolian kehittämiskohteista vastaavat kehittämisteeman asiantuntijat, joilla on tukena omat tiimit. Kehittämisteeman asiantuntijat kehittävät työkaluja ja tuottavat kehittämiskohteisiin tietoa, malleja ja toimintatapoja sovellettavaksi eri aloille ja tutkinto-ohjelmiin. Digitaalista pedagogista kehittämistä tukee Digimentoreiden tiimi, joka koostuu digipedagogiikan asiantuntijoista.

Metropoliassa pedagogisen kehittämisen painopiste on haluttu entistä vahvemmin tutkinto-ohjelmiin. Pedagogisen toimintakulttuurin uudistamista tullaan edistämään organisoidun ja tasapuolisesti toteutuvan tuen avulla. Jokaiselta koulutusosalta, tekniikka, sosiaali- ja terveysala, kulttuuri ja liiketalous, on nimetty pedagogisia asiantuntijoita toimimaan linkkinä osaamisalueiden, tutkinto-ohjelmien ja kehittämisteemojen työryhmien välillä. Toimintatavan tekee ainutlaatuiseksi se, että eri aloilta olevat pedagogiset asiantuntijat toimivat avoimesti, tiiviissä yhteistyössä keskenään, jakaen toisilleen osaamistaan, tukea ja hyviä käytänteitä.

Pedagogisten asiantuntijoiden ryhmä nimettiin Majakaksi (Metropolian Asiantuntijat Jokaiselta Alalta Korkeakoulupedagogiikan Kehittämisen Apuna). Nimi kuvaa sitä, että sen jäsenet toimivat tutkinto-ohjelmille ja tutkintovastaaville kehittämisen tukena ja auttavat tutkinto-ohjelmia navigoimaan kehittämistyön eri ulottuvuuksien välillä. Majakkalaiset selventävät ja kirkastavat eri kehittämisteemojen tavoitteita ja auttavat tutkinto-ohjelmia pedagogisten prosessien ja toimintatapojen kehittämisessä ja jalkauttamisessa. Kaksi sparrausverkostoa, Majakka ja Digimentorit, toimivat tiiviissä yhteistyössä. Digimentorit kouluttavat opetustyötä tekeviä, ylläpitävät digiklinikkaa ja toimivat osaamisalueiden tukena digitalisaatiossa.

Kestävään pedagogiseen toimintakulttuurin pääseminen vaati tutkinto-ohjelmilta yhteiskehittämisen mahdollistamista ja kehittämiseen liittyvien hyötyjen näkyväksi tekemistä. Jokaista tutkinto-ohjelmaa rohkaistaan löytämään paras ratkaisu opiskelijoiden ja henkilöstön osallistamiseen ja sitouttamiseen. Pedagoginen kehittäminen vaatii kuitenkin siihen liittyvää johtamista ja johtamisen merkitys ja siihen liittyvä tuen tarve tulee tunnistaa organisaation eri tasoilla. Viime kädessä tavoitteena kestävän pedagogisen toimintakulttuurin luomisessa on pedagogisen laadun ylläpitäminen ja sen kehittäminen sekä strategisten tavoitteiden ja käytännön opetustyön sekä opiskelun kohtaaminen arjessa.

Virtuaaliliikkuvuutta eurooppalaisella kurssitarjottimella – verkostoissa piilotyötä pinnan alla

- Kallio Liisa, Jyväskylän yliopisto (liisa.kallio@jyu.fi)
- Laamanen Merja, Jyväskylän yliopisto (merja.h.laamanen@jyu.fi)

Jatkuvan oppimisen, työelämän muutosten ja koronapandemian myötä suomalaiset korkeakouluopiskelijat lähtevät yhä harvemmin perinteiseen lukukauden tai -vuoden mittaiseen opiskelijavaihtoon ulkomaille. Syyt voivat liittyä vaikkapa elämäntilanteeseen, terveyteen, työhön, perheeseen tai taloudelliseen tilanteeseen. Kansainvälinen verkkovälitteinen ristiinopiskelu sen sijaan on kasvattanut suosiotaan. Sen myötä opiskelijat pääsevät kehittämään kielitaitoaan, verkostoitumaan ja kansainvälistymään - kaikki tärkeitä työelämätaitoja.

Tässä esityksessä kerromme kokemuksia eurooppalaisen korkeakouluverkoston yhteisen opintotarjonnan mahdollisuuksista ja haasteista. Karrikoiden voisi sanoa, että opiskelijalle ja opettajalle yhteistyöverkosto tarjoaa hienoja mahdollisuuksia, mutta puolestaan työllistää opintohallinnon prosesseja ja digikehittämistä.

Virtuaaliliikkuvuutta kehitetään monissa korkeakouluverkostoissa, joista yksi on yhdeksän eurooppalaisen yliopiston FORTHEM-verkosto. FORTHEM:n toiminnan keskiössä on lyhyt- ja virtuaaliliikkuvuus. Verkosto on laajentunut viidessä vuodessa alkuperäisestä seitsemästä yhdeksään yliopistoon. FORTHEM-verkosto ei ole määräaikainen projekti, vaan toimintamalli, joka vakiinnutetaan osaksi jatkuvaa toimintaa. FORTHEM koskettaa hyvin laajaa joukkoa. Verkostossa on kaikkiaan noin 230 000 perustutkinto-opiskelijaa, 16 000 tutkijaa ja opettajaa sekä 14 000 tuki- ja palveluhenkilöä.

FORTHEM:ssa virtuaaliliikkuvuutta toteutetaan yhteisellä kurssitarjottimella, josta opiskelijoille tarjotaan monipuolisia opintoja kunkin yliopiston kärkialoilta. Olemassa olevan tarjonnan lisäksi yliopistot ovat tuottaneet uusia kursseja verkoston tarpeisiin, ja opiskelijat ovat saaneet vaikuttaa opintotarjontaan. Tarjolla on kaikille avoimia MOOCeja sekä synkronisia kursseja, joihin on tietyt hakukriteerit tai valintamenettely. Jokaisesta partneriyliopistosta tarjotaan myös kieliopintoja. Näiden lisäksi on myös ns. team teaching -kursseja, joissa kahden eri yliopiston

opettajat opettavat yhdessä. Henkilökunnalle puolestaan on tarjottu digikompetenssikoulutusta, jossa jaettiin hyviä käytänteitä ja opettajat kehittivät omaa kurssiaihiotaan.

Verkostossa hyödynnetään olemassa olevia oppimisympäristöjä ja muita työkaluja sen sijaan, että olisi lähdetty suunnittelemaan ja rakentamaan jotakin uutta. Kurssitarjotin rakennettiin kytkemällä yliopistojen Moodle toisiinsa ja opiskelijoille saatiin näin pääsy verkoston kurssitarjontaan.

Eri puolilla Eurooppaa sijaitsevien yliopistojen erilaiset pedagogiset viitekehykset ja toimintakulttuurit ovat aiheuttaneet monenlaisia haasteita ja vaatineet yhteensovittamista. Esimerkiksi Suomen opiskelijakeskeinen, toimijuutta ja osallistamista korostava lähestymistapa on törmännyt joidenkin toimijoiden hierarkkisempaan ja enemmän opettajalähtöiseen opetustyyliin. Näihin haasteisiin ja pedagogisen kehittämisen tueksi laadittiin yhteinen laatukäsikirja verkko-opetuksen tuottamiseen.

Lähivuosien päätavoitteita on yhteisen opintotarjonnan laajentaminen ja toimintojen vakiinnuttaminen. Yhtenä isona haasteena on opintohallinnon prosessien sujuvoittaminen ja manuaalisen työn vähentäminen. Käytössä olevat digitaaliset työkalut ja prosessit ovat erilaisia, samoin kun digitalisaation kypsyyssaste partnereiden välillä. Käytännössä tämä näyttäytyy monella eri tasolla: johtamisessa, toimintakulttuurissa, prosesseissa ja teknologioissa. Monet prosessit ovat hitaita ja manuaalisia. Päätöksenteko on moniportaista ja toiminnan muutos vie aikaa. Jopa yhteisen ymmärryksen saavuttaminen tavoitteista vaatii aikaa ja keskustelua. Digitaalisten prosessien rakentaminen verkostolle on haastavaa, kun korkeakoulujen omat prosessit ovat manuaalisia.

Useissa verkostoissa painitaan samojen kysymysten äärellä ja pahimmillaan tehdään päällekkäisiä ratkaisuja toisistaan tietämättä. Suomessa kaikkien korkeakoulujen yhteinen Digivisio 2030 on jo osaltaan tarttunut yllä kuvattuihin haasteisiin. Lisäksi kuitenkin tarvitaan Euroopan tasolla verkostojen välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa yhteisten haasteiden ratkaisemiseksi.

Digikompetenssien kehittämistä eurooppalaisessa korkeakouluverkostossa

- Kallio Liisa, Jyväskylän yliopisto (liisa.kallio@jyu.fi)
- Laamanen Merja, Jyväskylän yliopisto (merja.h.laamanen@jyu.fi)

Opetusalaan kohdistuu nopeasti muuttuvia tarpeita, jotka vaativat opettajilta yhä laajempaa ja monipuolisempaa osaamista. Varsinkin erilaisten laitteiden ja sovellusten paljous ja monipuolisuus vaatii opettajilta digitaalisten taitojen kehittämistä. Tässä esityksessä kerromme, miten eurooppalaisen FORTHEM-verkoston opettajien digikompetensseja kehitettiin DigCompEdu-viitekehykseen pohjautuvissa koulutuksissa. DigCompEdu-viitekehys sisältää 22 kompetenssia, jotka on jaoteltu kuuteen osa-alueeseen. Painopiste ei ole teknisissä taidoissa, vaan tavoitteena on oppia, miten teknologiaa voidaan hyödyntää opetuksen ja oppimisen uudistamisessa. Koulutukset toteutettiin osana verkoston laajempaa kehittämiskokonaisuutta, jonka keskiössä on lyhyt- ja virtuaaliliikkuvuus.

FORTHEM on yhdeksän eurooppalaisen yliopiston verkosto, joka on laajentunut viidessä vuodessa alkuperäisestä seitsemästä yhdeksään yliopistoon. FORTHEM-verkosto ei ole määräaikainen hanke eikä projekti, vaan toimintamalli, joka vakiinnutetaan osaksi jatkuvaa toimintaa.

FORTHEM koskettaa hyvin laajaa joukkoa. Verkostossa on kaikkiaan noin 230 000 perustutkinto-opiskelijaa, 16 000 tutkijaa ja opettajaa sekä 14 000 tuki- ja palveluhenkilöä. Virtuaaliliikkuvuutta toteutetaan yhteisellä kurssitarjottimella, josta opiskelijat voivat valita kiinnostavia sisältöjä eri kielillä. Verkoston tärkeimpiä tavoitteita ovat kurssitarjonnan kasvattaminen ja pedagoginen kehittäminen, prosessien digitalisointi sekä teknisten ratkaisujen jatkokehitys.

Digikompetenssikoulutuksessa keskityttiin viitekehyksen keskiöön eli opettajan pedagogiseen osaamiseen: opettaminen ja oppiminen, arviointi, digitaaliset resurssit ja oppijoiden mahdollisuuksien lisääminen. Keskeisenä sisältönä oli myös oppimismuotoilu: miten opettaja voi hyödyntää erilaisia opetuksen suunnittelun malleja.

Koulutus on toteutettu kolme kertaa: ensimmäisen toteutusvastuu oli Suomessa, toisen Italiassa ja kolmas järjestettiin yhteistyössä. Ensimmäisen koulutuksen suunnittelusta ja toteutuksesta vastasivat suomalaiset digipedagogit, ja koulutus oli enemmän käytännönläheistä, kun taas

toisen vastuuhenkilöt olivat italialaisia tutkijoita ja sisällöt hyvin teoriapainotteisia. Kolmanteen, yhteistyössä järjestettyyn koulutukseen valittiin sopiva kokonaisuus käytäntöä ja teoriaa. Alun perin oli tarkoitus järjestää etätapamisten lisäksi intensiiviviikko kasvokkain Suomessa tai Italiassa, mutta lopulta kaikki koulutukset toteutettiin koronan vuoksi täysin etänä Zoomissa ja Moodlessa.

Digikompetenssikoulutuksessa hyödynnettiin erilaisia pedagogisia malleja ja työkaluja ja tavoitteena oli osallistaa osallistujia ja tuoda konkreettisia esimerkkejä, joita he voivat hyödyntää omassa opetuksessaan. Koulutukseen ei ollut esitieto- tai taitotasovaatimuksia, mutta jokaisella piti olla jonkinlainen opetusaihio, jota he työstivät koulutuksen aikana.

Digikompetenssikoulutuksen tarjoaminen verkoston henkilöstölle oli mielenkiintoinen kokemus kouluttajan näkökulmasta. Osallistujien kautta tuli näkyväksi erilaiset pedagogiset viitekehykset ja toimintakulttuurit sekä koulutusorganisaatioiden erilainen digitalisaation kypsyysaste. Koulutusta ei haluttu rajata tietyille kohderyhmälle, vaan osallistujia oli professoreista digipedahenkilöstöön. Eroja oli niin digiosaamisessa, opetuskokemuksessa kuin siinä, miten opetusta käytännössä järjestetään: ovatko oppijat aktiivisia toimijoita, jotka tuottavat yhdessä tietoa vai passiivisia kuuntelijoita. Osallistujien erilaiset taustat ja roolit olisivat voineet aiheuttaa haasteita toteutukselle, mutta kun ne huomioitiin suunnittelussa, voitiin kaikille osallistujille tarjota hyödyllistä sisältöä. Erityisesti kokemusten ja hyvien käytäntöjen jako yli oppiainerajojen oli osallistujien mielestä tärkeää ja hyödyllistä.

Positiivisten palautteiden perusteella kaikki koulutukset olivat onnistuneita. Osallistujat saivat koulutuksista konkreettisia malleja omaan opetukseensa, mikä olikin tavallaan koulutusten piilo-opetussuunnitelma: näyttää erilaisia verkko-opetuksen esimerkkejä ja konkreettisia työkaluja. Erityisesti kiiteltiin hyvää ilmapiiriä ja mahdollisuutta oppia muilta.

Vaikka eri puolilla Eurooppaa sijaitsevien yliopistojen erilaiset pedagogiset viitekehykset ja toimintakulttuurit aiheuttivatkin monenlaisia haasteita ja vaativat yhteensovittamista, oli lopputuloksena onnistunut koulutuskokonaisuus.

Eurooppa yliopistot - kansainvälistä osaamisen rakentamista

- Parkkonen Tiina, Xamk (tiina.parkkonen@xamk.fi)
- Kuoppala Eeva, Xamk (eeva.kuoppala@xamk.fi)

Eurooppa-yliopistot ovat eurooppalaisen korkeakoulutuksen kehittämisen lippulaiva. Tavoitteena on kehittää korkeatasoista eurooppalaista koulutusta, tutkimusta ja innovaatioita sekä lisätä liikkuvuutta. Yhteinen pitkän tähtäimen strategia koulutuksen, tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan kehittämiseksi on liikkuvuuden sisäänrakentaminen opintoihin sekä korkeatasoiset ja monialaiset opinto-ohjelmat. Opinnoissa hyödynnetään innovatiivista pedagogiikkaa sekä yhteiskunnallisten haasteiden ratkomista.

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk on yksi Eurooppa-yliopisto INGENIUMin 10:stä korkeakoulusta. INGENIUMin keskeisenä tavoitteena on kehittää yhteinen eurooppalainen kampus. Opiskelijalle tämä näyttäytyy yhtenäisenä kokonaisuutena, joka toimii 10:ssä eri maassa. Toinen keskeinen tavoite on kehittää avoimia tutkintoja. Avoimet tutkinnot tarjoavat opiskelijoille enemmän mahdollisuuksia rakentaa tutkintojaan entistä profiloitummin valitsemalla opintoja laajasta kansainvälisestä tarjonnasta. Yhteistyön keskeisiä teemoja ovat pedagogiset innovaatiot, yrittäjyys, osallisuus ja kestävä kehitys.

Eurooppa-yliopisto yhteistyö tarjoaa korkeakouluille ennennäkemättömiä mahdollisuuksia toiminnan kansainvälistämiseksi, mutta samalla se haastaa jo olemassa olevia rakenteita ja pedagogiikkaa. Tässä esityksessä tarkastelemme millaisia haasteita ja mahdollisuuksia maantieteellisesti laajan, kansainvälisen korkeakouluverkoston yhteistyö luo korkeakoulupedagogiikalle.

Pedagogisesti tarkasteltuna digitaaliset ympäristöt ovat keskeisessä roolissa niin opintotarjonnan suunnittelussa kuin toteuttamisessakin. Opintotarjonta rakentuu sekä tutkintokoulutukseen kuuluvista laajemmista kokonaisuuksista sekä jatkuvan oppimisen pienemmistä osaamiskokonaisuuksista (microcredentials). Erityisesti laajemmissa kokonaisuuksissa yhteisöllisyyden rakentaminen sekä verkossa että kasvokkain, on yksi isoista pedagogisista kysymyksistä. Myös kulttuuriset erot toiminnassa sekä opintojen kieli vaativat koulutusten suunnittelussa ja toteutuksessa huomiota, samoin kuin erityistarpeita omaavien oppijoiden huomioiminen.

Eurooppa-yliopistoissa tavoitellaan oppimisen tiivistä yhteyttä työelämän, yhteiskunnan, tutkimuksen ja opetuksen välillä. Pedagogisesti tämä edellyttää opetuksen yhteissuunnittelua tiiviissä yhteistyössä niin tutkimuksen kuin työelämäedustajien kanssa. Tämänkaltaisen yhteissuunnittelu mahdollistaa tulosten nopean tuomisen ja testaamisen koulutuksissa, ja toisaalta koulutuksien nopean vastaamisen työelämän todellisiin haasteisiin.

Eurooppalaisen yhteistyön kautta opiskelijoille avautuu uusia mahdollisuuksia profiloida tutkintoaan haluamaansa suuntaan, sekä vahvistaa osaamistaan jatkuvan oppimisen kautta myös kansainvälisen tarjonnan avulla. Valinnanvapauden lisääntyessä ohjauksen rooli korostuu merkittävästi. Mikä osa ohjauksesta voidaan tuottaa hyödyntäen teknologiaa esim. robotiikkaa ja milloin henkilökohtainen ohjaus on välttämätöntä, ovat pohdittavia kysymyksiä. Oppimisteknologiaan liittyvän avun saatavuus korostuu verkossa tapahtuvassa oppimisessa.

Tiivis, kansainvälinen opetusyhteistyö, asettaa myös tietojen liikuttamisen opintoasiainjärjestelmissä uudelleen tarkasteluun. Järjestelmiin ja prosesseihin liittyy myös Eurooppa-yliopistoissa tuotettavan opintotarjonnan suhde Digivisio2030 tarjontaan, eli miten näissä kansainvälisissä verkostoissa tuotetut opintomahdollisuudet kytkeytyvät Digivisiossa tuotettaviin ratkaisuihin.

Opettajille kansainvälinen yhteistyö tarjoaa mahdollisuuden laajempaan kollegiaaliseen verkostoitumiseen, erilaisten innovatiivisten pedagogisten menetelmien yhteiskehittämiseen, jakamiseen ja siirtämiseen.

Opiskelijoille Eurooppa-yliopistot yhteistyö luo uusia mahdollisuuksia hankkia osaamistaan oman korkeakoulun tarjonnan lisäksi usean kansainvälisen korkeakoulun luomasta tarjonnasta, jota on kehitetty yhdessä eri alojen huippuosaajien ja työelämän kanssa.

Vertainen digitalisaation sanansaattajana – Tampereen korkeakoulu yhteisön digimentorit

- Katto Leena, Tampereen ammattikorkeakoulu (leena.katto@tuni.fi)
- Kivelä Miina, Tampereen ammattikorkeakoulu (miina.kivela@tuni.fi)

Digimentoritoiminta on Tampereen korkeakoulu yhteisön henkilökunnan tuki- ja kehittämistoimintaa, jonka tavoitteena on tiedon ja käytännön osaamisen lisääminen digitalisaation mahdollisuuksista sekä yhteistyön lisääminen ja hyvien käytäntöjen levittäminen korkeakoulu yhteisön sisällä. Verkostossa on edustajia TAMK:n kaikista osaamisyksiköistä ja Tampereen yliopiston tiedekunnista. Verkosto kattaa näin koko Tampereen korkeakoulu yhteisön edustajiansa eli digimentoreiden välityksellä. Digimentoritoiminnassa keskeistä ovat pedagogiset näkökulmat digitaalisten välineiden ja verkkoympäristöjen opetuskäytössä, monenlainen koulutuksen digipedagoginen kehittämistoiminta ja hyvien käytänteiden jakaminen yli tieteenalarajojen. Digimentoriverkosto toimii tiiviissä yhteistyössä korkeakoulu yhteisön keskitettyjen palvelujen asiantuntijoiden kanssa. Mentorit ovatkin palveluyksiköille tärkeä kanava suoraan yksiköihin ja tiedekuntiin sekä keskustelukumppani, jonka kautta saada suoraan tietoa yhteisön tarpeista ja näkemyksistä.

Tampereen korkeakoulu yhteisön digimentoritoiminta perustuu vertaistukeen, toimintamalliin, jossa hyviä käytänteitä, kokemuksia, tietoa ja osaamista, mutta myös koettuja kehittämiseen liittyviä haasteita jaetaan kollegalta kollegalle. Verkostossa toimivat asiantuntijat puolestaan takaavat sen, että digimentoreilla on aina saatavillaan ajantasaisin tieto digipedagogiikan uusista tuulista ja työkaluista. Omissa yhteisöissään digimentorit toimivat monenlaisissa rooleissa: välittävät verkostosta samaansa tietoa yhteisönsä eri kanavissa, toimivat sparraajina ja mentoreina digipedagogisissa kysymyksissä, edistävät yhteisönsä jäsenten osaamista digitalisaation mahdollisuuksista esimerkiksi koulutusten kautta ja osallistuvat digipedagogiseen kehittämistoimintaan oman yhteisönsä tarpeiden mukaisesti. Toiminnan yksikkökohtaiset vuositavoitteet asetetaan ja toimintamuodot päätetään juuri yksiköissä ja tiedekunnissa kunkin yhteisön omien tarpeiden pohjalta.

Vaikka digimentoriverkoston toiminta onkin suunnattu korkeakoulu yhteisön henkilöstölle, myös opiskelijat hyötyvät toiminnasta välillisesti. Kun digitalisaation mahdollisuuksia hyödynnetään opetuksessa, opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuuksia opiskella, oppia ja osallistua joustavasti ja monimuotoisia tapoja hyödyntäen.

Digimentorit kokoontuvat kuukausittain yhteisiin tapaamisiin, joissa käsitellään kulloinkin ajankohtaisia ja vaihtuvia teemoja. Tapaamisissa digimentorit voivat esitellä omassa yhteisössään koettuja hyviä käytänteitä, esimerkiksi jonkin digityökalun innovatiivista pedagogista käyttöä. Näin eri tieteenaloilla kuin myös yksittäisillä opintojaksoilla tehty hyvä kehittämistyö ja kerrytetty kokemus tuodaan tiedoksi ja keskusteltavaksi koko verkostolle ja hyödynnettäväksi näin koko korkeakoulu yhteisölle. Digimentoreiden kokemusten mukaan verkostotapaamisissa parasta on juuri osaamisen, ideoiden ja kokemusten jakaminen, asiantuntijuuden kehittyminen sekä matalan kynnyksen vertaiskeskustelu. Toiminnassa mielekkäintä kaiken kaikkiaan on itsensä kehittäminen ja osaamisen jakaminen eteenpäin omassa yhteisössä kollegojen hyödyksi.

Digimentoritoiminta näkyy yhteisölle ja sen ulkopuolelle monin eri tavoin. Näkyvimpinä kanavina ovat digimentoreiden avoimet verkkosivut, jotka kokoavat yhteen tietoa digimentoritoiminnasta sekä hyödyllisiä linkkejä opetuksen ja työskentelyn tueksi. Sivuilta löytyvät myös digimentoreiden, koordinaattoreiden ja asiantuntijoiden yhteystiedot. Digimentoreiden ylläpitämä avoin ja kaksikielinen vinkkipankki puolestaan tarjoaa arkea helpottavia oivalluksia eri digityökalujen hyödyntämisestä opetuksessa, opiskelussa ja työskentelyn tukena. Vuosittain järjestetään Digin viemää -tilaisuus, jonka tarkoituksena on jakaa hyviä käytäntöjä koko korkeakoulu yhteisölle sekä keskustella ajankohtaisista digiaiheista.

Tässä alustuksessa kerrotaan Tampereen korkeakoulu yhteisön digimentoriverkoston toimintamallista ja siitä, kuinka se edistää avointa toimintakulttuuria koko korkeakoulu yhteisön tasolla. Vertaiskeskustelu, yhdessä oppiminen ja oivaltaminen sekä omissa yhteisöissä tehtyjen innovatiivisten digipedagogisten käytänteiden jako digimentoriverkoston sisällä sekä verkostolta digimentoreiden omiin yhteisöihin auttaa ylittämään eri tieteenalojen välisiä raja-aitoja ja mahdollistaa monitieteisen keskustelun matalalla kynnyksellä. Digimentoriverkosto on hyvä esimerkki onnistuneesta ja kestävästä tavasta käydä avointa digipedagogista keskustelua eri tieteenaloja osallistavasti.

Ammatillisen opettajan digiosaamisen kehittäminen

- Silo-Hämäläinen Sointu, Haaga-Helia (sointu.silo-hamalainen@haaga-helia.fi)
- Riskilä Johanna, Rovaniemen koulutuskuntayhtymä (johanna.riskila@redu.fi)

Digitaitojen korostunut merkitys nykymaailmassa heijastuu myös opetustyöhön. Vuonna 2022 tehdyssä tutkimuksessa tutkittiin ammatillisten opettajien digitaitoja ammattikorkeakoulussa ja toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa. Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa opetushenkilöstön digitaitojen taso osaamisen kehittämisen tueksi. Tutkimus toteutettiin kahden YAMK-opiskelijan yhteistyönä kahdelle toimeksiantajalle: Haaga-Helia ammattikorkeakoululle sekä Rovaniemen koulutuskuntayhtymä REDUlle.

Opettajien digitaitoja tarkasteltiin kahdesta näkökulmasta. REDUn tutkimuksessa keskityttiin teknisten ja Haaga-Helian tutkimuksessa verkkopedagogisten taitojen kartoittamiseen sekä kehittämiseen. REDUn tutkimusosuus toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena ja Haaga-Helian kvalitatiivisena haastattelututkimuksena. Aineistotriangulaatiolla kaksi erilaista tutkimusta yhdistettiin yhdeksi näkemykseksi digitaitojen kehittämisestä. Tutkimuksen tietoperusta koostui osaamisen johtamisesta osana tiedolla johtamista sekä opetushenkilöstön osaamisen elementeistä ja verkkopedagogisista valmiuksista.

Keskeisiä havaintoja

Tutkimuksessa havaittiin, että opetushenkilöstön teknologinen ja verkkopedagoginen osaaminen ovat digitaitojen kannalta yhtä tärkeitä, eikä niiden kehittämistä kannata eriyttää omiksi osa-alueisiin. Amatillisen opettajan sisällöllinen osaaminen muodostuu aiemmin hankitun ammattiosaamisen kautta, ja teknologinen ja pedagoginen osaaminen muodostuvat kouluttautumisen sekä opetus-, ja työkokemuksen avulla. Aineiston pohjalta tehdyn osaamisen kehittämisen mallin neljä keskeistä elementtiä ovat: **perehdyttäminen, osaamisen itsearviointi, jaettu asiantuntijuus ja jatkuva osaamisen kehittäminen.**

Perehdytyksessä uusille opettajille tulee opettaa organisaatiossa tarvittava digiosaaminen, mikä tarkoittaa organisaation yleisesti käyttämien sovelluksien ja välineiden peruskäyttöä. Uusille opettajille tulee myös kertoa yhteisistä sekä hyväksi havaituista käytänteistä verkko-opetuksen suhteen. Perehdytyksen sisältöä tulisikin pohtia dualiprofession näkökulmasta niin, että opettajauransa alussa oleville työntekijöille perehdytyksen pääpaino olisi opetustyön järjestämisessä ja pedagogiikassa.

Yksittäisen henkilön digiosaamisen kehittämisen tarve tulee selvittää itsearvioinnilla ja esihenkilön kanssa käytävien keskustelujen avulla. Osaamisen mittaamisen onnistumisen kannalta on tärkeää, että opiskelijat arvioivat verkko-opetuksen onnistumista samoilla kriteereillä, joilla opetushenkilöstö arvioi omaa osaamistaan. Oman osaamisen arvioinnin mittaristo tulee rakentaa niin, että se tukee sekä itseymmärryksen että osaamisen jatkuvaa kehittymistä.

Jaettua asiantuntijuutta tukeva organisaatiokulttuuri ja käytänteet tukevat verkko-opetuksen lisääntyessä sekä uusia että vanhoja opettajia. Opetusaloojen sisältöjen erojen takia on tärkeää, että kaikilla opetusaloilla ja osaamisalueilla on tiimissään digipedagoignen osaaja, joka tulee oman alansa verkko-opetuksen kehittämistä.

Osaamisen jatkuvan kehittämisen tueksi voisi rakentaa verkkokurssin, joka alkaisi itsearvioinnilla. Verkkokurssilla jokainen voisi opiskella itseltään puuttuvat. Verkkokurssin eri aiheiden tulee käsitellä ainakin oppilaitoksessa käytettävää synkronista etäopetusjärjestelmää, kuten MS Teamsia tai Zoomia, sekä verkko-opiskelualustaa, kuten Moodlea. Myös kirjallisen oppimateriaalin tekoa, opetusvideoiden tekoa, verkkopedagogiikkaa, ja myös yleisesti tieto- ja viestintäteknikan aiheita, kuten esimerkiksi tietoturvaa ja saavutettavuutta tulisi opettaa.

Yhteenveto

Ammatillisen opettajan oman osaamisen kehittämiseen resursoitua aikaa ei aina ehditä käyttämään. Tästä syystä digiosaamisen kehittämiseen tulee varata aikaa lukujärjestyksiin varsinkin opetusuran alussa. Kaikille opettajille suunnattujen koulutusten suunnittelu ja aikataulutus on haastavaa vaihtelevasta osaamisen tasosta johtuen. Olisikin hyvä, että vasta-alkajille taattaisiin yhteisten verkkokurssien lisäksi riittävä määrä henkilökohtaista tukea digiosaamisen kehittämiseen. Kun teknologisessa osaamisessa on saavutettu riittävä taso, voidaan koulutukseen sisällyttää myös pedagogiikka ja näin kehittää kokonaisvaltaisesti opettajan digipedagogista osaamista.

Poistamalla oman osaamisen kehittämisen esteitä, kuten aikapulaa, ja vahvistamalla ymmärrystä omasta osaamisesta ja sen kehittymisestä voidaan vaikuttaa myös opettajien asenteeseen verkko-opetusta kohtaan. Tukemalla asiantuntijuuden jakamista organisaatiossa ja jakamalla hyviä käytänteitä voidaan vaikuttaa paitsi verkko-opetuksen laatuun, myös verkko-opettamisen mielekkyyteen.

Alkuperäinen tutkimus <https://www.theseus.fi/handle/10024/782251>

Tiekartta ekologisesti kestävään opetussuunnitelmaan

- Mykrä Niina, Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos (niina.p.mykra@jyu.fi)
- Lehtonen Anna, Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos (anna.e.lehtonen@jyu.fi)
- Nokkala Terhi, Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos (terhi.p.nokkala@jyu.fi)
- Heikkinen Hannu (hannu.l.t.heikkinen@jyu.fi)

Elämme kestävyyskriisin keskellä: planetaariset rajat on paikoin jo ylitetty, ja monilla ekologisen kestävyuden mittareilla liikutaan riskirajoilla. Koulutuksen rooli kestävyysmurroksessa tunnistetaan: kestävyysosaaminen on ajankohtainen puheenaihe ja kansainväliset päätökset tukevat muutosta. Suomikin on sitoutunut EU-komission päätökseen, jonka mukaan ”jäsenvaltiot asettavat vihreää siirtymää ja kestävää kehitystä koskevan oppimisen yhdeksi koulutuspolitiikan ja -ohjelmien prioriteettialoista” (EU:n neuvosto 2022). Tämä voi tarkoittaa yliopistoissa esimerkiksi opetussuunnitelmien kehittämistä ekologisen kestävyuden näkökulmasta.

Jyväskylän yliopistossa on käynnissä opetussuunnitelmauudistus vuosille 2024–2027. Yksi opetussuunnitelmatyön teemakokonaisuuksista on vastuullinen asiantuntijuus ja kestävä kehitys. Uudet opetussuunnitelmat on tarkoitettu laatia niin, että opiskelijoiden ymmärrys kestävydestä ja kestävyiden edistämisestä kasvaa opintojen aikana. Päätöksen mukaan kestävä kehitys ja vastuullisuuden teemat sisällytetään kaikkien tutkinto-ohjelmien oppimistavoitteisiin, pakollinen kestävyteen liittyvä kurssi Johdatus planetaariseen hyvinvointiin (1op) sisällytetään kaikkiin kandidaattitutkinto-ohjelmiin, ja tarkentavaa ymmärrystä voidaan luoda alakohtaisilla opintojaksoilla.

Tässä esityksessä tarkastellaan Jyväskylän yliopiston opetussuunnitelmatyötä ekologisen kestävyuden näkökulmasta ja sen esteitä ja mahdollisuuksia. Esitys pohjautuu eurooppalaiseen kestävyysosaamiseen keskittyvässä ECF4CLIM-tutkimushankkeessa opetussuunnitelmatyöstä kerättyyn aineistoon: Jyväskylän yliopisto on yksi toimintatutkimushankkeen kokeiluoppilaitoksista, ja hanke on pyydetty mukaan tukemaan opetussuunnitelmatyötä. Aineisto sisältää tallenteita tapahtumista ja keskusteluista sekä pienten kyselyjen tuloksia opetussuunnitelmaan liittyen. Aineiston analyysissä on käytetty hankkeessa syntynyttä kestävyysosaamisen tiekarttaa, joka puolestaan on luotu eurooppalaisen kestävyysviitekehityksen GreenCompin (Bianchi ym. 2022), hankkeessa järjestettyjen joukkoistamistyöpajojen sekä aiemman tutkimuksen pohjalta (Kemmis 2022; Engeström 1987; Mykrä 2021).

Alustavien tulosten mukaan kaikki kestävyysosaamisen tiekartan osa-alueet ovat olleet mukana keskusteluissa.

Kaikkien **(1) sitoutuminen** kestävyyskysymyksiin on herättänyt huolta. Moniäänistä keskustelua peräänkuulutetaan. Koko kestävyuden määrittely saattaa olla epäselvä, ja sen asettaminen arvoperustaksi ei toteudu. Laaja-alaista ymmärrystä ja tietoa kestävyyskysymyksistä ja planetaarisesta hyvinvoinnista kaivataan.

Kestävyyskysymysten **(2) yhteyksiä** muihin kysymyksiin halutaan tuoda esille. Kestävyys on läpileikkaava aihe, ja sen tulisi liittyä luonnollisesti kaikkiin opiskeltaviin aihealueisiin. Ymmärrys ympäristöongelmien monitahoisista ja tieteenalojen rajat ylittävistä syistä on keskeinen osaamisen alue. Monitieteisyyden lisääminen opinnoissa ja kontaktit myös yliopiston ulkopuolelle voivat auttaa kestävyyskysymysten systeemisyyden ymmärtämisessä.

(3) Visio kestävästä tulevaisuudesta auttaa pohtimaan omaa uraa ja roolia kestäväen yhteiskunnan rakentajana. Tarvitaan kykyä soveltaa opittua, jotta kestävyysongelmiin voi löytää ratkaisuja. Oman ajattelun kehittäminen on välttämätöntä, jotta luovat ratkaisut ja kestävyyttä parantavat innovaatiot olisivat mahdollisia. Tässä hyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehtiminen ovat olennaisia toimintakyvyn ylläpitäjiä. Konkreettinen toiminta rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta.

Itse **(4) toiminnan** näkökulmasta tarvitaan toimintaa tukevia rakenteita ja kestävyuden sisällyttämistä koko toimintakulttuuriin. Useat henkilöt pitävät kestävyteen liittyvien kurssien pakollisuutta ja tiukkoja ylhäältä tulevia sääntöjä olennaisina. Toisaalta pakollisuuden hyödyistä on myös epäilyksiä varsinkin yleisten kestävyyskurssien suhteen: osataanko ne liittää oman alan kysymyksiin, joten myös alakohtaisia kurseja kaivataan. Toisaalta yhteisöllisten rakenteiden lisäksi myös opettajien henkilökohtaisen osaamisen vahvistaminen on tärkeää yliopiston muutoksen kannalta. Mahdollisuus dialogiin kestävyyskysymyksistä vahvistaa opiskelijoiden toimijuutta. Asioiden edistämiseksi tarvitaan myös yliopiston sisäistä aktivismia.

Opiskelijoiden suurin huoli opetussuunnitelmaprosessin suhteen on, että ympäristökysymyksiin ei suhtauduta kyllin vakavasti. Myös henkilökunnalla on pelkoja, että kestävyyskysymykset jäävät monen tärkeän asian ristipaineessa liian vähälle huomiolle. Olemmeko yhden opetussuunnitelmaseminaariin osallistuneen sanoin kestävämmä polulla, ja polkuriippuvuus on sisällä kulttuurissamme?

Opetussuunnitelmaprosessi jatkuu vuoteen 2024 asti, jonka jälkeen voimme tarkastella opetussuunnitelmatyön lopullisia tuloksia.

Kohti sähköisiä tenttejä Helsingin yliopistolla

- Tikkala Aiju, Helsingin yliopisto (aiju.tikkala@helsinki.fi)
- Kivinen Birgitta, Helsingin yliopisto (birgitta.kivinen@helsinki.fi)
- Saikko Tipsa, Helsingin yliopisto (tipsa.saikko@helsinki.fi)

Helsingin yliopistossa on edistetty sähköisen tenttimisen tapoja viime vuosina. Muutoksen edelläkävijänä on ollut lääketieteellinen tiedekunta, joka muutti vuosina 2019–2021 sähköisiksi kaikki tenttinsä, ja jotka pääasiassa toteutetaan Moodle-salitentteinä. Syksystä 2021 samaa kehitystä yliopistolla jatkoi Digitaaliset arviointimenetelmät ja tentit kaikille kampuksille -projekti, jonka tavoitteena on ollut kehittää erityisesti formatiivista eli oppimisprosessin aikaista digitaalista arviointia sekä sähköistää kaikki ne tentit, joissa digitaalisuudella voidaan tukea oppimista. Tässä esityksessä keskitymme jälkimmäiseen tavoitteeseen eli tenttien sähköistämiseen. Kehittämisen taustalla ovat olleet lääketieteellisestä tiedekunnasta saadut hyvät kokemukset, joita seurasi oikeustieteellisen tiedekunnan vastaava muutos. Samaa kehityskulkua edisti SISU-opintojärjestelmän käyttöönoton mahdollistamat integraatiot oppimisympäristöön sekä koronapandemian sanelemat muutokset, joiden poikkeusolosuhteissa luotuja toimintamalleja haluttiin ottaa osaksi normaaleja käytänteitä. Lisäksi uudet opiskelijat sähköisine YO-kokeineen ovat antaneet digitaaliselle oppimisen kehittämiselle selkeän sysäyksen yliopistoissa ja korkeakouluissa.

Tenttien sähköistämisen edetessä myös toimintakulttuuri tenttimisen ympärillä on muuttunut ja kehittynyt. Tenttien toteuttamisvaihtoehdot ovat monipuolistuneet. Uudet, digitaalisuuden mahdollistavat oppimista tukevat kysymystyypit, yhtäältä digitaalisen oppimateriaalin hyödyntäminen tenttitilanteessa ja toisaalta verkkomateriaalin käytön rajaamisen kysymykset ovat nousseet keskiöön. Joustavuutta suorittamiseen tuova Examinarium-tenttiakvaariojärjestelmä on ollut yliopistolla käytössä useita vuosia, mutta sen vaihtoehdoksi on tullut paperitenttien korvaavina, tiettyyn aikaan ja paikkaan sidotut, sähköiset salitentit, joissa on mahdollista rajata opiskelijan verkon ja tiedoston käyttöä tai sallia materiaalien käyttö rajallisesti Safe Exam Browser (SEB) -ohjelman avulla.

Siirtyminen sähköisiin tentteihin on aiheuttanut muutoksia sekä pedagogisessa että hallinnollisessa toimintakulttuurissa Helsingin yliopistolla. Opettajia muutoksessa tukevat Digitaalisen opetuksen ja jatkuvan oppimisen palvelut, jotka perehdyttävät koulutuksen ja ohjein tenttien teknisiin ja pedagogisiin toteutuksiin. Tällöin periaatteena on lähtökohtaisesti opettajan työn sekä opiskelijoiden oppimisprosessin pitkäjännitteinen kehittäminen, koulutusohjelmien ja niiden opettajien keskinäisen yhteistyön lisääminen sekä vuorovaikutus kampuksilla toimivien

tenttipalveluiden kanssa. Helsingin yliopiston yleisten tenttien järjestelyistä vastaa kampusten tenttipalvelut, joiden työntekijöille perinteisen paperitenttien korvautuminen sähköisillä Moodle-tenteillä on ollut myös iso toimintakulttuurin muutos. Tällöin prosessien kehittäminen sekä ohjeiden laatiminen yhteistyössä tiedekuntien ja muiden palveluiden kanssa, samoin kuin oman työn kehittäminen ja työssä jatkaminen ovat isossa roolissa. Tenttipalveluiden vastuulla on myös ylläpitää, neuvoa ja kouluttaa tuntipalkalla toimivaa valvojapoolia, joka on yksi toimivien tenttijärjestelyiden kulmakiviä.

Sähköisiin tentteihin siirtyminen on aiheuttanut myös huolta sekä opiskelijoissa että opettajissa. Helsingin yliopistossa lääketieteellisen tiedekunnan opiskelijat olivat aikanaan sähköisiin tentteihin siirtymisen promoottoreina. Matemaattisissa aineissa puolestaan digitaaliset ratkaisut tenteissä eivät monen mielestä korvaa perinteistä kynää ja paperia, joilla pitkien laskukaavojen - ja yhtälöiden piirtäminen onnistuu opiskelijalta helpommin.

Muutos on ollut prosessi, jossa avoin keskustelu ja erilaisten näkökantojen ja huolien sekä onnistuneiden kokemusten esiin tuominen ovat tärkeitä.

Alustus käsittelee näitä tenttien sähköistämiskokemuksia ja niiden myötä tapahtuvaa toimintakulttuurin muutosta Helsingin yliopistolla.

Kielten ja viestinnän käytäntösuositukset ammattikorkeakouluissa 2023

- Tolonen-Kytölä Tuija, Centria-ammattikorkeakoulu (tuija.tolonen-kytola@centria.fi)
- Murtola Kaarina, Laurea-ammattikorkeakoulu (kaarina.murtola@laurea.fi)

Ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksen valtakunnalliset käytäntösuositukset on päivitetty ja täydennetty vuosina 2021–2023. Päivitystyö on tehty ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksen asiantuntijatiimissä, ja mukana yhteistyössä on ollut valtakunnallinen amk-vastuuopettajaverkosto. Verkostoon kuuluu edustajia kaikista Suomen ammattikorkeakouluista.

Tavoitteena työssä on ollut uudistaa alun perin vuonna 2006 Arenen toimeksiannosta laaditut suositukset, joita on päivitetty vuosina 2011 ja 2016. Suosituksia on muokattu vastaamaan nykyistä ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksen toimintaympäristöä sekä monikielistä ja kansainvälistyvää yhteiskuntaa. Suositukseen on lisätty mm. ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja koskevia kielten ja viestinnän opetusta määrittäviä ohjeistuksia sekä kansainvälisten tai äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisten opiskelijoiden kielenopiskelua koskevia täydennyksiä.

Viime vuosina kielten ja viestinnän opetuksen menetelmät ovat monipuolistuneet ja opiskelijaryhmät muuttuneet entistä monimuotoisemmiksi. Lisäksi korkeakoulujen välinen yhteistyö on tiivistymässä Digivisio 2030 -hankkeen myötä, mikä edellyttää entistä selkeämpiä ohjeistuksia yhteisen opintotarjonnan toteuttamiseksi.

Käytäntösuositukset on tehty kielten ja viestinnän opetuksen tueksi. Suositukset sisältävät ohjeistuksia opetuksen määrään, ajoitukseen ja toteutustapaan sekä arviointiin, ohjaukseen ja kypsyysnäytteen kirjoittamiseen.

Suosituksien ovat sidoksissa kielten ja viestinnän laatukriteereihin, jotka on laadittu vuonna 2021 laatutyökaluksi opetuksen suunnitteluun, organisointiin ja arviointiin ammattikorkeakouluissa. Nyt päivitettyjä kielten ja viestinnän päivitettyjä käytäntösuosituksia on kommentoitu laajalla palautekierroksella.

Suosituksien julkaisuajankohta on valtakunnallisten amk-päivien yhteydessä 3. - 4.5.2023.

Kansallisen yhteistyön merkitys opiskelijan arjessa

- Toivola Henna, CSC - Tieteen Tietotekniikan Keskus (henna.toivola@csc.fi)
- Mustonen Mervi, Tampereen ammattikorkeakoulu (mervi.mustonen@tuni.fi)
- Selänne Sara, Tampereen yliopisto (sara.selanne@tuni.fi)

Digivisio 2030, Ristiinopiskelu, JOD (jatkuvan oppimisen digitalisoituminen).

Korkeakoulukentällä tapahtuu nyt paljon ja suuria linjauksia tehdään muun muassa korkeakoulujen väliseen yhteistyöhön liittyen. Mitä tämä yhteistyö käytännössä tarkoittaa? Miten yksittäinen korkeakoulu näkyy kokonais kuvassa?

Korkeakoulut tarvitsevat verkostoja, yhteistyötä ja koordinoitua. On tärkeää tunnistaa jo olemassa olevia yhteistyötä toteuttavia muotoja ja mieltä, miten niitä voidaan hyödyntää näissä kansallisissa suunnitelmissa. EXAM-konsortio on 28 suomalaisen korkeakoulun muodostama yhteisö, jossa vuodesta 2014 lähtien on kehitetty sähköistä arviointia ja vahvistanut sen roolia korkeakouluissa. Laajemmin tarkasteltuna konsortion jäsenkorkeakoulut kattavat $\frac{3}{4}$ suomalaisista korkeakouluista ja yli 90% korkeakouluopiskelijoista (FTE-luku). Tähän asti tehty verkostoyhteistyö tarjoaa toimivan mallin myös muulle kansalliselle yhteistyölle, tiedon jakaminen ja yhteistyön toteuttamiselle sekä yhteisten toimintamallien löytämiselle.

EXAM-järjestelmän yhteiskäyttöpalvelun tuomat mahdollisuudet vastaavat jo monella tavalla kansallisen tason kysymyksiin. Joustava opintojen suorittaminen näyttäytyy avainroolissa tulevaisuuden opiskelussa. Ristiinopiskelun käyttöönotot korkeakouluissa lisäävät opiskelijoiden tarvetta liikkua opintojen perässä. Jatkuvan oppimisen tukeminen joutuu väistämättä ottamaan huomioon opiskelijoiden erilaiset elämäntilanteet, jolloin joustava opintojen suorittaminen on avainasemassa opintojen etenemisessä. Yhteistentti tukee korkeakoulujen välistä opetusyhteistyötä ja yhteisopettajuutta tarjoten tähän joustavan sähköisen arvioinnin työkalun.

Alustuksessa annamme läpileikkauksen EXAM-konsortion pian 10-vuotta täyttävästä elinkaaresta ja teemme nostoja teemoista, joihin konsortion tasolla olemme vaikuttaneet. Alustuksen aikana halutaan herätellä kuulijoita miettimään kokonaiskuvaa ja käymään keskustelua mm. aiheista

- Minkälaisia mahdollisuuksia ja haasteita korkeakoulut näkevät kansallisella yhteistyöllä?
- Miten verkostot ja yhteistyö jo näyttäytyvät korkeakoulujen arjessa?

Lääketieteen alojen kansallinen yhteistyö rikastaa pedagogista toimintakulttuuria

- Salmijärvi Tiina, Oulun yliopisto (tiina.salmijarvi@oulu.fi)

Tässä esityksessä kuvataan lääketieteen ja hammaslääketieteen opetuksen kansalliseen kehittämiseen liittyvää toimintakulttuurin kehittämistyötä, jota on tehty systemaattisesti ja valtakunnallisesti 2018 lähtien ensin MEDigi - Lääketieteen alojen opetuksen digitoiminen ja harmonisointi -hankkeessa ja vuoden 2022 alusta osana yliopistojen perustehtävää. Päätaavoitteena työlle oli lääketieteen ja hammaslääketieteen koulutuksen harmonisointi ja modernisointi valtakunnallisesti hyödyntämällä digitalisaatiota lääketieteen ja hammaslääketieteen opetuksessa. Työ on lääketieteen koulutuksen valtakunnallista kehittämistyötä ja näin on rakennettu alalla esimerkiksi kansalliset oppiainekohtaiset ydinainesanalyysit. Kansallisella opetuksen harmonisoinnilla ja digitalisoinnilla pyritään varmistamaan valmistuvien opiskelijoiden tasokas osaaminen osana suomalaista terveydenhuoltojärjestelmää ja turvaamaan digitaalisen valmiudet muuttuvassa tietoyhteiskunnassa. Kehittämistyössä ovat mukana kaikki suomalaiset yliopistot, joissa annetaan lääketieteen ja hammaslääketieteen perusopetusta. Hankkeen päätyttyä kaikki mukana olevat yliopistot ovat jatkaneet, kehittäneet ja vakiinnuttaneet yhteistä kansallista kehittämistyötä ja tuoneet kehittämistyöhön osallistumisen osaksi opetustyötä tekevien opettajien arkea. Konkreettisina esimerkkeinä näistä ovat yhteisesti laadittu ja allekirjoitettu konsortiosopimus, koordinaatiotyöhön yhteisesti palkattu valtakunnallinen koordinaattori ja opetustyön arjen tasolla hankkeen jälkeen saumattomasti jatkuneet toiminnallisuudet, jotka niveltävät opetustyöhön. Yliopistot ovat myös yhteistyössä laatineet oman työnsä suuntaviivoiksi vuoden 2022 aikana MEDigi-toimenpideohjelman 2023–2027, jota päivitetään vuosittain. Lisäksi sen toteutumista seurataan aktiivisesti. Tavoitteena ollut yhteisöllisen, avoimen ja osallistuvan toimintakulttuurin luominen läpileikkaavasti koko tieteenalalle. MEDigi-kehittämistyö on edesauttanut kehittämään lääketieteen koulutusta voimakkaasti muuttuvassa ja kompleksisessa toimintaympäristössä. MEDigi-työ on lisännyt lääketieteellisen koulutuksen laatua, yliopistojen välistä yhteistyötä, avointa toimintakulttuuria ja se on tukenut samalla korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämistä 2017–2025 linjausten toimeenpanoa sekä Korkeakoulutus ja tutkimus 2030 -visiotyötä. Kehittämistyössä on huomioitu lääketieteen kansallinen kehittämistyö ja Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) suorittaman lääketieteen koulutuksen arvioinnin tulokset ja näin ollen se kiinnittyy lääketieteen koulutuksen kehittämisen laajempaan viitekehykseen. MEDigissä kehitetty kansallinen tietovaranto, 'digiopetusmateriaalikirjasto' (sähköisen oppimateriaalin tietovaranto) kehittämistyö kytkeytyy

myös teknisten ratkaisujen osalta laajempaan DigiVisio2030-kokonaisuuteen. Arjen opetustyön tasolla toimintakulttuurin muuttaminen tarkoittaa lääketieteen ja hammaslääketieteen opetuksessa aiempaa tiiviimpää kansallista yhteistyötä, jossa hyödynnetään yhteisiä ja yhteisesti tuotettuja oppimateriaaleja digitaalisissa ympäristöissä sekä pyritään edelleen yhtenäistämään opetukseen ja oppimiseen liittyviä käytänteitä. Lisäksi MEDigissä on kehitetty ristiinopiskelun mahdollisuuksia toteuttamalla yhteisiä opintojaksoja (esimerkiksi eHealth-opintojakso). Opiskelijalle tämä tarjoaa joustavampia mahdollisuuksia opintojen suorittamiseen. MEDigi-työssä on myös laajennettu ja systematisoitu toimintamalli, jossa opiskelija saa reaaliaikaista tietoa lääketieteen osaamisen karttumista henkilökohtaisesti. Tämä tapahtuu lääketieteen alan yhteisen kansallinen karttuvan tiedon testin avulla, johon osallistuvat kaikki lääketieteen opiskelijat kaksi kertaa kalenterivuodessa. Testi on formatiivinen. Hanke viritti yliopistot aiempaa tiiviimpään yhteistyöhön, jossa ylitettiin yliopisto- ja tiedekuntarajat ja hankkeen jälkeen tehty työ vakiinnuttaa sen osaksi perustoimintaa. Alalla on laaka konsensus siitä, että yhteistyötä edelleen syvennetään siten, että opetuksen suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin kehittämiseksi tehdään tulevaisuudessa entistäkin laajempaa kansallista yhteistyötä ja lääketieteen alojen opintojaksojen sisältöjä ja oppimateriaaleja tuotetaan ja kehitetään yliopistojen välisessä jatkuvassa vastavuoroisessa yhteistyössä. Esityksessä käsitellään, millaisia haasteita ja mahdollisuuksia on kohdattu, kun on luotu institutionaaliset rajat ylittävää pedagogista toimintakulttuuria. Esityksessä nostetaan yhteisesti keskusteltavaksi ja pohdittavaksi, miten arvioida korkeakoulupedagogisen kehittämistyön vaikuttavuutta ja miten edelleen kehitetään oppimateriaalien avoimutta ja tähän liittyviä käytänteitä sekä toimintakulttuuria. MEDigi-työssä on tehty urauurtavaa työtä etenkin kansallisen tietovarannon, ´digiopetusmateriaalikirjaston´ kehittämistyössä. Koko lääketieteen ja hammaslääketieteenala hyödyntää yhtä yhteistä kansallista sähköistä oppimateriaalialustaa, tietovarantoa, josta kuka tahansa alan opettaja voi ottaa opetukseensa oppimateriaalia. Yhteinen tietovaranto on ollut käytössä yli kaksi vuotta.

Opetusavustajien merkitys avoimelle ja osallistavalle toimintakulttuurille

- Fifield Aurora, Itä-Suomen Yliopisto (aurora.fifield@uef.fi)
- Mielityinen Sampo, Itä-Suomen Yliopisto (sampo.mielityinen@uef.fi)

Itä-Suomen yliopiston oikeustieteiden laitoksella on ollut opetus- ja tutkimusavustajia jo toistakymmentä vuotta. He ovat laitoksen tutkinto-opiskelijoita, joille tehdään tyypillisesti määräaikainen työsopimus 50 prosentin työajalla. Opetusavustajien tehtäväkuvat ovat monipuolisia ja vaihtelevia. He esimerkiksi avustavat teknisesti oppimisympäristöjen ylläpidossa, etäopetuksen toteutuksessa, luentotalenteiden tekemisessä sekä hybridiopetuksen toteutuksessa. He myös toimivat kurssisihteerinä, hoitaen opiskelijaviestintää ja koostaen suoritusmerkintöjä. Edelleen he voivat olla vastuuopettajien apuna kurssin opetus- ja arviointimenetelmien kehittämisessä, hoitaa arviointiin liittyviä rajattuja tehtäviä ja toimia opiskelijan näkökulmaa avaavana apuopettajana opetustilanteissa. Opetusavustajat ovat myös itsenäisesti toteuttaneet ohjaustapaamisia, ohjausvideoita sekä opiskelutaito- ja hyvinvointitapaamisia. Opetusavustajien jo ennestään tärkeä rooli on vahvistunut pandemian myötä, ja tulee jatkossakin säilymään vahvana.

Opetusavustajien toiminta on saanut runsaasti positiivista palautetta paitsi henkilökunnan jäseniltä, myös opiskelijoilta. Opiskelijat ovat kuvanneet opetusavustajien helpottaneen siirtymistä yliopisto-opintojen maailmaan sekä tarjonneen positiivisen esikuvan opiskelijan roolista ja aktiivisuudesta yliopistomaailmassa. Opettajat kokevat opetusavustajien kanssa työskentelyn palkitsevaksi, sillä nämä pystyvät tarjoamaan opiskelijanäkökulmista uusia ideoita sekä toimintaehdotuksia. Myös erilaisten rutiiniluontoisten tehtävien, kuten luentotalenteiden jakamisen ja Moodle-alustojen muokkaamisen, delegointi helpottaa muun henkilökunnan työnkuvaa ja vapauttaa aikaa muille työtehtäville.

Opetusavustajien merkitystä oikeustieteiden laitoksen oppimis- ja toimintakulttuurille ei ole aiemmin systemaattisesti tutkittu. Alustusta varten kootaan kevätlukukaudella 2023 kyselyaineisto laitoksen opettajilta, opiskelijoilta ja opetusavustajilta. Kyselyllä selvitetään opetusavustajien toiminnan vaikutusta oppimis- ja toimintakulttuurin avoimuuteen ja osallistavuuteen. Kyselyn osateemoja ovat: 1) opetusavustajien rekrytointikäytäntöjen avoimuus; 2) opiskelijoiden tietoisuus opetusavustajien tehtävistä; 3) opiskelijoiden kokemus opetusavustajien vaikutuksesta oppimiskulttuuriin; 4) opettajien kokemus opetusavustajien työn vaikutuksesta opetuksen laatuun; 5) opettajien kokemus opetusavustajien työn vaikutuksesta

laitoksen toimintakulttuuriin; 6) opetusavustajien kokemus laitoksen toimintakulttuurista; 7) opetusavustajien kokemus työnsä merkityksestä; 8) opetusavustajien kokemus kaksoisroolista opiskelijana ja laitoksen työntekijänä.

Alustuksessa raportoidaan ja analysoidaan kyselyn tuloksia. Tuloksia suhteutetaan yliopistopedagogiseen tutkimustietoon, ja keskustelun perustaksi pohditaan niiden käytännöllisiä implikaatioita. Teeman tutkiminen on tarpeen, jotta laitoksen käytäntöjä voidaan kehittää edelleen. Alustus on tarkoitettu kaikille, jotka ovat kiinnostuneita korkeakoulu yhteisöjen oppimis- ja toimintakulttuurin kehittämisestä sekä opiskelijoiden aktiivisesta roolista korkeakoulu yhteisön jäsenenä.

Pedagogiikka edellä puuhun - käyttäjälähtöinen oppimisalustan kehittäminen

- Laatikainen Juha, Taideyliopisto (juha.laatikainen@uniarts.fi)
- Malinen Marja, Taideyliopisto (marja.malinen@uniarts.fi)

Alustus käsittelee opetusteknologiapalveluiden osallistavaa kehittämishanketta ja siitä syntyneitä parhaita käytänteitä. Esityksessä tuodaan esiin kehityksen näkökulma johtamisen, projektihallinnan ja (teknis)pedagogisen tukipalvelun tasolta.

Taideyliopiston Moodle-oppimisalustan kehityksen perustana on ollut tarpeen määrittäminen suoraan opetustyöstä. Moodle julkaistiin teknisenä alustana ja sen sijaan, että olisimme lähteneet tarjoamaan valmiita työnkulkujia, ohjeita tai käytänteitä, lähdimme opettajan kanssa yhdessä työskentelystä. Tämä työskentely oli käyttäjien tukitapaamisia, joita käyttäjät pystyivät varaamaan vapaasti Moodle-tiimiltä. Näissä tapaamisissa syntyi kehitykselle syötteitä. Syötteitä keräämällä, koostamalla ja parhaita käytänteitä hakemalla on tehty kehitystä alhaalta ylöspäin. Tätä kehitystapaa ohjaa taiteen pedagogiikan erityislaatuisuus, jossa taiteellinen prosessi, läsnäolo ja usein välineellisyys (soitin, kuvataiteen tekniikka tai esim. tanssi) on huomioitava vahvasti kaikessa opetuksen suunnittelussa. Tämän kaltaisen opetuksen toteuttamiseen digitaalisessa oppimisympäristössä, ei voitu olettaa löytyvän geneerisiä työnkulkujia.

Kehityksen Troijan hevosena on toiminut oppimisalustan ja digitaalisen pedagogiikan tukipalvelu, joka tarjoaa opettajille ja muulle akateemiselle henkilökunnalle tukea digitaalisen oppimisen suunnittelussa ja opetuksen toteuttamisessa. Tuki on pedagogista ja teknistä, ja opettajan vapaasti varattavissa.

Tukipalvelun ketterät toimintatavat ovat mahdollistaneet, oppimisalustan nopean kehityksen. Arjen tekemisen syötteestä syntyneelle kehitykselle on haettu hyväksyntä suoraan opetuksesta vastaavalta vararehtorilta. Toimintapa pystyy adaptoitumaan kehityksessä nopeisiin muutoksiin ja kehityskohteille saadaan hyväksyntä ilman väliportaita.

Tukipalvelun kautta on saatua ymmärrystä ja näkyvyyttä digipedagogisen tuen tarpeille läpileikaten Taideyliopiston kaikki akatemiat. Tämä on tuonut esille opetuksen pedagogisten ja teknologisten perusrakenteiden puutteet. Vaikka osallistavalla toiminnalla oli tarkoituksena lähteä kehittämään oppimisympäristöä, syntyi sitä kehittäessä selkeämpi kokonaiskuva

laajemmasta opetuksen digitalisaation (tukirakenteet, pedagogiikka, järjestelmät, palvelu- ja tukiprosessit) kehityksen tarpeesta.

Maataloustieteiden kandiohjelman pedagogisen johtamisen työkaluja

- Kymäläinen Hanna-Riitta, Helsingin yliopisto, Maataloustieteiden osasto (hanna-riitta.kymalainen@helsinki.fi)
- Honkanen Anne, Helsingin yliopisto, maataloustieteiden osasto ja Ruralia-instituutti (anne.z.honkanen@helsinki.fi)
- Kolehmainen Johanna, Helsingin yliopisto, Maataloustieteiden osasto (johanna.kolehmainen@helsinki.fi)
- Elo Kari, Helsingin yliopisto, Maataloustieteiden osasto (kari.elo@helsinki.fi)
- von Cräutlein Maria, Helsingin yliopisto, Maataloustieteiden osasto (maria.voncrautlein@helsinki.fi)
- Niklander-Teeri Viola, Helsingin yliopisto, Opiskelijapalvelut (viola.niklander-teeri@helsinki.fi)

Esittelemme neljä maataloustieteiden osastossa kehitettyä käytännöllistä pedagogisen johtamisen työkalua, jotka ovat **Mallipolku**, **Linjakkuuslakana**, **pedagoginen Moodle-sivusto** sekä **Viikon vinkit**. Nämä neljä käytännöllistä ja helppokäyttöistä pedagogisen johtamisen työkalua on kehitetty yhteisöllisesti ja niitä muokataan jatkuvasti tarpeen mukaan.

Mallipolku on taulukkomuotoinen tiedosto, joka sisältää maataloustieteiden kandiohjelman tutkintorakenteen. Mallipolku on keskeinen koulutusohjelman johtamisen, opetuksen kehittämisen ja opinto-ohjauksen työkalu, mutta samalla myös opiskelijan opintojen suunnittelun väline. Tutkintorakenteen mukaiset opintojaksot ovat tiedoston eri riveillä. Opintojaksojen ohjeellinen suoritusajotus on merkitty palstoille opintovuosittain ja opetusperiodeittain. Mallipolun avulla opiskelija voi hahmottaa koko tutkintorakenteen ja sen eri osat (esimerkiksi opintosuuntien mukaiset moduulit), suunnitella opintojaan ja hallita kuormittumistaan, sijoittaa kansainvälisen vaihdon henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa (HOPS) ja varmistaa kandidaatiksi valmistumisen kolmessa vuodessa. Sähköisen Sisu-järjestelmän HOPS-rakenne noudattaa mallipolun rakennetta. Mallipolku on saatavana avoimesti verkossa Opiskelijan ohjeissa.

Linjakkuuslakana on online-Excel-tiedosto, joka sisältää omilla riveillään kaikki maataloustieteiden kandiohjelman opintojaksot. Taulukon avulla tarkastellaan ja kehitetään koulutusohjelman opetuksen kokonaisuutta ja yksityiskohtia. Myös yksittäinen opettaja voi hyödyntää Linjakkuuslakanaa opetuksensa kehittämisessä. Taulukon palstoissa ovat

opintojaksojen perustiedot (osaamistavoitteet, sisältö, ajoitus) sekä pedagogiset elementit. Pedagogisiin elementteihin kuuluu kolme perusosaa: Opintojakson konsepti (sisältää 7 alakohtaa), Opiskelijan tekemät kurssiaktiviteetit (10 alakohtaa) ja Arviointi (8 alakohtaa). Helsingin yliopiston ja maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan strategisten linjausten mukaiset viisi elementtiä ovat Työelämäyhteydet, Kestävyys, Systeminen ajattelu, Tulevaisuusajattelu sekä Strateginen ajattelu ja toimijuus. Linjakkuuslakanataulukossa on siten yhteensä 30 tarkasteltavaa kohtaa (palstaa). Vastuopettaja merkitsee taulukkoon numeron 1 kohtiin, jotka sisältyvät opintojaksoon. Olemme saaneet Helsingin yliopistossa hyvää palautetta Linjakkuuslakanasta.

Maataloustieteiden opettajille suunnattu suomen- ja englanninkielinen **pedagoginen Moodle-sivusto** "MAAT-AGRI Pedagogisia materiaaleja / Pedagogical materials" on tuorein esittelemistämme työkaluista. Sivusto täydentää Helsingin yliopiston yleistä opettajien ohjeistusta. Sivustolla on erilaisia oman alan opintojaksojen aineistojen esimerkkejä virikkeeksi kollegoille. Opettajat voivat lisätä sivustolle omia aineistojaan muokattavassa muodossa (esim. Word, Excel), jotta muut pystyvät soveltamaan niitä käyttöönsä. Sivuston tämänhetkiset kymmenen pääaihetta ovat Arviointimatriiseja, Raporttien, oppimispäiväkirjojen, esseevastausten ym. laatimisohteja, Ryhmätyöt, Palautteen antaminen ja vastaanottaminen, Opinnäytteet, Oppimisen erityishaasteet, Muita ohjeita, Pedagogisia työvälineitä, Videoita akateemisesta asiantuntijuudesta ja Tekoäly.

Viikon vinkeillä olemme halunneet jakaa opettajillemme ja soveltaa käytäntöön opiskelijoilta tulleita ajatuksia opetusjärjestelyistä, jotka edistävät opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia ja jaksamista. Opiskelijoiden ajatuksia kerätiin maataloustieteiden kandiohjelman hyvinvointityöpajassa syksyllä 2021 ja opiskelijapalautetilaisuudessa syksyllä 2022. Opettajille lähetettiin sähköpostitse 9 Viikon vinkkiä syyslukukaudella 2021 ja 12 vinkkiä syyslukukaudella 2022. Suomen- ja englanninkieliset vinkit on talletettu opettajien pedagogiseen Moodle-sivustoon. Eräs opettaja antoi Viikon vinkeistä tällaisen palautteen: "Nämä viikon vinkit ovat erinomaisia ja sopivina annoksina tarjoiltuja."

Nämä neljä työkalua ovat osoittautuneet toimiviksi koulutusohjelman johtoryhmän työskentelyssä ja muussa johtamistyössä. Ne auttavat niin kokenutta kuin opetustyöhön perehtymässä olevaa opettajaa opetus- ja ohjaustyössä sekä edistävät osaltaan opiskelijoidemme oppimista ja koko akateemisen yhteisömmme hyvinvointia.

Johda mua, kun mä flippaan

- Toivola Marika, Satakunnan ammattikorkeakoulu (marika.toivola@samk.fi)

Vaikka flippaaminen (Flipped Learning, FL) on ollut valtaisan tutkimusintressin kohteena, on FL opettajia tutkittu vähän. Ymmärrystä FL:stä on rakennettu lähinnä käänteisten luokkahuonekäytäntöjen kautta ilman syvällistä pohdintaa siitä, mihin opettajat hakevat muutosta FL:n avulla ja missä määrin FL tukee tai estää heitä saavuttamasta sitä, jota he tavoittelevat.

Tässä alustuksessa esittelen kahden sosiokulttuurisen tutkimuksemme päätulokset. Tutkimuksellinen mielenkiintomme on ollut sellaisten opettajien ajattelussa, jotka ovat flippanneet opetuksensa jo useita vuosia sitten. Ensimmäinen tutkimus käsittelee FL opettajien pedagogisia pitkän aikavälin tavoitteita (Toivola, Rajala & Kumpulainen, 2022) ja toinen opettajien toimijuutta FL:ssä ekologisesta näkökulmasta käsin (Toivola, Rajala & Kumpulainen, arvioitavana). Ekologisessa viitekehyksessä toimijuutta ei lähestytä yksilön ominaisuutena tietyssä ympäristössä, vaan sitoutumisen laatuna, jolle ympäristö antaa merkityksen. Tutkimuslöydöksistä välittyy vahva käytännöllinen-toimintaa arvioiva orientaatio sekä kriittinen projektiivinen orientaatio, mikä yhtäältä kielii opettajien kokemasta kyvykkyydestä soveltaa FL:ää omassa luokkahuoneessaan ja toisaalta heidän kokemasta ulkopuolisuuden tunteesta ja kyvyttömyydestä toimia oman luokkansa ulkopuolella.

Tutkimustulosten perusteella ehdotan, ettei FL:ää tulisi lähestyä pelkästään opetusmenetelmänä vaan laajemmin keinona edistää opettajien ammatillista kehittymistä. Tällöin FL opettajat nähdään kykenevinä tekemään merkittäviä muutoksia opetuksen toimintakulttuuriin ja käyttämään toimijuuttaan hahmottelemaan vaihtoehtoisia tulevaisuuden visioita opettajan työlle. Vaikka suomalaisen opettajankoulutuksen yksi tärkeimmistä tehtävistä on aikaansaada omaa työtään kyseenalaistavia ja vallitsevia käytäntöjä haastavia opetusalan ammattilaisia, on aiheellista kysyä, mikä on oppilaitosten kompetenssi hyödyntää valtavirrasta poikkeavaan suuntaan omaa työtään kehittäviä opettajia koko työyhteisön kehittämisessä?

Flippaaminen vaatii koulun johdolta erilaista vastuuta, mihin on totuttu. Aivan liian usein FL opettajan muutostyö törmää seinään siksi, ettei koulun johto ymmärrä vastuutaan muutoksen tukijana. Vaikka flippaaminen on tullut tutuksi nimenomaan opettajien oma-aloitteisena koulun muutoksena, jonka lähtökohdانا on henkilökohtainen näkemys toisin toimimisen tarpeesta, flippaamisen ei tulisi enää siinä vaiheessa olla opettajan yksityisasiaa, kun sen toteuttaminen on alkanut. FL peräänkuuluttaa jaettua johtajuutta, joka muodostuu vuorovaikutus- ja

kehittämiprosessien verkostossa. Näissä verkostoissa ymmärretään oman organisaation oppimispotentiaali ja luodaan osallisuutta ja omistajuutta sekä niiden kautta yhteisöllisyyttä. Näissä verkostoissa myös ymmärretään, että tavoitteena ei ole saada aikaan yhtä opetustapaa, joka sopii kaikille, koska ryhmäajattelu tuo mukanaan vain pinnallisia ja lyhytaikaisia innovaatioita.

Lähteet

Toivola, M., Rajala, A. & Kumpulainen, K. (2022). Pedagogical Rationales of Flipped Learning in the

Accounts of Experienced Mathematics Teachers, *Pedagogies* (open access)

Toivola, M., Rajala, A. & Kumpulainen, K. (arvioitavana). Teacher agency in Flipped Learning: An ecological perspective

Kvarkentandem - tandemyhteistyötä Suomen ja Ruotsin välillä

- Oja Outi, Stockholms universitet (outi.oja@finska.su.se)
- Torvinen Merja, Umeå universitet (merja.torvinen@umu.se)
- Valijärvi Riitta-Liisa, Uppsala universitet (riitta-liisa.valijarvi@moderna.uu.se)
- Sars Mirjam, Vaasan yliopisto (mirjam.sars@uwasa.fi)

Syksystä 2020 lähtien Vaasan, Uumajan, Tukholman ja Uppsalan yliopistossa on ollut käynnissä yhteinen e-tandemprojekti, Kvarkentandem, johon on saatu rahoitus Nordplus Nordic languages -ohjelmasta. Tandemprojektissa tehdään yhteistyötä kahdella kielitasolla, A- ja B-tandemryhmissä. A-tandemissa tandempareiksi yhdistetään ruotsalaiset A2-tason suomen kielen opiskelijat ja suomalaiset opiskelijat, jotka osallistuvat tutkintoon kuuluvalla ruotsin kielen kurssille. B-tandemissa edistyneemmät suomen ja ruotsin kielen opiskelijat pääsevät puolestaan kehittämään kielitaitoaan.

Tandemissa opiskelijat opiskelevat parinsa äidinkieltä, ja kukin heistä toimii vuoroin niin oman kielensä asiantuntijana kuin kielenoppijanakin. Tandemharjoittelu on kussakin yliopistossa sisällytetty opetussuunnitelman mukaiseksi osaksi kurssia. Kaikki opiskelijat saavat oman tandemparin naapurimaasta, minkä jälkeen opiskelijat tapaavat omatoimisesti Zoomissa 3–4 kertaa. Yhden tapaamisen ohjeellinen kesto on 1,5 tuntia.

Tandemtapaamiset on jaoteltu teemoittain, ja ohjeet sekä kunkin tapaamisen tehtävät opiskelijat saavat omilta opettajiltaan verkko-opetusalustojen (Canvas, Moodle, Athena) kautta. Tehtävissä painottuu suullinen kielitaito, ja ne on koostettu siten, että opiskelijat käyttävät tapaamisten aikana yhtä paljon molempia tandemkieliä. Tehtävätyyppinä on muun muassa keskusteluja, neuvotteluja, esittelyjä, asiointitilanteita ja muita dialogeja sekä selityksiä. Tehtävissä käsitellään kielen lisäksi myös molempien maiden kulttuuria ja paikallistuntemusta. Tapaamisten jälkeen opiskelijat raportoivat omasta työskentelystään kukin oman kurssinsa opettajalle etukäteen sovitulla tavalla.

Tandemyhteistyöstä saatu opiskelijapalaute on ollut erittäin myönteistä. Aikataulujen sopiminen ja mahdolliset erot kielitaitotasossa on toisinaan koettu haastaviksi, mutta lähestulkoon kaikki opiskelijat ovat pitäneet tandemopiskelua antoisana, hauskana ja merkityksellisenä tapana opiskella vierasta kieltä. Monet kertovat myös saaneensa tandemyhteistyön kautta uuden

ystävän sekä aiempaa laajemman ja kattavamman käsityksen naapurimaan kulttuurista ja yhteiskunnasta.

Gradu- ja diplomityövaiheessa opitaan tiedonhankintataitoja joustavasti verkko-oppimisympäristössä

- Asplund Janika, Tampereen yliopiston kirjasto (janika.asplund@tuni.fi)
- Syvälahti Kati, Tampereen yliopiston kirjasto (kati.syvalahti@tuni.fi)

Digitaaliset oppimisympäristöt ovat tänä päivänä osa korkeakouluopiskelua. Verkko-oppimisympäristö mahdollistaa missä ja milloin tahansa tapahtuvan oppimisen (JIT learning, just-in-time learning). Millaisia ovat oppimista edistävät oppimismaisemat? Millaisia oppimisen ja opettamisen kokemuksia oppimisympäristöissä syntyy? Tampereen korkeakouluyhteisössä kirjaston antama tiedonhankintataitojen opetus on osa opiskelijan geneerisiä taitoja sekä tärkeitä työelämässä tarvittavia taitoja. Tiedonhankintataitojen opetus on integroitu osaksi yliopiston opetussuunnitelmaa ja -tarjontaa. Tämän esityksen tarkoituksena on kuvata tiedonhankintataitojen opetuksen toimintakulttuurin muutosta. Esityksessä tarkastelemme Tampereen yliopiston kirjaston pilottia, jossa kehitettiin tiedonhankintataitojen verkkokurssi digitaalisessa oppimisympäristössä (Moodlessa). Verkkokurssi on tarkoitettu yliopiston ylemmän korkeakoulututkinnon opinnäyttevaiheen opiskelijoille.

Tampereen yliopiston kirjasto kerää aktiivisesti palautetta tiedonhankintataitojen opetuksesta. Palautteen perusteella kirjasto kehittää opetusta vastaamaan sekä muuttuvan informaatioyhteiskunnan että opiskelijoiden ja opettajien tarpeita ja toiveita. Kirjaston järjestämässä tiedonhankintataitojen opetuksessa on huomioitu korkeakouluyhteisön osaamistavoitteet opiskelijoille. Lisäksi tiedonhankintataitojen osaamistavoitteiden määrittelyssä on käytetty apuna kansainvälisiä informaatiolukutaidon kehyksiä (The Framework of Information Literacy for Higher Education, ACRL 2015). Verkkokurssin suorittamisen jälkeen tavoitteena on, että opiskelija osaa nimetä oman alansa keskeiset tiedonlähteet ja hakea niistä systemaattisesti tietoa omasta aiheestaan. Lisäksi opiskelija osaa arvioida kriittisesti löytämänsä tietoa ja käyttää sitä eettisesti opinnäytetyöskentelyssä. Verkkokurssin suositeltu suoritusajankohta on opinnäytetyöskentelyn alkuvaihe, jotta kirjallisen työn tiedonhaku lähtee hyvin käyntiin. Verkkomateriaalin etuna on, että opiskelija voi palata kurssin sisältöihin ja kerrata itselleen tärkeitä tiedonhaun osa-alueita helposti ja joustavasti tarpeen mukaan. Verkkokurssin pilotoinnissa kohderyhmänä olivat Tampereen yliopiston diplomi-insinöörin tutkinto-ohjelmat ja Johtamiskorkeakoulun (MAB) maisterivaiheen tutkinto-ohjelmat sekä Teesien työkalut/Tools for Thesis -opintojakson opiskelijoita kahdelta kampukselta. Opiskelijoita kursseilla oli sekä

suomenkielisistä että kansainvälisistä maisteri- ja DI-ohjelmista. Esityksessä kerrotaan opiskelijoiden oppimisympäristökokemuksista. Verkkokurssille odotetaan pilottivuoden aikana noin 900–1 200 opiskelijaa. Osallistujien kokemuksia digitaalisesta oppimisympäristöstä kerättiin kurssin lopussa. Kurssin viimeisessä tehtävässä opiskelijat refleктоivat ja arvioivat omaa oppimistaan palautelomakkeelle, jonka avulla kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimusaineisto kerättiin. Lisäksi kartoitetaan kirjaston tiedonhankintataitojen opettajien kokemuksia ja pohditaan, millaista on rakentaa isolle opiskelijajoukolle suunnattu verkkokurssi.

Esityksessä jaetaan pilotissa esiin nousseita hyviä käytänteitä, kehittämiskohteita sekä tulevaisuuden näkymiä. Jatkossa olisi mielenkiintoista kuulla tarkemmin seminaariopettajien ja opinnäytteiden ohjaajien näkemyksiä kurssin sisällöistä ja soveltumisesta opinnäytetyöskentelyprosessiin ja opintojaksojen kokonaisuuteen.

Lähteet:

ACRL. (2015). Framework for Information Literacy for Higher Education. Chicago, Illinois: Association of College & Research Libraries. <https://www.ala.org/acrl/standards/ilframework>

Syvälähti, K., & Asplund, J. (2018). ACRL:n informaatiolukutaidon kehukset korkeakoulukirjastoissa Suomessa ja Yhdysvalloissa. *Informaatiotutkimus*, 37(1). <https://doi.org/10.23978/inf.70173>

Tampereen yliopiston kirjaston tiedonhankintataitojen koulutus opetussuunnitelmassa: <https://libguides.tuni.fi/tiedonhankintataitojen-koulutus>

Osaamiskiekko auttaa opettajaa tunnistamaan osaamista

- Kalervo Laura, Osaamiskeskus Kentauri (laura.kalervo@kentauri.fi)

Osaamista kertyy virallisen kouluttautumisen lisäksi tekemällä ja harrastamalla. Joskus opettajan on vaikeaa tunnistaa mitä osaamista opiskelijalla on hänen ehdottaessaan aiemmin hankkimastaan osaamisesta hyväksilukuja. Osaamiskiekossa tekoäly vertailee erilaisten tutkintoon johtavien koulutuksien (ammattillinen perustutkinnot, ammattitutkinnot, erikoisammattitutkinnot, lukio ja ammattikorkeakoulututkinnot) sisältöjä ja etsii yhteneväisyyksiä järjestöissä tarjottavan vapaaehtoisille suunnatun koulutuksen kanssa.

Löydetty yhteneväisyys voi auttaa opettajaa oppilaitoksen hyväksilukuprosessissa. Kun opiskelija hoksaa tarjota järjestökoulutuksien kurssitodistuksiaan osaksi opintoja, opettaja saa Osaamiskiekosta selkänöjää tunnistaa ja tunnustaa osaamisia tutkintoon.

Osaamiskiekko auttaa myös opintoja suunnittelevaa nuorta löytämään oman uransa ja koulutusalan harrastusten pohjalta. Esimerkiksi välivuoden aikana voi hyvin toteuttaa itseään vapaaehtoistyössä ja suorittaa koulutuksia, joista tietää olevan hyötyä tulevilla unelmaopinnoilla. Järjestöjen tarjoama koulutus on laadukasta ja tekemällä oppien ja harrastuksesta nauttien oppiminen on innostavaa. Hyväksiluetut koulutukset opinnoissa keventävät opiskelutaakkaa ja antavat energiaa syventää osaamista tai keskittyä itselle työläämpiin kursseihin.

Osaamiskiekon on toteuttanut Osaamiskeskus Kentauri Opetus- ja kulttuuriministeriön erillisrahoituksella. Osaamiskiekon vertailtava data saadaan ePerusteista ja ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmista. Osaamiskiekko sijaitsee osoitteessa www.osaamiskiekko.fi

Esimerkki: Tradenomiopiskelija on aktiivinen partiolainen, joka johtaa paikallisyhdistystä eli lippukuntaa. Tehtävässään yhdistyksen puheenjohtajana hän vastaa koko lippukunnan toiminnasta ja taloudesta. Hän johtaa hallituksen jäseniä toteuttamaan toimintasuunnitelman tavoitteet. Opiskelija on suorittanut partiossa lippukunnanjohtajakoulutuksen, jossa hän on oppinut perusasiat tehtävän hoitamisesta.

Opiskelija etsii Osaamiskiekosta lippukunnanjohtajakoulutuksen ja tutkii mitkä amk-tutkinnot sisältävät vastaavaa osaamista. Hän huomaa osaavansa jo lippukunnanjohtajakoulutuksessa käsitellyt perusasiat taloushallinnosta ja tilinpäätöksistä, joita tradenomiopintoihin liittyy. Tästä järjestökoulutuksessa hankkimastaan osaamisesta hän hakee suoraan hyväksilukua opettajalta.

Lisäksi hän hoksaa johtaneensa kaksi vuotta partiotaitokilpailujen suunnittelun projektiryhmää ja osaavansa toimia hyvin erilaisissa ryhmätyötilanteissa. Opettajien kanssa juteltuaan opiskelija tekee jatkossa osan opinnoistaan hyödyntäen lippukuntansa oikeaa toimintaa esim. viestinnän opintojen tehtävissä.

Korkeakoulujen vahvuudet ja heikkoudet oppimateriaalien avoimuudessa

- Lindfors Anna, CSC, Avointen oppimateriaalien kirjasto (anna.lindfors@csc.fi)
- Jauhiainen Ilmari, Tieteellisten seurain valtuuskunta (ilmari.jauhiainen@tsv.fi)

Avoin tiede on pitkään ollut osa suomalaisen korkeakoulukentän toimintamallia. Viime vuosina korkeakoulujen avointa toimintamallia on entistä aktiivisemmin alettu edistämään myös oppimisen saralla. Miten avoimen tieteen sisar avoin oppiminen on asettunut korkeakouluihin? Millaisia haasteita korkeakouluilla on avoimessa oppimisessa, entä millaisia vahvuuksia? Miten korkeakoulujen avoimuus suhteutuu muihin koulutusasteisiin?

Pyrimme vastaamaan näihin kysymyksiin Avoimen tieteen ja tutkimuksen (AVOTT) kansallisen seurannan pohjalta. Joka toinen vuosi toteutettava AVOTT-seuranta järjestettiin ensimmäistä kertaa 2022 ja yhtenä osa-alueena siinä käsiteltiin oppimisen ja oppimateriaalien avoimuutta. Seurannan aineistona oppimisessa olivat Avointen oppimateriaalien kirjastosta saadut tiedot korkeakouluissa luoduista avoimista oppimateriaaleista sekä kyselyn avulla kerätyt tiedot oppimisen avoimuuden toteutumisesta korkeakoulujen ohjaavissa dokumenteissa sekä palveluissa.

Seurannassa tarkastellaan muun muassa avointen oppimateriaalien määrää korkeakouluittain kansallisen Avointen oppimateriaalien kirjastoon (aoe.fi) jaettujen oppimateriaalien perusteella. Avointen oppimateriaalien kirjasto on opetus- ja kulttuuriministeriön palvelu avointen oppimateriaalien julkaisemiseen, löytämiseen ja jakeluun. Avointen oppimateriaalien kirjaston tietovarantoanalytiikka auttaa syventämään seurannan kuvaa korkeakoulujen avoimista oppimateriaaleista.

AVOTT-seurannan ja Avointen oppimateriaalien kirjastosta saatujen tietojen valossa esitämme, että oppimateriaalien avoimuutta ei ole vielä saatu kyllin hyvin jalkautettua käytännön tasolle. Vaikka oppimisen ja oppimateriaalien avoimuus näkyy jo korkeakoulujen linjauksissa, linjauksia ei ole vielä riittäväällä tavalla huomioitu tukipalveluissa. Tämä näkyy eritoten korkeakoulussa tuotettujen avointen oppimateriaalien vähäisenä määränä.

Tilanne ei ole kuitenkaan täysin toivoton oppimateriaalien avoimuuden saralla. Vaikka täysin avoimia oppimateriaaleja ei olekaan julkaistu vielä toivotulla tavalla, on saatavilla sentään rajoitetummin lisensoituja oppimateriaaleja, joissa esimerkiksi on kielletty oppimateriaalien

muokkaaminen tai kaupallinen käyttö. Lisäksi oppimateriaalien avoimuudessa on hyvin paljon alakohtaista vaihtelua, ja joillakin oppialoilla avoimia oppimateriaaleja on julkaistu jo runsaammin.

Pohdimme myös ratkaisuja, joilla oppimateriaalien avoimuuteen voitaisiin kannustaa enemmän. Yhtenä selkeänä kehityskohteenä esiin nousee oppimisen ja oppimateriaalien avoimuuden huomioiminen opettajien meritoitumisessa ja urapolussa, missä korkeakouluilla on vielä selvästi paljon kehitettävää.

Työpajat

Korkeakoulupedagogiikan ja korkeakoulutuksen hanketoiminnan kehittäminen

- Huusko Mira, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (mira.huusko@karvi.fi)
- Nurkka Niina, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (niina.nurkka@karvi.fi)
- Vahtivuori-Hänninen Sanna, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (sanna.vahtivuori-hanninen@karvi.fi)

Työpajassa keskustellaan kahden Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvin) vuosina 2022–2023 toteuttavien arviointien keskeisistä teemoista.

Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arviointi tuottaa tietoa korkeakoulupedagogiikan nykytilasta, kuten korkeakoulujen pedagogisista linjauksista ja toimintamalleista, digitalisaation roolista opetuksessa ja oppimisessa, korkeakoulujen sisäisistä opetuksen ja koulutuksen kehittämistoiminnoista sekä korkeakoulujen yhteistyöstä pedagogiikan kehittämiseksi. Lisäksi tuotetaan tietoa opettajien pedagogisen osaamisen tukemisesta ja kannusteista. Arviointi tukee korkeakouluja korkeakoulupedagogiikan kehittämistyössä ja uudistamisessa.

Korkeakoulutuksen kärkihankkeiden 2017–2022-arvioinnin tarkoituksena on arvioida opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamien korkeakoulutuksen kehittämishankkeiden (Kärkihanke 3) ja opettajankoulutuksen kehittämishankkeiden (Kärkihanke 1) vaikutuksia ja vaikuttavuutta. Arvioinnin tavoitteena on luoda kokonaiskuva tilanteesta tuottamalla tietoa Kärkihankkeiden 1 ja 3 toimeenpanosta, tulosten sekä toimintamallien vaikutuksista ja vaikuttavuudesta. Lisäksi tavoitteena on tuottaa tietoa valitun kehittämismallin toimivuudesta ja kestävyyydestä sekä antaa suositukset korkeakoulutuksen ja opettajankoulutuksen kehittämisen tavaksi tulevaisuudessa,

Työpajan järjestää Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arvioinnin ja Korkeakoulutuksen kehittämishankkeiden 2017–2022-arvioinnin arviointiryhmät.

Oppimateriaalien avaamisesta hyvinvointia - pyörää ei tarvitse aina keksiä uudelleen

- Clarot Kaisu, Oulun yliopiston kirjasto (kaisu.clarot@oulu.fi)
- Helariutta Aino, Laurea-ammattikorkeakoulu (aino.helariutta@laurea.fi)
- Syvälahti Kati, Tampereen yliopiston kirjasto (kati.syvalahti@tuni.fi)

Korkeakoulun opettajan arjessa vaatimukset ja vauhti kiihtyy. Opiskelijoiden, opettajien ja opetuksen tukipalvelun asiantuntijoiden jaksaminen ja hyvinvointi on keskiössä nyt ja tulevaisuudessa. Opetustyössä joudutaan omaksumaan nopealla aikataululla valtava määrä tietoa. Uusia työkaluja ja menetelmiä tulee osaksi opetustyön arkea ennen kuin vanhoja on ehtinyt kunnolla ottamaan käyttöön.

Avoimet oppimateriaalit mahdollistavat uusien aihepiirien omaksumista, oppimateriaalien yhteiskehittämistä, jatkokehittämistä ja olemassa olevan materiaalin hyödyntämistä osana oman opetuskokonaisuuden rakentamista. Oppimisen avoimuuden avulla kaikille oppijoille taataan avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet.

Haluatko hetken hengähtää ja istahtaa rauhassa sekä hakea ideoita ja inspiraatiota opetustyön arkeen? Tässä työpajassa jaetaan hyviä käytänteitä siitä, miten avoimet oppimateriaalit voivat lisätä sekä oppijoiden että opettajien hyvinvointia. Saat käytännön vinkkejä esimerkiksi siitä, mitä tarkoitetaan oppimisen avoimuudella, avoimilla oppimateriaaleilla ja miksi opetusmateriaalit kannattaa jakaa avoimesti. Opettajat saavat myös vinkkejä ja esimerkkejä siitä, miten voi käyttää muiden jakamaa avointa aineistoa ja miten omia aineistoja voi jakaa.

Tervetuloa verkostoitumaan, hengähtämään ja hakemaan inspiraatiota!

Tutustu aiheeseen oppaan avulla: <https://libguides.laurea.fi/avoimetoppimateriaalit/>

Yhdessä tuotetut opetusmateriaalit opinnäytetyön aineistohallinnan ohjaukseen

- Hynä Nina, Hämeen ammattikorkeakoulu (nina.hynna@hamk.fi)
- Satama Manna, Itä-Suomen Yliopisto (manna.satama@uef.fi)
- Kanerva Päivi, Tampereen yliopisto (paivi.kanerva@tuni.fi)

Työpajassa esittelemme organisaatorajat ylittävän yhteistyön tuloksena tuotettua tutkimusaineistohallintaa käsittelevää opetusmateriaalia, jota opinnäytetöiden ohjaajat voivat käyttää oman opetuksensa ja ohjaustyönsä apuna. Materiaalipaketista esiteltävä osa käsittelee tietosuojaa, joka on kaikessa tutkimuksessa ja yleisesti työelämässä tärkeää hallita. Työpajaan osallistuvat pääsevät kommentoimaan ja esittämään toiveita yhteiskehittämisen hengessä, jotta materiaali palvelisi käytännön ohjaustyötä mahdollisimman hyvin eri organisaatioissa ja eri oppialoilla.

Yhteisen oppimateriaalin tuottamisen tavoitteena on

- tukea opettajia ja ohjaajia, jotta heille on tarjolla luotettavaa ja pedagogisesti hyödynnettävää materiaalia.
- edistää sitä kautta opiskelijoiden kykyä toteuttaa aineistohallintaa kestävällä ja aineistojen uudelleenkäyttöä edistävällä tavalla.
- hyödyntää organisaatorajat ylittävää monipuolista asiantuntemusta.

Palautejärjestelmät pedagogisen tietoisuuden tukena

- Parpala Anna, Helsingin yliopisto (anna.parpala@helsinki.fi)
- Salminen Antero, Helsingin yliopisto (antero.salminen@helsinki.fi)
- Ritola Anu, Helsingin yliopisto (anu.ritola@helsinki.fi)

UniHow on Helsingin yliopistossa kehitetty oppimisen johtamisen työkalu, joka kerää oppimisen ja opetuksen palautetta laajasti koko korkeakoulusta. UniHow:n sisällöt ja toimintalogiikka perustuvat yliopistopedagogiseen tutkimukseen (Parpala & Hailikari, 2021). UniHow tuottaa eri kyselyihin vastanneille vastapalautteen oman toiminnan tueksi sekä opetuksen johtajille yhteenvetoja opetuksen kehittämisen tueksi. Tällä hetkellä Helsingin yliopistossa UniHow:n sisällöistä on aktiivisessa käytössä opiskelijoille suunnattu HowULearn -kysely, joka on myös osana valtakunnallista kandipalautetta. Kyselyn vastausajan päätyttyä UniHow tuottaa koulutusohjelman johtajille ja opettajille vastauksista yhteenvedon, jossa tulosten kuvausten lisäksi annetaan käytännön vinkkejä opetuksen kehittämiseen HowULearnissä mitattujen eri ulottuvuuksien mukaisesti. Työpajassa tutustutaan näihin yhteenvetoihin ja pohditaan yhdessä, miten palaute, joka tarkastelee oppimisen ja opetuksen eri ulottuvuuksia, voi tukea korkeakouluopetuksesta vastaavien pedagogista tietoisuutta. Tavoitteena työpajassa on yhdessä osallistujien kanssa tutustua oppimisen ja opetuksen eri ulottuvuuksiin ja yhdessä pohtia, miten korkeakouluissa voitaisiin parhaiten tukea eri toimijoiden pedagogista tietoisuutta erilaisten palautekanavien kautta (HowULearn, kandipalaute, muut korkeakouluissa käytetyt palautekanavat). UniHow järjestelmä ja HowULearn -kysely toimivat esimerkkinä ja keskustelun tukena. Työpaja toteutetaan Helsingin yliopiston Yliopistopedagogiikan yksikön (HYPE) sekä opetuksen strategisten palveluiden yhteistyönä. Työpaja aloitetaan UniHow:n sisällön sekä erityisesti opetuksen johtajille ja opettajille tarjotun tuen esittelyllä (20 minuuttia). Tämän jälkeen osallistujat perehtyvät sisältöihin tarkemmin ryhmissä. Ryhmät pohtivat, miten yhteenvedot tukevat opettajien ja koulutusohjelmajohtajien käsityksiä opetuksesta ja oppimisesta, ja miten eri korkeakouluissa voidaan lisätä pedagogista tietoisuutta eri palautekanavien kautta (30 minuuttia). Tämän jälkeen jokainen ryhmä esittelee omia ajatuksiaan muille ryhmille (20 minutes). Lopuksi työryhmän tuotoksista tehdään yhteenveto ja pohditaan, miten pedagogista tietoisuutta voidaan parhaiten tukea hyödyntäen opiskelija- ja opettajapalautetta (15 minuuttia).

En route to a sustainable higher education curriculum

- Oliveira Leite Laís, Eduix Ltd. (lais@eduiX.it)
- Passi-Rauste Anu, HeadAI (anu.passi-rauste@headai.com)

In 2015, the international community signed 17 Sustainable Development Goals (SDGs) to reach a better and equal society, as well as care for their ecosystems by 2030. Among the 17 goals, the fourth was established to be Quality Education, aiming to “ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all” (United Nations, 2017).

At the halfway point and aware of the remaining challenges to achieve the SDGs, higher education institutions around the globe are engaging with them in their everyday pedagogical and administrative practices across subjects and work fields. This workshop will briefly present how universities have been addressing the SDGs through three main fronts: education planning, organizational governance, and external leadership/impact, focusing mainly on the curriculum aspects of them (education planning). In addition, we will introduce an internationally unique artificial intelligence (AI)-based tool that can analyze and compare education programs and curricula to the SDGs.

The AI-based tool evaluates to what extent education institutions cover the SDGs in their curricula and education programs in order to carry out the mission of increasing education quality by comprehending the SDGs through education itself. The goal of the tool is to aid university decision makers in analysing their education programs’ current situation and developing their curricula towards their stated goal to support sustainable development.

The AI-based SDG tool gives education experts a quantitative and a qualitative analysis, together with a visual understanding, of the extent that the education program in their institutions address sustainability issues. For that, the education institution uploads their curricula description to the tool. The AI machine reads the curricula data, recognizes its most meaningful words and sentences, creates conceptual maps based on the words’ pairs. and compares it to the official descriptions created by the United Nations about the SDGs’ definitions, descriptions, target indicators, and examples. This results in a score that represents how much the conceptual maps from the education program and the SDGs overlap with each other. In addition, a solar graphic represents the scores of each goal.

The outcomes can be used to promote pedagogical and administrative discussions around the university's performance goals related to the SDGs and concrete ways to evaluate it, towards how to strengthen the SDGs that are already addressed in the institution's curriculum and how to improve those SDGs that are lacking emphasis in the institution's education program. The main purpose is that educational development and curriculum reforms are guided towards promoting the SDGs. The analysis tool is an internationally unique tool that can be used for education planning, project evaluation and decision making regarding how education is aligned with the SDGs.

In the end of the workshop, the participants will debate about how such pedagogical and administrative discussions should be part of an overall institutional working culture towards building inclusive and continuous learning aligned with students' working life.

Symposiumit

Käänteinen oppiminen (flipped learning) insinöörimatematiikan opetuksessa

- Puhakka Ilmari, Tampereen yliopisto (ilmari.puhakka@tuni.fi)
- Hirvonen Jani, Tampereen yliopisto (jani.hirvonen@tuni.fi)
- Saarelainen Markku, Tampereen yliopisto (markku.saarelainen@tuni.fi)
- Kangaslampi Riikka, Tampereen yliopisto (riikka.kangaslampi@tuni.fi)
- Hartikainen Susanna, Tampereen yliopisto (susanna.hartikainen@tuni.fi)
- Kaarakka Terhi, Tampereen yliopisto (terhi.kaarakka@tuni.fi)

Symposiumissa esitellään Tampereen yliopiston opettajien ja opiskelijoiden parissa vuosina 2019–2020 suoritettua käänteiseen oppimiseen liittyvää tutkimusta.

Tutkimuksen ensimmäinen aineisto koostui ($n = 405$) ensimmäisen vuoden opiskelijoista, jotka suorittivat yhdeksän kuukauden aikana neljä (pakollista) insinöörimatematiikan kurssia. Puolet opiskelijoista opiskeli kurssit käänteisen oppimisen menetelmällä ja toinen puoli luentoihin perustuvalla menetelmällä. Esityksessä kerrotaan keskeisiä tuloksia opiskelijoiden psykologisten perustarpeiden (autonomy, competence, relatedness) täyttymisen kehittämisestä yli ajan näissä kahdessa ryhmässä.

Tutkimuksen toinen aineisto koostui niistä opiskelijoista ($n = 69$), jotka antoivat suostumuksensa osallistua (toisen insinöörimatematiikan kurssin aikana) vireystilaa (älysormus), psykologisten perustarpeiden täyttymistä ja tunnetiloja koskevaan n. 10 päivän mittaiseen jaksoon. Esityksessä esitellään kahden Tampereen yliopistossa laaditun diplomityön keskeisiä löydöksiä erilaisissa oppimistilanteissa esiintyvien vireystilojen yhteydestä tilannekohtaisiin tunteisiin ja psykologisten perustarpeiden täyttymiseen.

Tutkimuksen kolmas aineisto koostui em. mittausjaksolle osallistuneiden opiskelijoiden haastatteluista ($n = 16$). Haastatteluissa tarkasteltiin kahden opiskelijaryhmän (käänteiseen ja luentopainotteiseen opetukseen osallistuneet) opiskeluun liittämiä tunnetiloja.

Tutkimuksen neljäs aineisto koostui käänteistä opetusta toteuttaneiden Tampereen yliopiston opettajien haastatteluista (n = 16). Tutkimus selvitti opettajien suhtautumista siihen mm. sisäisen ja ulkoisen motivaation ja hyvinvoinnin näkökulmista.

Symposium on luonteeltaan interaktiivinen: kunkin tutkimusaiheen löydösten esittelyn jälkeen osallistujilla on mahdollisuus esittää tarkentavia kysymyksiä ja keskustella esittäjien kanssa tulosten käytännön merkityksestä opetustyöhön.

Ohjelma

Työelämäprofessori Markku Saarelainen esittelee Tampereen yliopistossa toteutettavaa käänteisen oppimisen mallia.

Väitöskirjatutkija Ilmari Puhakka esittelee käänteiseen ja luentoperustaiseen opiskeluun liittyviä tuloksia psykologisten perustarpeiden täyttymisen näkökulmasta.

Yliopistonlehtori Riikka Kangaslampi esittelee opiskelijoiden vireystilan, tunteiden ja psykologisten perustarpeiden täyttymisen suhdetta käänteiseen ja luentoperustaiseen opiskeluun.

Professori Petri Nokelainen sekä yliopistonlehtorit Terhi Kaarakka ja Jani Hirvonen kertovat tutkimustuloksia opettajien suhtautumisesta ja kokemuksista käänteisen oppimisen toteutukseen.

Professori Petri Nokelainen ja väitöskirjatutkija Susanna Hartikainen kertovat opiskelijoiden haastattelututkimuksen tuloksista (käänteiseen ja luentoperustaiseen oppimiseen liittyvät tunnetilat)

Loppukeskustelu

Kielibuusti – korkeakoulujen kv-osaajat kotimaisten kielten taitajiksi

- Elg Aija, Aalto University (aija.elg@aalto.fi)
- Viinanen Jeka, Aalto University (jeka.viinanen@aalto.fi)
- Helkiö Noora, Aalto University (noora.helkio@aalto.fi)
- Korpela Eveliina, Metropolia UAS (eveliina.korpela@metropolia.fi)
- Aho Hanna, Metropolia UAS (hanna.aho3@metropolia.fi)
- Pollari Emmi, University of Helsinki (emmi.pollari@helsinki.fi)
- Komppa Johanna, University of Helsinki (johanna.komppa@helsinki.fi)
- Udd Taija, University of Helsinki (taija.udd@helsinki.fi)

Kielibuusti Språkboost on Talent Boost -kokonaisuuteen kuuluva hanke, jossa kehitetään kotimaisten kielten koulutusta niin, että se vastaa tehokkaammin Suomeen rekrytoitavien ja maassa jo olevien kansainvälisten osaajien kielitaitotarpeisiin. Korkeakoulujen näkökulmasta kansainvälisiä osaajia ovat suomalaisten korkeakoulujen kansainväliset tutkinto-opiskelijat, myös valmistumisen ja työelämään siirtymisen jälkeen, sekä suomalaisten korkeakoulujen kansainvälinen opetus- ja tutkimushenkilöstö. Lisäksi hankkeessa huomioidaan Suomessa asuvat korkeakoulukelpoiset maahanmuuttotilanteiset henkilöt, jotka täydentävät tai suunnittelevat täydentävänsä opintojaan suomalaisessa korkeakoulussa.

Hankkeen keskeisenä lähtökohtana on se, että kieltä ei opita vain kielikursseilla ja yksilön ponnistusten seurauksena, vaan kaikkialla elinympäristössämme vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa (esim. Kotilainen, Kalliokoski & Kurhila (toim.) 2019, Lilja, Eilola, Jokipohja & Tapaninen (toim.) 2022). Kielikurssien lisäksi kielenoppimiseen vaikuttavat aivan keskeisesti ne arkiset ja institutionaaliset tilanteet, joihin ihmiset osallistuvat. Kielenopetuksen tärkeä tehtävä on ohjata ihmisiä havainnoimaan aktiivisesti kielellistä ympäristöään, rohkaista heitä toimimaan suomen tai ruotsin kielellä ja antaa heille välineitä toimivaan itse- ja vertaisarviointiin (ks. vertaisarvioinnista esim. Udd 2020), jotta he pystyvät paremmin kehittämään taitojaan myös itsenäisesti.

Käytännössä hanke sekä etsii tapoja tukea oppijoita ja heidän lähiyhteisöjään kielenoppimisen tehostamisessa, että tuottaa löydettyihin tapoihin nojautuvia oppimispolkuja, pedagogisia malleja, digitaalisia ratkaisuja ja tukimateriaaleja. Hankkeen tuotokset auttavat

- oppijoita vahvistamaan omaa toimijuuttaan ja ottamaan vastuuta oppimisestaan

- opettajia toimimaan ohjaajan ja tukijan roolissa
- oppijan lähiyhteisöjen jäseniä tukemaan oppijaa kielitaidon kehittämisessä.

Symposiumissa esittelemme hankkeessa tuotettuja välineitä, joiden avulla korkeakoulut voivat tukea kansainvälisten opiskelijoiden ja työntekijöiden kotimaisten kielten oppimista ja edesauttaa näin kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan.

Esillä ovat

- Finland Studies -MOOC: avoin MOOC-verkkokurssi perehdyttää kansainvälisiä opiskelijoita suomalaiseen korkeakouluopiskeluun ja -pedagogiikkaan
- Kieli-HOPS: materiaali, joka tukee opiskelijoiden urasuunnittelua ja kieliopintoihin orientoitumista osana hops-ohjausta
- Kielituettu työharjoittelu: työ- ja kieliharjoittelussa opiskelija saa työkaluja aktiiviseen kielenoppimiseen työelämän tilanteissa
- Kielitietoisien korkeakouluuyhteisön portaat: väline keskustelujen pohjaksi, kun korkeakouluuyhteisö haluaa olla kielitietoinen ja tukea kotimaisten kielten oppimista osana yhteisöä
- Kansainvälisen henkilöstön tarpeisiin kehitetty kielikurssimalli, jossa painottuvat henkilöstölle relevantit tilanteet ja kurssilaiten osallistaminen oppimiseen.

Lähteet

Kotilainen, L., Kurhila, S. & Kalliokoski J. (toim.) 2019. Kielenoppiminen luokan ulkopuolella. Tietolipas 262. Helsinki: SKS.

Lilja, N., Eilola, L., Jokipohja, A.-K. & Tapaninen, T. 2022. Aikuiset maahanmuuttajat arjen vuorovaikutustilanteissa. Suomen kielen oppimisen mahdollisuudet ja mahdottomuudet. Tampere: Vastapaino.

Udd, T. 2020. Vertaispalautetta kielenopiskelussa – miksi ja miten? - Päättymätön projekti III: Kirjoitettua vuorovaikutusta eri S2-foorumeilla. Latomaa, S. & Lauranto, Y. (toim.). Helsinki: Suomalais-ugrialaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos, Helsingin yliopisto, s. 132–146. (Kakkoskieli 9).

Laadukasta jatkuvaa oppimista kaikkien saataville (Digivisio 2030 –hanke)

- Hakanurmi Satu, CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy / Digivisio 2030 –hanke (satu.hakanurmi@csc.fi)

Tarve jatkuvalle oppimiselle ja osaamisen täydentämiselle läpi elämän kasvavat tulevaisuudessa. Digivisio 2030 –hankkeessa kehitettävä digipalvelu, työnimeltään jatkuvan ja joustavan oppimisen tarjotin, tuo korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjonnan jokaisen oppijan saataville helposti ja vaivattomasti, yhteen paikkaan. Palvelua kehitetään oppijoiden tarpeet huomioiden tiiviissä yhteistyössä korkeakoulujen kanssa.

Jatkuvan ja joustavan oppimisen tarjottimen kautta korkeakouluissa voi siis tulevaisuudessa opiskella entistä monimuotoisempi joukko erilaisia oppijoita vaihtelevissa elämäntilanteissa. Miten erilaisten oppijoiden tarpeet voidaan ottaa huomioon pedagogiikassa ja opetuksessa? Digipedagogiikan kasvava merkitys ja hyvinvoinnin tukeminen oppimisprosessissa edellyttävät uudenlaista osaamista myös opettajilta, ohjaajilta ja koulutuksen suunnittelijoilta. Digivisio etsii ratkaisuja ja välineitä myös digipedagogiikan kehittämiseen.

Jatkuvan ja joustavan oppimisen tarjottimen kehittämistyön lähtökohtana on oppijan eli palvelun käyttäjän näkökulma. Tarjottimella olevan opintotarjonnan tuleekin olla haettavissa ja vertailtavissa yhdenmukaisin kriteerein, opintotarjonnan laatu tulee varmistaa ja arvioinnin ja suoritusmenetelmien tulee olla oppijalle läpinäkyviä. Tämä asettaa erilaisia pedagogisia vaatimuksia tarjottimelle tuotavalle opintotarjonnalle. Näitä pedagogisia ulottuvuuksia työestetään korkeakoulujen yhteistyössä osana Digivisio 2030 –hanketta.

Tarjottimen ominaisuuksia ja sen kautta jaettavaa tarjontaa ohjaavat digipedagogiikan laatukriteerit osana yleisiä jatkuvan ja joustavan oppimisen tarjottimen pelisääntöjä. Digipedagogiikan laatukriteerit tarkentuvat jatkuvasti, ja ensimmäisessä versiossa keskeisiksi teemoiksi nousivat monimuotoisuus, modulaarisuus, saavutettavuus ja käytettävyys. Monimuotoisuudella tarkoitetaan eri taustoista tulevien oppijoiden huomioimista osana yleisempää oppijakeskeisyyden periaatetta. Käytännössä monimuotoisuus tarkoittaa erilaisia työskentelytapoja ja vaihtoehtoisia suoritustapoja osaamistavoitteiden sallimissa rajoissa. Modulaarisuudella tavoitellaan koulutustarjonnan pinottavuutta, jossa oppijoilla on valittavanaan sekä pieniä osaamiskokonaisuuksia, piensuoritteita että mikro-oppimista. Saavutettavuudella edistetään avointa oppimista ja varmistetaan saavutettavuusvaatimusten toteutuminen

koulutustarjonnassa ja sisällöissä. Digipedagogiikan laatukriteerinä käytettävyys ohjaa korkeakouluja tekemään oppimislustoistaan johdonmukaisia ja suosimaan korkeakoulun tasolla yhtenäisiä rakenteita.

Symposiumissa esittelemme jatkuvan ja joustavan oppimisen tarjottimen prototyyppiä ja tarjottimen yhteydessä tehtävää digipedagogiikan kehittämistyötä. Keskitymme erityisesti digipedagogiikan laatukriteereihin, joita työstetään korkeakoulujen yhteistyössä keväällä 2023.

Posterit

Opitaan ratkaisemalla tosielämän haasteita - Challenge Based Learning -menetelmä kurssikehikkona

- Kallionpää Erika, Tampereen yliopisto (erika.kallionpaa@tuni.fi)
- Tiikkaja Hanne, Tampereen yliopisto (hanne.tiikkaja@tuni.fi)

Keväällä 2022 avautui mahdollisuus hakea rahoitusta ECIU-yliopiston tavoitteiden mukaisen, Challenge Based Learning -menetelmää (CBL) hyödyntävän kurssin kehittämiseen. Tampereen yliopiston Liikenteen tutkimuskeskus Vernelle myönnettiin rahoitus, ja tämän esityksen tavoitteena on esitellä kurssin kehittäminen alkuperäisestä ideasta lopulliseen muotoonsa sekä analysoida opiskelijapalautteen perusteella kurssin onnistumista sekä eroja perinteisillä menetelmillä toteutettuihin kursseihin.

CBL-menetelmä on Applen vuonna 2008 ”Apple Classrooms of Tomorrow—Today” (ACOT2) -projektissa kehittämä viitekehys (Nichols & Cator 2008; Nichols et al. 2016), mutta siinä voidaan havaita yhtäläisyyksiä muun muassa Problem Based Learning- ja Inquiry Based Learning -menetelmien kanssa (Leijon et al. 2022). CBL-menetelmää käsittelevissä tieteellisissä julkaisuissa määritelmän avainsanoiksi nousevat monitieteellisyys, opetus ja oppiminen, teknologia, tosielämän ongelmat, yhteistyö, yhteisöt, kysyä, alan tietämys, ratkoa haasteita, toimia ja jakaa (Leijon et al. 2022). CBL-menetelmän avulla voidaan ratkoa tosielämän haasteita erilaisissa oppimisympäristöissä (Nichols et al. 2016), ja sitä voidaan hyödyntää erilaajuisten haasteiden ratkaisemiseen.

Yliopisto-oppiminen voidaan katsoa dialogiksi, jossa opettaja on tärkeä keskustelukumppani opiskelijalle (Lindblom-Ylänne & Nevgi 2009). CBL-menetelmä tukee tämän dialogin syntymistä ja korostaa opiskelijan roolia nuorempana kollegana. CBL-menetelmän keskeinen ero perinteiseen opetukseen verrattuna on opettajien ja opiskelijoiden roolit. Opiskelijat oppivat tosielämän haasteista ja opettajat muuttuvat tiedon jakajista valmentajiksi, jotka yhteistyössä opiskelijoiden kanssa etsivät ratkaisuja haasteeseen. (Nichols et al. 2016)

Esityksessä käsiteltävä CBL-kurssi toteutetaan keväällä 2023 verkko-opetuksena. Toteutus on englanninkielinen ja se on avoin ECIU-verkoston jäsenyliopistojen opiskelijoille, mutta kurssille ei ilmoittautunut opiskelijoita Tampereen yliopiston ulkopuolelta. Kurssilla opiskelijat pääsevät työstämään ja ratkaisemaan tosielämän haastetta. Opiskelijoista muodostetaan monikansalliset ja monitieteiset ryhmät siten, että kussakin ryhmässä haastetta ratkomassa on opiskelijoita eri aloilta. Kurssin laajuus on 5 opintopistettä ja osallistujia on 20. Kurssilla on viikoittaiset ohjatut tapaamiset Zoom-oppimisympäristössä. Kurssin rakenne on suunniteltu noudattamaan Challenge Based Learning -menetelmän viitekehystä, jossa työskentelyn kolme vaihetta ovat sitoutuminen (engage), tutkiminen (investigate) ja toiminta (act). Kurssin lopuksi opiskelijat esittelevät työnsä tulokset yhteisessä seminaarissa.

Kurssin suunnittelussa ja toteutuksessa tehdään monipuolista yhteistyötä työelämän toimijoiden kanssa. Tampereen kaupunki tarjoaa opiskelijoille aihepiirin ("Use and Usability of Outdoor Public Spaces"), jonka pohjalta opiskelijat työstävät ryhmissään oman haasteen ja etsivät ratkaisuja siihen. Kurssilla tehdään yhteistyötä myös liikennealan suunnittelu- ja konsulttitoimistojen Rambollin ja Sitowisen kanssa, jotka osallistuvat opiskelijaryhmien valmennukseen. Yhteistyön tavoitteena on tuoda esille sitä osaamista, jota suunnittelutyötä työkseen tekevät tarvitsevat. Opiskelijat saavat samalla kontakteja työelämään ja tuntumaa mahdollisesti oman opintoalan tehtäviin ja organisaatioihin, joihin opiskelijat voivat työllistyä.

Esitys tarjoaa tietoa Challenge Based Learning -menetelmään pohjautuvan kurssin kehittämisestä ja toteutuksen aikana hyväksi havaituista käytänteistä. Esitys tuo tietoa myös menetelmän hyödyistä, haasteista sekä opiskelijoiden kokemuksista ja näkemyksistä menetelmän hyödyntämisestä opetuksessa ja oppimisesta verrattuna perinteisiin opetusmenetelmiin.

Avainsanat: Challenge based learning, opetusmenetelmä, oppiminen, kokemukset, valmennus

Lähteet:

Leijon, M. Gudmundsson, P. Staaf, P. & Christersson, C. 2022. Challenge based learning in higher education– A systematic literature review. *Innovations in Education and Teaching International*, 59:5, 609-618. <https://doi.org/10.1080/14703297.2021.1892503>

Nevgi, A. & Lindblom-Ylänne, S. 2009. *Yliopisto-opettajan käsikirja*. WSOYpro. ISBN 978-951-51-5032-5. 436 s. <https://doi.org/10.31885/9789515150325>

Nichols, M. & Cator, K. (2008), Challenge Based Learning White Paper. Cupertino, California: Apple, Inc.

Nichols, M., Cator, K., & Torres, M. 2016. Challenge Based Learner User Guide. Redwood City, CA: Digital Promise. 59 s.

Verkkotutkinnot – mahdollisuuksia joustavaan oppimiseen ja yhteistyöhön

- Valkki Outi, Haaga-Helia AMK (outi.valkki@haaga-helia.fi)
- Kullaslahti Jaana, HAMK (jaana.kullaslahti@hamk.fi)
- Timonen Päivi, HUMAK (paivi.timonen@humak.fi)
- Mäenpää Kati, Oamk (kati.maenpaa@oamk.fi)
- Joshi Marjo, Turku AMK (marjo.joshi@turkuamk.fi)

Posterin tarkoituksena on esitellä FONE (Flexible Online Education) eli Kansallisen verkkotutkintoverkosto -hankkeen tuloksia. Hankkeen tavoitteena on luoda kansallinen verkkotutkintoverkosto, joka tarjoaa puitteet ja toimintamallit joustavan koulutuksen tarjoamiselle korkeakoulun ja työelämän tarpeisiin kestävänsä kehityksen ja jatkuvan oppimisen periaatteiden mukaisesti. Samalla vahvistetaan yhteistyötä verkkotutkintoja kehittävien toimijoiden välillä. Verkoston tavoitteena on yhteistyössä tukea korkeakouluopetuksen digipedagogista kehittämistä sekä opiskelijoiden osallisuutta ja hyvinvointia uusien teknologioiden ja innovaatioiden avulla. Lisäksi tavoitteena on uusien, olemassa olevien tai vielä hahmottumattomien verkkotutkintojen kartoittaminen ja ennakoiti kansalliseen tarjontaan.

Hanketyö perustuu neljään tulevaisuuden visioon verkkotutkinnoista: vapaasti opiskelijan valinnoista muodostuva verkkotutkinto; perinteisestä kampusopiskelusta verkkotutkintoon siirtyminen; uusien verkkotutkintojen luominen yhteistyössä; olemassa olevien tutkintojen tarjoaminen yhteistyössä. Visiot syntyivät aiemmassa valtakunnallisessa eAMK hankkeessa. FONE hanke on jatkanut visioiden työstämistä seuraavin kysymyksin: Mikä on kansallisen verkkotutkintoverkoston rooli visiossa? Mitkä ovat valtakunnallisen verkkotutkintoverkoston mahdollisuudet ja haasteet?

Visioiden pohjalta on hankkeessa rakenteilla alakohtaisia verkkotutkintoverkostoja sekä koottu verkkotutkintojen hyviä käytäntöjä ja selvitetty eri sidosryhmien tarpeita ja odotuksia verkkotutkinnoista. Ennakointityön tuloksena on tunnistettu neljä tulevaisuuden skenaariota verkkotutkinnoille: vastuullinen pedagogiikka, maakuntien "Business as usual", keskittynyt tulevaisuus ja työelämäläheiset korkeakoulut. Hankkeessa on tunnistettu korkeakoulujen Digivisio2030 hankkeen tarjoamat mahdollisuudet ja uhat verkkotutkintoverkostoille.

Posteriesitys rakentuu kolmesta kevään 2023 webinaareissa käsitellyistä teemoista:

1. Verkkotutkintoverkoston luominen ja yhteistyön vahvistaminen.

Mistä on kyse verkkotutkintoverkostossa? Miten luoda verkkotutkintoverkosta? Miten päästä mukaan verkkotutkintoverkoston? Esimerkkejä olemassa olevista ja rakenteilla olevista verkostoista.

2. Kokemuksia ja hyviä käytänteitä kansallisten verkkotutkintojen toimintamalleista.

Miten toteutetaan englanninkielistä kansainvälistä verkkotutkintoa? Miten tuetaan yhteisöllisyyttä verkkotutkinnoissa? Miten voitaisiin hyödyntää virtuaalitodellisuutta tulevaisuudessa verkkotutkinnoissa?

3. Verkkotutkintojen ennakointia ja tulevaisuutta.

Miltä verkkotutkintojen tulevaisuus näyttää? Millaisissa ympäristöissä koulutusorganisaatiot kehittävätkin ja kehittyvät? Verkkotutkintojen ja verkko-oppimisen tulevaisuuden visioit ja skenaariot.

Kutsumme osallistujia posterin äärelle jakamaan kokemuksiaan ja ideoitaan verkkotutkintoverkoston kehittämiseksi kansallisesti ja kansainvälisesti.

Kehittävä kumppanuus opinnäytteen ohjauksessa: Ohjaajan ja opiskelijan tukena aineistohallinnassa

- Kinnunen Johanna, Jyväskylän yliopisto (johanna.t.kinnunen@jyu.fi)
- Koskinen Katri, Jyväskylän yliopisto (katri.e.koskinen@jyu.fi)
- Puputti Tiia, Jyväskylän yliopisto (tiia.puputti@jyu.fi)

Aineistohallinnan ohjaus on olennainen osa opinnäyteohjaajan työtä. Aineistohallinta on tutkimusaineiston kannalta kriittinen osa-alue, joka sisältää muun muassa tietosuojan, aineiston dokumentoinnin, aineiston tietoturvallisen ja varmuuskopioituvan säilyttämisen sekä aineiston elinkaaren suunnittelun. Erityisesti tietosuoja aiheuttaa monille haasteita.

Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskus tekee laajasti yhteistyötä opiskelijoiden, tutkijoiden ja opinnäytteiden ohjaajien kanssa. Koulutamme ja ohjaamme opiskelijoita ja tutkijoita tutkimustaitojen eri osa-alueilla sekä tarjoamme ohjaajille tukea mm. aineistohallinnan ohjauksessa.

Posteresityksemme esittelee aineistohallinnan opetuksen ja ohjauksen kokonaisuuden Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskuksessa keskittyen perustutkinto-opiskelijoiden ja opinnäyteohjaajien aineistohallinnan ohjaukseen ja tukeen.

Olemme kehittäneet Suomen ensimmäisen aineistohallinnan verkkokurssin perustutkinto-opiskelijoille. Kurssi on tarjolla myös kansainvälisille maisteriohjelmille englanniksi. Opintojaksojen materiaalit ovat avoimesti kaikkien käytettävissä ja ne on tehty yhteistyössä opiskelijoiden kanssa.

Opiskelijoille suunnatuilla verkkokursseilla opiskelija tuottaa oman opinnäytteensä aineistohallintasuunnitelman. Opintojaksoa varten on suunniteltu kandi- ja gradutöihin sopiva aineistohallintasuunnitelma, joka noudattelee muun muassa Tietoarkiston Aineistohallinnan käsikirjan materiaaleja. Kurssilla opettaessamme olemme saaneet kattavan kuvan opiskelijoiden aineistohallinnan tiedoista, taidoista ja haasteista.

Aineistohallinnan opintojakso on useissa tutkinto-ohjelmissa pakollinen, minkä lisäksi kurssia suoritetaan myös vapaavalintaisena opintojaksona. Jyväskylän yliopistossa on parhaillaan menossa opetussuunnitelmatyökausi, jossa yksi keskeinen tavoitteemme on saada aineistohallinnan opintojakso mukaan mahdollisimman monen tiedekunnan suomenkielisten ja

kansainvälisten maisteriohjelmien opetussuunnitelmiin. Tämä vaatii Avoimen tiedon keskuksen opetustiimiltä resursseja ja asiantuntemusta.

Osana opetussuunnitelmatyötä olemme havainneet tarpeen tarjota aineistohallinnan koulutusta yhä aikaisemmassa vaiheessa opintoja. Tähän saakka opetus on keskittynyt maisterivaiheeseen, ja kandidivaiheessa on suositeltu valmiita aineistoja sekä kirjallisuuskatsauksia oman aineiston keräämisen sijaan. Monet ohjaajat toivovat kuitenkin aineistohallinnan opetusta myös kandidivaiheeseen, sillä monella tieteenalalla aineistonkeruun harjoittelu halutaan aloittaa jo kandidivaiheessa.

Viime vuosina olemme piloitoneet erilaisia datainfoja ja aineistohallinkoulutuksia osana maisteriseminaariryhmille annettavaa muuta opetusta. Opiskelijoille on tuotettu myös oma tallennuslomake, jolla sopivat tutkimusaineistot voidaan avata yliopiston julkaisuarkistossa JYXissä.

Viimeisimpänä palasena yhteistyöhön on tullut opinnäyteohjaajien tuki. Tarjoamme ohjaajille materiaalia ja työpajoja, joita järjestetään sekä tilauksesta että säännöllisenä henkilöstökoulutuksena.

Opinnäytteen ohjaajien kompetenssin, itseluottamuksen ja asiantuntijuuden vahvistaminen aineistohallinnan ohjauksessa on yksi keskeinen tavoitteemme. Olemme tuottaneet Ohjaajan oppaan, joka sisältää aineistohallinnan osion. Oppaasta löytyvät esimerkiksi valmiit aineistohallinnan esitysmateriaalit, jotka ohjaaja voi ottaa käyttöönsä omassa ohjaustyössään. Henkilöstökoulutusta aineistohallinnasta on tarjottu aiemmin tutkijoille, mutta nyt tarjoamme sitä myös opinnäyteohjaajan näkökulmasta niin, että koulutuksessa tarkastellaan aineistohallintaa opinnäyteohjauksen osana.

Kehittämistyömme nojaa ajatukseen jaetusta ohjausvastuusta ja kehittävästä kumppanuudesta. Ohjauksen yhteistyö vahvistaa avointa ja osallistavaa oppimis- ja toimintakulttuuria. Opiskelijan näkökulmasta tutkimustaitojen opetuksen kokonaisuus voi vaikuttaa sekavalta. Onko tutkimustaitojen opetuksen eri osa-alueiden vastuista sovittu ja onko kokonaisuus mietitty niin, että se etenee loogisesti opiskelijaa tukien?

Posteresityksemme sisältää myös aineistohallinnan parhaat vinkit opinnäyteohjaajalle!

MEDigi-lääketieteen ja hammaslääketieteen kansallinen tietovaranto, 'digiopetusmateriaalikirjasto'

- Salmijärvi Tiina, Oulun yliopisto (tiina.salmijarvi@oulu.fi)

MEDigi-lääketieteen ja hammaslääketieteen kansallisessa yhteistyössä on rakennettu ja otettu käyttöön **kansallinen tietovaranto, 'digiopetusmateriaalikirjasto' loppuvuodesta 2020**. Koko lääketieteen ja hammaslääketieteenala hyödyntää yhtä yhteistä kansallista sähköistä oppimateriaalialustaa, tietovarantoa, josta jokainen alan opettaja voi ottaa opetukseensa oppimateriaalia. Tietovaranto on ollut käytössä tällä hetkellä yli kaksi vuotta ja sen ylläpitämisestä ja kehittämisestä vastaavat kaikki viisi yliopistoa yhteisesti. Kyseessä on ns. rajatun käytön tietovaranto, koska lainsäädäntö asettaa tarkkoja vaatimuksia sellaiselle materiaalin tallentamiselle ja jakamiselle, joka sisältää aitoja potilastapauksia. Aidot potilastapaukset ovat lääketieteen alojen opetuksessa erittäin merkittävässä roolissa. Käytännössä rajatun käytön tietovaranto tarkoittaa sitä, että järjestelmään tarvitaan erilliset käyttöoikeudet ja ne myönnetään ainoastaan lääketieteen tai hammaslääketieteen opetustyötä tekeville henkilöille. Tietovarannon teknisestä toteutuksesta vastaa Tieteen tietotekniikan keskus (CSC) ja se kehitettiin yhteistyössä Tieteen tietotekniikan keskuksen (CSC) kanssa sen alihankkijan Goforen toimesta. Lääketieteen ja hammaslääketieteen tietovaranto sai alun perin alkunsa MEDigi-hankkeen aikana (2018–2021) tarpeesta tallentaa ja jakaa hankkeessa syntyviä ja muita laadukkaita digiopetusmateriaaleja tiedekuntien välillä helposti. Materiaalin tekijä voi tallentaa tietovarantoon itse tai työryhmässä tehtyjä digiopetusmateriaaleja, jotka hän haluaa jakaa kansallisesti muulle opetushenkilöstölle. Tietovarantoon voi tuoda materiaalia monenlaisessa muodossa: diaesityksiä, videoita, podcasteja, pakattuja kokonaisia Moodle-opintojaksoja, virtuaalipotilastapaus-caseja, linkkejä muille alustuille tai tenttikysymyspankkeja. Digiopetusmateriaaleja tallennettaessa materiaalille annetaan sitä kuvaavia tietoja (mm. asiasanoja) sekä oppiainetta että materiaalin tyyppiä ja käyttötarkoitusta koskevia tietoja. Tällaiset metatiedot helpottavat materiaalin hakua ja sen löydettävyyttä tietovarannosta. Lääketieteen ja hammaslääketieteen tietovarannon digiopetusmateriaalit on tarkoitettu vain lääketieteen ja hammaslääketieteen opetushenkilöstön käyttöön yliopisto-opetuksessa. Vaikka tietovaranto on kirjautumista vaativa ns. rajatun käytön ympäristö, sinne tallennettava materiaali on jatkossa mahdollista tarvittaessa julkaista tietyin rajoituksin (mikäli materiaali ei sisällä potilastietoja) myös avoimena oppimateriaalina. Lääketieteen ja hammaslääketieteen tietovaranto käyttää avointen oppimateriaalien kirjaston (www.aoe.fi) metatietorakennetta, mikä mahdollistaa digiopetusmateriaalien rinnakkaisen käyttämisen. Huomioitavana edelleen on, että

lääketieteen ja hammaslääketieteen digiopetusmateriaalin käyttämiseen liittyy useita lakisääteisiä rajoitteita, jotka asettavat tarkkoja rajoituksia oppimateriaalin käyttämiselle. MEDigi-hankkeen (2018–2021) aikana luotiin tietovarantoon oppimateriaalin tallentajaa varten yhteinen Verkko-opetusmateriaalin käyttöoikeussopimus, jolla opettaja antaa oman materiaalinsa käyttöoikeudet muille opettajille. Näin ollen on huolehdittu ja rakennettu asianmukaisesti tietovarannon juridinen puoli. Käyttöoikeuksien siirto ei tarkoita alkuperäisten tekijänoikeuksien siirtoa ja näin ollen ne säilyvät alkuperäisellä materiaalin tekijällä. Tietovaranto on ollut käytössä yli kaksi vuotta ja sillä on noin 340 opettajakäyttäjää ja tallennettuja materiaaleja on yli 160 kpl. Kuukausittain tietovarantoon tehdään keskimäärin 280 hakua. Posterissa esitellään tarkemmin tietovarantoa, erilaisia tapoja hyödyntää tietovarantoa pedagogisella tavalla mielekkäästi ja oppimista edistävällä tavalla. Mahdollisesti myös joillakin muillakin tieteenaloilla saattaisi olla tarvetta rakentaa vastaava rajatun käytön oppimateriaali-tietovaranto, voimme jakaa Peda-Forum-päivillä hyviä käytänteitä (rajatun käytön) tietovarannon kehittämiseen liittyen. Erityisesti rajattu käyttö tulee kysymyksiin aloilla, joissa oppimateriaalit sisältävät lähtökohtaisesti sensitiivistä tai muutoin arkaluontoista tietoa tai materiaalia (mahdollisesti esimerkiksi logopedia, erityispedagogiikka, sotatieteet, poliisikoulutus).

Pedagoginen hyvinvointi (HyPe) -hanke-esittely

- Mäki Kimmo, Haaga-Helia (kimmo.maki@haaga-helia.fi)
- Vanhanen-Nuutinen Liisa, Haaga-Helia (liisa.vanhanen-nuutinen@haaga-helia.fi)
- Roos-Salmi Martina, Haaga-Helia (martina.roos-salmi@haaga-helia.fi)
- Aura Pirjo, Haaga-Helia (pirjo.aura@haaga-helia.fi)

Tausta

Työelämän murros koskettaa myös koulutuksen kenttää. Se haastaa henkilöstön miettimään uudelleen oppimisen, ohjauksen ja opetuksen kysymyksiä. Uudet opetuksen ja ohjauksen muodot vaikuttavat siihen, miten opettajat ja opiskelijat kiinnittyvät yhteisöön, oli se yliopisto tai ammattikorkeakoulu.

Tarvitsemme uudenlaisia ratkaisuja, joilla varmistamme henkilöstön pedagogisen hyvinvoinnin. Pedagoginen hyvinvointi -hanke on pyrkinyt omalta osaltaan luomaan ratkaisuja ja malleja työhyvinvoinnin kysymyksiin. Puhumme pedagogisen hyvinvoinnin kehästä, jossa opiskelijoiden hyvinvointi, yleiset työhyvinvoinnin kysymykset ja pedagoginen hyvinvointi ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikki kolme ulottuvuutta haastavat meitä uudella tavalla.

Pedagoginen hyvinvointi (HyPe) -hanke

Tarttuakseen korkeakoulujen haasteeseen Sivistystyönantajat ja Opetusalan Ammattijärjestö OAJ käynnistivät Pedagoginen hyvinvointi (HyPe) – työhyvinvoinnin ja tuottavuuden risteyksessä -hankkeen. Hankkeeseen ilmoittautui mukaan kuusi ammattikorkeakoulua ja neljä yliopistoa. Myöhemmin hanke laajeni kymmeneen ammatilliseen oppilaitokseen. Mukana oli myös Työterveyslaitos. Hanketta rahoitti TYÖ2030-ohjelma.

Hankkeessa asetettiin tavoitteeksi

- vauhdittaa toimintatapojen uudistamista ja uuden teknologian hyödyntämistä
- vauhdittaa työhyvinvointiin panostamista, osaamisen kehittämistä ja digitalisaatiota
- tukea johtamistyön kehittämistä ja mahdollistaa se
- vahvistaa yhteistoimintaan ja luottamukseen perustuvaa sitoutunutta työkuilttuuria.

Haaga-Helia ammatillinen opettajakorkeakoulu toimi hankkeessa korkeakoulusektorin osalta sisällöntuottajana ja sparraustilanteiden järjestäjänä. Haaga-Helia vastasi siitä, että hankkeesta saatu hyöty tulee korkeakoulukentän käyttöön ja on näin ollen jaettavissa. Mukaan ilmoittautui 6 ammattikorkeakoulua ja 4 yliopistoa.

Pedagoginen hyvinvointi -hankkeessa tutkittiin ja kehitettiin korkeakoulujen hyvinvoinnin käytäntöjä ja paikkoja. Siinä tunnistettiin työorientaation ja siitä johtuvien työtapojen suhteita työssä jaksamiseen ja vahvistettiin mukana olevien korkeakouluuyhteisöjen kykyä luoda pedagogisesti hyvinvoiva toimintakulttuuri.

Työkaluja korkeakouluuyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen

Vaikka jokaisella yliopistolla ja ammattikorkeakoululla oli omat tarpeensa, yhteisiä haasteita tunnistettiin erityisesti johtamisen alueella. Johtamisen tuessa korostuivat yhteisen strategian pedagogisen sanottamisen tarve, korkeakoulutyön linjakas ja suunnitelmallinen johtaminen, henkilöstön osallisuus työn suunnittelussa sekä korkeakoulun yhteisöllisyydestä huolehtiminen.

TAMK Parvi kokonaiskonsepti - opiskelijoiden oppimisen ja hyvinvoinnin tueksi

- Ahokas Anniina, TAMK (anniina.ahokas@tuni.fi)
- Nieminen Irmeli, TAMK (irmeli.nieminen@tuni.fi)
- Joensuu Maija, TAMK (maija.joensuu@tuni.fi)
- Hanhimäki Merja, TAMK (merja.hanhimaki@tuni.fi)

Posterissa esitellään TAMK Parvi kokonaiskonseptia. TAMK Parvi on matalankynnyksen ohjauksen ja oppimisen tuen kokonaiskonsepti, jossa eri tavoin tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia. TAMK Parvi tarjoaa teeman mukaiset asiantuntijapalvelut sekä erilaista toimintaa kuten oppimisen tuen pienryhmätoimintaa, opintojaksoja, vertaistoimintaa, verkostoyhteistyökumppanien asiantuntijoiden tapaamisia ja yhteisöllisiä tapahtumia. Lisäksi TAMK Parvi sisältää opiskelijoille suunnatun hyvinvointisivuston, toimintakalenterin, kohtaamispaikan, chatin sekä chatbotin. Parvi -konsepti kokoaa yhteen opiskelijat, ohjauksen ja hyvinvoinnin toimijat, vertaistuen sekä sidosryhmät ja tuo ne osaksi opiskelijan arkea.

TAMK Parven toiminnan kehittämisen ja juurruttamisen lähtökohtina ovat olleet opiskelijoiden tarpeet ja toiveet, joita on selvitetty työpajoissa sekä erilaisissa selvityksissä (esim. opiskelijakysely syksyllä 2022). Myös korona-ajan vaikutukset opiskelijoiden tuen, ohjauksen ja yhteisöllisyyden vahvistamisen tarpeisiin ovat osaltaan vaikuttaneet Parven kehittämiseen. Parvi -konsepti kohdentuu kaikille opiskelijoille: AMK-tutkintojen (päivä - ja monimuoto) ja YAMK- tutkintojen opiskelijat, kansainväliset opiskelijat (TalentBoost) sekä jatkuvan oppimisen opiskelijat.

Parvi -konsepti on lisännyt toiminnan tunnettuutta, löydettävyyttä ja houkuttelevuutta opiskelijoiden suuntaan sekä vahvistanut yhteisöllisyyttä. TAMK Parven myötä sidosryhmäyhteistyö on vahvistunut ja löytänyt uusia toimintamuotoja mm. yksinäisyystyöhön. Lisäksi eri toimijoiden roolit ovat selkeytyneet ja vertaistukea on lisätty esimerkiksi myötätuntomentoroinnilla.

TAMK Parvi tunnetaan hyvin TAMK:n sisällä sekä sidosryhmissä, mutta toiminnassa on tunnistettu myös kehittämiskohteita. Parvi -konsepti ei ole vielä riittävän selkeä opiskelijoille ja henkilökunnalle. Monikanavaista viestintää tulee tehostaa ja toimintaa integroida selkeämmin osaksi opintoja ja korkeakoulun arkea. TAMK Parven avulla pyritään lisäämään opiskelijoiden motivaatiota ylittää kynnyksen osallistua pienryhmä- ja vertaistuen toimintaan, joka osaltaan tukee

myös opetushenkilöstön mahdollisuutta keskittyä pääsääntöisesti opetukseen. TAMK Parvi kokonaiskonseptia kehitetään edelleen Parvesta voimaa ja onnistumisia –hankkeessa (OKM 2022-2023).

Posterissa esittelemme TAMK Parvi -kokonaiskonseptin kokonaisuuden. Samaan teemaan liittyvässä alustuksessa avataan TAMK Parvi konseptiin sisältyvien palveluiden palvelumuotoiluprosessia, jonka tavoitteena on eri toimijoiden, ml. opiskelijat, roolien kirkastaminen.

Keep calm and continue crafting! Individual student motivation in teacher education

- Kouhia Anna, Helsingin yliopisto, kasvatustieteellinen tiedekunta (anna.kouhia@helsinki.fi)
- Härkki Tellervo, Turun yliopisto, Opettajankoulutuslaitos, Rauman kampus (tellervo.harkki@utu.fi)

A range of variety in skills and knowledge is encountered in university education, with some incoming students having previous degrees, extensive practice or domain of knowledge, and some students struggling with the basics. Accordingly, university teachers need to decide where to set the bar and how to deal with students who do not fulfil course prerequisites, which often remain implicit or imperfectly delineated. From students' viewpoint, this can create serious motivational challenges, and courses can be experienced as too easy or too difficult. Similar challenges are shared by several programs in higher education, especially in domains which are not direct continuation for compulsory high school or vocational education courses. Such domains include, for instance, practical subjects, arts, design, physics, chemistry, engineering, rare languages, and teacher education of these school subjects.

We set to study pedagogical practices that aim to tackle students' motivational issues by engaging student craft teachers in setting their own learning objectives within the course frameworks in yarn crafts. We compared two yarn technology courses which both utilized Flipped learning pedagogy (e.g., Bergmann & Sams, 2014), but included slightly different learning tasks and techniques ranging from knitting and crocheting to special yarn craft techniques. The courses instructed student craft teachers (N=45+8) to set their own learning objectives, one in the format of reflective texts and one in pre-formatted way. Similarly, self-assessment practices differed from reflective self-evaluations to given assessment criteria. The student-set learning objectives, self-assessments, course work and course-end surveys were acquired as research data and were analyzed by thematic qualitative analysis (Kiger & Varpio, 2020).

On a leisure basis, yarn crafts engage makers with varying skills and knowledge, holding on individual motivation to take up different craft projects one after another (Stannard & Sanders, 2015). In this study, student craft teachers were highly encouraged to take challenges and learn novel techniques but also to consider their resources available for the particular yarn technology course while remembering course learning objectives. According to self-evaluations and course

end-surveys, students were motivated by the possibility to finetune course objectives according to their personal skill levels and aptitude for novelties. In the more structured approach, the teacher facilitated students' goal-setting and suggested learning tasks according to students' skill levels when specifically asked. This resulted in student satisfaction on getting personalized attention and instructions, and in more detailed teacher understanding on students' skill levels and motivational issues.

Bergmann, J., & Sams, A. (2014). *Flipped learning: Gateway to student engagement*. Eugene, Oregon: International Society for Technology in Education.

Kiger, M. E., & Varpio, L. (2020). Thematic analysis of qualitative data: AMEE Guide No. 131, Medical teacher.

Stannard, C. R., & Sanders, E. A. (2015). Motivations for participation in knitting among young women. *Clothing and Textiles Research Journal*, 33(2), 99-114.

OSKU - alusta oikeustieteiden opetuksen kehittämiselle

- Partinen Hanna, Itä-Suomen yliopisto, oikeustieteiden laitos (hanna.partinen@uef.fi)
- Malin Kimmo, Itä-Suomen yliopisto, oikeustieteiden laitos (kimmo.malin@uef.fi)

Posterissa kuvataan Itä-Suomen yliopiston Oikeustieteiden laitoksen opetuksen kehittämisyksikkö OSKUa, joka toimii avoimena alustana oikeustieteellisen koulutuksen kehittämiselle, opetuksen laatutyötä tukevalle yhteistyölle sekä opetus- ja arviointikäytäntöjen systemaattiselle kehittämiselle.

OSKU on perustettu vuonna 2019. Tavoitteena on ollut saada OSKUsta avoin alusta oikeustieteellisen koulutuksen kehittämiselle ja oikeustieteiden laitoksen opetuksen laatutyötä tukevalle yhteistyölle. OSKU ei siis ole organisatorisesti ja toiminnallisesti erillinen yksikkö, vaan tapa aktivoida opettajia ja opiskelijoita sekä tehdä näkyväksi oikeustieteiden laitoksen opetuksen kehittämistyötä.

OSKUn toimintaa ohjaa ajatus, että koulutuksen pedagoginen kehittäminen on jatkuvaa toimintaa ja se on kaikkien toimijoiden yhteinen asia. OSKUn toiminnassa ovat mukana kaikki koulutuksen, opetuksen ja oppimisen kehittämisestä kiinnostuneet oikeustieteiden laitoksen henkilökunnan jäsenet sekä oikeustieteiden opiskelijoiden ainejärjestöjen edustajat. OSKUn toiminta perustuu toimijoiden vapaaehtoisuuteen, yhteisöllisyyteen ja innovatiivisuuteen.

Oikeustieteiden laitokselle on tärkeää, että opiskelijoiden ääni kuuluu kehittämistyössä. Opiskelijoilta saatava palautetieto on tärkeä impulssi toiminnan suuntaamiselle. Sekä ainejärjestöjen edustajat että laitoksella työskentelevät opetus- ja tutkimusavustajat osallistuvat konkreettisiin kehittämishankkeisiin. OSKUn tavoitteena on myös tiivistää ja kehittää yhteistyötä muiden oikeustieteellistä koulutusta antavien yksiköiden kanssa.

Oikeustieteiden laitoksella tehtävä kehittämistyö perustuu jatkuvaan oman toiminnan reflektointiin ja sen perusteella tehtäviin toimenpiteisiin. Kehittäminen ei rajoitu pelkästään yliopiston keskushallinnosta ohjattuun toimintaan, vaan se tapahtuu ennen kaikkea oikeustieteiden laitoksen omana sisäisenä kehittämistoimintana. OSKUn yhtenä tehtävänä on kuitenkin välittää ja jalkauttaa myös yliopistotasolla tehtävää pedagogista kehittämistyötä osaksi laitoksella tehtävää kehittämistyötä ja laitoksen henkilökunnan tietoisuuteen.

OSKU tarjoaa puitteet myös kansalliselle ja tulevaisuudessa yhä enenevässä määrin myös kansainväliselle verkostoitumiselle. Aktiivinen verkostotyö edistää toisilta oppimista, turvaa hyvien käytäntöjen jalostumista sekä tuo ylipäättään virikkeitä ja dynamiikkaa opetuksen kehittämiseen.

Oikeustieteiden laitoksella opetuksen kehittämisen painopisteitä ovat työelämälähtöisyys, vuorovaikutustaidot, joustava etäopiskelu, jatkuva oppiminen ja kansainvälisyys. Nämä teemat näkyvät myös OSKUn puitteissa tehdyssä kehittämistyössä.

OSKUn toiminnassa on mm.

- järjestetty työpajoja opettajien pedagogisten valmiuksien tukemiseksi,
- osallistuttu yliopiston sisäisiin rahoitushakuihin ja saatu niistä sekä oppimisympäristön kehittämistä rahaa että ohjauksen kehittämisen kannustinrahaa,
- valmisteltu opetussuunnitelmauudistusta,
- järjestetty työpaja työelämävalmiuksien kehittämisestä,
- kehitetty vertaisoppimista tukevaa opintopiiritoimintaa,
- kehitetty tutkielmien ohjaus- ja arviointikäytäntöjä.

Lisäksi OSKU on osallistunut valtakunnalliseen keskusteluun oikeustieteen opetuksesta ja rakentanut myös itse aktiivisesti verkostoja. Esimerkkinä valtakunnallisesta oikeustieteen opettajille tarkoitettua pedagogisesta koulutuksesta on Oikeustieteen oppimisen kehittäminen - opintojakso, joka tarjoaa puitteet alan sisäiselle, yksikkörajat ylittävälle pedagogiselle keskustelulle.

OSKUn toimitatapoja ovat avoimet ”ideointikokoukset”, joissa on mahdollista keskustella ajankohtaisista asioista sekä nostaa uusia ideoita ja kehittämiskohteita yhteiseen keskusteluun. Lisäksi OSKU järjestää temaattisia tapaamisia tietyistä teemoista tai jo käynnissä olevista kehittämishankkeista. OSKU viestii toiminnastaan yliopiston sisäisillä tiedotuskanavilla, Twitterissä sekä Oikeutta kohtuudella -blogissa.

Posterin sisältö liittyy Pedaforumin teemaan ”Toimintakulttuurit ja pedagoginen johtaminen”. OSKU on esimerkki sekä henkilökuntaa (opettajat, tutkijat, opintohallinnon henkilökunta) että opiskelijoita osallistavasta ja avoimesta pedagogisen johtamisen tavasta, joka mahdollistaa erilaisia pedagogisia kokeiluja ja myös laajemman valtakunnallisen yhteistyön.

Tukea Orbitaalista – kemian laitoksen opiskelijoiden vertaisryhmätoimintamalli

- Valto Piia, Jyväskylän yliopisto/Kemian laitos (piia.k.valto@jyu.fi)

Opiskelijoiden kokonaisvaltainen hyvinvointi on eräs merkittävimmistä tekijöistä, joka vaikuttaa opiskelumotivaatioon ja tätä kautta myös opiskelukyvyyn ylläpitämiseen. Erilaisten tukimuotojen, ohjauksen ja yliopistoyhteisöön liittyvän yhteenkuuluvuuden tunteen merkitys on korostunut, kun arvioidaan korkeakouluopiskelijoiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Opiskelijoiden hyvinvointiin liittyvät tekijät erityisesti koronapandemian aikana ja sen jälkeen ovat koskettaneet myös korkeakoulujen opetushenkilökuntaa. Opiskelijoiden tuen tarve on lisääntynyt erityisesti opiskelijoiden stressin- ja ajanhallintaan, sekä opiskeluongelmiin ja –taitoihin liittyvissä asioissa. Varsinkin koronapandemian jälkeen, Jyväskylän yliopiston kemian laitoksella on kiinnitetty erityistä huomiota opiskelijoiden tukemiseen ja opiskelijoiden hyvinvoinnin merkitykseen sitoutumisessa sekä opiskelupaikkaan että opiskeltavaan aineeseen opiskelijavetoisen vertaisryhmätoiminnan avulla.

Kemian laitoksella aloitettiin vuonna 2021 opiskelijoiden hyvinvointia tukeva vertaisryhmätoiminta, Orbitaali, osana Jyväskylän yliopistolle myönnettyä OKM:n koronatukirahoitusta. Alkuvaiheessa toiminnan tarkoituksena oli erityisesti tukea kemian opiskelijoita haastavassa pandemiatilanteessa ja mahdollistaa suora kontakti kampukselle. Ensimmäiset tapaamiset pidettiin verkossa ja/tai ulkona pienryhmissä vallitsevan koronatilanteen vuoksi, mutta heti kun oli mahdollista palata kampukselle, myös Orbitaali siirtyi lähitapaamisiin. Pääsääntöisesti viikoittain pidettävien parituntisten tapaamisten tarkoituksena oli mahdollistaa yhdessä opiskelu sekä vertaistuen saaminen toisista kemian opiskelijoista. Ohjaajina toimivat jo pidemmällä opinnoissa olevat kemian maisterivaiheen opiskelijat, joiden kanssa oli mahdollista keskustella opinnoista, opiskelijaelämästä ja pohtia yhdessä eri kurssien tehtäviä. Alkuvaiheessa ryhmätoiminta oli melko vapaamuotoista yhdessäoloa ja ajatuksena olikin tarjota opiskelijoille yhteinen “olohuone” jonka avulla pyrittiin madaltamaan kynnystä kampukselle palaamisesta sekä koronaepidemian aikana että sen jälkeen. Nykyisin Orbitaali toimii myös aktiivisesti yhteisenä opiskelupaikkana, jota tukee laitoksen opetushenkilökunnan mukana olo esimerkiksi lähestyvien kurssiententtien aikana. Toiminnan on ajateltu myös aktivoivan kemian opiskelijoita opiskelemaan enemmän yhdessä ja sen vuoksi Orbitaalin toiminnasta pyritään aktiivisesti tiedottamaan eri opintojaksojen yhteydessä. Nykyisin Kemian laitos tukee toimintaa huolehtimalla tilojen saatavuudesta, ohjaajien tuntikorvauksista ja

välipalatarjoiluista. Vertaisryhmäohjaajien tukena toimii laitoksen opetushenkilökuntaan kuuluvat henkilöt, jotka auttavat tarpeen tulleen erilaisissa toimintaa koskevissa kysymyksissä.

Kemian laitoksen opiskelijoiden keskuudessa Orbitaali on jo melko vakiintunut käsite, ja kävijämäärät asettuneet hyvälle tasolle. Tavoitteena on saavuttaa ne opiskelijat, jotka eniten tukea kaipaavat, mutta samalla tarjota niille opiskelijoille, joilla opinnot sujuvat, mahdollisuus yhdessäoloon ja toisten tapaamiseen. Tehtyjen kyselyjen mukaan Orbitaali-toiminta on koettu merkitykselliseksi ja opintoja tukevaksi mahdollisuudeksi tavata toisia opiskelijoita sekä opiskella yhdessä, erityisesti haastaviksi koettujen kurssien aikana. Myös pidemmällä opinnoissa olevien maisteriopiskelijaohjaajien tuki sekä vapaamuotoisessa toiminnassa että opiskeluasioissa on koettu merkitykselliseksi. Toimintaa on kehitetty jatkuvasti kerätyn opiskelijapalautteen mukaan mm. tapaamisten ajankohtia ja sisältöjä muokkaamalla opiskelijoiden toiveiden mukaisesti. Orbitaali toimiikin tällä hetkellä viikoittaisena olohuoneena opiskelun ja yhdessäolon merkeissä, ja jatkossa sen toivotaan aktivoivan vielä enemmän kemian opiskelijoita yhteiseen opiskeluun myös varsinaisen toiminnan ulkopuolella yhtenä yhteisöllisyyden ja samalla opiskelijoiden hyvinvoinnin lisääjänä.

Digiosaajaksi yhdessä kokeillen ja oppien-oppimisympäristö digitaitojen vahvistamiseen vammaistyössä

- Kaila Hilla, Kiipulan ammattiopisto (hilla.kaila@kiipula.fi)

Digiosaajaksi yhdessä oppien ja kokeillen! - oppimisympäristö digitaitojen vahvistamiseen vammaistyössä

YDIN- Yhdessä digimmin hankkeessa (ESR- React EU) vahvistetaan henkilökohtaisten avustajien ja avun käyttäjien digitaitoja luomalla avoin digitaalinen oppimisympäristö ja koulutuskokonaisuus digitaitojen vahvistamiseen. Hanke toteutetaan ajalla 1.1.2022- 31.8.2023

YDIN - yhdessä digimmin -hankkeen keskeinen tavoite on vammaisten henkilöiden ja heidän parissaan toimivien ammattilaisten digitaalisen osaamisen vahvistuminen. Digitaalisten taitojen vahvistumisen myötä vammaisten henkilöiden mahdollisuudet opiskella ja työskennellä paranevat. Digitaidot lisäävät myös osallisuutta ja sitä kautta hyvinvointia. Henkilökohtaisten avustajien rooli vammaisten henkilöiden palveluissa on merkittävä. Heidän digitaitojensa vahvistuminen tukee yhtäältä vammaisten henkilöiden yhdenvertaista mahdollisuutta digitaalisuuden ja teknologianhyödyntämiseen osallisuuden, työhön pääsemisen ja työssä pärjäämisen tukena, ja toisaalta vahvistaa avustajien omia työelämässä pärjäämisen taitoja.

Hankkeen alussa on kartoitettu kohderyhmien digitaitoja ja koulutustarpeita. Kartoituksesta saatuja tuloksia syvennettiin työpajoissa yhdessä kohderyhmien kanssa. Kartoituksen tulosten ja työpajojen pohjalta on rakennettu avoin digitaalinen oppimisympäristö hyödyntäen Thinglinkin monipuolisia mahdollisuuksia. Oppimisympäristöä pilotoitiin kohderyhmien kanssa ja saatuja palautteita hyödynnettiin sen edelleen kehittämisessä. Hankkeessa kehitettyä oppimisympäristöä jalkautetaan kohderyhmille sekä alan ammattilaisille vuonna 2023 toteutettavissa "Digiosaajaksi yhdessä kokeillen ja oppien"- workshoppeissa ja webinaareissa.

Hankkeen avulla vammaisten henkilöiden ja heidän kanssaan työskentelevien ammattilaisten digitaaliset taidot ovat parantuneet, ja he ovat saaneet käyttöönsä pedagogisesti mielekkään avoimen digitaalisen oppimisympäristön.

Online Learning as a tool for internationalizing higher education

- Rogler Andreas, University of Oulu (andreas.rogler@oulu.fi)

In the poster, i will present the potentials of utilizing international collaborations to organize online learning programs to enable a higher number of students to take part in intercultural exchanges. The poster will be based on data from a mixed method research that i conducted for the Academy of Finland and that will be published in Spring 2023. In the study i draw both on data collected in phenomenographic interviews with 7 practitioners that were selected from successful Nordplus cross-border online learning programs and an online student survey that was send out to students participating in those online programs.

In the poster i will be divided into two parts:

1) Potentials of online learning

- online learning as a equitable and accessible way of internationalizing
- personal development of staff involved in organizing the online courses (important because often overlooked)

All participants found online learning beneficial at the 1) university level 2) staff level and 3) student level. The participants especially highlighted working as part of an international collaborations benefited their own personal development and, in the long run, helped to reduce their workload.

2) Practical recommendations for online learning

While all participants found the online learning in general to be very beneficial, they all highlighted the need for a mindful design that takes both the challenges and potentials of online learning into account. Therefore, i will be sharing the participants suggestions and recommendations on how to unlock the advantages of online learning and propose questions to guide both the development and evaluation of online learning in seven main themes 1) international collaboration 2) preparation and development 3) design 4) pedagogy 5) teachers 6) learning materials and 7) technical issues. A common topic throughout all themes was the need to activate the students and create opportunities for cross cultural interactions by for example using a flipped classroom design.

The poster will hopefully emphasize the potentials of online learning for the internationalization of higher education while also caution against seeing online learning as a quick solution, stressing the need for a mindful and careful design of online learning for it to be a successful tool for a more equitable internationalization of higher education.

Erikoistuvien johtamiskoulutus osana terveydenhuollon johtamisen uudistamista

- Parviainen Heli, TAU (heli.parviainen@tuni.fi)
- Forssell Mirikka, TAU (mirikka.forssell@tuni.fi)
- Orhanen Sari, TAU (sari.orhanen@tuni.fi)
- Halava Heli, Turun yliopisto (heli.halava@utu.fi)

Johtamisopinnot erikoistuville lääkäreille ja hammaslääkäreille

Suomessa valmistuu vuosittain keskimäärin 700 erikoislääkäriä ja 36 erikoishammaslääkäriä. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (56/2015 ja 55/2020) mukaisesti kaikkien erikoisalojen erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutukseen [1, 2] on vuodesta 2009 alkaen sisältynyt pakollisena 10 op laajuiset johtamisopinnot. Opinnot voi suorittaa missä koulutuksen vaiheessa tahansa. Kaikki viisi lääketieteellistä tiedekuntaa järjestää erikoistuvien johtamiskoulutusta autonomisesti, yhteisiä ydinopetusteemoja: henkilöstöjohtaminen, vuorovaikutus ja viestintä, sosiaali- ja terveydenhuollon rakenne, toiminta ja juridiikka, sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmä sekä terveydenhuollon rahoitus (<https://www.laaketieteelliset.fi/ammattillinen-jatkokoulutus/johtamisopinnot>).

Johtamiskoulutuksen toteutuksesta – case Tampere ja Turku

Tampere

Johtamisopintojen kokonaisuus (10 op) rakentuu kuudesta moduulista, jotka ovat itsenäisiä teemakokonaisuuksia ja ne toteutetaan etäopetushybrideinä (webinaari + verkko-opiskelu). Moduulit rakentuvat ennakkotehtävistä, asiantuntijaluennoista, pienryhmätehtävistä ja verkko-opiskelutehtävistä. Lisäksi erikoistuva kokoaa moduuleista oman johtajuuden kehittymisestä portfolion. Johtamisopinnot voi suorittaa opetustarjonnasta oman aikataulun mukaisesti puolen vuoden sisällä. Materiaalit on rakennettu opiskelijälähtöisesti hyödyntäen videoita, Flingaa ja pdf. dokumentteja, jotka ovat myös kuunneltavissa ”lue ääneen” toiminnon avulla. Kokonaisuudet toteutetaan sekä syys- että kevätlukukaudella.

Turku

Turun yliopistoon erikoislääkäri- tai erikoishammaslääkärikoulutukseen valittujen on sisällytettävä johtamisopintoihinsa sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, johtamisprojekti että johtamisportfolio. Kurssitarjonnassa on noin 20 erilaista kurssia, joista erikoistuva valitsee itselleen parhaiten soveltuvat kurssit mahdollisimman monipuolisesti.

Molempien yliopistojen kursseilla on käytössä Moodle-oppimisympäristö, josta löytyy ohjeet kurssin suorittamiseen, oppimateriaaleja ja kurssin suorittamiseen liittyviä ennako- väli- ja lopputehtäviä. Johtamisopintojen suoritukset kirjataan yliopistoissa sähköiseen opintorekisteriin, josta ne linkittyvät erikoistumisopintojen sähköiseen seurantapalvelu ELSAan.

Erikoistumiskoulutusta koskevat tiedot on koottu valtakunnallisille ammatillisen jatkokoulutuksen verkkosivuille

Erikoistuvien johtamiskoulutuksen merkitys

Johtamisopintojen tavoitteena on varmistaa kaikille erikoislääkäriksi valmistuville hyvät vuorovaikutustaidot ja oman työn hallinnan taidot sekä perusvalmiudet itsensä ja moniammatillisen tiimin johtamiseen. Lisäksi tavoitteena on parantaa valmiuksia toimia lähiesimiehenä, työyhteisön jäsenenä ja lääkäriasiantuntijana sekä valmiuksia arvioida palvelujärjestelmän eri osien tehtäviä, hoitojen kustannuksia ja vaikuttavuutta. Johtamiskoulutus parantaa kaikkien erikoislääkäreiden valmiuksia kehittää erikoisalansa ja työyhteisönsä toimintaa.

Erikoistuvat lääkärit ja hammaslääkärit pitävät johtamisosaamisensa tärkeimpinä kehittämiskohteina henkilöstöjohtamista, talousosaamista, juridiikkaa, organisaatioiden johtamista ja sosiaali- ja terveyspolitiikkaa.

Hyvinvointipalveluiden tuottaminen on historiallisessa muutoksessa sekä rakenteellisesti että hallinnollisesti ja tarvitsee monipuolista osaamista johtamisessa. Haasteita lisäävät myös yhteiskunnan muutokset kuten väestön ikääntyminen, palveluiden saatavuus, taloustilanne ja terveydenhuollon työvoimapula. Lisäksi maailmanlaajuiset yllättävät tapahtumat vaativat koulutuskokonaisuuden jatkuvaa kehittämistä kuten tiedolla johtaminen, työhyvinvointi, kyberturvallisuus ja uhkatilanteiden hallinta.

Kohti terveydenhuollon johtamisen uudistumista

Erikoistuvien lääkäreiden ja hammaslääkäreiden johtamiskoulutuksella on terveydenhuollon johtamiskulttuuria uudistava merkitys. Erikoistumiskoulutuksen aikana johtamisopinnot on ainoa kokonaisuus, joka kokoaa kaikilta erikoisaloilta lääkäreitä ja hammaslääkäreitä refleктоimaan ja jakamaan osaamistaan ja kokemuksiaan johtamiseen liittyvistä asioista ja tilanteista. Johtamiskoulutuksen laatuun on tärkeä panostaa, sillä terveydenhuollon organisaatioiden osaava ja hyvä johtaminen varmistavat osaltaan potilaiden mahdollisimman hyvän hoidon.

Viitteet:

[1] Erikoislääkärikoulutus Opinto-opas 2020.

https://www.laaketieteelliset.fi/site/files/ammattillinen-jatkokoulutus-dokumentit/Opinto-opaat/Valtakunnalliset_opinto-opaat/EL_Opinto-opas_2020-.pdf

[2] Erikoishammaslääkärikoulutus Opinto-opas 2020.

https://www.laaketieteelliset.fi/site/files/ammattillinen-jatkokoulutus-dokumentit/Opinto-opaat/Valtakunnalliset_opinto-opaat/EHL_Opinto-opas_2020-.pdf

Erityisopettajan työnkuva korkeakoulussa

- Rutanen Maaret, Jamk University of Applied Sciences (maaret.rutanen@jamk.fi)

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa on rakennettu korkeakoulun erityisopettajan työnkuva. Työtä on tehty opetus- ja kulttuuriministeriön tukemassa kaksivuotisessa hankkeessa Yhteisöllinen ja yhdenvertainen ammattikorkeakoulu (1.1.2022-31.12.2023). Projektin yhtenä tavoitteena on kehittää ja tukea oppimisen yhdenvertaisuutta.

Erityisopettajan työnkuva lähdettiin rakentamaan tutkivalla työotteella korkeakoulun erityisopettajia haastatteleamalla. Haastattelut toteutettiin Jyväskylän yliopistossa sekä SEAMKissa ja HAMKissa. Haastattelujen pohjalta laadittiin kuvaus erityisopettajan tyypillisimmistä työtehtävistä ja tulokset esiteltiin Jamkin ohjaspalveluiden avaintoimijoille. Yhteisessä työpajassa työstettiin erityisopettajan työnkuva Jyväskylän ammattikorkeakouluun. Rakennettu malli erityisopettajan työnkuvasta korkeakoulussa esiteltiin valtakunnallisessa KOHO-verkoston webinaarissa lokakuussa 2022.

Luonto, maatila ja rakennettu virkistysalue kansainvälisten opiskelijoiden oppimisympäristöinä

- Södervik Ilona, Helsingin yliopisto, kasvatustieteellinen tiedekunta, Yliopistopedagogiikan keskus (HYPE) (ilona.sodervik@helsinki.fi)
- Kymäläinen Hanna-Riitta, Helsingin yliopisto, Maataloustieteiden osasto (hanna-riitta.kymalainen@helsinki.fi)
- von Cräutlein Maria, Helsingin yliopisto (maria.voncrautlein@helsinki.fi)

"I felt how wonderful it was to leave my mobile phone and jump into nature." -

Luonto, maatila ja rakennettu virkistysalue kansainvälisten opiskelijoiden oppimisympäristöinä

Oppimisympäristöt tukevat parhaimmillaan opiskelijoiden oppimista ja opetushenkilökunnan hyvinvointia. Erilaisten oppimisympäristöjen fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten tekijöiden välillä on kuitenkin suurta vaihtelua, ja eri oppimisympäristöillä tunnistetaan hyötyjä ja haasteita. Esimerkiksi verkko-oppimisympäristöjen yhä laajeneva käyttö on lisännyt opintojen joustavuutta, mutta toisaalta myös opiskelijoiden yksinäisyyden ja epävarmuuden kokemuksia.

Oppimisympäristöjen monipuolinen ja tarkoituksenmukainen käyttö opetuksen suunnittelussa tuo opetukseen vaihtelua ja lisää kiinnostusta opittavaan asiaan. Etenkin ulko-oppimisympäristöt tuovat uusia kokemuksia ja näkökulmia opittaviin asioihin sekä herättävät positiivisia tunteita, joiden tiedetään edistävän oppimista. Viime vuosikymmeninä yliopistoissa ja korkeakouluissa on kuitenkin kustannussyistä karsittu laajalti retkiä ja kenttäkursseja, vaikka luontoympäristöillä on todettu olevan lukuisia fyysisiä, psyykkisiä ja kognitiivisia hyvinvointivaikutuksia.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten urbaaneista lähtökohdista tulevat kansainväliset yliopisto-opiskelijat kokivat maataloustieteiden alan kesäkurssin ekskursion neljään erilaiseen ulko-oppimisympäristöön. Ekskursioiden tarkoituksena oli tutustuttaa opiskelijat suomalaiseen luontoon ja kulttuuriin sekä tarjota elämyksiä luokahuoneen ulkopuolelta. Kokopäivätretket suuntautuivat Nuuksion kansallispuiston metsäalueelle ja luonnonmukaista maataloutta harjoittavalle nautakarjatilalle, ja puolipäivätretkillä vierailtiin Viikin kampusalueen tutkimustilalla ja Suomenlinnan historiallisessa, rakennetussa kulttuuriympäristössä. Ekskursiot sisälsivät ryhmän kanssa kulkemista luontopoluilla ja

kävelyreiteillä sekä ohjattuja aktiviteetteja, kuten opastuksia, luonnon ja muun kohdeympäristön havainnoimista ja luontolähtöisiä oppimisharjoituksia.

Tutkimusaineisto koostui opiskelijoiden ekskursioista kirjoittamista päivittäisten oppimispäiväkirjan osista. Aineisto analysoitiin monimetodisesti, eli laadullisen sisällönanalyysin avulla sekä kvantifioiden erilaisia oppimispäiväkirjasta nousevia teemoja ja tyyppejä. Tekstien osat jaettiin neljään kategoriaan: tapahtumien kuvaukseen, faktaan, oppimiskokemuksiin sekä tunnekuvauksiin. Tunnetekstiksi luokiteltiin kuvaukset erillisistä positiivisista ja negatiivisista tunteista ja niiden reflektio. Tunteiden luokitus tehtiin prototyypiteorian perusteella ja tunnedimensioita käytettiin tunteiden kuvauksessa. Lisäksi luokitukseen sisällytettiin positiiviset luontokokemuksiin liittyvät lumoutumisen (awe) ja uppoutumisen (absorption) tunnekokemukset.

Tutkimustulosten mukaan positiiviset tunteet vallitsivat ekskursioiden ja aktiviteettien aikana, kun taas negatiivisten tunteiden kuvailu oli selkeästi vähäisempää ja liittyi lähinnä tiettyyn spontaanisti havaittuun teemaan, joka ei liittynyt ohjattujen aktiviteettien sisältöihin, kuten sateiseen säähän (surullisuus, pelko), hyönteisiin ja käärmeisiin (pelko), lehmän lannan pahaan hajuun (inho) ja hankaliin mukulakivisiin kävelyteihin (surullisuus). Yleisin tunnedimensio oli ilo/onnellisuus, jota kuvattiin laajalti jokaiselta retkeltä ja lähes kaikista aktiviteeteista. Etenkin kokopäiväekskursiot herättivät enemmän kuin kaksinkertaisen määrän iloa/onnellisuutta kuvaavaa oppimispäiväkirjatekstiä kuin puolipäiväretket. Sitä vastoin toiseksi yleisintä positiivista tunnedimensiota, kiinnostusta/innostusta, ilmaistiin suunnilleen saman verran jokaiselta ekskursiolta. Ainoastaan Suomenlinnan retki kirvoitti muita retkiä hivenen runsaampaan kiinnostuneisuuden reflektioon, joka johtuu oppaan kiinnostavista tarinoista Suomenlinnan historiasta ja spontaaneista havainnoista liittyen luontoelämyksiin. Luontokokemuksiin liittyviä voimakkaita lumoutumisen ja uppoutumisen tunteita koettiin lähinnä metsäekskursiolla erilaisten ohjattujen aktiviteettien yhteydessä.

Esittelemme posterissa havainnollisesti 1) millaisia tunteita ekskursiot ja niiden aktiviteetit herättivät ja 2) millaisia spontaaneja havaintoja ja niihin liittyviä tunteita opiskelijat kokivat ekskursioiden aikana. Lopuksi pohdimme ekskursiokohteidemme merkitystä oppimisympäristönä, erilaisten ohjattujen aktiviteettien ja spontaanien havaintojen yhteyttä ja merkityksiä erilaisiin tunnedimensioihin opetussuunnittelun näkökulmasta sekä ekskursioiden merkitystä luontosuhteen synnyttämisessä ja vahvistamisessa etenkin kansainvälisten urbaanien opiskelijoiden näkökulmasta.

Tietoisen läsnäolon harjoitukset biokemian luennoilla - Lisääntyikö keskittyminen opetukseen?

- Honkanen Henrika, Oulun yliopisto (henrika.honkanen@oulu.fi)

Mindfulness eli tietoinen läsnäolo tarkoittaa taitoa keskittää huomio tähän hetkeen. Tietoisuusharjoittelua hyödynnetään mm. lääketieteessä ja psykologiassa, ja osana opetusta. Säännöllinen tietoisuus- ja läsnäolo harjoittaminen tukee itsetuntemusta ja itsesääätelyä. Lukuisat tutkimukset ovat osoittaneet harjoittamisen auttavan stressinhallinnassa ja vähentävän ahdistuneisuutta. Hyväksyvä tietoinen läsnäolo tuo tutkitusti elämään rauhallisuutta ja myötätuntoa itseä ja muita kohtaan. Se myös tehostaa oppimista.

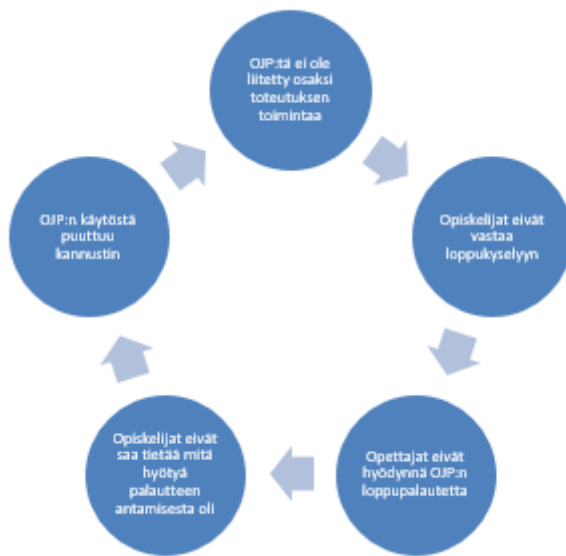
Tietoinen läsnäolo opetuksen aikana voi olla niin opettajalla kuin opiskelijalla hukassa. Keskittyminen opetukseen voi herpaantua useasta eri syystä. Tietoista läsnäolo voidaan harjoitella ja näin lisätä keskittymiskykyä. Keskittymiskyky on oppimisen yksi tärkeimmistä rakennuspalikoista. Tietoinen läsnäolo lisää hyvinvointia, onnellisuutta ja myötätuntoa. Nämä ovat myös opittavissa olevia taitoja. Myös tulevaisuuden työelämätaidot, joita ovat luovuus, kriittinen ajattelu ja vuorovaikutustaidot kehittyvät, kun tietoinen läsnäolo eri tilanteissa vahvistuu.

Oulun yliopiston biokemian koulutusohjelman Solun biologian opintojakson luento-opetuksessa kokeillaan ensimmäistä kertaa lyhyitä tietoisuusharjoituksia. Läsnäoloharjoitukset tehdään luentojen alussa. Harjoitukset ovat n. 5 minuutin kestäviä hengitys- ja istumaharjoituksia. Harjoitusten tarkoituksena on lisätä opiskelijoiden keskittymistä ja tarkkaavaisuutta luennon aikana. Osa opiskelijoista osallistuu luennoille etänä ja osa on paikan päällä luentosalissa. Opiskelijoiden kokemukset läsnäoloharjoituksista selvitetään luentojen yhteydessä kyselylomakkeella, jossa kysytään keskittymistä, tarkkaavaisuutta, ja tunnetilaa opetuksen aikana.

Opiskelijapalautteen systemaattinen hyödyntäminen opetuksen ja oppimisen kehittämisessä

- Kuosa Kirsi, Metropolia Ammattikorkeakoulu (kirsi.kuosa@metropolia.fi)
- Kokko Tiina, Metropolia Ammattikorkeakoulu (tiina.kokko@metropolia.fi)

Metropolia Ammattikorkeakoulun itsearvioinnissa keväällä 2022 huomattiin, että opiskelijapalautetta käsiteltiin osin systemaattisesti, osasta palautekanavia puuttui systemaattinen toimintatapa. Huolestuneena pantiin merkille, että systemaattinen toimintatapa puuttui opintojaksopalautteen keräämisestä ja käsittelystä. Näytti siltä, että opintojaksopalautteen keräämiseen liittyi itseään ruokkiva negatiivinen kehä.

Ongelmana pidettiin sitä, että opiskelijapalautetta annetaan liian vähän, jonka vuoksi opettajilla ei ole palautetta, jota hyödyntää oman työnsä kehittämisessä. Metropoliaassa ei myöskään ollut yhteistä paikkaa ja tapaa systemaattisesti käsitellä saatua opintojaksopalautetta ja siihen liittyvää kehittämistyötä.

Negatiivinen itseään toistava kehä muodostui vähäisestä palautteesta, vähäisestä palautteesta johtuvasta palautteen vähäisestä hyödyntämisestä, hyödyntämisen vähäisyyden vuoksi pienestä kehittämistoimien näkyvyydestä ja kehittämistoimien pienestä näkyvyydestä johtuvasta motivaation puutteesta vastata opintojaksopalautekyselyyn.

Kehittämisen kohteeksi valittiin opiskelijapalautekokonaisuuteen liittyvän yhteisen toimintatavan kehittäminen selkiyttämällä palautekäsittelyssä mukana olevien rooleja ja ohjeistamalla palautteen vuorovaikutteinen käsittely olennaiseksi osaksi oppimistoimintaa. Huomio kiinnitettiin opintojakson loppupalautteen näkökulmaan, jossa yhteiset kysymykset liittyvät oppimista tukeviin/estäviin tekijöihin opiskelijan oman oppimiskokemuksen näkökulmasta. Lisäksi opettajan käyttöön otettiin niin sanottu välipalautte, jota opettaja voi halutessaan käyttää tutustuakseen paremmin opiskelijaryhmän aiempaan kokemukseen ja tavoitteisiin opintojakson alussa. Välipalautte mahdollistaa myös opintojakson aikaisen palautteen keräämisen ajankäytön optimointiin ja kertaamista vaativiin asioihin liittyen.

Tavoitteena pidettiin opiskelijoiden kuuleminen oppimiskokemuksesta, vastausmäärän nostaminen sekä luoda systemaattinen ja yhteinen vuorovaikutteinen tapa käsitellä ja hyödyntää kaikkea opiskelijapalautetta kokonaisuutena.

Kehittämistoimenpiteet

- Opiskelijapalautekokonaisuuden kuvaaminen
  - kyselyt, järjestelmät, sisällöt ja hyödyntäminen
  - kyselyiden käyttötarkoitukset
- Palauteprosessin avaintoimijoiden roolien kirkastaminen
  - palautteen kerääminen, analysointi, raportointi, käsittely, hyödyntäminen
  - huomio tutkintovastaavien, esihenkilöiden ja osaamisaluepäälliköiden rooleihin
- Palautteen systemaattisen toimintatavan kuvaaminen dialogisena prosessina
  - palautteen kerääminen, käsittely ja hyödyntäminen
  - palaute integroituna opintojakson toimintaan, palautekeskustelut
  - opettajan palaute palautteesta
  - kehittämistoimien perustuminen opiskelijapalautteille, dokumentointi tutkinto-ohjelmien kehittämissuunnitelmiin
  - palautetta palautteesta -tilaisuudet henkilöstölle ja opiskelijoille. Yhteisen käsittelyn perusteella löydetyt kehittämistoimenpiteet ja kehittämissuunnitelma dokumentoidaan tutkinto-ohjelman digi-ilmoitustaululle.

Kehittämistoimenpiteiden tuki

Metropolian laatuverkosto on tukenut opiskelijapalautejärjestelmien ja niiden raportoinnin kehittämissuunnitelman laatimista, johtamisjärjestelmän mittaritavoitteiden asettamista sekä palautteeseen liittyvää viestintäkampanjaa.

Yhteistyökumppanit

ILONA

FUNIDATA

CANVAS
BY INSTRUCTURE

its Learning

OAJ

TAMPERE.
FINLAND